

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΚΑΙΟ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ»

Κατεύθυνση: Ιδιωτικό Δίκαιο

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΤΩΧΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μαρίας Δ. Παναγιωτοπούλου

(ΑΜ: 0909Μ018)

Τριμελής Επιτροπή

Καθηγητής Β. Δούβλης (Επιβλέπων)

Λέκτορας Α. Μώλος

Ειδικός Επιστήμονας Δ. Ρούσσης

ΑΘΗΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2012

ABSTRACT

The current trading economy is primarily based on credit agreements which particularly define its operation. In spite of credit's advantages, creditor's interests constantly run a high degree of risk due to the borrower's potential insolvency. The creditor usually enters to security agreements in order to avoid any of the above potential risks and thus secure his claims. Once there is a regular operation of credit agreement the aforementioned securities remain inactive. On the contrary, should the borrower breaches his contractual obligations, the above securities enter into force. One of the main reasons which triggers their use is the borrower's bankruptcy.

On the basis of the above, this paper examines thoroughly the role of securities in insolvency proceedings i.e. the winding up procedure and restructuring proceedings according to the New Greek Bankruptcy Code. The main objective of this essay is to demonstrate whether and up to what extent the lender and his interests are effectively protected by the securities that exist in his favor and this especially when borrower's goes bankrupt or enters to restructuring proceedings.

The First Chapter briefly describes all types of securities. The main ones are those provided by the Civil Code namely mortgage, pledge and guarantee. However, many other types of them are also included in specific laws or result from transactions. Subsequently, the Second Chapter examines the role of securities from the outset of bankruptcy until the procedural stage of the so called "Union of Creditors" (the latter is the point from which the liquidation of the bankruptcy estate begins). In the Third Chapter is given emphasis on the description of the role of securities during the liquidation and distribution of the bankruptcy estate. Finally, the Fourth Chapter deals with their role during the restructuring procedures provided by the New Greek Bankruptcy Code, and specifically: on the one hand with the recently legally established pre-bankruptcy procedures ("restructuring procedure" and "special liquidation") and on the other hand with the process after bankruptcy declared (re-organization plan).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: Οι παρεχόμενες ασφάλειες για την εξασφάλιση τραπεζικών και λοιπών χρηματοδοτήσεων.....	10
1. Μορφές άμεσης και έμμεσης πίστωσης.....	10
2. Οι ασφάλειες της πίστωσης.....	13
2.1. Προσωπικές ασφάλειες.....	15
2.1.1. Εγγύηση.....	15
2.1.2. Εγγυοδοτική σύμβαση.....	21
2.1.3. Εγγυητική επιστολή.....	22
2.1.4. Ενέγγυα πίστωση.....	25
2.1.5. Λοιπές προσωπικές ασφάλειες.....	26
A) Σωρευτική αναδοχή χρέους.....	27
B) Εντολής πίστωσης τρίτου.....	28
Γ) Αφηρημένη υπόσχεση χρέους.....	28
Δ) Σύμβαση factoring.....	28
2.2. Εμπράγματα ασφάλειες.....	29
2.2.1. Υποθήκη.....	29
A) Υποθήκη του ΑΚ.....	29
B) Προσημείωση υποθήκης.....	33
Γ) Υποθήκη βάσει του ν. 4112/1929.....	35
Δ) Υποθήκη υπέρ τραπεζών και ΑΕ του ν.δ. 17.7-13.8/1923.....	36
2.2.2. Ενέχυρο.....	37
2.2.3. Επιφύλαξη κυριότητας στην πώληση κινητού.....	40
2.2.4. Εξασφαλιστική μεταβίβαση κυριότητας κινητού.....	41
2.2.5. Κυμαινόμενη ασφάλεια.....	42
2.2.6. Ενέχυρο δικαιώματος.....	43
2.2.7. Εξασφαλιστική εκχώρηση απαίτησης.....	44
2.2.8. Χρηματοοικονομικές ασφάλειες.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: Οι ασφάλειες μετά την κήρυξη της πτώχευσης.....	46
1. Εισαγωγικά.....	46
2. Οι συνέπειες της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης στις ασφάλειες.....	51
2.1. Γενικά.....	51

2.2. Η «ανενέργεια» των πράξεων του οφειλέτη.....	52
2.3. Η διεξαγωγή δικών από τον σύνδικο.....	54
3. Η αντιμετώπιση των εγγυητών και συνοφειλετών.....	55
4. Η αντιμετώπιση των ενέγγυων πιστωτών.....	58
4.1. Γενικά.....	58
4.2. Η αλλοίωση των ατομικών δικαιωμάτων των ανέγγυων και γενικώς προνομιούχων πιστωτών.....	59
4.3. Η διατήρηση των ατομικών δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών.....	60
4.3.1. Ενοχική αξίωση.....	60
4.3.2. Εμπράγματη αξίωση.....	61
A) Διατήρηση αναλλοίωτων των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών.....	61
B) Εξαιρέσεις από τον παραπάνω κανόνα.....	62
Γ) Διατήρηση άλλων δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών.....	65
Δ) Η αντιμετώπιση των προσημειούχων δανειστών στις παραπάνω ρυθμίσεις.....	66
5. Τύχη της παρακράτησης κυριότητας στην πτώχευση.....	67
6. Τύχη της εξασφαλιστικής μεταβίβασης του κινητού στην πτώχευση.....	68
7. Αντιμετώπιση της εξασφαλιστικής εκχώρησης στην πτώχευση.....	69
8. Ασφάλειες υπαγόμενες σε πτωχευτική ανάκληση.....	70
8.1. Γενικά.....	70
8.2. Υποχρεωτική ανάκληση.....	71
8.3. Δυνητική ανάκληση.....	73
8.4. Δόλια βλάβη των πιστωτών.....	74
8.5. Εξαιρούμενες από την ανάκληση πράξεις.....	74
9. Η τύχη των ασφαλειών κατά την λήψη προληπτικών μέτρων.....	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: Οι ασφάλειες κατά την ένωση των πιστωτών-Εκκαθάριση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας- Περάτωση της πτώχευσης.....	78
1. Οι ασφάλειες κατά την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας.....	79
1.1. Εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου.....	79
1.2. Εκποίηση των επιμέρους στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας.....	82
2. Οι ασφάλειες κατά την διανομή εκπλειστηριάσματος και κάθε εισπραχθέντος ποσού από τον σύνδικο.....	84
2.1. Πίνακας διανομής - Προνόμια πιστωτών.....	84
2.2. Κατάταξη απαιτήσεων εξασφαλισμένων με ενέχυρο, υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης.....	89
3. Το κλείσιμο της ένωσης των πιστωτών ως μορφή περάτωσης της πτώχευσης και άλλοι τρόποι περάτωσης αυτής.....	94

3.1. Εισαγωγικά.....	94
3.2. Αποτελέσματα της περάτωσης της πτώχευσης.....	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: Οι ασφάλειες στο πλαίσιο των διαδικασιών εξυγίανσης του νέου ΠτΚ 99

1. Προπτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης του νέου ΠτΚ.....	100
1.1. Διαδικασία εξυγίανσης του νέου ΠτΚ.....	100
1.1.1. Οι βασικές ρυθμίσεις της διαδικασίας εξυγίανσης.....	101
1.1.2. Αποτελέσματα επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης ως προς τους εγγυητές και συνοφειλέτες εις ολόκληρον.....	107
1.1.3. Αποτελέσματα της συμφωνίας εξυγίανσης ως προς τις εμπράγματες ασφάλειες.....	109
1.1.4. Αποτελέσματα λύσης της συμφωνίας εξυγίανσης.....	110
1.1.5. Συμφωνία εξυγίανσης και προληπτικά μέτρα.....	112
1.2. Ειδική εκκαθάριση του νέου ΠτΚ.....	115
1.2.1. Βασικές ρυθμίσεις της ειδικής εκκαθάρισης.....	115
1.2.2. Οι ασφάλειες κατά την ειδική εκκαθάριση.....	118
2. Σχέδιο αναδιοργάνωσης του νέου ΠτΚ.....	119
2.1. Διαδικασία σύναψης σχεδίου αναδιοργάνωσης.....	121
2.2. Το άθικτο των δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών.....	123
2.3. Αποτελέσματα επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης επί των ασφαλειών.....	125
2.3.1. Αποτελέσματα επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης στην ευθύνη των εγγυητών...125	
2.3.2. Επικύρωση του σχεδίου και πτωχευτική απαλλοτρίωση.....	126
2.4. Η τύχη των ασφαλειών σε περίπτωση ανατροπής του σχεδίου αναδιοργάνωσης.....	127
2.4.1. Ακύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης.....	127
2.4.2. Ατομική ανατροπή του σχεδίου αναδιοργάνωσης.....	129
2.4.3. Ματαίωση του σχεδίου.....	130
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.....	131
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	135
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	143

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρία
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
α.ν.	αναγκαστικός νόμος
αρ.	άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος
ΑΠ	Άρειος Πάγος
ΑχΝομ	Αχαϊκή Νομολογία
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΓΟΣ	Γενικοί Όροι Συναλλαγών
Δ	Δίκη
ΔΔΔ	Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών
Δ/νη ή ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΔΕφΑθ	Διοικητικό Εφετείο Αθηνών
εδ.	εδάφιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕισΝΑΚ	Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα
ΕισΝΚΠολΔ	Εισαγωγικός Νόμος Κώδικα πολιτική δικονομίας
ΕμπΝ ή ΕΝ	Εμπορικός Νόμος
επ	επόμενα
ΕπιθΤρΑξΧρΔ	Επιθεώρηση Τραπεζικού, Αξιογραφικού, Χρηματοστηριακού δικαίου
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΠολΔ	Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου
ΕφΑθ	Εφετείο Αθηνών
ΕφΔυτΜακ	Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας
ΕφΔωδ	Εφετείο Δωδεκανήσου
ΕφΘες	Εφετείο Θεσσαλονίκης
ΕφΛαρ	Εφετείο Λάρισας
ΕφΝαυπ	Εφετείο Ναυπλίου
ΕφΠατρ	Εφετείο Πατρών

ΕφΠειρ	Εφετείο Πειραιώς
ΚΙΝΔ	Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΠρΑθ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΜΠρΒολ	Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου
ΜΠρΔρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας
ΜΠρΗρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου
ΜΠρΙωαν	Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων
ΜΠρΘεσ	Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΜΠρΚοζ	Μονομελές Πρωτοδικείο Κοζάνης
ΜΠρΛευκ	Μονομελές Πρωτοδικείο Λευκάδας
ΜΠρΠατρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών
ΜΠρΠειρ	Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς
ΜΠρΡοδ	Μονομελές Πρωτοδικείο Ρόδου
Ν.	Νόμος
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΟΛΑΠ	Ολομέλεια Αρείου Πάγου
ΟΛ ΝΣΚ	Ολομέλεια Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
ΠΠρΑθ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών
ΠΠρΑλεξ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αλεξανδρούπολη
ΠΠρΒολ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Βόλου
ΠΠρΘεσ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
ΠΠρΚορ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Κορίνθου
ΠΠρΛαρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Λάρισας
ΠΠρΠατρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Πατρών
ΠΠρΠειρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Πειραιώς
ΠΠρΡοδ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Ρόδου
ΠΠρΣερ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Σερρών
ΠτΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΝ	Ταμείο Νομικών
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδος της Κυβέρνησης
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σύγχρονη συναλλακτική οικονομία, από τις επουσιεδέστερες εκφάνσεις της, όπως των καταναλωτικών συναλλαγών μέχρι και τις σημαντικότερες λειτουργίες της, όπως των επενδύσεων, χρηματοοικονομικών συναλλαγών, διεθνούς εμπορίου, στηρίζεται κατά βάση στην πίστωση για να λειτουργήσει. Είναι τόσο εξαρτημένη και συνδεδεμένη με την χρηματοδότηση από τρίτους μέχρι δε του σημείου που θα μπορούσε κανείς να πει ότι δε νοείται χωρίς αυτή.

Η πίστωση ωστόσο, παρόλη την χρησιμότητα και αναγκαιότητά της για τον πιστολήπτη και την οικονομία, αποτελεί από τη φύση της παρακινδυνευμένη πράξη για τον πιστοδότη. Ο τελευταίος παρέχοντας την πίστωση στον πρώτο, επαυξάνοντας δηλαδή άμεσα ή έμμεσα την αγοραστική του δύναμη, φέρει και τον κίνδυνο της αφερεγγυότητάς του, τον κίνδυνο επομένως της ζημίας που θα υποστεί σε περίπτωση που ο πιστολήπτης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την υπόψη σύμβαση. Προς τούτο λοιπόν, ο πιστολήπτης επιδιώκοντας να μειώσει τη ζημία του σε περίπτωση που τελικά ο αντισυμβαλλόμενός του αποδειχθεί αφερέγγυος, αναζητεί εναλλακτικές λύσεις για να καλύψει τον εν λόγω κίνδυνο. Κι αυτή η λύση φυσικά δεν είναι άλλη από την παροχή ασφαλειών εκ μέρους του οφειλέτη, είτε προσωπικών με σημαντικότερη την εγγύηση είτε εμπράγματων με χαρακτηριστικότερες το ενέχυρο, την υποθήκη και την προσημείωση υποθήκης. Σαφώς αυτές είναι μονάχα οι κύριες μορφές ασφαλειών, υφισταμένων δε και πολλών άλλων, είτε αυτές είναι ρυθμισμένες στο νόμο είτε διαμορφωμένες από τις ανάγκες των συναλλαγών, οι οποίες μάλιστα λόγω της ευελιξίας τους τείνουν να χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο. Όλα τα ως άνω είδη των ασφαλειών παρουσιάζουν τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματά και μάλλον τα κριτήρια της επιλογής τους ορίζονται από τις συγκεκριμένες ανάγκες της κάθε πιστωτικής σύμβασης.

Όπως και προηγουμένως αναφέραμε ο σκοπός ύπαρξης των ασφαλειών είναι η εξασφάλιση του πιστοδότη και ενεργοποιούνται μόνο σε περίπτωση που η σύμβαση δεν εξελιχθεί σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη κύρια σύμβαση. Ένας από τους λόγους λοιπόν που κατά κόρον ενεργοποιεί τις ασφάλειες είναι η πτώχευση του πιστολήπτη και ήδη οφειλέτη, καθότι σε εκείνη την περίπτωση, όπως καθίσταται σαφές, ο τελευταίος αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, αφού για την κήρυξή του σε πτώχευση αυτό αποτελεί προϋπόθεση. Η πτώχευση όμως, ως συλλογική αναγκαστική εκτέλεση, επιτελεί άλλους σκοπούς και την διέπουν ειδικοί κανόνες σε σχέση με το κοινό δίκαιο της ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης, που εξυπηρετεί ανάγκες εξατομικευμένες. Αντικείμενο της παρούσας μελέτης, λοιπόν, είναι αυτή ακριβώς η τύχη των ασφαλειών μέσα στην πτώχευση και σκοπός της η εξέταση

της λειτουργίας των ασφαλειών στα επιμέρους στάδια της πτωχευτικής ή και προπτωχευτικής διαδικασίας, είτε αυτά αποσκοπούν στην εκκαθάριση της περιουσίας του οφειλέτη είτε στην διάσωσή της.

Ήδη με την εισαγωγή του νέου πτωχευτικού κώδικα, η πτωχευτική νομοθεσία έχει αλλάξει κατεύθυνση περιλαμβάνοντας ως ενιαίο σύστημα τόσο διατάξεις για την εκκαθάριση όσο και για την διάσωσή της επιχείρησης επιδιώκοντας ως ισότιμες λύσεις την σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών αλλά και την διατήρηση ή αξιοποίηση της επιχείρησης. Ο παραπάνω σκοπός διατρέχει όλες τις ρυθμίσεις του ΠτΚ και καθίσταται απόλυτα σαφής μεταξύ άλλων με την εισαγωγή των προπτωχευτικών διαδικασιών εξυγίανσης, ήτοι της διαδικασίας εξυγίανσης (πρώην διαδικασίας συνδιαλλαγής που αντικαταστάθηκε με τον πρόσφατο ν. 4013/2011) και της ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 106ια, η οποία επίσης εισήχθη με το ν. 4013/2011 και τέλος με την εισαγωγή του σχεδίου αναδιοργάνωσης μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Αντικείμενο λοιπόν της παρούσας είναι η αντιμετώπιση των ασφαλειών μέσα στην αναμορφωμένη πτωχευτική διαδικασία, όπως προβλέπεται στο νέο ΠτΚ. Οι επιμέρους αλλαγές που έχουν επέλθει σε όλα τα στάδια της πτωχευτικής διαδικασίας σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς θα αναπτυχθούν στα οικεία κεφάλαια.

Εν προκειμένω, η ύλη της παρούσας μελέτης θα διαρθρωθεί, όπως περιγράφεται παρακάτω:

Στο πρώτο κεφάλαιο θα εξεταστούν, όσο το δυνατόν συνοπτικότερα, τα επιμέρους είδη και η λειτουργία των ασφαλειών, που μπορούν να εξασφαλίσουν την απαίτηση του δανειστή ή πιστωτή (στα πλαίσια της πτώχευσης), ούτως ώστε ευχερέστερα να μελετήσουμε τη λειτουργία τους εντός της πτωχευτικής διαδικασίας στα υπόλοιπα κεφάλαια. Στην πρώτη ενότητα, λοιπόν, θα εξεταστούν αναλυτικότερα οι προσωπικές ασφάλειες με χαρακτηριστικότερη την εγγύηση αλλά και τα ιδιαίτερα είδη αυτής, οι εγγυοδοτικές συμβάσεις, η εγγυητική επιστολή κ.ο.κ. Σε ένα δεύτερο κομμάτι θα εξεταστούν οι εμπράγματα ασφάλειες, δηλαδή κατά κύριο λόγο το ενέχυρο, η υποθήκη, η προσημείωση υποθήκης του ΑΚ αλλά επίσης και άλλες μορφές όπως το ήδη ευρέως διαδεδομένο πλασματικό ενέχυρο, η καταπιστευματική εκχώρηση απαιτήσεως κλπ.

Εν συνεχεία, στο δεύτερο κεφάλαιο θα μελετήσουμε την αντιμετώπιση που επιφυλάσσει ο νόμος στις ασφάλειες μετά την κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη και συγκεκριμένα έως το στάδιο της ένωσης των πιστωτών, εξαιρώντας το σχέδιο αναδιοργάνωσης, για το οποίο θα αφιερωθεί ξεχωριστό κεφάλαιο. Εν προκειμένω, στην πρώτη ενότητα θα αναφερθούμε στις συνέπειες της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης επί των ασφαλειών. Έπειτα, θα αναφερθούμε στην αντιμετώπιση των εγγυητών ή συνοφειλετών σε αυτό το πτωχευτικό στάδιο, εξετάζοντας αν πραγματικά επηρεάζονται

τα δικαιώματά τους από την υπεισέλευση του οφειλέτη σε αυτή τη διαδικασία. Στην τρίτη ενότητα, θα προχωρήσουμε στην τυχούσα αλλοίωση των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών από την κήρυξη της πτώχευσης. Στη συνέχεια, θα ερευνήσουμε την τύχη επιμέρους ασφαλειών που ρυθμίζονται ειδικά στον ΠτΚ, όπως η παρακράτηση κυριότητας, η καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού κ.α. Επίσης, θα δούμε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι εμπράγματα ασφάλειες υπόκεινται σε πτωχευτική ανάκληση και τέλος την αντιμετώπισή τους σε περίπτωση λήψης προληπτικών μέτρων από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Σε ένα τρίτο κεφάλαιο θα πραγματευτούμε το ζήτημα των ασφαλειών μέσα στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών και συγκεκριμένα μόνο των εμπράγματων καθότι το παρόν κεφάλαιο δεν αφορά σε προσωπικές ασφάλειες καθώς επίσης και το κλείσιμο της ένωσης ως μορφή περάτωσης της πτώχευσης. Θα περιγράψουμε κατ' αρχήν την θέση των εμπράγματων πιστωτών κατά τη διαδικασία της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, είτε αυτή διενεργείται μέσω μεταβίβασης της επιχείρησης ως συνόλου είτε με ρευστοποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της. Κατά δεύτερον θα εξετάσουμε την κατάταξη των εμπράγματων πιστωτών κατά τη διανομή του εκπλειστηριάσματος βάσει του πίνακα διανομής που θα συντάξει ο σύνδικος και τέλος θα δούμε τα αποτελέσματα του κλεισίματος της ένωσης των πιστωτών, ως τρόπου περάτωσης της πτώχευσης, συνδυασμένων με τα αποτελέσματα των άλλων τρόπων περάτωσης της πτώχευσης.

Περαιτέρω, στο τέταρτο κεφάλαιο, θα αναλύσουμε την τύχη των ασφαλειών μέσα στο πλαίσιο των διαδικασιών εξυγίανσης. Ειδικότερα, θα δούμε αν επηρεάζονται τα δικαιώματα τόσο των παρεχόντων προσωπικές ασφάλειες (εγγυητών ή συνοφειλετών) όσο και των ενέγγυων πιστωτών μετά την σύναψη και επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης αλλά και στην περίπτωση της λύσης του. Εν συνεχεία, θα δούμε την τύχη των ασφαλειών εντός του θεσμού της ειδικής εκκαθάρισης και τέλος θα μελετήσουμε τη δυνατότητα αλλοίωσης των ασφαλειών στα πλαίσια του σχεδίου αναδιοργάνωσης και την αντιμετώπιση των ενέγγυων πιστωτών και των προσωπικά ευθυνόμενων εγγυητών ή οφειλετών μετά την επικύρωση του ως άνω σχεδίου ή μετά την ανατροπή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΟΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Η σύγχρονη συναλλακτική οικονομία, όπως αναφέραμε και παραπάνω, βασίζεται κατά κύριο λόγο στην άμεση ή και έμμεση χρηματοδότηση ή άλλως στην «πίστωση»¹, ήτοι την αύξηση της αγοραστικής δύναμης του πιστολήπτη από τον πιστοδότη μέσω της παραπάνω χρηματοδότησης². Τα πλεονεκτήματα της παροχής πίστωσης είναι πολύ σημαντικά με κύριο αυτό της διευκόλυνσης των συναλλαγών, καθότι τα μέρη δεν υποχρεούνται να διαθέτουν τα ίδια τα απαιτούμενα κεφάλαια προκειμένου να προβούν στην οποία επιχειρηματική ή και καταναλωτική ακόμη κίνηση. Επιπροσθέτως, η πίστωση μεταξύ άλλων απλοποιεί τις συναλλαγές, εθνικού ή διασυνοριακού χαρακτήρα, οι οποίες επιπλέον καθίστανται και πιο ασφαλείς. Κρίσιμη, εν προκειμένω, θα ήταν μια συνοπτική περιγραφή των βασικότερων μορφών πίστωσης.

1. Μορφές άμεσης και έμμεσης πίστωσης

Ορισμένες μορφές άμεσης πίστωσης³ είναι οι κάτωθι αναφερόμενες:

A) Το δάνειο, η συνηθέστερη μορφή πιστωτικής σύμβασης, η οποία ρυθμίζεται στα 806 επ ως ενδοτικό δίκαιο και σύμφωνα με την οποία ο δανειστής (δανειοδότης) μεταβιβάζει στον οφειλέτη (δανειζόμενο) κατά κυριότητα χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα και ο δεύτερος υποχρεούται να τα επιστρέψει κατά τον συμφωνηθέντα χρόνο άλλα πράγματα ίδιας ποιότητας και ποσότητας.

B) Η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης⁴, κατά την οποία ο πιστοδότης, συνήθως τράπεζα, θέτει στην διάθεση του πιστολήπτη ορισμένο χρηματικό ποσό, η καταβολή του οποίου τελεί υπό την εξουσιαστική αίρεση της ζήτησής του από τον πιστούχο, ο οποίος δικαιούται να χρησιμοποιήσει την πίστωση ολικά ή μερικά, οπότε και υποχρεούται σε επιστροφή της πίστωσης και των τόκων, είτε και καθόλου, οπότε

1. Γεωργιάδης, Η εξασφάλιση των πιστώσεων, 2008², 1 επ.

2. Λέκκας, Τρόποι χρηματοδότησης (ιδίως τιτλοποίηση) και η οικονομική κρίση σε Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Σύνδεσμος Ελλήνων εμπορικών, 19^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, 2010.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 εδ α του ν. 3601/2007 απαγορεύεται η κατ' επάγγελμα χορήγηση δανείων ή πιστώσεων εφόσον δεν έχει παρασχεθεί προς τούτο ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος. Βλέπε και Ψυχομάνης Σ., Δίκαιο του τραπεζικού συστήματος (Οι τράπεζες και η εποπτεία τους), 2009², 167 επ σύμφωνα με τον οποίο η πίστωση είναι ευρύτερη έννοια από αυτή του δανείου, περιλαμβάνοντας και την άμεση χρηματοδότηση πχ δάνειο και την έμμεση πχ παροχή εγγυήσεων για ενίσχυση της αγοραστικής αξίας του πιστολήπτη. Εν προκειμένω ο νόμος στην ανωτέρω διάταξη του άρθρου 4 περιλαμβάνει μόνο τις περιπτώσεις της άμεσης πίστωσης.

4. Ψυχομάνης, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, τεύχ. II, 2010⁶, 233 επ.

υποχρεούται σε καταβολή μόνο της προμήθειας, ως αμοιβή της τράπεζας. Σχετικά με τη νομική φύση της, μεταξύ άλλων που έχουν υποστηριχθεί, ορθότερο είναι να χαρακτηρίζεται ως σύμβαση-πλαίσιο, της οποίας το ειδικότερο περιεχόμενο καθορίζεται με συμφωνία των μερών και ως εκ τούτου μπορούν να της προσδώσουν μορφή δανείου, αλληλόχρεου λογαριασμού κλπ.

Γ) Η ενέγγυα πίστωση, κατά την οποία η τράπεζα υπόσχεται στον πελάτη της και αγοραστή εμπορευμάτων το άνοιγμα πίστωσης υπέρ τρίτου-πωλητή εμπορευμάτων με την προσαγωγή των φορτωτικών εγγράφων σε αυτήν, είτε κατά αυτό το χρόνο είτε μεταγενέστερα. Αποτελεί κατά κύριο λόγο μέσο πληρωμής και εξυπηρετεί ιδιαίτερες τις διεθνείς συναλλαγές.

Δ) Ο αλληλόχρεος λογαριασμός, ο οποίος ρυθμίζεται στο άρθρο 112 ΕισΝΑΚ. Στην ανωτέρω σύμβαση τα μέρη, ένα εκ των οποίων πρέπει να είναι έμπορος, συμφωνούν οι εκατέρωθεν οι χρηματικές παροχές από τις μεταξύ τους συναλλαγές να μη γίνονται άμεσα απαιτητές αλλά να εισάγονται σε ενιαίο λογαριασμό και απαιτητό να γίνεται το κατάλοιπο του λογαριασμού μετά το κλείσιμό του.

Ε) Η προεξόφληση πιστωτικών τίτλων, κατά την οποία ο κομιστής του τίτλου μεταβιβάζει στην τράπεζα τον τίτλο, οπισθογραφώντας τον και εγγράφοντάς τον στο «πινάκιο προεξόφλησης», η δε τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει πίστωση ποσού ίσης αξίας με τον τίτλο στον κομιστή του, παρακρατώντας τον προεξοφλητικό τόκο. Η εν λόγω σύμβαση, κατά την ορθότερη άποψη, χαρακτηρίζεται ως συναινετικό δάνειο. Κατά τη λήξη της συναλλαγματικής η τράπεζα απαιτεί το αναγραφόμενο ποσό από τον αποδέκτη της και σε περίπτωση αρνήσεως του δικαιούται να στραφεί κατά του πιστούχου βάσει της αξιώσεως της από το δάνειο.

ΣΤ) Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring), η οποία ρυθμίζεται στο νόμο 1905/1990 και λειτουργεί ως εξής: Η εταιρία factoring ή η τράπεζα παρέχει στον πελάτη της υπηρεσίες προεξόφλησης, λογιστικής και νομικής παρακολούθησης και είσπραξης των απαιτήσεων του αντισυμβαλλομένου της έναντι των πελατών του. Ο βασικότερος σκοπός της μεταξύ άλλων είναι η χρηματοδότηση, μέσω της ρευστοποίησης των απαιτήσεων του πελάτη, τα δε πλεονεκτήματα της παραπάνω πρακτικής είναι πολλά έναντι άλλων μορφών χρηματοδότησης⁵.

Ζ) Το ομολογιακό δάνειο⁶, όπως ρυθμίζεται από ν. 3156/2003, αποτελεί το δάνειο που εκδίδεται από ανώνυμη εταιρεία εδρεύουσα στην Ελλάδα (εκδότρια) και διαιρείται σε ομολογίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν δικαιώματα των ομολογιούχων έναντι της εκδότριας εταιρείας κατά τους όρους του δανείου. Η διαφορά του με το κοινό

5. Γεωργιάδης, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 2008⁵, 129 επ.

6. Αναλυτικά βλέπε Ρούσσης, Καταστρατήγηση Δικαίου στις τραπεζικές συμβάσεις, 2010· Λέκκας, Εμπράγματη εξασφάλιση του ομολογιακού δανείου και τιτλοποίηση απαιτήσεων, 2005, 11 επ.

δάνειο έγκειται στη διαδικασία είσπραξης του δανείσματος από την εκδότρια εταιρεία καθώς η απαίτηση της χρηματοδότης τράπεζας και των λοιπών ομολογιούχων ενσωματώνεται στις επιμέρους ομολογίες⁷ στις οποίες και διαιρείται το ενιαίο ομολογιακό δάνειο. Αφορά κυρίως μεγάλου ύψους χρηματοδοτήσεις και για τη σύναψή του παρέχονται φορολογικές και άλλες ελαφρύνσεις⁸.

Η) Η τιτλοποίηση επιχειρηματικών απαιτήσεων⁹ είναι η μορφή χρηματοδότησης που προβλέπεται στο άρθρο 10 του ν. 3156/2003¹⁰ και κατά την οποία ο «μεταβιβάζων»-χρηματοδοτούμενος¹¹ που έχει στο ενεργητικό του ένα σύνολο απαιτήσεων κατά τρίτων εκχωρεί τις απαιτήσεις του αυτές, με αιτία την πώληση, σε εταιρία ειδικού σκοπού-«αποκτώσα», έχουσα ως αποκλειστικό σκοπό της την απόκτηση των απαιτήσεων συγκεκριμένου μεταβιβάζοντος με σκοπό την τιτλοποίηση. Ο δε αποκτών οφείλει να καταβάλει στον μεταβιβάζοντα το συμφωνημένο τίμημα, το οποίο προσπορίζεται μέσω τραπεζικού δανεισμού ή μέσω συνομολογήσεως ομολογιακού δανείου¹². Στη λήξη τους οι ομολογίες εξοφλούνται από το προϊόν είσπραξης των απαιτήσεων είτε από δάνεια ή πιστώσεις ή συμβάσεις επί παραγώγων. Η δε σύμβαση καταχωρείται στο δημόσιο βιβλίο του ν. 2844/2000¹³. Για κάθε ενέργεια στα πλαίσια της τιτλοποίησης προβλέπεται καθολική απαλλαγή από κάθε φόρο με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της οικονομίας.

Περαιτέρω μορφές έμμεσης πίστωσης αποτελούν οι κατωτέρω:

7. Οι ομολογίες είναι μεταβιβάσιμες, μπορούν να είναι άυλες και μπορεί να εισαχθούν σε οργανωμένη αγορά.

8. Σημειώνεται ότι επί του ομολογιακού δανείου μπορούν να συσταθούν τόσο οι εμπράγματος ασφάλειες όσο και η εγγύηση, που θα αναλύσουμε παρακάτω, προσαρμοσμένες βέβαια στις ιδιαιτερότητές του ως άνω θεσμού. Ιδίως να τονίσουμε ότι οι ασφάλειες μπορούν να παρασχεθούν κατά την έκδοση ή μεταγενέστερα, εκτός από την εγγύηση που συμφωνείται με την έκδοση του δανείου και για την οποία αρκεί η έγγραφη δήλωση του εγγυητή, η οποία περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του ομολογιακού δανείου. Ενώ, τις εμπράγματος ασφάλειες συστήνει ο εκπρόσωπος της ομάδας των ομολογιούχων, που ενεργεί στο όνομα του αλλά για λογαριασμό της ομάδας. Βλ *Ψυχομάνης* (2009²), 375.

9. Αναλυτικά για το θεσμό της τιτλοποίησης βλέπε μεταξύ άλλων *Λέκκας* (2005), 102 επ· *Λέκκας* (2010), 305 επ· *Βενιέρης*, Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, 2005· *Κουλουριάνος*, Ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων ως μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003, *ΧρΙΔ* 2006, 181 επ· *Ψυχομάνης* (2009²), 381 επ για κριτική του θεσμού.

10. Παρόμοια λειτουργεί και ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων από ακίνητα του άρθρου 11 του ίδιου νόμου.

11. Σύμφωνα με το άρ. 10§2 του ν. 3156/2003, ο μεταβιβάζων είναι έμπορος με κατοικία ή έδρα στην Ελλάδα ή στην αλλοδαπή, εφόσον έχει εγκατάσταση στην Ελλάδα. Στην ελληνική πρακτική, η διαδικασία της τιτλοποίησης έχει χρησιμοποιηθεί μόνο από πιστωτικά ιδρύματα.

12. Η ονομαστική αξία κάθε ομολογίας πρέπει να είναι τουλάχιστον εκατό χιλιάδες ευρώ.

13. Η εν λόγω καταχώριση της σύμβασης εκχώρησης στο δημόσιο βιβλίο λογίζεται ως αναγγελία κα από αυτής αρχίζει να υπάρχει υπέρ των δανειστών του αποκτώντος νόμιμο ενέχυρο επί των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων και επί των απαιτήσεων του αποκτώντος από τους τραπεζικούς λογαριασμούς, όπου κατατίθενται εντόκως τα χρηματικά ποσά που εισπράττει ο διοικητής των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων στο όνομα και για λογαριασμό του αποκτώντος.

Α) Η πίστωση του τιμήματος, κατά την οποία ο πιστολήπτης προμηθεύεται αγαθά ή υπηρεσίες χωρίς να καταβάλει αμέσως το τίμημα. Η εν λόγω πίστωση είναι δυνατόν να παρέχεται από τον ίδιο τον προμηθευτή είτε από τρίτον όπως η τράπεζα.

Β) Η προκαταβολή, η οποία εννοείται ως καταβολή οφειλής πριν τη γέννησή της πχ μελλοντικών μισθωμάτων¹⁴.

Γ) Η πιστωτική κάρτα¹⁵, η οποία είναι πολύ διαδεδομένο μέσο συναλλαγών ιδίως καταναλωτικών και βασική της λειτουργία είναι το γεγονός ότι επιτρέπει στον κάτοχό της να απολαμβάνει αγαθά και υπηρεσίες χωρίς να έχει διαθέσιμα άμεσα κεφάλαια, δίνοντάς του τη δυνατότητα να εξοφλήσει μεταγενέστερα.

Ε) Η χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing)¹⁶, κατά την οποία μία τράπεζα ή εταιρία ειδικού σκοπού (εκμισθωτής) παραχωρεί σε έναν έμπορο ή επαγγελματία (μισθωτή) τη χρήση κεφαλαιουχικών αγαθών κινητών και ακινήτων, κυρίως επαγγελματικό εξοπλισμό¹⁷, έναντι μισθώματος και για ορισμένο χρονικό διάστημα, δίνοντας επιπλέον τη δυνατότητα στον μισθωτή, με τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, είτε να αγοράσει με πολύ χαμηλό τίμημα το αγαθό είτε να συνεχίσει τη μίσθωση. Η βασικότερη λειτουργία της ανωτέρω μίσθωσης είναι η χρηματοδοτική καθώς επιτρέπει στον επαγγελματία χωρίς να σπαταλήσει κεφάλαια, τα οποία πιθανόν να μην τα διαθέτει ή να θέλει να τα επενδύσει σε άλλους σκοπούς και χωρίς να επιβαρύνει με ασφάλειες της περιουσία του να χρηματοδοτήσει την επιχείρησή του και να αποκτήσει απαραίτητα εργαλεία δουλειάς.

2. Οι ασφάλειες της πίστωσης

Η δυσπιστία του πιστοδότη σχετικά με την φερεγγυότητα του πιστολήπτη και η επιδίωξη αποτροπής ζημίας σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης και αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, που απορρέουν από τη σύμβαση, τον οδηγούν σχεδόν πάντα στην εξασφάλιση της σύμβασης πίστωσης με ορισμένες ασφάλειες¹⁸. Η εν λόγω εξασφαλιστική σύμβαση είναι παρεπόμενη της

14. Το μόνο ζήτημα που δημιουργείται εν προκειμένω είναι η περίπτωση κατά την οποία η οφειλή δεν γεννηθεί τελικά, οπότε τα καταβληθέντα αναζητούνται βάσει αδικαιολόγητου πλουτισμού.

15. Βασιλόπουλος, Μέσα ηλεκτρονικών πληρωμών σε Δούβλης/Μπώλος Δίκαιο προστασίας καταναλωτών, 2008, Τόμος Ι, 688 επ.

16. Γεωργιάδης (2008⁵) 25 επ. Ρυθμίζεται στο νόμο 1665/1986.

17. Τα οποία αγαθά αγοράζει ο εκμισθωτής από τρίτον προμηθευτή, κατά τις υποδείξεις όμως και τις ανάγκες του μισθωτή.

18. Χριστακάκου-Φωτιάδη, Η εξασφάλιση του δανειστή με προσωπικές ασφάλειες εκ του νόμου, 2002, 1 επ· Γεωργιάδης (2008²), 11 επ.

βασικής σύμβασης και ενεργοποιείται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ο πιστούχος δεν είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του¹⁹.

Η ασφάλεια που θα επιλέξουν οι συμβαλλόμενοι μπορεί να είναι προσωπική, ήτοι ανάληψη από τρίτο πρόσωπο, ενεχόμενο με όλη του την περιουσία, της υποχρέωσης απέναντι στο δανειστή να εκπληρώσει την παροχή του οφειλέτη, αν δεν το κάνει ο ίδιος. Εδώ μιλάμε κατά κύριο λόγο για την εγγύηση, τις εγγυοδοτικές συμβάσεις, την εγγυητική επιστολή, ενέγγυα πίστωση κλπ. Μπορεί όμως να είναι και εμπράγματη²⁰, δηλαδή απόκτηση εμπράγματος δικαιώματος, όπως η υποθήκη ή το ενέχυρο του ΑΚ κ.α., σε πράγμα του πιστολήπτη ή τρίτου, το οποίο σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης θα εκποιηθεί αναγκαστικά και πιστοδότης θα ικανοποιηθεί προνομιακά από το πλειστηρίασμα.

Η εμπράγματη ασφάλεια παρουσιάζει μια σειρά από πλεονεκτήματα έναντι της προσωπικής, στην οποία ο δανειστής διατρέχει τον κίνδυνο να αποδειχθεί αφερέγγυος και ο δεύτερος προσωπικά ευθυνόμενος. Το κυριότερο πλεονέκτημα της πρώτης είναι το ότι δεν θίγεται ακόμη και στην περίπτωση διάθεσης του βεβαρημένου πράγματος λόγω του παρακολουθηματικού της χαρακτήρα. Επιπλέον, παρέχει προνομιακή ικανοποίηση στον δανειστή σε περίπτωση εκτέλεσης σε σχέση με τους ενοχικούς δανειστές και τέλος παρουσιάζει πλεονεκτήματα σε σχέση με τους ανέγγυους πιστωτές σε περίπτωση πτώχευσης. Ωστόσο, έχει και πολλά μειονεκτήματα με πρώτο αυτό της υπερβολικής δέσμευσης του οφειλέτη και επιπροσθέτως το πολυδάπανο της διαδικασίας σύστασής του²¹.

Εν συνεχεία, εκτός των εμπράγματων δικαιωμάτων του ΑΚ και ο νόμος 2844/2000 προβλέπει άλλες μορφές εμπράγματων ασφαλειών με κυριότερο το θεσμό του πλασματικού ενεχύρου, δηλαδή του ενεχύρου χωρίς παράδοση της νομής αλλά και την κυμαινόμενη ασφάλεια και άλλα σχετικά ζητήματα. Τέλος, με δεδομένο ότι η

19. Βάσει της αρχής του παρεπομένου η παρεχόμενη ασφάλεια δεν υπερβαίνει την ασφαλιζόμενη απαίτηση, δηλαδή ο δανειστής κάνοντας χρήση της ασφάλειας δεν θα πρέπει να καταστεί πλουσιότερος.

20. Γεωργιάδης (2008²), 370 επ. Τα χαρακτηριστικά των περιορισμένων εμπραγμάτων δικαιωμάτων ισχύουν και για τα δικαιώματα εμπράγματος ασφαλείας. Συγκεκριμένα χαρακτηρίζονται από: α) Τη δύναμη της δίωξης, την οποία αναπτύσσει μόνο το ενέχυρο, καθότι για την σύστασή του απαιτείται παράδοση της φυσικής εξουσίας, παρότι οι εμπράγματα ασφαλείες εν γένει αφορούν σε δικαιώματα και όχι πράγματα, β) Τη δύναμη παρακολούθησης, δηλαδή ακολουθούν το βεβαρημένο πράγμα σε οποιονδήποτε κι αν αυτό περιέλθει μετά από ειδική ή καθολική μεταβίβαση, γ) Τον κανόνα της προτίμησης, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα στους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους να ικανοποιηθούν προνομιακά από το προϊόν της ρευστοποίησης του βεβαρημένου πράγματος, δ) Τον κανόνα της χρονικής προτεραιότητας, σύμφωνα με τον οποίο σε περίπτωση συρροής περισσότερων εμπράγματων ασφαλειών στο ίδιο αντικείμενο ικανοποιείται πρώτο εκείνο του οποίου προηγείται η σύσταση.

21. Οι προσωπικές επομένως ασφαλείες προτιμώνται για τη μείωση του κόστους, προτιμώνται σε περίπτωση που ο παρέχων την προσωπική ασφάλεια είναι θεσμικό όργανο όπως το Δημόσιο, προτιμώνται από τα τραπεζικά ιδρύματα για λογαριασμό των πελατών τους έναντι τρίτων και από μητρικές για τις θυγατρικές από εταίρους για την εταιρία κα.

συναλλακτική πρακτική συνεχώς αναζητά ευέλικτες λύσεις έχουν διαμορφωθεί και άλλες εξασφαλιστικές συμβάσεις στην πράξη, όπως η επιφύλαξη κυριότητας του πωλούμενου πράγματος, η καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού και η καταπιστευτική εκχώρηση απαίτησης.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι τράπεζα²² ως ο συνηθέστερος πιστοδότης και εξ αυτού ασφαλειολήπτης, ευνοείται από ένα σύστημα κανόνων, κατά κύριο λόγο το ν.δ. 17.7.1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» αλλά και το νόμο 4112/1929, που της επιτρέπουν μια διαφοροποιημένη μεταχείριση σε σχέση με τα γενικώς ισχύοντα κατά κύριο λόγο στην εκτέλεση²³.

Ενόψει των ανωτέρω, θα επιχειρηθεί στη συνέχεια μία συνοπτική ανάλυση όλων των μορφών εξασφάλισης της πίστωσης.

2.1. Προσωπικές ασφάλειες

2.1.1. Εγγύηση

Η εγγύηση²⁴ είναι η συνηθέστερη προσωπική ασφάλεια που συναντάται στις συναλλαγές. Πρόκειται για τη σύμβαση μεταξύ δανειστή και τρίτου²⁵, με την οποία ο τρίτος αναλαμβάνει απέναντι στον δανειστή την ευθύνη ότι ο πρωτοφειλέτης θα εκπληρώσει την υποχρέωσή του προς αυτόν, δηλαδή ότι θα καταβληθεί η οφειλή²⁶. Ο εγγυητής ευθύνεται με όλη την περιουσία του και αναλαμβάνει απέναντι στον δανειστή

22. Και ως ο μόνος νόμιμα παρέχων υπηρεσίες πίστωσης κατ' επάγγελμα κατά το άρθρο 4 του ν. 3601/2007.

23. Πέραν αυτών όμως, η τράπεζα ως έχουσα και την διαπραγματευτική δύναμη συχνά επιφυλάσσει με συμβατικό όρο την απαίτηση έναντι του πελάτη της για χορήγηση ή ενίσχυση των ασφαλειών, η άσκηση της οποίας όμως ελέγχεται κατά το ΑΚ 281 στις περιπτώσεις που οδηγεί στην υπερεξασφάλιση. Αλλά και στην περίπτωση που έχουν ήδη δοθεί οι ασφάλειες, ο πελάτης μπορεί να στηρίξει αξίωση απαλλαγής, κατά το ΑΚ 288. Τέλος, να τονιστεί ότι η παρεχόμενη προς την τράπεζα ασφάλεια μπορεί να πάσχει από ακυρότητα ή ακυρωσία. Σημαντική είναι η νομολογιακή επικράτηση της άποψης ότι η εκμετάλλευση του συναισθηματικού κόσμου του παρέχοντος ασφάλεια, ο οποίος αναλαμβάνει ευθύνη μεγαλύτερη των δυνατοτήτων του προσβάλλει το δικαίωμα της ιδιωτικής του αυτονομίας. Γι' αυτό το λόγο μπορεί να ακυρωθεί εξαιτίας αντίθεσης της στα χρηστά ήθη ή ανατροπής του δικαιοπρακτικού θεμελίου ή εφαρμοζομένων των διατάξεων του νόμου περί προστασίας του καταναλωτή. Αναλυτικά *Ψυχομάνης*, Τραπεζικό Δίκαιο: Δίκαιο των τραπεζικών συμβάσεων, Τεύχος Ι, 2008⁶, 129 επ· *Λαδογιάννης*, Οι επιχειρηματικές απαιτήσεις ως αντικείμενο ασφαλείας, 2005, 725 επ· *Αθανασάς*, Είσπραξη χρηματικών απαιτήσεων, 2010, 241.

24. *Φίλιος*, Ενοχικό δίκαιο- Ειδικό μέρος, Τόμος ΙΙ, 2011⁷, 96 επ· *Γεωργιάδης* (2008²), 17 επ· *Γεωργιάδης*, Ενοχικό δίκαιο-Ειδικό μέρος, 2007, 481 επ.

25. Ο οφειλέτης δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζει την ύπαρξη της συμφωνίας. Το πρόσωπο του εγγυητή πρέπει αναγκαία να διαφέρει από αυτό του οφειλέτη. Δυνατή είναι επίσης η σύναψη εγγύησης ως γνήσιας σύμβασης υπέρ τρίτου (410 ΑΚ επ) κατά την οποία ο εγγυητής και ο οφειλέτης δημιουργούν απαίτηση υπέρ του τρίτου δανειστή αρκεί ο τελευταίος να την αποδεχθεί. Τέλος, μεταξύ δανειστή και οφειλέτη συνάπτεται, πέραν της κύριας σύμβασης που τους συνδέει, μία εξασφαλιστική σύμβαση με την οποία ο δεύτερος αναλαμβάνει έναντι του πρώτου την υποχρέωση να φροντίσει για την παροχή εγγύησης.

26. ΑΠ 1567/2008, ΝΟΜΟΣ.

δική του υποχρέωση με ανάλογο περιεχόμενο εκείνης του πρωτοφειλέτη. Την εγγύηση ρυθμίζουν οι διατάξεις 849-869 ΑΚ, εισάγοντας όμως ενδοτικό δίκαιο.

Αντικείμενο-Νομική φύση: Η εγγύηση έχει ως αντικείμενο ξένη οφειλή, η οποία μάλιστα μπορεί να είναι μελλοντική²⁷ ή υπό αίρεση καθώς και ατελής ενοχή. Επιπλέον, αφορά έγκυρη οφειλή καθώς η ακυρότητα της κύριας οφειλής οδηγεί στην ακυρότητα και της ίδιας²⁸. Η οφειλή συνήθως αφορά χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα ή ακόμη και άλλες παροχές²⁹, ωστόσο σε εκείνη την περίπτωση γεννιέται εξαρχής ενοχή για αποζημίωση του δανειστή. Είναι ετεροβαρής σύμβαση, επιτρέπεται όμως να συμφωνηθεί και ως αμφοτεροβαρής. Είναι αιτιώδης σύμβαση με σκοπό την εξασφάλιση του δανειστή³⁰ και αφηρημένη γιατί δεν εξαρτάται από την σχέση εγγυητή-δανειστή αλλά από την σχέση εγγυητή-πρωτοφειλέτη. Η εγγύηση γεννά εξαρτημένη ενοχή καθότι εξαρτάται από την κύρια οφειλή³¹ και επίσης επικουρική ενοχή καθότι ο εγγυητής ενέχεται μετά τον πρωτοφειλέτη. Μπορεί, ωστόσο, να συμφωνηθεί και αντίθετα ως μη επικουρική³². Σύμφωνα με τη νομολογία κατ' αρχήν η εγγύηση είναι πράξη αστικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα από τον εμπορικό χαρακτήρα της κύριας οφειλής, εκτός εάν παρέχεται με σκοπό την κερδοσκοπία οπότε έχουμε πράξη αντικειμενικά εμπορική³³.

Περιεχόμενο-Τύπος: Στο κύριο περιεχόμενο της σύμβασης, το οποίο πρέπει να προκύπτει σαφώς, ανήκει η βούληση παροχής εγγύησης, ο προσδιορισμός των συμβαλλομένων και η ασφαλιζόμενη απαίτηση. Η εν λόγω σύμβαση υπόκειται κατά ένα μέρος σε τύπο, δηλαδή η δήλωση του εγγυητή πρέπει να περιβληθεί τον έγγραφο τύπο, ομοίως και η αμφοτεροβαρής εγγύηση, το προσύμφωνο εγγύησης και τυχόν

27. Πολύ μεγάλης πρακτικής σημασίας είναι η εγγύηση στον αλληλόχρεο λογαριασμό, η οποία παρουσιάζει ορισμένα πρακτικά ζητήματα που έχουν απασχολήσει τη θεωρία και νομολογία καταρχήν λόγω της ιδιαίτερης φύσης της, ως εξασφαλίζουσα το απαιτητό κατάλοιπο που θα προκύψει μετά το κλείσιμο του λογαριασμού-ήτοι μελλοντική απαίτηση- και επίσης διότι μπορεί να συνδυάζει διάφορα είδη εγγύησης. Ενδεικτικά ΑΠ 1763/2009, Δ/νη 2010, 686 επ· ΑΠ 677/2003, Χρ/Δ 2003, 794 επ· ΑΠ 1173/2001, ΕλλΔ/νη 2002, 407 επ· ΑΠ 266/2001, Χρ/Δ 2001, 421 επ· ΑΠ 48/2001, Δ/νη 2001, 900 επ· ΑΠ 1437/2000, ΕλλΔνη 2001, 695 επ· ΑΠ 1914/1999, ΕλλΔ/νη 2001, 114 επ· ΑΠ 260/1998, ΝοΒ 1999, 775 επ· ΑΠ 1106/1994, ΕλλΔνη 1998, 1074 επ.

28. ΑΠ 680/2003, Δ/νη 2003, 1369 επ. Κατ' εξαίρεση είναι έγκυρη η εγγύηση για οφειλή που συνολογλήθηκε από ανίκανο ή περιορισμένα ικανό εφόσον ο εγγυητής εγνώριζε την ανικανότητα.

29. ΑΠ 1486/1997, Δ/νη 1999, 48 επ.

30. ΑΠ 1500/2008, Δ/νη 2008, 1448 επ.

31. Πρόκειται για τον παρεπόμενο χαρακτήρα της εγγύησης, ο οποίος αποτελεί και το κυριότερο γνώρισμά της, που την διακρίνει από τις άλλες μορφές εξασφαλιστικών προσωπικών συμβάσεων. ΑΠ 1261/2004, Δ/νη 2004, 78 επ. Παραίτηση από αυτόν τον χαρακτήρα κατόπιν συμφωνίας οδηγεί στην μη ύπαρξη εγγύησης αλλά σε άλλη σύμβαση όπως αναδοχή χρέους. ΑΠ 61/2003, ΕλλΔνη 2003, 736 επ. Τσούμας (2006), 10 επ.

32. Πχ σε περίπτωση παραίτησης από την ένσταση διζήσεως, είτε με ρήτρα σε πρώτη ζήτηση.

33. ΑΠ 1692/1998, ΕλλΔνη 40, 101 επ.

παρεπόμενες συμφωνίες που διευρύνουν τις υποχρεώσεις του, με στόχο την προστασία του εγγυητή. Σε αντίθετη περίπτωση η εγγύηση καθίσταται άκυρη³⁴.

Σχέση εγγυητή-δανειστή: Αναφορικά με τη σχέση των ανωτέρω παρατηρούμε ότι βασίζεται κυρίως στην αρχή του παρεπομένου και της επικουρικότητας. Συγκεκριμένα, το κύρος της εξαρτάται από το κύρος της κύριας οφειλής, έχει την έκταση που έχει κάθε φορά η τελευταία³⁵, η δε αλλοίωσή της αλλοιώνει αντίστοιχα την ενοχή του εγγυητή³⁶. Επιπλέον, ο εγγυητής σε περίπτωση αμφιβολίας δεν ευθύνεται για παρεπόμενες παροχές³⁷ που συμφωνήθηκαν και ήταν απαιτητές κατά τον χρόνο της εγγύησης, για όσες όμως γίνονται απαιτητές μετά τη σύναψή της ευθύνεται μόνο αν κατά το χρόνο αυτόν γνώριζε την ύπαρξή τους. Εν συνεχεία, παρατηρούμε ότι ο εγγυητής έχει δικαίωμα να ασκήσει τόσο τις μη προσωποπαγείς³⁸ ενστάσεις του πρωτοφειλέτη όσο και τις προσωπικές³⁹ ενστάσεις του ιδίου κατά του δανειστή. Η σημαντικότερη εξ αυτών είναι η ένσταση δίζησης (ΑΚ 855), η οποία παρέχει στον εγγυητή το δικαίωμα να αρνηθεί να καταβάλει την οφειλή έως ότου ο δανειστής επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση κατά του πρωτοφειλέτη και αυτή αποβεί άκαρπη. Η ένσταση αυτή είναι γνήσια και αναβλητική και εφόσον η διάταξη είναι ενδοτικού χαρακτήρα μπορεί να αποκλειστεί με έγγραφο τύπο⁴⁰.

Στην τραπεζική πρακτική παρατηρείται διαφορετική αντιμετώπιση της εγγύησης. Η καλούμενη ως πιστωτική ή χρηματοδοτική εγγύηση χαρακτηρίζεται από την επιβεβλημένη πρακτικά παραίτηση του εγγυητή από όλα τα ενδοτικού δικαίου δικαιώματά του. Το πρώτο δικαίωμα από το οποίο παραιτείται ο εγγυητής είναι αυτό της διζήσεως με αποτέλεσμα ο τελευταίος να ευθύνεται ως αυτοφειλέτης και μάλιστα κατά πάγια τραπεζική πρακτική ενεχόμενος εις ολόκληρον με τον πρωτοφειλέτη. Η εγγύηση επομένως χάνει τον παρεπόμενο χαρακτήρα της και η ευθύνη του εγγυητή

34. Μεταξύ άλλων ΑΠ 1635/2008, Δ/νη 2008, 1409 επ· ΑΠ 1791/2007, ΔΕΕ 2008, 354 επ. Ακυρότητα η οποία αναπληρώνεται με την εκπλήρωση της ενοχής από τον εγγυητή.

35. ΑΠ 1229/2007, ΕΛΛΔνη 2008, 1656 επ· ΑΠ 186/2001, ΕΛΛΔ/νη 2001, 1573 επ· ΑΠ 1265/1994, ΕΕμπΔ 46, 392 επ· Πχ. Είναι έγκυρη η συμφωνία για περιορισμό της ενοχής του εγγυητή ενώ η συμφωνία ότι θα ενέχεται επαχθέστερα από τον πρωτοφειλέτη δεν συνάδει με τον παρεπόμενο χαρακτήρα της.

36. Αυτό ισχύει κυρίως για τις συνέπειες του πταίσματος ή της υπερημερίας του πρωτοφειλέτη οπότε η κύρια οφειλή μετατρέπεται σε υποχρέωση αποζημίωσης. Στην περίπτωση όμως συμβατικής μεταβολής των όρων της κύριας οφειλής τον εγγυητή επηρεάζουν μόνο προς το ευνοϊκότερο οι παραπάνω συμφωνίες ενώ αυτές που διευρύνουν το χρέος δεν τον καταλαμβάνουν.

37. Άρθρο 852 ΑΚ.

38. Την ένσταση ακυρότητας της κύριας οφειλής, την ένσταση απόσβεσης του χρέους, του μη απαιτητού της οφειλής, συμψηφισμού, παραγραφής, δεδικασμένου κα. Δε μπορεί να ασκήσει τα διαπλαστικά δικαιώματα του πρωτοφειλέτη πχ υπαναχώρηση. Φίλιος (2011), 107 επ.

39. Ενστάσεις από την ίδια τη σύμβαση εγγύησης καθώς και την ένσταση δίζησης.

40. ΑΠ 1658/2006, Δ/νη 2008, 1408 επ· ΑΠ 573/2001, Δ/νη 2002, 1383 επ· ΑΠ 148/1997, Δ/νη 1998, 1019 επ.

ανέρχεται στο ίδιο επίπεδο πρακτικά με αυτό της κύριας οφειλής⁴¹. Εν προκειμένω δηλαδή, παρατηρείται το φαινόμενο της προσχώρησης του εγγυητή στους συμβατικούς όρους, χωρίς να του παρέχεται η δυνατότητα διαπραγμάτευσης. Ως εκ τούτου, ο εγγυητής δικαιούται κατ' αρχήν να προβάλει την ένσταση καταχρηστικότητας γενικού όρου της σύμβασης⁴². Επιπροσθέτως, ερευνητέα θα πρέπει να θεωρείται η δυνατότητα ακύρωσης ως καταχρηστικών εκείνων των ΓΟΣ που αφορούν τον εγγυητή αν και εφόσον θεωρηθεί ότι ο εγγυητής είναι καταναλωτής με την έννοια του ν. 2251/1994 ακόμη και όταν η κύρια σύμβαση χρηματοδότησης είναι επαγγελματική⁴³.

Σχέση εγγυητή-πρωτοφειλέτη: Εξετάζοντας την έννομη σχέση των ανωτέρω, την λεγόμενη εσωτερική σχέση, παρατηρούμε ότι η τελευταία μπορεί να είναι είτε εντολή, σύμβαση έργου, διοίκηση αλλοτρίων, δωρεά κ.ο.κ. Στην περίπτωση που ο εγγυητής ικανοποιεί τον δανειστή τίθεται το ζήτημα της αναγωγής⁴⁴ κατά του πρωτοφειλέτη, δικαίωμα το οποίο εξαρτάται από τον χαρακτηρισμό της εσωτερικής σχέσης⁴⁵. Επιπλέον ο εγγυητής που ικανοποίησε τον δανειστή έχει και μια πρόσθετη εξασφάλιση, δηλαδή το δικαίωμα υποκατάστασης του στα δικαιώματα του δανειστή. Η υποκατάσταση επέρχεται αυτοδικαίως και είναι νόμιμη εκχώρηση, μεταβιβάζοντας ταυτοχρόνως και τα παρεπόμενα δικαιώματα του δανειστή⁴⁶. Επομένως, ο εγγυητής αποκτά δύο χωριστές απαιτήσεις, αυτή από την εσωτερική σχέση και αυτή που του μεταβιβάσθηκε εκ του νόμου, επιλέγοντας να ασκήσει μία εξ αυτών ή και τις δύο αλλά ικανοποιούμενος μόνο μία φορά.

41. Ας μη ξεχνούμε βέβαια ότι η έλλειψη του παρεπόμενου χαρακτήρα μετατρέπει την εγγύηση σε άλλη σύμβαση, όπως εγγυοδοσία.

42. *Ψυχομάνης* (2008⁶), 132 επ.

43. Έχει υποστηριχθεί μεταξύ άλλων η άποψη ότι ο εγγυητής είναι πάντοτε καταναλωτής ή ότι ο χαρακτηρισμός του ως τέτοιου πρέπει να κρίνεται *ad hoc*. Επίσης, ότι η ανάγκη προστασίας του βασίζεται στον παρεπόμενο χαρακτήρα της εγγύησης ή στον αυτόνομο χαρακτηρισμό του ως καταναλωτή. Τα νομολογιακά συμπεράσματα επί του ανωτέρω ζητήματος εκφεύγουν του αντικείμενου μελέτης μας ωστόσο αναλυτικότερα για τις τάσεις μεταξύ άλλων βλ. *Δούβλης*, Η εξελικτική πορεία των τραπεζικών ΓΟΣ στο ελληνικό δίκαιο, 2010, 38 επ· *Δούβλης* σε *Δούβλης/Μπώλος*, Δίκαιο προστασίας των καταναλωτών, Καταναλωτικοί ΓΟΣ-Νομολογική αντιμετώπιση, 2008, 131 επ· *Δούβλης*, Οι πρόσφατες νομολογιακές εξελίξεις στο πεδίο εφαρμογής των ΑΚ 862-863 στις τραπεζικές χρηματοδοτήσεις, ΔΕΕ 1998, 238 επ· *Ψυχομάνης* (2008⁶), 133· *Μακρίδου/Διαμαντόπουλος*, Ανακοπή εκτελέσεως από εγγυητή συμβάσεως, η οποία περιέχει καταχρηστικούς γενικούς όρους συναλλαγών, κατά το χρόνο που εκκρεμεί αίτηση για υπαγωγή της πρωτοφειλέτριας ΑΕ σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, ΔΕΕ 2006, 701 επ.

44. Χάνει ωστόσο το δικαίωμα αν παρέλειψε να προβάλει ενστάσεις του πρωτοφειλέτη εάν τις γνώριζε ή όφειλε να τις γνωρίζει (ΑΚ 859).

45. Υφίσταται δικαίωμα αναγωγής σε περίπτωση εντολής ή διοίκησης αλλοτρίων ενώ δεν υφίσταται στην περίπτωση της δωρεάς. Μεταξύ άλλων ΑΠ 200/2007, Δ/νη 2007, 1055 επ· ΑΠ 1414/2007, Δ/νη 2009, 133 επ· ΑΠ 668/2007, ΔΕΕ 2007, 831 επ.

46. Υποθήκη, ενέχυρο καθώς και τα προνόμια στην πτώχευση.

Απόσβεση: Τέλος, η σύμβαση εγγύησης αποσβήνεται τόσο εξαιτίας γενικών⁴⁷ όσο και εξαιτίας ειδικώς αναφερόμενων λόγων⁴⁸. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η απόσβεση της εγγύησης που εξασφαλίζει τραπεζική χρηματοδότηση, για τη σύναψη της οποίας ο εγγυητής κατά πάγια πρακτική παραιτείται από το πλέγμα των διατάξεων ενδοτικού χαρακτήρα. Επ' αυτών ανακύπτουν οι ίδιοι προβληματισμοί που αναλύθηκαν παραπάνω. Ειδικότερα, κατά το άρθρο ΑΚ 332, ο εγγυητής δεν μπορεί να παραιτηθεί από δικαίωμά του που απαλλάσσει ή περιορίζει την ευθύνη του αντισυμβαλλομένου του από δόλο ή βαριά αμέλεια. Πέραν τούτων όμως άκυρος είναι και ο όρος που απαλλάσσει ακόμη και για ελαφριά αμέλεια τον οφειλέτη εφόσον πρόκειται για ΓΟΣ⁴⁹, όπως κατά κόρον συμβαίνει στην τραπεζική πρακτική. Ως εκ τούτου άκυρη είναι η παραίτηση από το δικαίωμα ελευθερώσεως, κατά το άρθρο 862 ΑΚ, ακόμη και για ελαφρά αμέλεια της τράπεζας⁵⁰. Πέραν τούτων ο εγγυητής αναφορικά και με τις άλλες ρήτρες της συμφωνίας που προσχώρησε δικαιούται κατ' αρχήν να προβάλει την ένσταση καταχρηστικότητας. Εξάλλου ελεγκτέα είναι και η δυνατότητα ακύρωσης των όρων της σύμβασης βάσει του ν. 2251/1994 αν τελικά μπορούμε να υπαγάγουμε τον εγγυητή επιχειρηματικής χρηματοδότησης στην έννοια του καταναλωτή⁵¹.

Ειδικές μορφές εγγύησης: Οι ειδικές μορφές εγγύησης, οι οποίες παρουσιάζουν άλλοτε μικρότερες και άλλοτε μεγαλύτερες αποκλίσεις από την σύμβαση εγγύησης του ΑΚ, συνοπτικά είναι οι κατωτέρω:

47. Πχ καταβολή, σύγχυση δανειστή και εγγυητή κλπ. Ενδεικτικά ΑΠ 186/2001, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 266/2001, Δ/νη 2001, 1574 επ.

48. Οι ειδικοί λόγοι είναι οι εξής: Ελευθέρωση του εγγυητή κατά το ΑΚ 862 εφόσον από πταίσμα του δανειστή έγινε αδύνατη η ικανοποίησή του (Ενδεικτικά ΑΠ 377/2011, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 512/2008, Δ/νη 2009, 1385 επ· ΑΠ 262/1996, Δ/νη 1997, 1081 επ), ελευθέρωσή του κατά το 863 δηλαδή εάν ο δανειστής παραιτήθηκε από ασφάλειες με αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο εγγυητής (ΟΛΑΠ 6/2000, ΝοΒ 2000, 1239 επ· ΑΠ 343/2008, Δ/νη 2008, 469 επ). Επίσης, επέρχεται απελευθέρωση του λόγω απόσβεσης της κύριας οφειλής, αρκεί η απόσβεση να μη έχει προκληθεί από πταίσμα του εγγυητή, κατά το 864 ΑΚ. (ΑΠ 186/2001, ΕΛΔνη 2001, 1573 επ· ΑΠ 579/2001, Δ/νη 2002, 1384 επ). Επιπλέον, στην περίπτωση εγγύησης ορισμένου χρόνου ελευθερώνεται αν παρέλθει ένας μήνα μετά από τον συμφωνηθέντα χρόνο α) μη επιδιώκοντας την ικανοποίηση της απαίτησής του και β) μη συνεχίζοντας τη διαδικασία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, κατά το ΑΚ 866. Στην εγγύηση αορίστου χρόνου ελευθερώνεται μετά το απαιτητό της κύριας οφειλής αφού τάξει προθεσμία ενός μήνα για την δικαστική επιδίωξη της απαίτησης και τη συνέχιση χωρίς υπαίτια καθυστέρηση της διαδικασίας, κατά το ΑΚ 867 εδ' 2. Στην περίπτωση που απαιτείται και καταγγελία για να γίνει απαιτητή η κύρια οφειλή ελευθερώνεται αφού αξιώσει από τον δανειστή να καταγγείλει και να επιδιώξει δικαστικώς την απαίτηση σε ένα μήνα συνεχίζοντας τη διαδικασία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, κατά το ΑΚ 868.

49. Ενδεικτικά ΑΠ 377/2011, ΝΟΜΟΣ.

50. Αλλά και η ελευθέρωσή του κατά το άρθρο 863 ΑΚ λόγω παραίτησης του δανειστή από ασφάλειες επί της ασφαλισμένης με εγγύηση απαίτησης θα πρέπει να κρίνεται στα πλαίσια του 862 ΑΚ. ΑΠ 343/2008, ΝΟΜΟΣ. Αντίθετα ΟΛΑΠ 6/2000, ΕΕμπΔ 2000, 285 επ.

51. Βλέπε υποσ. 43. Περαιτέρω, απαλλαγή του εγγυητή επέρχεται αν η τράπεζα δεν έχει τηρήσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις (ΑΠ 103/2007, ΕπιθΤρΑξΧρΔ 2008, 132 επ) ή αν έχει επέλθει αποδυνάμωση του δικαιώματος ή έχει εκλείψει το δικαιοπρακτικό θεμέλιο. Ευθύνη μάλιστα της τράπεζας και δυνατότητα απαλλαγής του εγγυητή μπορεί να προκύψει από παράβαση των υποχρεώσεών της κατά τις ΑΚ 197, 198, 200, 288.

Α) Η συνεγγύηση, η οποία υφίσταται όταν για την ίδια κύρια οφειλή εγγυώνται περισσότεροι εγγυητές, είτε αυτοί γνωρίζουν είτε αγνοούν την ύπαρξη των άλλων εγγυητών. Οι συνεγγυητές μπορεί να ευθύνονται όλοι για το σύνολο της ασφαλιζόμενης απαίτησης, είτε όλοι έως ανωτάτου ποσού που υπολείπεται της απαίτησης είτε ο καθένας έως διαφορετικών ανώτατων ποσών που υπολείπονται της απαίτησης. Οι συνεγγυητές ευθύνονται εις ολόκληρον⁵² και όχι διαιρεμένα, ακόμη και αν δεν ανέλαβαν την ευθύνη από κοινού (854 ΑΚ)⁵³. Ο δε συνεγγυητής που ικανοποίησε τον δανειστή έχει δικαίωμα αναγωγής κατά των υπολοίπων, η οποία υπάρχει στην έκταση που σύμφωνα με το άρθρο 487 ΑΚ ευθύνονται μεταξύ τους ως εις ολόκληρον οφειλέτες (ΑΚ 860).

Β) Η αντεγγύηση καταρτίζεται ανάμεσα στον εγγυητή και τρίτο-αντεγγυητή, ο οποίος αναλαμβάνει απέναντι στον πρώτο την ευθύνη ότι θα ικανοποιηθούν οι αξιώσεις του κατά του πρωτοφειλέτη⁵⁴. Η αντεγγύηση υπόκειται στις ρυθμίσεις του ΑΚ 847 επ. Ο αντεγγυητής εφόσον ικανοποιήσει τον εγγυητή και έχει δικαίωμα αναγωγής έναντι του πρωτοφειλέτη, υποκαθίσταται στα δικαιώματα του εγγυητή αλλά και στα δικαιώματα του αρχικού δανειστή στα οποία είχε υποκατασταθεί προηγουμένως ο εγγυητής.

Γ) Η μετεγγύηση, η οποία συνάπτεται μεταξύ δανειστή και τρίτου μετεγγυητή, αναλαμβάνοντας ο τελευταίος την ευθύνη ότι θα ικανοποιηθούν οι αξιώσεις του εναντίον του εγγυητή. Η εν λόγω σύμβαση υπόκειται στις ρυθμίσεις του ΑΚ 847 επ. Ο μετεγγυητής δικαιούται να προτείνει τις ενστάσεις του εγγυητή και τις ενστάσεις του πρωτοφειλέτη, ακόμη και την ένσταση δίζησης μέχρι να επιχειρηθεί αναγκαστική εκτέλεση κατά του εγγυητή και του πρωτοφειλέτη. Επιπλέον εφόσον ο μετεγγυητής ικανοποιήσει τον δανειστή έχει δικαίωμα αναγωγής εναντίον του εγγυητή και υποκαθίσταται στα δικαιώματα του πρώτου έναντι του δεύτερου αλλά και στα δικαιώματα του πρωτοφειλέτη.

Δ) Η αναπληρωματική εγγύηση (ή εγγύηση ως προς το ελλείπον) που είναι η εγγύηση υπό τον όρο ότι ο εγγυητής θα ευθύνεται μόνο εάν ο δανειστής δεν μπορεί να ικανοποιήσει την αξίωσή του ούτε από τον πρωτοφειλέτη ούτε από την αξιοποίηση ασφαλειών. Η ιδιαιτερότητά της σε σχέση με την κανονική εγγύηση είναι ότι ο δανειστής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι υπολείπεται μέρος της απαίτησης που δεν μπορεί να ικανοποιηθεί από πουθενά αλλού.

Ε) Η μερική εγγύηση, κατά την οποία περισσότεροι εγγυητές εγγυώνται για ένα μέρος του χρέους αποκλείοντας την εις ολόκληρον ευθύνη, προϋπόθεση της οποίας

52. ΑΠ 797/1999, ΕΕμπΔ 2000, 80 επ.

53. Επειδή το εν λόγω άρθρο εισάγει ενδοτικό δίκαιο είναι δυνατόν να συμφωνηθεί διαιρεμένη ευθύνη είτε κατά ίσα είτε κατά άνισα μέρη των συνεγγυητών.

54. ΟΛΑΠ 10/1992, Δ/νη 1992, 757 επ.

είναι η δυνατότητα προσδιορισμού των διαφορετικών μερών. Στην εν λόγω περίπτωση η καταβολή ενός εκ των εγγυητών δεν απαλλάσσει τους υπολοίπους.

ΣΤ) Η εγγύηση ανωτάτου ποσού, κατά την οποία ο κίνδυνος που αναλαμβάνει ο εγγυητής περιορίζεται έως ενός ανωτάτου ποσού, σύμβαση η οποία συνήθίζεται για εξασφάλιση μελλοντικών απαιτήσεων.

Ζ) Η εγγύηση σε πρώτη ζήτηση, στην οποία περιλαμβάνεται ο όρος ότι ο εγγυητής πρέπει κατ' αρχήν να πληρώσει τον δανειστή με μόνη την πρόσκλησή του. Ο εγγυητής δεν δικαιούται να επικαλεστεί άλλες ενστάσεις εκτός από την ανυπαρξία, ακυρότητα ή απόσβεση της οφειλής⁵⁵. Σύμφωνα με την κρατούσα στην Ελλάδα νομολογία μία τέτοια ρήτρα δεν μπορεί να θεωρηθεί έγκυρη στα πλαίσια της σύμβασης εγγύησης και εφόσον προκύψει από την ερμηνεία της βούλησης των μερών μια τέτοια σύμβαση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως άλλου είδους σύμβαση χωρίς τον παρεπόμενο χαρακτήρα της εγγύησης πχ εγγυοδοτική σύμβαση.

Η) Η τριτεγγύηση⁵⁶, η οποία είναι ειδική μορφή προσωπικής ασφάλειας του αξιογραφικού δικαίου, με την οποία εξασφαλίζεται η πληρωμή ποσού για το οποίο έχει εκδοθεί συναλλαγματική ή επιταγή⁵⁷. Ρυθμίζεται στα άρθρα 30 επ του νόμου 5325/1932 «περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν» και στα 25 επ. του ν. 5960/1933 «περί επιταγής». Η βασική της διαφορά με την εγγύηση του ΑΚ είναι ότι έχει αυτοτελή και ανεξάρτητο χαρακτήρα έναντι της βασικής σχέσης, αφαιρώντας τη δυνατότητα από τον τριτεγγυητή να επικαλεστεί ενστάσεις είτε από τη βασική σχέση είτε αφορώσες το πρόσωπο του υπέρ ου η τριτεγγύηση⁵⁸ και μη απαλλάσσοντάς τον ακόμη και όταν η ενοχή του υπέρ ου είναι άκυρη για οποιονδήποτε συστατικό λόγο αλλά μόνο για τυπικά ελαττώματα.

2.1.2. Εγγυοδοτική σύμβαση

Με την εγγυοδοτική σύμβαση⁵⁹ (σύμβαση εγγυητική ή *garantie*) ένα πρόσωπο, ο εγγυοδότης αναλαμβάνει απέναντι στον εγγυολήπτη την ευθύνη να ανορθώσει τη ζημία που θα υποστεί ο τελευταίος εφόσον υλοποιηθεί κάποιος κίνδυνος εντός της σφαίρας της συμβατικής ευθύνης του εγγυοδότη. Περιεχόμενο της σύμβασης δηλαδή είναι η υποχρέωση αποζημίωσης του εγγυολήπτη. Η εν λόγω σύμβαση είναι δημιουργήμα της συμβατικής ελευθερίας των μερών. Η εγγυοδοσία εμφανίζεται είτε ως

55. Έχει όμως δικαίωμα αναγωγής κατά τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού ή κατ' άλλη άποψη με βάση την ίδια τη σύμβαση εγγύησης. Βλ. *Ψυχομάνης* (2008⁶), 134 επ.

56. ΑΠ 1325/2003, ΔΕΕ 2004, 668 επ.

57. Η τριτεγγύηση πρέπει να δίνεται εγγράφως πάνω στο σώμα του αξιογράφου, να κατονομάζει το πρόσωπο για το οποίο δίνεται και να φέρει ιδιόχειρη ή ιδιόγραφη υπογραφή.

58. Με εξαίρεση την περίπτωση που ο κομιστής της συναλλαγματικής ή επιταγής ενήργησε εν γνώσει προς βλάβη του οφειλέτου (άρθρα 17 και 22 αντίστοιχα).

59. *Τσούμας*, Εγγύηση και εγγυοδοσία, 2006, 55 επ· *Γεωργιάδης*, Ενοχικό (2007), 531 επ.

εγγυοδοτική σύμβαση συμπεριφοράς⁶⁰, είτε ως εγγυοδοτική σύμβαση πώλησης⁶¹ είτε ως εγγυοδοτική σύμβαση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, κατά την οποία ο εγγυοδότης αναλαμβάνει την ευθύνη για την φερεγγυότητα ορισμένου οφειλέτη του εγγυολήπτη⁶².

Η εγγυοδοτική σύμβαση είναι μία σύμβαση ετεροβαρής⁶³, με αυτόνομο, μη επικουρικό⁶⁴ και αιτιώδη⁶⁵ χαρακτήρα. Η βασικότερη διαφορά με την σύμβαση εγγύησης είναι ο αυτόνομος χαρακτήρας της σύμβασης⁶⁶, δηλαδή το γεγονός ότι το κύρος της δεν εξαρτάται από την ύπαρξη έγκυρης και ισχυρής απαίτησης του εγγυολήπτη κατά του οφειλέτη, που ως εκ τούτου του αφαιρούν το δικαίωμα να προβάλλει τις ενστάσεις του οφειλέτη⁶⁷. Συνήθως συμφωνείται ως ορισμένου χρόνου. Μπορεί να εμφανίζεται με τη ρήτρα πληρωμής σε πρώτη ζήτηση, δηλαδή πληρωμής με μόνη την πρόσκληση του εγγυοδότη προς τούτο, είτε με όρο επέλευσης του κινδύνου, σύμφωνα με την οποία η πληρωμή συνδέεται με την επέλευση του κινδύνου, είτε τέλος με όρο απόδειξης με έγγραφα που θα συνοδεύουν την κλήση για πληρωμή. Επίσης, ο εγγυοδότης έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του πρωτοφειλέτη, στηριζόμενος στη βασική μεταξύ τους σχέση και δικαίωμα υποκατάστασης⁶⁸.

2.1.3. Εγγυητική επιστολή

Η εγγυητική επιστολή⁶⁹ είναι δημιούργημα της συναλλακτικής πρακτικής, παραμένει αρρύθμιστη από το νόμο και αποτελεί ένα από τα κυριότερα είδη προσωπικής εξασφαλιστικής σύμβασης⁷⁰. Με την εγγυητική επιστολή ο εκδότης υπόσχεται⁷¹ εγγράφως στον λήπτη της εγγυητικής επιστολής-δανειστή ενός τρίτου, κατόπιν εντολής του τρίτου-πελάτη-οφειλέτη, ότι θα του καταβάλει ορισμένη χρηματική

60. Κατά την οποία εξασφαλίζεται ο κίνδυνος που σχετίζεται με ορισμένη συμπεριφορά που θα επιδείξει στο μέλλον είτε ο εγγυοδότης είτε τρίτος με συνηθέστερη περίπτωση αυτή που συνάπτεται επ' ευκαιρία προκήρυξης ενός διαγωνισμού, δηλαδή συνήθως ο εγγυοδότης υπόσχεται ότι θα του καταβάλει αποζημίωση, στην περίπτωση που ο διαγωνιζόμενος επιλεγεί αλλά δεν συνάψει τη σύμβαση με τον προκηρύξαντα υπό τους όρους του διαγωνισμού.

61. Κατά την οποία δίδεται η διαβεβαίωση ότι το πράγμα δεν έχει πραγματικά ελαττώματα και έχει ορισμένες ιδιότητες.

62. Για παράδειγμα εγγυοδοτικές συμβάσεις για την εξόφληση επιταγών.

63. Γεννώνται υποχρεώσεις μόνο σε βάρος του εγγυοδότη.

64. Μπορεί να αξιωθεί η ικανοποίηση από τον εγγυοδότη ακόμη και αν δεν έχουν εγερθεί δικαστικά ή εξώδικα οι αξιώσεις κατά του οφειλέτη.

65. Σκοπός της είναι η εξασφάλιση του εγγυολήπτη.

66. ΑΠ 1500/2008, Δ/νη 2008, 1448 επ· ΑΠ 1261/2004, Δ/νη 2007, 798 επ.

67. Μπορεί να προβάλλει τις ενστάσεις από την εγγυοδοτική σύμβαση και τις προσωπικές του ενστάσεις.

68. Ανάλογη εφαρμογή του ΑΚ 722 και 858 αντίστοιχα.

69. Γεωργιάδης (2008²), 130 επ.

70. Τα πλεονεκτήματά της είναι πολύ σημαντικά καθότι επιτυγχάνεται άμεση μετάθεση του χρηματικού ποσού, άμεση και υψηλού επιπέδου εξασφάλιση του δανειστή και αναφορικά με τον οφειλέτη το κόστος που καλείται να καταβάλει (προμήθεια, καταθέσεις ως κάλυμμα στην τράπεζα) είναι σαφώς υποδεέστερο από τα οφέλη.

71. Η υπόσχεση του εκδότη προς τον λήπτη, που αποτελεί το περιεχόμενο της εγγυητικής επιστολής, ενσωματώνεται σε έγγραφο, το οποίο υπογράφεται από τον εκδότη και εγχειρίζεται στον λήπτη, εξ ου και η ονομασία «εγγυητική επιστολή».

παροχή είτε όταν αυτός το ζητήσει, δηλαδή με μόνη την υποβολή σχετικού αιτήματος του λήπτη της εγγυητικής επιστολής (εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση), είτε υπό όρους, υπό την προϋπόθεση δηλαδή της τήρησης κάποιων διατυπώσεων εκ μέρους του λήπτη (εγγυητική επιστολή υπό όρους), και πάντως χωρίς ο εκδότης να δικαιούται ή να υποχρεούται να αναχθεί στη σχέση του λήπτη με τον τρίτο ή στη σχέση που συνδέει τον ίδιο με τον τρίτο⁷². Η γένεση της υποχρέωσης καταβολής λέγεται κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής. Μετά την ικανοποίηση του λήπτη ο εκδότης δικαιούται να αναζητήσει από τον πελάτη της ό,τι κατέβαλε με αναγωγή. Η εγγυητική επιστολή συμφωνείται συνήθως ως ορισμένου χρόνου. Η σύμβαση της εγγυητικής επιστολής καταρτίζεται μεταξύ του εκδότη (κατά κανόνα τράπεζας^{73 74}) και του λήπτη της εγγυητικής επιστολής, ο δε τρίτος οφειλέτης συνδέεται συμβατικά με ιδιαίτερες έννομες σχέσεις τόσο με το λήπτη της εγγυητικής επιστολής (σχέση αξίας) όσο και με τον εκδότη (σχέση κάλυψης).

Νομική φύση: Η εγγυητική επιστολή είναι σύμβαση υποσχετική, αφού γεννά απλώς υποχρέωση προς παροχή και ετεροβαρής, αφού δημιουργεί ενοχική υποχρέωση μόνο σε βάρος της τράπεζας. Επίσης, είναι σύμβαση αιτιώδης, η αιτία της οποίας συνίσταται στην εξασφάλιση του εγγυολήπτη⁷⁵. Ο εξασφαλιστικός αυτός σκοπός, εμπεριέχεται πάντα στην εγγυητική επιστολή μέσω της υποχρεωτικής αναφοράς στο κείμενό της σε ορισμένη εξασφαλιζόμενη βασική έννομη σχέση.

Αναφορικά με τη νομική φύση της σύμβασης της εγγυητικής επιστολής, έχουν διατυπωθεί στη θεωρία και τη νομολογία διάφορες απόψεις⁷⁶. Ορθότερη θεωρείται η άποψη της θεωρίας, κατά την οποία η εγγυητική επιστολή είναι εγγυοδοτική σύμβαση,

72. ΑΠ 1481/2007, ΝΟΜΟΣ.

73. Σύμφωνα με το αρ. 11§ 1 περ. στ του Ν. 3601/2007, η έκδοση εγγυητικής επιστολής επιτρέπεται κατ' επάγγελμα από τα πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα. Χωρίς να αποκλείεται η έκδοση εγγυητικής επιστολής και από τρίτους. Δικαίωμα για έκδοση εγγυητικής επιστολής έχει και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, καθώς και το ΤΣΜΕΔΕ για την κάλυψη δραστηριοτήτων των μελών του.

74. Οι εγγυητικές επιστολές των τραπεζών έχουν κατά κανόνα προδιατυπωμένο περιεχόμενο και συνεπώς ο λήπτης αποδεχόμενος σιωπηρά την πρόταση της τράπεζας συνάπτει ουσιαστικά σύμβαση προσχώρησης.

75. ΑΠ 1658/2006, Δ/νη 2008, 1408 επ.

76. Σύμφωνα με την κρατούσα στη νομολογία άποψη, η εγγυητική επιστολή αποτελεί ιδιαίτερο είδος εγγύησης, χαρακτηριστικό της οποίας είναι ότι με αυτή οι συναλλασσόμενοι δεν αποβλέπουν κυρίως στην απόκτηση πρόσθετης φερεγγυότητας, αλλά στην άμεση καταβολή του ποσού που καλύπτεται με αυτήν, χωρίς προσφυγή στα δικαστήρια, και ρυθμίζεται από τις διατάξεις των αρ. 847 επ ΑΚ, καθώς ούτε στον ΕμπΝ ούτε σε άλλο νόμο υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να ρυθμίζουν διαφορετικά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από αυτή. (ΑΠ 1793/2008, ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 7798/2006, ΔΕΕ 2008, 69· ΠΠρΑθ 3865/2005, ΔΕΕ 2005, 1313) *Βελέντζας*, Δίκαιο Τραπεζών και Τραπεζικών Συμβάσεων (Εργασιών), 2004³, 909. Ωστόσο, η άποψη αυτή της νομολογίας επικρίνεται από το σύνολο σχεδόν της θεωρίας, καθώς, όπως υποστηρίζεται, η έννομη σχέση της εγγυητικής επιστολής δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εγγύηση ή ιδιαίτερο είδος εγγύησης, αφού θεμελιώδες χαρακτηριστικό της και λόγος ουσιαστικά ύπαρξής της, ως ιδιαίτερου είδους σύμβασης, είναι ο αυτόνομος χαρακτήρας της σε αντίθεση με τον παρεπόμενο και επικουρικό χαρακτήρα της εγγύησης του ΑΚ.

δηλαδή σύμβαση με την οποία το ένα συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει την ευθύνη για την επέλευση ή μη ενός γεγονότος, ιδίως για την κάλυψη της ζημίας από την πραγμάτωση ενός κινδύνου. Ο κίνδυνος αυτός στην εγγυητική επιστολή συνίσταται στην μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων ενός τρίτου απέναντι στο λήπτη. Η παραπάνω υπαγωγή στηρίζεται στον αυστηρά αυτόνομο χαρακτήρα της εγγυητικής επιστολής⁷⁷. Με την έννοια της αυτονομίας εννοούμε ότι η υποχρέωση του εκδότη έναντι του λήπτη, που πηγάζει από τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής, υφίσταται και λειτουργεί ανεξάρτητα από την ύπαρξη και το κύρος της ασφαλιζόμενης απαίτησης, δηλαδή ανάμεσα στον οφειλέτη και τον λήπτη. Στο σημείο αυτό διαφέρει η εγγυητική επιστολή από την εγγύηση⁷⁸.

Ενόψει του χαρακτηρισμού της εγγυητικής επιστολής ως εγγυοδοτικής σύμβασης⁷⁹, δηλαδή αρρύθμιστης στο νόμο σύμβασης προσφεύγουμε στις γενικές διατάξεις περί συμβάσεων, μη αποκλείοντας, ωστόσο, και την εφαρμογή κάποιων διατάξεων από το δίκαιο της εγγύησης, λόγω της συγγένειας των θεσμών, στο βαθμό που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τον χαρακτήρα της εγγυητικής επιστολής ως αυτόνομης σύμβασης και τις ιδιαιτερότητές της.

Διακρίσεις εγγυητικών επιστολών: Οι εγγυητικές επιστολές διακρίνονται μεταξύ άλλων αναλόγως των εξασφαλιζόμενων συναλλαγών σε εγγυητικές επιστολές συμμετοχής⁸⁰ και εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης της σύμβασης⁸¹. Από την άποψη του περιεχομένου τους, οι εγγυητικές επιστολές μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες: Α) Εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση⁸², της οποίας η κατάπτωση με συνακόλουθη την υποχρέωση καταβολής επέρχεται με μόνη τη σχετική δήλωση του λήπτη προς την τράπεζα, χωρίς ο δότης να δικαιούται ή να υποχρεούται να ερευνήσει εάν συντρέχουν και οι ουσιαστικοί λόγοι κατάπτωσης, εάν δηλαδή έχει ή δεν έχει εκπληρωθεί η ασφαλιζόμενη απαίτηση. Αποφεύγει κατ' αυτόν τον τρόπο την εμπλοκή

77. Η τράπεζα, ακριβώς λόγω της αρχής της αυτονομίας της εγγυητικής επιστολής δικαιούται να ελέγξει τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής, αλλά δεν δικαιούται να αρνηθεί την καταβολή προβάλλοντας ενστάσεις είτε από τη σχέση μεταξύ λήπτη και οφειλέτη (σχέση αξίας) είτε από τη σχέση που συνδέει την ίδια με τον οφειλέτη-πελάτη της (σχέση κάλυψης). Ωστόσο, δικαιούται να αντιτάξει κατά του λήπτη ενστάσεις που απορρέουν από τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής και από το ίδιο το περιεχόμενο της εγγυητικής επιστολής και να αρνηθεί εξ αυτού του λόγου την πληρωμή, χωρίς η άρνησή της αυτή να αντίκειται στην αρχή της αυτονομίας της εγγυητικής επιστολής.

78. ΑΠ 358/2004, ΝοΒ 2005, 476 επ.

79. Για τον ίδιο λόγο θα έπρεπε να θεωρείται άτυπη σύμβαση.

80. Δηλαδή οι εγγυητικές επιστολές που εκδίδονται από τράπεζα υπέρ ενός οργανωτή διαγωνισμού για προμήθειες ή κατασκευή έργων (συνήθως το Δημόσιο) και καλύπτουν την μη εκτέλεση των υποχρεώσεων ενός μετέχοντος στον διαγωνισμό που πηγάζουν από τη συμμετοχή του προκειμένου να διαπιστωθεί η φερεγγυότητα του διαγωνιζομένου.

81. Ήτοι οι εγγυητικές επιστολές που εκδίδονται από τράπεζα υπέρ ενός συμβαλλομένου και καλύπτουν τη μη εκτέλεση ή την πλημμελή εκτέλεση των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου του από συγκεκριμένη εμπορική σύμβαση.

82. Ενδεικτικά ΑΠ 16/2008, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 983/1999, ΕλλΔνη 1999, 1721 επ.

της σε διενέξεις ανάμεσα στον λήπτη και τον οφειλέτη και επιπλέον την εξέταση των ουσιαστικών λόγων⁸³. Β) Εγγυητική επιστολή υπό όρους, κατά την οποία, αντίθετα, η κατάπτωσή εξαρτάται από την πλήρωση συγκεκριμένων όρων που προβλέπονται στο κείμενό της, η μη πλήρωση των οποίων απαλλάσσει την τράπεζα από την υποχρέωσή της προς καταβολή με ταυτόχρονη ευθύνη της απέναντι στον εντολέα της για την τυχόν ζημία του, εάν καταβάλει⁸⁴ το ποσό. Γ) Εγγυητική επιστολή τυπικού περιεχομένου, που περιέχει στο κείμενό της το ποσό για το οποίο χορηγείται και Δ) Εγγυητική επιστολή ουσιαστικού περιεχομένου, το ποσό της οποίας καθορίζεται με αναφορά στη σύμβαση ανάμεσα στον οφειλέτη-πελάτη της τράπεζας και στον λήπτη της εγγυητικής.

2.1.4. Ενέγγυα πίστωση

Ο ορισμός της τραπεζικής ενέγγυας πίστωσης (άλλως πίστωση έναντι εγγράφων) δίνεται από την διάταξη του αρ. 25 παρ. 1 του ν.δ. 17.7/13.8.1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών». Πρόκειται για τη σύμβαση στο πλαίσιο της οποίας μία τράπεζα, συνήθως του τόπου προορισμού των εμπορευμάτων (πιστώτρια τράπεζα), συμφωνεί με τον πελάτη της (οφειλέτη-αγοραστή) έναντι αμοιβής να ανοίξει πίστωση υπέρ ορισμένου τρίτου προσώπου (δικαιούχου-πωλητή), με την έννοια ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει ορισμένο χρηματικό ποσό προς τον τρίτο, όταν ο τελευταίος της παραδώσει ορισμένα φορτωτικά έγγραφα. Το ποσό που καταβλήθηκε το εισπράττει στη συνέχεια η τράπεζα από τον πελάτη της, με την παράδοση σ' αυτόν των φορτωτικών εγγράφων που έχει στην κατοχή της. Προς εξασφάλιση της απαίτησής της κατά του οφειλέτη η τράπεζα αποκτά από τον χρόνο της ικανοποίησης του δικαιούχου νόμιμο ενέχυρο πάνω στα εμπορεύματα στα οποία αναφέρονται τα φορτωτικά έγγραφα. Η σύμβαση της ενέγγυας πίστωσης συνάπτεται κατά κύριο λόγο επ' ευκαιρία ορισμένης πώλησης, ενώ πεδίο εφαρμογής της είναι σχεδόν αποκλειστικά το διεθνές εμπόριο⁸⁵ και γι' αυτό τον λόγο καθίσταται αναγκαία η παρεμβολή και άλλης τράπεζας, η οποία λειτουργεί στον τόπο κατοικίας του πωλητή. Η τράπεζα αυτή είτε διαμεσολαβεί μεταξύ δικαιούχου και πιστώτριας τράπεζας ως απλή

83. Βλέπε σχετικά με την καταχρηστική κατάπτωση της ανωτέρω ρήτρας σε *Γεωργιάδης* (2008²), 170 επ.

84. Τέτοια εγγυητική επιστολή έχουμε όταν περιέχεται σ' αυτήν η ρήτρα «εφόσον επήλθε ζημία», οπότε συνήθως απαιτείται ο λήπτης μαζί με την κλήση προς πληρωμή να δηλώσει εγγράφως ότι ο οφειλέτης του δεν εκπλήρωσε την οφειλόμενη παροχή ή ακόμα και να αποδείξει πλήρως τη μη εκπλήρωση της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Συχνά εξάλλου, οι εγγυητικές επιστολές περιέχουν τον όρο προσκόμισης συγκεκριμένων εγγράφων, τα οποία αναφέρονται στο κείμενο της εγγυητικής επιστολής.

85. *Γεωργιάδης* (2008²), 231 επ.

ανταποκρίτρια της τελευταίας είτε βεβαιώνει την ενέγγυα πίστωση, οπότε και ευθύνεται για την εκπλήρωσή της όπως και η πιστώτρια⁸⁶.

Ως προς τη νομική φύση της ενέγγυας πίστωσης, παρά τις διάφορες απόψεις που υποστηρίζονται⁸⁷, κρατούσα σε θεωρία και νομολογία είναι η άποψη ότι η εν λόγω σύμβαση αποτελεί έκταξη⁸⁸. Πράγματι, τόσο η ύπαρξη διπλής εξουσιοδότησης, δηλαδή αυτής του αγοραστή προς τον πωλητή και προς την τράπεζα, όσο και ο αφηρημένος και εν γένει αυτόνομος χαρακτήρας⁸⁹ της ανέκκλητης υποχρέωσης της τράπεζας έναντι του δικαιούχου σε σχέση με τις δύο άλλες εσωτερικές σχέσεις, κάνουν τη σύμβαση της ενέγγυας πίστωσης να προσιδιάζει περισσότερο προς αυτήν της έκταξης. Περαιτέρω, όμως, λόγω του ότι εν προκειμένω λείπει ο απαιτούμενος όρος της εγχείρισης του εγγράφου από τον εκτάσσοντα στον υπέρ ου η έκταξη, δεν πρόκειται για έκταξη κατά την έννοια του ΑΚ 876, αλλά για έκταξη υπό ευρεία έννοια στην οποία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις 876 επ. ΑΚ⁹⁰. Επιμέρους, η σχέση της τράπεζας με τον πελάτη της διέπεται από τις διατάξεις της εντολής και οι σχέσεις της τράπεζας με τον δικαιούχο-πωλητή διέπεται από τις διατάξεις της αφηρημένης υπόσχεσης χρέους⁹¹.

2.1.5. Λοιπές προσωπικές ασφάλειες

Οι βασικότερες εκ των λοιπών προσωπικών ασφαλειών μεταξύ άλλων^{92 93} είναι οι κατωτέρω:

86. Η ενέγγυα πίστωση διακρίνεται κυρίως σε ανακλητή και αμετάκλητη ανάλογα με το αν η τράπεζα έχει δεσμευθεί οριστικά απέναντι στον δικαιούχο και σε βεβαιωμένη ή αβεβαίωτη αναλόγως της συμμετοχής της ανταποκρίτριας τράπεζας, που αναλαμβάνει αυτοτελή ευθύνη απέναντι στον δικαιούχο ή όχι.

87. Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι πρόκειται για μίσθωση έργου, εντολή, σύμβαση υπέρ τρίτου, παραγγελία, δάνειο, αφηρημένη υπόσχεση χρέους κλπ.

88. ΑΠ 38/2006, ΕλλΔνη 2006, 389 ΈφΑθ 2134/2001, ΕλλΔνη 2002, 510.

89. Η σύμβαση της ενέγγυας πίστωσης είναι αυτόνομη τόσο έναντι της σχέσης κάλυψης, ήτοι της σχέσης μεταξύ αγοραστή και πιστώτριας τράπεζας, όσο και έναντι της σχέσης αξίας, ήτοι της σχέσης ανάμεσα στον αγοραστή και τον πωλητή. Επομένως, η πιστώτρια τράπεζα θα υποχρεούται, υπό τον όρο της εμπρόθεσμης παράδοσης σ' αυτήν των απαιτούμενων εγγράφων, να καταβάλει στον δικαιούχο το ποσό της πίστωσης ακόμα και αν η σχέση κάλυψης ή η σχέση αξίας είναι ελαττωματική, άκυρη ή ανύπαρκτη. Επιπλέον, δεν είναι δυνατή η λήψη ασφαλιστικών μέτρων από τον αγοραστή κατά της τράπεζας, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Πέραν των ανωτέρω, αυτονομία σημαίνει επίσης ότι ο έλεγχος των εγγράφων γίνεται καταρχήν στην όψη τους, δηλαδή ελέγχεται η εξωτερική κανονικότητά τους και μόνο, χωρίς να διερευνώνται τυχόν εσωτερικά ελαττώματά τους, όπως π.χ. νόθευση, πλαστότητα, εκτός αν αυτά είναι τόσο προφανή, ώστε διαπιστώνονται με απλό έλεγχο των εγγράφων στην όψη τους.

90. Βελέντζας (2004³), 972.

91. Ψυχομάνης (2009²), 178.

92. Άλλες προσωπικές ασφάλειες είναι: Α) Ρήτρα del credere, δηλαδή η εγγυητική ρήτρα η οποία τίθεται σε συμβάσεις παραγγελίας για την ανάληψη του κινδύνου μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων τρίτου. Ορθότερο θα ήταν να θεωρείται ως εγγυοδοτική σύμβαση καθότι στην πραγματικότητα ο παραγγελιοδόχος εγγυάται την επέλευση ορισμένου αποτελέσματος. Β) Κάρτα εγγύησης επιταγών, η οποία έχει την έννοια ότι η τράπεζα εγγυάται να πληρώσει τις εκδιδόμενες από τον κάτοχο εγγυημένες επιταγές μέχρι ορισμένο ποσό ανά επιταγή, το οποίο αναγράφεται στην κάρτα και καθορίζεται στη μεταξύ τους σύμβαση, τα οποία ποσά στη συνέχεια χρεώνονται στον τραπεζικό λογαριασμό του κατόχου ή αφαιρούνται από την πίστωση

Α) Σωρευτική αναδοχή χρέους

Σωρευτική αναδοχή χρέους είναι η σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ δανειστή και ενός τρίτου (αναδοχέα)⁹⁴, με την οποία ο τρίτος αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκπληρώσει το χρέος του οφειλέτη, χωρίς να απαλλάσσεται ο τελευταίος από την οφειλή του με αποτέλεσμα να παράγεται πρόσθετη ενοχή του αναδοχέα παράλληλη με αυτή του οφειλέτη. Εν αμφιβολία η αναδοχή είναι σωρευτική αφού για να είναι στερητική πρέπει να προκύπτει σαφώς η βούληση για απαλλαγή του αρχικού οφειλέτη (ΑΚ 477)⁹⁵.

Η σωρευτική αναδοχή χρέους είναι σύμβαση υποσχετική, ετεροβαρής και ανατιμωδής ή όχι αναλόγως της εκάστοτε αναλαμβανόμενης υποχρέωσης. Μπορεί να αφορά κάθε χρέος ξένο, είτε υπό αίρεση ή προθεσμία. Για την κατάρτισή της δεν απαιτείται τύπος παρόλο που υποστηρίζονται και διαφορετικές απόψεις⁹⁶. Μεταξύ του παλαιού και του νέου οφειλέτη δημιουργείται παθητική εις ολόκληρον ενοχή και ο δανειστής αποκτά δύο οφειλέτες⁹⁷. Η βασική διαφορά της με την εγγύηση είναι ότι ο εγγυητής δεν υπεισέρχεται στον ενοχικό δεσμό αλλά αναλαμβάνει δική του αυτοτελή υποχρέωση, δηλαδή από την σωρευτική αναδοχή χρέους ελλείπουν ο παρεπόμενος και επικουρικός χαρακτήρας⁹⁸.

του. Η παραπάνω κάρτα θα πρέπει να χαρακτηρίζεται ως εγγυοδοτική σύμβαση καθότι στην ουσία η τράπεζα αναλαμβάνει τον κίνδυνο η επιταγή να μην είναι πληρωτέα για λόγους που οφείλονται σε τρίτο πρόσωπο, τον κάτοχο.

93. Στην τραπεζική πρακτική έχουν διαμορφωθεί και άτυπες μορφές προσωπικών ασφαλειών μεταξύ των οποίων είναι οι δηλώσεις πατρωνίας, οι οργανωτικές δηλώσεις, οι συμφωνίες περί θέσεως του ετερρόρυθμου εταίρου, η αρνητική ρήτρα, η θετική δήλωση, η συμφωνία εξομίσωσης, η ανάληψη ιδιαίτερης ευθύνης των ιδρυτών κεφαλαιουχικής εταιρίας, η συμφωνία πρόταξης της απαίτησης της τράπεζας, η εγγυητική σύμβαση ρευστότητας, η υπόσχεση ανάληψης των απαιτήσεων της τράπεζας από τη μητρική της οφειλέτρια επιχείρησης, η υπόσχεση επαναγοράς πράγματος. Αναλυτικά *Ψυχομάνης* (2008⁹⁹), 137 επ.

94. Η θεωρία δέχεται ότι η εν λόγω σύμβαση μπορεί να συναφθεί και μεταξύ οφειλέτη και τρίτου αναδοχέα ως σύμβαση υπέρ τρίτου με την ιδιομορφία ότι απαιτείται και συναίνεση του δανειστή.

95. Σε ορισμένες περιπτώσεις η σωρευτική αναδοχή επέρχεται απευθείας από το νόμο (ΑΚ 479, 599 παρ.2, 1953 κλπ), επί των οποίων εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές διατάξεις.

96. Λόγω της ομοιότητάς της με την εγγύηση υποστηρίζεται ότι πρέπει η δήλωση του αναδεχόμενου να περιβάλλεται τον έγγραφο τύπο.

97. Η ευθύνη του αναδοχέα έχει το ίδιο περιεχόμενο και φύση με την ευθύνη του αρχικού οφειλέτη. Επιπλέον, αναφορικά με τις ασφάλειες και τα προνόμια επί της απαίτησης θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι διατηρούνται σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στην στερητική αναδοχή χρέους (475 εδ β). Επιπροσθέτως, ο αναδοχέας μπορεί να προτείνει κατά του δανειστή τις ενστάσεις από τη σχέση του τελευταίου με τον παλαιό οφειλέτη, αυτές που πηγάζουν από την σύμβαση αναδοχής χρέους, τις ενστάσεις που προκύπτουν από άλλες έννομες σχέσεις του δανειστή και αναδοχέα, όμως όχι όσες πηγάζουν από τη σχέση του με τον παλαιό οφειλέτη. Τέλος δικαίωμα αναγωγής γεννιέται τόσο μετά την ικανοποίηση του δανειστή όσο και πριν με μορφή προκαταβολής, στην περίπτωση που ο δανειστής στραφεί δικαστικώς ή εξωδίκως κατά ενός εκ των συνοφειλετών και ζητήσει είτε την καταβολή όλου του χρέους είτε μεγαλύτερου μέρους από αυτό που του αναλογεί. Επιπλέον, ο αναδοχέας εφόσον ικανοποιήσει τον δανειστή έχει και δικαίωμα υποκατάστασης.

98. ΑΠ 1047/2010, ΕπισκΕΔ 2011, 101 επ· ΑΠ 1791/2007, Δ/νη 2008, 215 επ. Ακόμη και αν ο εγγυητής παραιτήθηκε από την ένσταση διζήσεως.

B) Εντολής πίστωσης τρίτου

Η εντολή πίστωσης τρίτου⁹⁹ είναι η σύμβαση, κατά την οποία ο εντολοδόχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να πιστώσει στο δικό του όνομα και για λογαριασμό του έναν τρίτο (ΑΚ 870 εδ. 1 πχ. χορήγηση δανείου κλπ.). Μέχρι να πιστωθεί ο τρίτος η σύμβαση λειτουργεί σαν εντολή, χωρίς ο εντολοδόχος να μπορεί να ζητήσει προκαταβολή γιατί η πίστωση γίνεται για λογαριασμό του. Μετά την πίστωση ισχύει σαν εγγύηση για την υποχρέωση του τρίτου από την πίστωση που χορηγήθηκε, δηλαδή εγγυητής είναι ο εντολέας, δανειστής ο εντολοδόχος και πρωτοφειλέτης ο τρίτος. Τέλος, η δήλωση του εντολέα προς τον εντολοδόχο πρέπει να γίνεται εγγράφως άλλως καθίσταται άκυρη, ωστόσο η έλλειψη τύπου καλύπτεται εφόσον ο εντολέας-εγγυητής εκπλήρωσε τη οφειλή (ΑΚ 870 παρ.2).

Γ) Αφηρημένη υπόσχεση χρέους

Η αφηρημένη υπόσχεση¹⁰⁰ χρέους (ΑΚ 873-875) είναι η σύμβαση, με την οποία ο οφειλέτης αναλαμβάνει αυτοτελώς την υποχρέωση να καταβάλει ορισμένο χρέος ανεξάρτητα από την αιτία γέννησής του¹⁰¹. Πρόκειται για σύμβαση υποσχετική και αφηρημένη¹⁰², ετεροβαρή και βοηθητική, καθότι εξυπηρετεί προϋφιστάμενη ενοχική σχέση. Η εν λόγω σύμβαση καταρτίζεται συνήθως μεταξύ δανειστή και οφειλέτη της ενοχικής σχέσης, ωστόσο μπορεί να καταρτιστεί και ως σύμβαση υπέρ τρίτου αλλά και ως σύμβαση ελευθερώσεως. Μπορεί να αφορά κάθε είδους παροχή¹⁰³. Επιπλέον, για τη σύστασή της η υπόσχεση πρέπει να γίνει εγγράφως με ορισμένες εξαιρέσεις¹⁰⁴.

Δ) Σύμβαση factoring

Η σύμβαση factoring (σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων), την οποία ρυθμίζει ο νόμος 1905/1990, είναι μία σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, δηλαδή τράπεζας ή ειδικής ανώνυμης εταιρίας, και μίας επιχείρησης που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την εμπορία αγαθών ή παροχή υπηρεσιών (προμηθευτής), με περιεχόμενο η πρώτη να αναλαμβάνει για

99. Φίλιος (2011⁷), 121 επ.

100. Φίλιος (2011), 129 επ. Δεν υπάρχει καμία εννοιολογική διαφορά μεταξύ της υπόσχεσης και της αναγνώρισης που παρατίθενται διαζευκτικά.

101. ΑΠ 676/1996, Δ/νη 1998, 594 επ.

102. Κατά το ουσιαστικό δίκαιο η ενοχή δεν εξαρτάται από το κύρος της αιτίας και από οικονομική άποψη ο δανειστής δεν χρειάζεται να αποδείξει την αιτία. Επίσης, κατά το ΑΚ 873 εδ. 2, εν αμφιβολία σε περίπτωση υπόσχεσης χρέους που δεν αναφέρει την αιτία λογίζεται ότι υφίσταται αφηρημένη αναγνώριση χρέους.

103. Κατ' εξαίρεση είναι άκυρη όταν η παροχή εκπληρώνεται μόνο με αιτιώδη δικαιοπραξία.

104. Συγκεκριμένα δεν απαιτείται τύπος αν η υπόσχεση αφορά υπόλοιπο αλληλόχρεου λογαριασμού που έχει κλείσει (ΑΚ 874) και απαιτείται ιδιαίτερος τύπος, με ποινή ακυρότητας, στην περίπτωση που ο νόμος απαιτεί ιδιαίτερο τύπο και για την αιτία της (ΑΚ 875 πχ με αιτία τη δωρεά).

συμφωνημένο διάστημα έναντι αμοιβής υπηρεσίες σχετικές με την προεξόφληση, τη λογιστική, νομική παρακολούθηση και είσπραξη των χρηματικών απαιτήσεων των πελατών (οφειλετών) της δεύτερης. Το factoring επιτελεί τρεις σκοπούς, τον χρηματοδοτικό, που μας απασχόλησε παραπάνω, τον διαχειριστικό και τον εξασφαλιστικό, που μας αφορά εν προκειμένω και έχει την έννοια ότι ο πράκτορας αναλαμβάνει και τον κίνδυνο αφερεγγυότητας των πελατών του προμηθευτή οπότε μιλάμε για γνήσιο factoring¹⁰⁵.

2.2. Εμπράγματα ασφάλειες

2.2.1. Υποθήκη

Α) Υποθήκη του ΑΚ

Η υποθήκη¹⁰⁶, σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1257 είναι το εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε ξένο ακίνητο για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από την αξία του ακινήτου. Πρόκειται για τη συνηθέστερη μορφή εμπράγματης ασφάλειας στις συναλλαγές που καλύπτει καίριες ανάγκες στις αστικές συναλλαγές αλλά και στον ευρύτερο πιστωτικό τομέα.

Βασικά εννοιολογικά στοιχεία της αποτελούν το ακίνητο και η απαίτηση. Ειδικότερα, η υποθήκη συστήνεται επί του δικαιώματος της κυριότητας (ή της επικαρπίας¹⁰⁷) και όχι στο ακίνητο, η οποία κυριότητα μπορεί να είναι πλήρης ή ψιλή, ακόμη και ιδανικό εξ αδιαιρέτου μερίδιο¹⁰⁸ επί κυριότητας, καθώς και να τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία. Περαιτέρω, μπορεί να συσταθεί μόνο σε ατομικά ορισμένο πράγμα. Η κυριότητα πρέπει να ανήκει είτε στον οφειλέτη είτε σε τρίτον αλλά όχι στον ενυπόθηκο δανειστή¹⁰⁹. Το ακίνητο, επιπλέον, δεν πρέπει να είναι πράγμα εκτός συναλλαγής. Περαιτέρω, η υποθήκη βάσει και της αρχής του αδιαίρετου¹¹⁰ καταλαμβάνει όλο το ακίνητο, επεκτείνεται και στα συστατικά και παραρτήματα¹¹¹ καθώς και τις πραγματικές δουλείες. Υποθήκη κατά την κρατούσα άποψη μπορεί να συσταθεί και σε διακριτό τμήμα ενός μεγαλύτερου ακινήτου, σε οριζόντια ή κάθετη

105. Για περισσότερα βλέπε Γεωργιάδης (2008⁵), 129 επ· Γεωργιάδης (2008²), 331 επ.

106. Τσούμας, Το δίκαιο των ακινήτων, 2009, 357 επ· Γεωργιάδης, Εμπράγματο Δίκαιο II, 2010², 1017 επ· Σπυριδάκης, Εισηγήσεις αστικού δικαίου, 2004³, 225 επ.

107. Άρθρο 1259 ΑΚ. Και μόνον εφόσον έχει ήδη συσταθεί επικαρπία γιατί ο κύριος με πλήρη κυριότητα δεν μπορεί να αποχωρίσει την επικαρπία και να την επιβαρύνει

108. Με τις εξαιρέσεις που ορίζει ο νόμος, όπως για παράδειγμα το άρθρο ΑΚ 1403.

109. Άρθρο 1257 ΑΚ.

110. Άρθρο 1281 ΑΚ.

111. ΑΠ 811/2002, ΝοΒ 2003, 40 επ. Από την άλλη μεριά, κατά το άρθρο ΑΚ 1283 αν το συστατικό αποχωρίστηκε ή μεταβιβάστηκε σε τρίτον ο ενυπόθηκος δανειστής δε δικαιούται να το ζητήσει με προϋπόθεση να έχει προηγηθεί υλική παράδοση. Βλέπε όμως και το ν.δ. του 1929 για την βιομηχανική υποθήκη.

ιδιοκτησία ακόμη και σε μέλλον να ανεγερθεί οικοδόμημα¹¹². Επί υποθηκών που έχουν συσταθεί σε περισσότερα ακίνητα για την εξασφάλιση της ίδιας απαίτησης προκύπτει ότι ακόμα και μετά την μερική εξόφληση οι υποθήκες συνεχίζουν να βαραίνουν όλα τα ακίνητα¹¹³.

Βάσει της αρχής του παρεπομένου¹¹⁴, η απαίτηση αποτελεί το αναγκαίο προαπαιτούμενο παραχώρησης υποθήκης και μάλιστα η έγκυρη¹¹⁵ απαίτηση, ενώ η μεταβίβασή της συµμεταβιβάζει και την εν λόγω ασφάλεια χωρίς να απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο¹¹⁶. Η υποθήκη μπορεί να συσταθεί μόνο για ορισμένη χρηματική ποσότητα¹¹⁷ υπέρ οποιασδήποτε χρηματικής ή αποτιμητής σε χρήμα απαίτησης, πηγάζουσας από οποιαδήποτε αιτία, ακόμη και μελλοντικής¹¹⁸ αλλά όχι φυσικής ενοχής¹¹⁹. Αν η υποθήκη εγγραφεί για ορισμένο χρηματικό ποσό, περιλαμβανομένων και των τόκων, τότε αυτό αποτελεί το όριο της προνομιακής της ικανοποίησης εκτός αν έχει συμφωνηθεί ότι ασφαρίζονται και οι τόκοι του άρθρου 1289 ΑΚ. Ενώ αν εγγραφεί ως τοκοφόρος, χωρίς υποχρεωτικό καθορισμό του επιτοκίου, η προνομιακή ικανοποίηση εκτείνεται και στους τόκους του άρθρου 1289 ΑΚ¹²⁰.

Σύσταση: Σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1260 για τη σύστασή της απαιτείται τίτλος που χορηγεί δικαίωμα υποθήκης, ο οποίος αποτελεί το νομικό λόγο που χορηγεί στο δανειστή δικαίωμα για την εγγραφή υποθήκης, καθώς επίσης και εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών. Κατά το άρθρο ΑΚ 1261 οι τίτλοι είναι ο νόμος, η δικαστική απόφαση και η ιδιωτική βούληση.

112. Επί ανεγέρσεως εν συνεχεία του οικοδομήματος και υπαγωγής του στο σύστημα οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας η υποθήκη επεκτείνεται σε όλες τις ιδιοκτησίες και μάλιστα ως πολλαπλή. ΑΠ 1424/1997, ΕλλΔνη 1999, 152 επ.

113. Ενδεικτικά ΑΠ 661/2003, ΧρΙΔ 2003, 711 επ.

114. Άρθρο 1258 ΑΚ.

115. Σε αντίθετη περίπτωση μπορεί να ζητηθεί η εξάλειψή της.

116. Συμβολαιογραφικό έγγραφο απαιτείται για την εκχώρηση απαίτησης χωρίς ταυτόχρονη μεταβίβαση και της υποθήκης.

117. Άρθρο 1269 ΑΚ. Άλλως ο αιτών την εγγραφή πρέπει να την ορίσει κατά προσέγγιση. Σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1329 αν δεν προκύπτει σαφώς το ύψος της ασφαλιζόμενης απαίτησης η εγγραφή είναι άκυρη. Σημειωτέο δε ότι το ύψος της ασφαλιζόμενης απαίτησης δεν ταυτίζεται υποχρεωτικά με το ποσό για το οποίο εγγράφεται υποθήκη. Αν το ποσό εγγραφής είναι μεγαλύτερο της απαίτησης τότε θεωρείται ότι η υποθήκη υφίσταται μόνο για το ποσό της απαίτησης. Αν όμως είναι μικρότερο τότε η καταβολή του δεν επιφέρει την απόσβεση της απαίτησης αλλά απαιτείται ολοσχερής απόσβεση της. Ενδεικτικά ΑΠ 560/2005, ΝΟΜΟΣ.

118. Τέτοια και η περίπτωση συστάσεως υποθήκης υπέρ του υπολοίπου του αλληλόχρεου λογαριασμού.

119. Έγκυρη θεωρείται η υποθήκη που παραχωρήθηκε υπέρ παραγεγραμμένης απαίτησης μόνο από ιδιωτικό τίτλο και από τον προσωπικό οφειλέτη ενώ εάν παρέχεται από τρίτον απαιτείται και η συναίνεση του οφειλέτη.

120. Ενδεικτικά ΑΠ 353/2010, ΕΠολΔ 2010, 605 επ· ΑΠ 1218/2007, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 723/2006, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 2/2005, ΕλλΔνη 2005, 843 επ· ΑΠ 898/2005, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1444/2005, ΕλλΔνη 2006, 190 επ· ΑΠ 1514/2005, ΝοΒ 2006, 399 επ· ΑΠ 1843/2005, ΕλλΔνη 2006, 526 επ· ΑΠ 400/2003, ΝοΒ 2003, 1860· ΑΠ 340/2001, ΕΕΝ 2002, 541 επ. Αναλυτικά βλέπε σε επόμενο κεφάλαιο στα πλαίσια της πτώχευσης.

Οι περιπτώσεις νόμιμου τίτλου απαριθμούνται περιοριστικά στο ΑΚ 1262¹²¹, χωρίς δυνατότητα αναλογικής επέκτασης. Πρόβλεψη υπάρχει και σε άλλες ειδικές διατάξεις νόμων όπως πχ το άρθρο 66 παρ. 2 του ΠτΚ. Δικαστικό τίτλο¹²², σύμφωνα με το ΑΚ 1263, αποτελούν οι τελεσίδικες αποφάσεις πολιτικών, ποινικών, διοικητικών ή άλλων ειδικών δικαστηρίων και οι εκτελεστές αποφάσεις διαιτητών ή αλλοδαπών δικαστηρίων. Επίσης, τίτλο προς εγγραφή υποθήκης σύμφωνα με το 29 ΕισΝΚΠολΔ αποτελεί και η διαταγή πληρωμής χρηματικής απαίτησης¹²³. Τέλος, ο συνηθέστερος τίτλος είναι ο ιδιωτικός, ο οποίος σύμφωνα με τα άρθρα ΑΚ 1265-1266 παρέχεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο από τον κύριο του ακινήτου είτε ο τελευταίος είναι ο προσωπικός οφειλέτης είτε τρίτος¹²⁴.

Προϋπόθεση της σύστασης υποθήκης αποτελεί και η εγγραφή της, δηλαδή η καταχώριση¹²⁵ της σε ειδικό δημόσιο βιβλίο, το βιβλίο υποθηκών του Υποθηκοφυλακείου που βρίσκεται το ακίνητο, με σκοπό την πληροφόρηση των τρίτων. Η ανωτέρω εγγραφή αποτελεί όρο του ενεργού της εμπράγματος δικαιοπραξίας και έχει σημασία ενόψει και της δυνατότητας σύναψης περισσότερων της μία υποθηκών προκειμένου να οριστεί η τάξη της υποθήκης^{126 127} βάσει της αρχής της προτεραιότητας που διέπει το δικαίωμα της υποθήκης.

Ενοχική και εμπράγματα (υποθηκική) αγωγή: Όταν το χρέος καταστεί ληξιπρόθεσμο¹²⁸ και εφόσον ο δανειστής διαθέτει τίτλο εκτελεστό, παρέχονται σε αυτόν

121. Ο τίτλος από το νόμο είναι γενικός, δηλαδή μπορούν να εγγραφούν υποθήκες σε όλα τα ακίνητα του οφειλέτη. Ενδεικτικά, τέτοιο νόμιμο τίτλο εγγραφής έχει το Δημόσιο για καθυστερούμενους φόρους οφειλετών του, ο σύζυγος στα ακίνητα του συζύγου για την απαίτηση από την επαύξηση της περιουσίας του κλπ.

122. Και αυτός ο τίτλος είναι γενικός.

123. Εφόσον δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή ή η ασκηθείσα απορριφθεί τελεσίδικα. Η κρατούσα άποψη απαιτεί να έχουν παρέλθει άπρακτες και οι δύο προθεσμίες τόσο της ανακοπής του 632 παρ. 1 ΚΠολΔ όσο και αυτής της 633 παρ. 2 ΚΠολΔ. Ενδεικτικά ΟΛΑΠ 6/1996, ΝοΒ 1997, 205 επ· ΑΠ 1580/2005, ΝοΒ 2006, 404 επ.

124. Και ο δικαστικός συμβιβασμός περιλαμβάνεται στην ανωτέρω περίπτωση.

125. Η διαδικασία εγγραφής ρυθμίζεται στα άρθρα 1301-1303, 1305-1309, 1316 ΑΚ. Στα άρθρα 1271, 1329 ΑΚ προβλέπονται ενδεικτικά οι λόγοι ακυρότητας της εγγραφής εξαιτίας ουσιαστικών και τυπικών λόγων.

126. Άρθρα 1272, 1300, 1301 ΑΚ. Και μάλιστα όχι μόνο έναντι των άλλων υποθηκών αλλά και έναντι άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων πάνω στο πράγμα.

127. Σημειωτέο ότι είναι δυνατή η εναλλαγή υποθηκικών τάξεων, βάσει του ΑΝ 612/1968, με κοινή συμφωνία και συμβολαιογραφικό έγγραφο τόσο διαδοχικών όσο και μη, μόνο που σε εκείνη την περίπτωση απαιτείται συναίνεση των ενδιάμεσων. Υποστηρίζεται, ότι εφόσον δεν θίγονται τα συμφέροντά τους ούτε η συναίνεση δεν απαιτείται. Επιπλέον, από μέρος της θεωρίας γίνεται δεκτή η δυνατότητα επιφύλαξης της υποθηκικής τάξης, δηλαδή ο ενυπόθηκος δανειστής να δεχτεί η υποθήκη του να έχει μεταγενέστερη τάξη από εκείνη που αντιστοιχεί στον χρόνο εγγραφής, η κρατούσα θεωρία αρνείται αυτή τη δυνατότητα. Ο κανόνας 1290 εδ. 2 προβλέπει ότι είναι δυνατή η με συμβολαιογραφικό έγγραφο συμβατική απαγόρευση της περαιτέρω υποθηκείωσης του ακινήτου και μάλιστα με ενέργεια εμπράγματος, συμφωνία η οποία πρέπει να καταχωρισθεί στα βιβλία υποθηκών. Η παραπάνω διάταξη αφορά σε υποθήκες από ιδιωτική βούληση εξαιρουμένης της προσημείωσης υποθήκης.

128. Μέχρι εκείνου του σημείου η υποθηκική σχέση δίνει στα μέρη τα εξής δικαιώματα: Ο υποθηκικός οφειλέτης δικαιούται να ζητήσει μείωση του ασφαλιζόμενου ποσού στο προσήκον

δύο νομικές δυνατότητες για την αναγκαστική ικανοποίηση της απαίτησής του, ανάμεσα στις οποίες δεν υπάρχει κάποια νομική ιεραρχία. Κατ' αρχήν μπορεί να ασκήσει την ενοχική αγωγή, ήτοι να προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση σε οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, ως εγγειρόγραφος δανειστής, κινδυνεύοντας όμως να μην ικανοποιηθεί σε περίπτωση που υπάρχουν και άλλοι ενυπόθηκοι ή προνομιούχοι δανειστές. Μπορεί όμως και να ασκήσει την εμπράγματη (υποθηκική) αγωγή¹²⁹, δηλαδή να προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση του ενυπόθηκου ακινήτου, επιδιώκοντας την προνομιακή του ικανοποίηση, ανεξάρτητα αν το ακίνητο ανήκει στον προσωπικό οφειλέτη ή σε τρίτον¹³⁰. Ο δανειστής μπορεί ακόμη να ασκήσει και τις δύο αγωγές, ωστόσο εφόσον επιτευχθεί η ολοσχερής ικανοποίησή του δεν μπορεί να προχωρήσει και στην άλλη. Αν όμως ικανοποιηθεί μερικά μπορεί να προσφύγει στην άλλη αγωγή για το υπόλοιπο της απαίτησής του, όπως ρητά προβλέπεται και στο ΑΚ 1293. Η υποθηκική αγωγή ασκείται και με την αναγγελία του δικαιούχου σε πλειστηριασμό που επισπεύδει άλλος δανειστής¹³¹.

Κατάργηση της υποθήκης: Για την κατάργηση της υποθήκης απαιτείται η ουσιαστική προϋπόθεση της απόσβεσης¹³² της απαίτησης και η τυπική προϋπόθεση της εξάλειψής¹³³ της από τα βιβλία υποθηκών.

μέτρο κατά το άρθρο ΑΚ 1269 παρ. 3, αν το ποσό που εγγράφηκε ως ασφαλιζόμενο είναι υπερβολικό, καθώς επίσης και να ζητήσει περιορισμό τη εγγραφής νόμιμης ή δικαστικής υποθήκης σε λιγότερα ακίνητα κατά το άρθρο ΑΚ 1270, εφόσον ο αριθμός των εγγραφών λόγω και της αξίας των ακινήτων δε δικαιολογείται. Ο δε ενυπόθηκος δανειστής έχει το δικαίωμα, κατ' άρθρο ΑΚ 1284 και 1299, να ζητήσει την αποτροπή της χειροτέρευσης του ενυπόθηκου στην περίπτωση που κινδυνεύει το ακίνητο με υπαιτιότητα του οφειλέτη ή τρίτου κύριου ή νομέα, με αξίωση για παράλειψη ή άρση των επιβλαβών πράξεων ή εξόφλησης του χρέους ή παραχώρησης άλλης ανάλογης υποθήκης. Επιπλέον, δικαιούται να ασφαλίσει το ενυπόθηκο ακίνητο, κατά τα ΑΚ 1285-1287, που προβλέπουν τα σχετικά με την ασφάλιση και τις συνέπειες σε περίπτωση που επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος και τέλος να ασκήσει την υποθήκη στην αποζημίωση, σε περίπτωση αναγκαστικής απαλλοτρίωσης κατά το ΑΚ 1288 (Ενδεικτικά ΑΠ 1772/2005, ΧρΙΔ 2006, 316 επ).

129. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για κάποιο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο αλλά για το δικαίωμα να προβεί σε κατάσχεση και πλειστηριασμό του ενυπόθηκου ακινήτου. Σχετικά με τις προϋποθέσεις και την διαδικασία εκτέλεσης βλέπε *Τσούμα* (2009), 378 επ· *Γεωργιάδη* (2008²), 415 επ.

130. Σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της άσκησης εμπράγματης αγωγής σε ακίνητο τρίτου κύριου ή νομέα βλέπε *Τσούμα* 2009, 391 επ· *Γεωργιάδης* (2008²), 419 επ.

131. Δυνατή είναι η εγγραφή υποθήκης μετά την κατάσχεση άλλου δανειστή αλλά δεν αντίσταται κατ' αυτού ούτε κατά των νομίμως αναγγεληθέντων. (Ενδεικτικά ΟΛΑΠ 6/1998, ΝοΒ 1998, 626 επ ΑΠ 1644/2007, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 145/2004, ΕλλΔνη 2004, 1633 επ). Για τον πλειστηριασμό βλ άρθρα 1007 ΚΠολΔ και για την προνομιακή κατάταξη των ενυπόθηκων στην δεύτερη σειρά της δεύτερης τάξης 975-978 ΚΠολΔ. (Ενδεικτικά ΑΠ 1556/1998, ΕλλΔνη 1999, 1327 επ.)

132. Οι λόγοι που οδηγούν στην απόσβεση της υποθήκης προβλέπονται στα άρθρα 1327-1322 ΑΚ και είναι οι παρακάτω: Η απόσβεση της ασφαλιζόμενης απαίτησης (ΑΠ 1278/2007, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 454/2000, ΧρΙΔ 2001, 327 επ) με όποιον τρόπο κι αν επέλθει αυτή (καταβολή, δόση αντί καταβολής κλπ), παραγραφή της απαίτησης, υλική ή νομική εξαφάνιση του ενυπόθηκου ακινήτου, πρωτότυπη κτήση της κυριότητας από άλλον (αναγκαστική απαλλοτρίωση, προσκύρωση, επιδίκαση, αναδασμός χρησικτησία-Σημειωτέο ότι σε ορισμένες περιπτώσεις από τις παραπάνω η υποθήκη εξαλείφεται όμως ο δανειστής υποκαθίσταται στο ποσό της αποζημίωσης), διανομή του ενυπόθηκου (η υποθήκη περιορίζεται στα μερίδια που

Υποθήκη σε επικαρπία ακινήτου: Υποθήκη μπορεί να συσταθεί και σε επικαρπία ακινήτου εφόσον είναι δεκτικό εκποίησεως, κατά το ΑΚ 1259. Με τη σύσταση της ο δανειστής αποκτά δικαίωμα χρονικά περιορισμένο, δηλαδή μέχρι την απόσβεση της επικαρπίας. Οι προϋποθέσεις για τη σύστασή της και οι ρυθμίσεις για την έκτασή της, την σχέση ανάμεσα στα μέρη, την ρευστοποίηση και την κατάργησή της είναι ίδιες με αυτές της υποθήκης κυριότητας με μικρές διαφοροποιήσεις που προκύπτουν από τις διαφορές της επικαρπίας σε σχέση με την κυριότητα.

Β) Προσημείωση υποθήκης

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δανειστής δεν έχει τίτλο για εγγραφή υποθήκης μπορεί να εξασφαλίσει την απαίτησή του με προσημείωση υποθήκης, ήτοι υποθήκη υπό τη διπλή αίρεση της τελεσίδικης επιδίκασης της ασφαλιζόμενης απαίτησης και της έγκαιρης τροπής της σε υποθήκη. Μέχρι να πληρωθούν οι παραπάνω αιρέσεις ο δανειστής έχει μόνο δικαίωμα προσδοκίας υποθήκης¹³⁴, ωστόσο εφόσον αυτές πληρωθούν το δικαίωμα υποθήκης αποκτάται αναδρομικά από την ημέρα εγγραφής της¹³⁵, γεγονός που αποκτά σημασία για την υποθηκική τάξη. Εν γένει η προσημείωση υποθήκης διέπεται από τις διατάξεις της υποθήκης και ως εκ τούτου στο παρόν θα εξεταστούν συνοπτικά μόνο οι αποκλίσεις της¹³⁶.

Σύσταση: Για τη σύσταση της προσημείωσης υποθήκης απαιτείται τίτλος προσημείωσης και εγγραφή.

Σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1274 η προσημείωση εγγράφεται μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση και συγκεκριμένα εκδιδόμενη κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων¹³⁷, εφαρμοζομένων και των διατάξεων περί προσωρινής διαταγής, που επίσης εγγράφεται στα βιβλία υποθηκών¹³⁸. Στην εν λόγω απόφαση θα πρέπει να ορίζεται το

λαμβάνει ο κοινωνός οφειλέτης), παρέλευση της προθεσμίας, με την οποία είχε παραχωρηθεί η υποθήκη, πλήρωση διαλυτικής ή αναβλητικής αίρεσης, παραίτηση του δανειστή από το δικαίωμα, πλειστηριασμός του ακινήτου και σύγχυση κυριότητας και δικαιώματος υποθήκης στο ίδιο πρόσωπο.

133. Για δε την εξάλειψη απαιτείται διαζευκτικά είτε η συναίνεση του δανειστή, είτε τελεσίδικη δικαστική απόφαση που διατάσσει την εξάλειψη είτε αίτηση του υπερθεματιστή που κατέβαλε το πλειστηρίασμα. ΑΠ 757/2004, ΕλλΔνη 2005, 434 επ.

134. Λαδογιάννης, Το δικαίωμα προσδοκίας, 2009, 42.

135. Άρθρο 1277 ΑΚ.

136. Να τονίσουμε ότι η προσημείωση υποθήκης χρησιμοποιείται κατά κόρον στις τραπεζικές συναλλαγές. Βλέπε και Μάζη, Η δυσλειτουργία της εμπράγματης πίστης στην πράξη εξαιτίας εξωγενών παραγόντων, οι δυσμενείς από την αιτία αυτή συνέπειες στην οικονομία και ο τρόπος θεραπείας του κακού, Αρμ 2007, 185 επ σχετικά με τα πλεονεκτήματα της υποθήκης έναντι της προσημείωσης.

137. Άρθρα 706, 682 επ. ΚΠολΔ. Σχετικά με την αρμοδιότητα, τη διαδικασία, τις προϋποθέσεις των ασφαλιστικών μέτρων βλ αναλυτικά Τσούμας 2009, 407 επ· Γεωργιάδης (2008²), 444 επ.

138. Από την ημέρα σημείωσης της προσωρινής διαταγής περί μη νομικής μεταβολής των ακινήτων του οφειλέτη αντιστάσσεται η ακυρότητα της διάθεσης έναντι των τρίτων που απέκτησαν δικαίωμα επ' αυτών. ΑΠ 866/2004, ΕλλΔνη 2004, 1621 επ· ΑΠ 133/2004, ΧρίΔ 2004, 515 επ.

ποσό που ασφαρίζεται με την προσημείωση, να αναφέρεται το συγκεκριμένο ακίνητο που επιβαρύνεται (ειδικός τίτλος) είτε όχι (γενικός τίτλος)¹³⁹. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 724 παρ.1 ΚΠολΔ, η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης μπορεί να λάβει χώρα με βάση διαταγή πληρωμής χρηματικών απαιτήσεων, που αποτελεί νόμιμο και αναμφίβολα γενικό τίτλο¹⁴⁰.

Η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης πραγματοποιείται με τη μνεία ότι προσημειώνεται, εφαρμοζομένων αναλόγως όσων αναφέρθηκαν παραπάνω για την εγγραφή υποθήκης. Επιπλέον, η κυριότητα, ακόμη κι αν δεν υπήρχε κατά το χρόνο της εγγραφής αποκτάται όμως αργότερα ισχυροποιεί από εκείνο το σημείο και την προσημείωση, σε περίπτωση δε κληρονομιάς ισχυροποιείται μετά την αποδοχή της κληρονομιάς. Περαιτέρω, μάλλον αρνητική πρέπει να θεωρείται η δυνατότητα εγγραφής προσημείωσης σε ακίνητο τρίτου¹⁴¹, απαγορεύεται επίσης η εγγραφή σε ακίνητο στο οποίο έχει ήδη επιβληθεί απαγόρευση μεταβολής της νομικής του κατάστασης. Τέλος, μετά την κατάσχεση η εγγραφή προσημείωσης δεν αντιτάσσεται κατά του κατάσχοντος αλλά είναι δυνατή η τροπή της σε υποθήκη¹⁴².

Τροπή της προσημείωσης: Για την τροπή της προσημείωσης¹⁴³ σε υποθήκη με βάση δικαστική απόφαση απαιτείται τελεσίδικη δικαστική απόφαση¹⁴⁴ και σημείωση στα οικεία βιβλία υποθηκών εντός ανατρεπτικής προθεσμίας 90 ημερών¹⁴⁵.

Θέση του δανειστή πριν την τροπή: Η κρατούσα άποψη¹⁴⁶, βάσει και της απόφασης της ΟΛΑΠ 14/2006, δέχεται ότι ο προσημειούχος δανειστής δύναται να ασκήσει και πριν ακόμη την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη, την υποθηκική αγωγή του και να καταταχθεί η απαίτησή του τυχαίως υπό την αίρεση της τελεσίδικης επιδίκασης της απαίτησης. Η άνω άποψη στηρίζεται στο άρθρο 41 ΕισΝΑΚ, κατά το οποίο οι σχετικές με την υποθήκη διατάξεις του ΚΠολΔ εφαρμόζονται και επί της προσημείωσης. Περαιτέρω, αν το ακίνητο πριν την τροπή της προσημείωσης

139. Σε περίπτωση που επέρχεται υπέρμετρη επιβάρυνση της περιουσίας του οφειλέτη η απόφαση μπορεί να μεταρρυθμιστεί και οι εγγραφές να περιοριστούν σε λιγότερα ακίνητα.

140. Ενδεικτικά ΑΠ 1059/2010, ΝΟΜΟΣ.

141. Υποστηρίζεται και αντίθετη άποψη που θεωρεί δυνατή την εν λόγω εγγραφή αν ο τρίτος συναινέσει εμφανιζόμενος αυθόρμητα στο δικαστήριο. ΑΠ 410/2005, ΝοΒ 2005, 1611 επ.

142. ΑΠ 644/2011, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 557/2010, ΕφΑΔ 2010, 1117 επ· ΑΠ 1507/2006, ΝΟΜΟΣ.

143. Περισσότερες λεπτομέρειες σε *Τσούμας* 2009, 414 επ· *Γεωργιάδης* (2008²), 450 επ. ΑΠ 1330/2006, ΝΟΜΟΣ.

144. ΑΠ 94/2006, ΕΤρΑΧρΔ 2006, 144 επ· ΑΠ 1330/2006, ΕλλΔνη 2007, 862 επ.

145. Εάν η προσημείωση βασίζεται σε διαταγή πληρωμής, απαιτείται είτε να έχουν παρέλθει άπρακτες οι προθεσμίες των ανακοπών είτε να έχουν απορριφθεί τελεσίδικα και να έχει γίνει σχετική σημείωση στα βιβλία υποθηκών μέσα στην ίδια προθεσμία των 90 ημερών (ΑΚ 1223). ΟΛΑΠ 6/1996, ΝοΒ 1997, 205 επ· ΑΠ 1494/2003, ΕλλΔνη 20004, 418 επ.

146. Μεταξύ άλλων *Απαλαγάκη*, Προσημείωση υποθήκης-Η δικονομική της θεώρηση, 2005, 55 επ. Ενδεικτικά ΑΠ 1791/2007, ΔΕΕ 2008, 354 επ· ΑΠ 257/1998, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 649/1996, ΕλλΔνη 39, 1617 επ. Βλέπε αντίθετα *Μάζης*, Άσκηση υποθηκικής αγωγής εκ μέρους του προσημειούχου δανειστή, ΝοΒ 2001, 980 επ. Για περισσότερες αποφάσεις στο εν λόγω ζήτημα βλέπε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο.

εκπλειστηριασθεί, ο υπερθεματιστής το αποκτά απαλλαγμένο βέβαια από βάρη¹⁴⁷, ωστόσο και τα δικαιώματα του προσημειούχου δεν θίγονται. Η απαίτησή του κατατάσσεται τυχαία¹⁴⁸, κατά το ΑΚ 1279 και ΚΠολΔ 978, με την έννοια ότι θα ικανοποιηθεί προνομιακά υπό την αίρεση της τελεσίδικης απόφασης. Έως τότε το αντίστοιχο μέρος του εκλειστηριάσματος δεν διανέμεται, εκτός αν λάβει χώρα εγγυοδοσία. Ωστόσο για την περίπτωση ματαίωσης της αίρεσης προβλέπεται η επικουρική κατάταξη.

Κατάργηση της προσημείωσης: Για την κατάργηση της προσημείωσης, κατ' αναλογία των διατάξεων της υποθήκης, απαιτείται αφενός η απόσβεση της απαίτησης, η οποία επέρχεται πέραν των λόγων που αναφέρθηκαν παραπάνω και λόγω ανάκλησης της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων¹⁴⁹ και λόγω μη τροπής της μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 90 ημερών από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης¹⁵⁰, κατά το ΑΚ 1323, και αφετέρου η εξάλειψή της¹⁵¹.

Γ) Υποθήκη βάσει του ν. 4112/1929

Ο ν. 4112/1929 «περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων», εισάγει εξαιρετικές και ευνοϊκές διατάξεις υπέρ των δανειστών κυρίως υπέρ των τραπεζών¹⁵², με στόχο την τόνωση της αναπτυξιακής πορείας της χώρας. Ως ειδικότερος υπερισχύει έναντι του ΑΚ. Συγκεκριμένα, οι παρεκκλίσεις¹⁵³ από τον ΑΚ τις οποίες εισάγει ο νόμος είναι οι εξής: Κατ' αρχήν, ορίζεται ότι η υποθήκη επεκτείνεται σε κάθε μηχανήμα¹⁵⁴ που εισάγεται στην βιομηχανική επιχείρηση, πριν ή και μετά τη σύστασή της, με απόσβεση των δικαιωμάτων που έχουν τρίτοι επί αυτών και ταυτόχρονη κτήση της κυριότητάς τους από τον ιδιοκτήτη του ενυπόθηκου (άρθρο 1).

147. ΑΠ 1565/2008, ΝΟΜΟΣ.

148. Ενδεικτικά ΑΠ 1767/2009, Δ/νη 2010, 728 επ· ΑΠ 2235/2009, ΕΠολΔ 2010, 209 επ· ΑΠ 125/2006, Δ 2006, 899 επ· ΑΠ 341/2006, ΧρΙΔ 2006, 603 επ· ΑΠ 539/2006, Δ 2007, 55 επ.

149. ΑΠ 689/2010, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 254/2009, Δ/νη 2010, 982 επ.

150. ΑΠ 1059/2010, ΝΟΜΟΣ.

151. Η δε εξάλειψή της επέρχεται με συναίνεση του δανειστή με συμβολαιογραφικό έγγραφο και σε περίπτωση άρνησής του με δικαστική απόφαση κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Επέρχεται, επίσης, με την απόφαση ανάκλησης της απόφασης εγγραφής χωρίς διαταγή εξάλειψης αλλά και με απόφαση που διατάσσει την εξάλειψη (Αν έχει ήδη αποσβεσθεί για άλλο λόγο ή είναι άκυρη). Απαραίτητη είναι η απόφαση εξάλειψης για την περίπτωση που η εγγραφή έγινε βασιζόμενη σε διαταγή πληρωμής. Τέλος, εξάλειψη διενεργείται και από τον υποθηκοφύλακα όταν διαπιστώσει ότι έχει παρέλθει η προθεσμία από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης ή ότι το ακίνητο έχει εκπλειστηριασθεί και έχει καταβληθεί το πλειστηρίασμα, κατόπιν προσκόμισης των εγγράφων από τον ενδιαφερόμενο ή τον υπερθεματιστή αντίστοιχα.

152. Χωρίς να αποκλείεται η εφαρμογή του σε πιστωτή ΑΕ ή οποιονδήποτε τρίτο. Βλέπε Γεωργιάδης (2008²), 461. Βλ Γεωργιάδης (2008²), 457 επ· Ψυχομάνης (2008⁶), 147 επ για τη συνταγματικότητα των εν λόγω ρυθμίσεων.

153. Ενδεικτικά βλέπε ΕφΠατρ 653/2005, ΑχαΝομ 2006, 184 επ.

154. Δεν εφαρμόζεται η διάταξη ΑΚ 1282, κατά την οποία η υποθήκη επεκτείνεται στα παραρτήματα μόνον εφόσον ανήκουν κατά κυριότητα στον ιδιοκτήτη του ακινήτου. ΑΠ 1761/1998, ΕΤρΑΧρΔ 2000, 149 επ.

Επιπλέον, απαγορεύεται η αφαίρεση και εκποίηση των μηχανημάτων¹⁵⁵ χωρίς την συναίνεση του δανειστή, με ποινή ακυρότητας (άρθρο 4)¹⁵⁶. Η υποθήκη επεκτείνεται στα μηχανήματα και σε κάθε προσαύξημα που εισάγεται στο εργοστάσιο μετά την σύσταση της υποθήκης εφόσον γίνει συμπληρωματική εγγραφή (άρθρο 2 παρ. 1). Κατά το άρθρο 1 του ν. 4001/1959 δεν απαιτείται αυτή η συμπληρωματική εγγραφή για τα παραρτήματα¹⁵⁷. Τέλος, καθιερώνεται εις ολόκληρον ευθύνη για την αποπληρωμή του δανείου τόσο του τρίτου που αποκτά την επιχείρηση όσο και των αιτία θανάτου διαδόχων του οφειλέτη (άρθρο 6). Η εφαρμογή του παραπάνω νόμου προϋποθέτει κατ' αρχήν ιδιωτικό τίτλο και ως ασφαλιζόμενη απαίτηση το δάνειο ή την πίστωση, παρεχομένων των τελευταίων σε βιομηχανικές ή άλλες επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν μονίμως μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις¹⁵⁸. Εν γένει, οι διατάξεις που εισάγει είναι μάλλον σκληρές για τα δικαιώματα τρίτων, όπως για παράδειγμα για έναν πωλητή, ο οποίος θέλει να παρακρατήσει την κυριότητα ή του εκμισθωτή που εκμίσθωσε ένα κινητό αντικείμενο¹⁵⁹, ωστόσο διατηρεί ακόμη την ισχύ του.

Δ) Υποθήκη υπέρ τραπεζών και ΑΕ του ν.δ. 17.7-13.8/1923

Το ν.δ. 17.7.-13.8/1923¹⁶⁰ θεσπίζει ειδικές και ευνοϊκότερες ρυθμίσεις υπέρ των τραπεζών, που αφορούν κυρίως στη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης ενυπόθηκης απαίτησης αλλά και στην αντιμετώπισή της κατά την πτώχευση, την οποία θα δούμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο. Η τράπεζα δικαιούται επομένως είτε να κάνει χρήση του κοινού δικαίου είτε να επωφεληθεί των διατάξεων του ανωτέρω διατάγματος. Εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που η πίστωση έχει παρασχεθεί από τράπεζα ή ανώνυμη εταιρία, από οποιαδήποτε αιτία κι αν προέρχεται εφόσον είναι προγενέστερη της παραχώρησης υποθήκης και μόνο για δάνειο αν είναι σύγχρονη με αυτήν. Επιπλέον, ως τίτλος εγγραφής απαιτείται αποκλειστικά η ιδιωτική βούληση. Η λειτουργία της εν λόγω υποθήκης διέπεται από τον ΑΚ και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις και από ν. 4112/1929. Εν ολίγοις οι αποκλίσεις από το κοινό δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης

155. Απαγορεύεται επίσης η εκμίσθωση ή η κατ' άλλον τρόπο εκμετάλλευση της μονάδας χωρίς την έγγραφη συναίνεση του δανειστή, συνεπαγομένης της ακυρότητας αυτής. Μεταξύ άλλων ΑΠ 820/2008, ΝΟΜΟΣ.

156. Δεν εφαρμόζεται το άρθρο ΑΚ 1283 βάσει του οποίου αν από το ενυπόθηκο αποχωρίσθηκε κινητό, ως παράρτημα ή συστατικό, διατηρείται η υποθήκη, εκτός αν τα αντικείμενα μεταβιβάσθηκαν σε τρίτον οπότε δεν δικαιούται να τα απαιτήσει.

157. Κατά το άρθρο 1282 ΑΚ δεν απαιτείται συμπληρωματικός τίτλος ούτε για συστατικά ούτε για παραρτήματα.

158. Σε αυτές εμπίπτουν οι τουριστικές ή ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις.

159. Σημειώτεον ότι ο εν λόγω νόμος δεν εφαρμόζεται επί της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

160. Βλέπε αναλυτικά *Μάζης*, Εμπράγματος εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιριών, 1993². *Γεωργιάδης* (2008²), 475 επ· *Ψυχομάνης* (2008⁶), 142 επ· *Μάζης*, Σχετικά με μια αναμόρφωση των διαδικασιών ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης σε Θέματα αστικού, εμπορικού και δικονομικού δικαίου, 2004, 297 επ. Ενδεικτικά ΑΠ 909/2006, ΔΕΕ 2006, 1283 επ· ΑΠ 1109/2007, ΧρΙΔ 2008, 134 επ.

είναι οι εξής: Κατά πρώτον εκτελεστός τίτλος θεωρείται το συμβολαιογραφικό έγγραφο σύστασης υποθήκης και η πιστωτική σύμβαση¹⁶¹ και κατά δεύτερον η αναγκαστική εκτέλεση αρχίζει με την επίδοση επιταγής προς πληρωμή με σύντομη μνεία του οφειλόμενου ποσού, περίληψη του εκτελεστού τίτλου και περιγραφή του ακινήτου¹⁶². Επιπλέον, μεταξύ της επίδοσης της επιταγής προς πληρωμή και της κατάσχεσης δεν απαιτείται να έχει παρέλθει η τριήμερη προθεσμία, μόνη η εγγραφή στα βιβλία κατασχέσεων της επιταγής προς εκτέλεση επιφέρει τα αποτελέσματα της κατάσχεσης και επίσης επιτρέπονται περισσότερες από μία κατασχέσεις¹⁶³. Εν συνεχεία, το πλειστηριάσμα καταβάλλεται όχι στον υπάλληλο του πλειστηριασμού αλλά στην ενυπόθηκη δανείστρια, η οποία επιπροσθέτως μπορεί να συμψηφίσει την ασφαλισμένη απαίτηση με ποσό του εκπλειστηριάσματος που αναλογεί σε αυτή άμεσα αν είναι υπερθεματίστρια, άλλως μετά την είσπραξη του πλειστηριάσματος από τον υπερθεματιστή¹⁶⁴. Αν το ποσό υπερβαίνει την ασφαλιζόμενη απαίτηση, η δανείστρια καταθέτει το υπόλοιπο δικαστικώς¹⁶⁵, αν εν συνεχεία αποδειχθεί ότι δεν έπρεπε να γίνει ο συμψηφισμός αποδίδει το αντίστοιχο ποσό του πλειστηριάσματος εντόκως¹⁶⁶.

2.2.2. Ενέχυρο

Ενέχυρο¹⁶⁷, σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1209, είναι το εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο κινητό πράγμα που εξασφαλίζει ορισμένη απαίτηση με προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το τελευταίο. Συνίσταται με συμφωνία του ενεχυραστή¹⁶⁸ και του ενεχυρούχου δανειστή και παράδοση του ενεχυράσματος¹⁶⁹, είτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο είτε έγγραφο βέβαιης χρονολογίας (ΑΚ 1211).

161. Ή και το ενιαίο συμβολαιογραφικό έγγραφο που ενσωματώνει και τα δύο

162. Δεν απαιτείται ο εκτελεστός τίτλος να είναι κάποιος από τους προβλεπόμενους στο 904ΚΠολΔ ούτε η επιταγή προς πληρωμή να συνταχθεί κάτω από το αντίγραφο του απογράφου.

163. Άρθρα 61, 62 του ν.δ. 1923. Δεν εφαρμόζονται εν προκειμένω οι διατάξεις 926, 995 παρ. 1, 954 παρ. 1, 997 παρ. 5 ΚΠολΔ

164. Ενδεικτικά ΑΠ 1518/2005, Δ/νη 2006, 135 επ.

165. Κατά το ΚΠολΔ ο ενυπόθηκος δανειστής μόνο αν αναδειχθεί και υπερθεματιστής μπορεί μέχρι την σύνταξη οριστικού πίνακα να μην καταβάλει το τμήμα του πλειστηριάσματος που αντιστοιχεί στην απαίτησή του, όμως σε καμία περίπτωση δεν επέρχεται συμψηφισμός

166. Στην πράξη ωστόσο οι τράπεζες δεν κάνουν χρήση των ως άνω άρθρων 61, 62 αλλά εφαρμόζουν το άρθρο 6 του ν. 4001/1959 κατά το οποίο δικαιούνται να εισπράξουν το ποσό για το οποίο κατετάγησαν αρχικά με ταυτόχρονη παράδοση εγγυητικής επιστολής, παρότι έχει ασκηθεί ανακοπή του πίνακα κατάταξης.

167. ΑΠ 1664/2003, ΧρΔ 2004, 330 επ. *Φίλιος*, Εμπράγματο δίκαιο, 2011⁴, § 197 επ. *Γεωργιάδης* (2010²), 1103 επ. *Βάρκα-Αδάμη*, Εισαγωγή στο αστικό δίκαιο, 2009, 266 επ.

168. Ο οποίος μπορεί να είναι ο προσωπικός οφειλέτης ή και τρίτος, αλλά αν είναι τρίτος απαιτείται και η συναίνεση του οφειλέτη.

169. Με όλους τους τρόπους πλην της αντιφώνησης της νομής (ΑΚ 1213).

Το ενέχυρο είναι δικαίωμα εμπράγματο, συνίσταται επάνω στο δικαίωμα κυριότητας¹⁷⁰ του πράγματος του προσωπικού οφειλέτη ή τρίτου, με πλήρη ή ψιλή κυριότητα¹⁷¹, με κυριότητα υπό αίρεση ή προθεσμία, υπέρ οποιασδήποτε χρηματικής ή μη απαίτησης, όμως ορισμένης ή οριστής. Είναι δικαίωμα παρεπόμενο, δηλαδή εξαρτάται από ορισμένη και μάλιστα έγκυρη απαίτηση (ΑΚ 1210), μεταβιβάστο και αδιαίρετο (ΑΚ 1231), δηλαδή δεν διαιρείται όταν διαιρεθεί είτε η ασφαλιζόμενη απαίτηση είτε το πράγμα. Επιπλέον, μπορεί να συσταθεί σε περισσότερα πράγματα εξασφαλίζοντας την ίδια απαίτηση (ΑΚ 1231 εδ 2), δεν επεκτείνεται και στους καρπούς του πράγματος (ΑΚ 1220) και δεν ασφαρίζει φυσική ενοχή.

Ενεχυρική σχέση: Ο ενεχυρούχος δανειστής, μέχρι να καταστεί ληξιπρόθεσμη η απαίτησή του, δικαιούται να έχει την οιονεί νομή πάνω στο πράγμα, να παίρνει τα ωφελήματα, να απαιτεί τις δαπάνες που τυχόν κατέβαλε και αν τυχόν η ασφάλειά του κινδυνεύει από απειλούμενη καταστροφή να τάξει προθεσμία για συμπλήρωση της ασφάλειας. Ωστόσο, υποχρεούται να φυλάει το πράγμα, ευθυνόμενος για κάθε πταίσμα, να μην το χρησιμοποιεί ή το διαθέτει χωρίς την συναίνεση του ενεχυρικού οφειλέτη και να το αποδώσει όταν αποσβεστεί το ενέχυρο. Ο δε ενεχυρικός οφειλέτης έχει όλες τις εξουσίες που απορρέουν από την κυριότητά του και άλλα δικαιώματα που απορρέουν από την ενεχυρική σχέση¹⁷².

Ρευστοποίηση του ενεχύρου: Ο ενεχυρούχος δανειστής μετά την λήξη της ασφαλιζόμενης απαίτησης δικαιούται είτε να ασκήσει την ενοχική αγωγή και να επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση κατά του προσωπικού του οφειλέτη σε όλη την περιουσία του, με τον κίνδυνο να μην ικανοποιηθεί αν υπάρχουν και άλλοι ενυπόθηκοι δανειστές, είτε να επιδιώξει την εκποίηση του ενεχυράσματος κατά το ΑΚ 1237 και να ικανοποιηθεί προνομιακά από το εκπλειστηρίασμα¹⁷³. Για την ρευστοποίηση κατ' αυτόν τον τρόπο απαιτείται είτε τίτλος εκτελεστός, είτε άδεια από το Ειρηνοδικείο της περιφέρειας του ενεχυράσματος¹⁷⁴. Η αναγκαστική εκτέλεση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΠολΔ 960 επ.

Απόσβεση ενεχύρου: Το ενέχυρο αποσβήνεται τόσο βάσει γενικών αποσβεστικών λόγων, δηλαδή λόγω υλικής ή νομικής καταστροφής του πράγματος¹⁷⁵, λόγω πλήρωσης διαλυτικής αίρεσης ή παρέλευσης της διαλυτικής προθεσμίας, λόγω στερητικής αναδοχής του ασφαλιζόμενου χρέους αλλά και βάσει ειδικών αποσβεστικών

170. Το δικαίωμα προϋποθέτει την ύπαρξη κυριότητας, αρχή η οποία όμως διασπάται κατά το ΑΚ 1215, όπως και για τη μεταβίβαση κινητού από μη κύριο κατά το ΑΚ 1036-1040.

171. Σε εκείνη την περίπτωση η επικαρπία προηγείται του ενεχύρου.

172. Τα προβλεπόμενα στις διατάξεις ΑΚ 1227-1227, ΑΚ 1229-1230, ΑΚ 1234 και ΑΚ 1219. Βλέπε αναλυτικά Γεωργιάδης (2008²), 500 επ.

173. Ενδεικτικά ΑΠ 492/2008, ΝΟΜΟΣ.

174. Στην περίπτωση που ενεχυραστής είναι τρίτος χρειάζεται πάντα άδεια από το δικαστήριο.

175. ΑΠ 310/2000, ΔΕΕ 2000, 736 επ.

λόγων, δηλαδή, όπως ενδεικτικά αναφέρει η ΑΚ 1243, λόγω απόσβεσης της ασφαλιζόμενης απαίτησης, λόγω απόδοσης του ενεχυράσματος στον κύριό του, λόγω παραίτησης, ένωσης στο ίδιο πρόσωπο της κυριότητας και του ενεχύρου κλπ. Με την απόσβεση παύει το εμπράγματο δικαίωμα του ενεχύρου και ο ενεχυρούχος δανειστής υποχρεούται να το επιστρέψει.

Είδη ενεχύρου : Τα είδη του ενεχύρου διακρίνονται στα κάτωθι είδη:

Α) *Κοινό ενέχυρο* είναι το ενέχυρο το οποίο συστήνεται βάσει των διατάξεων του ΑΚ 1211-1213, όπως περιγράψαμε παραπάνω.

Β) *Νόμιμο ενέχυρο* είναι αυτό που δεν βασίζεται σε συμφωνία των μερών αλλά συστήνεται αυτοδικαίως από το νόμο, είτε από τον ΑΚ¹⁷⁶ είτε από ειδικούς νόμους¹⁷⁷, επί του οποίου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις για το συμβατικό ενέχυρο.

Γ) *Πλασματικό ενέχυρο*¹⁷⁸ είναι το συμβατικό ενέχυρο που συνίσταται χωρίς την παράδοση του πράγματος, η δε δημοσιότητα του εξασφαλίζεται με την καταχώριση σε ειδικά δημόσια βιβλία. Η πρόβλεψη για γενικό πλασματικό ενέχυρο υπάρχει στο ΑΚ 1214, άρθρο που δεν ενεργοποιήθηκε αφού δεν εκδόθηκε ποτέ ο ειδικός νόμος. Αντ' αυτών αναγνωρίστηκαν πολλά ιδιαίτερα πλασματικά ενέχυρα επί συγκεκριμένων κινητών¹⁷⁹. Το άρθρο 20 του νόμου 2844/2000 κατήργησε τα επιμέρους αυτά ενέχυρα και έθεσε σε ισχύ ένα γενικό πλασματικό ενέχυρο με την προϋπόθεση ωστόσο και ο ενεχυραστής¹⁸⁰ και ενεχυρούχος δανειστής να είναι είτε επαγγελματίες είτε επιχείρηση και το ενέχυρο να παρέχεται για τις ανάγκες του επαγγέλματος ή της επιχείρησης (άρθρο 1 παρ.1). Από το πεδίο εφαρμογής του επίσης αποκλείονται χρήματα, αξιόγραφα, αντικείμενα οικιακής, αεροσκάφη, πλοία, πλωτά ναυπηγήματα και τέλος τα καταναλωτικά αγαθά (άρθρο 2 παρ.1). Για τη σύστασή του είναι απαραίτητη η έγγραφη συμφωνία και η δημοσίευση του¹⁸¹. Η χρησιμότητά του και η αξία του είναι σπουδαία στις συναλλαγές καθότι εξυπηρετεί τόσο τον επιχειρηματία, ο οποίος θέλει να χρησιμοποιεί το πράγμα στην εργασία του αλλά και να παραχωρεί περισσότερα του ενός ενέχυρα πάνω στο ίδιο πράγμα καθώς επίσης και το δανειστή (τράπεζα), ο

176. Το νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή στα πράγματα του μισθωτή, του ξενοδόχου πάνω στα εισκομισθέντα πράγματα του πελάτη κλπ.

177. Το ενέχυρο της πιστώτριας τράπεζας στη σύμβαση ενέγγυας πίστωσης του ν.δ. 17.7/1923, το ενέχυρο του Δημοσίου στα εμπορεύματα που εισήχθησαν αδασολόγητα (άρθρο 7 α.ν. 896/1937) κλπ.

178. Αναλυτικά Μάζης, Ο νέος νόμος για την εμπράγματη ασφάλεια σε κινητά και απαιτήσεις (Ν. 2844/2000) σε Θέματα αστικού, εμπορικού και δικονομικού δικαίου, Τόμος II, 2004· Γεωργιάδης, Ο ν. 2844/2000 για το ενέχυρο χωρίς παράδοση της κατοχής και άλλες πιστωτικές συμβάσεις, ΧρΙΔ 2001, 7 επ.

179. Μεταξύ των οποίων το γεωργικό ενέχυρο, το ενέχυρο αυτοκινήτων κ.

180. Αν είναι τρίτος δεν απαιτείται αυτή η προϋπόθεση.

181. Μετά την παρέλευση δεκαετίας η καταχώριση της συμφωνίας παύει να ισχύει, με δυνατότητα ανανέωσης (άρθρο 4).

οποίος αποφεύγει την φύλαξη του αντικειμένου που στην πραγματικότητα δεν του χρειάζεται.

Δ) *Εμπορικό ενέχυρο* είναι το ρυθμιζόμενο από τα άρθρα 35-47 του ν.δ. 17.7./1923, το οποίο αναφέρεται σε ενέχυρο συνεστημένο για την εξασφάλιση κυρίως τραπεζών και φυσικά περιέχει ευνοϊκότερες διατάξεις κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης¹⁸².

2.2.3. Επιφύλαξη κυριότητας στην πώληση κινητού

Το σύμφωνο επιφύλαξη κυριότητας, κατά το άρθρο ΑΚ 532, είναι η συμφωνία¹⁸³, με την οποία ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα του πωλούμενου πράγματος και παραδίδει την κατοχή του στον αγοραστή έως την εξόφληση του τιμήματος¹⁸⁴. Πρόκειται για ιδιόζουσα μορφή εμπράγματος ασφάλειας του πωλητή. Στην πραγματικότητα δηλαδή η μεταβίβαση συμφωνείται υπό την αίρεση της εξόφλησης του τιμήματος¹⁸⁵. Η παρακράτηση κατά κανόνα αποσβήνεται με την εξόφληση αλλά και με άλλους τρόπους¹⁸⁶.

Ο πωλητής επομένως παραμένει κύριος και νομέας του πράγματος, δικαιούμενος να την μεταβιβάσει, ωστόσο όταν πληρωθεί η αίρεση η εκποίηση αυτή θα είναι αυτοδικαίως άκυρη. Επίσης, έχει τις αγωγές της κυριότητας και της νομής, την προστασία των διατάξεων περί αδιοπραξίας και την ανακοπή σε περίπτωση που το πράγμα κατασχεθεί στα χέρια του αγοραστή. Ο δε αγοραστής αποκτά δικαίωμα προσδοκίας για την απόκτηση της κυριότητας. Το εν λόγω δικαίωμα, μεταξύ διαφόρων απόψεων που έχουν υποστηριχθεί, ορθότερο θα ήταν να θεωρείται περιουσιακό, με μικτή φύση, τόσο εμπράγματος όσο και ενοχικού δικαιώματος. Είναι μεταβιβάστο, δυνατό να ενεχυρασθεί, κατασχετό και προστατεύεται έναντι του πωλητή και τρίτων.

182. Αναλυτικά οι παρεκκλίσεις από το κοινό δίκαιο *Ψυχομάνης* (2008⁶), 163 επ.

183. Η εν λόγω συμφωνία είναι δυνατόν να δημοσιευθεί προαιρετικά στο ειδικό βιβλίο που προβλέπει το άρθρο 3 του νόμου 2844/2000, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ.1 του ίδιου νόμου.

184. Οι μορφές με τις οποίες εμφανίζεται συνοπτικά είναι οι εξής: Ως απλή επιφύλαξη κυριότητας, όπως την εννοεί το ΑΚ 532, ως επεκτεινόμενη ή παρατεινόμενη, δηλαδή όταν ο αγοραστής κατ' επάγγελμα εκποιεί τα εμπορεύματα που αγοράζει με επιφύλαξη κυριότητας, ως συνεχιζόμενη, με την ίδια έννοια της παρατεινόμενης αλλά με τη διαφορά ότι και ο τελευταίος θα το εκποιήσει με παρακράτηση, ως επιφύλαξη κυριότητας για ασφάλεια κατάλοιπου αλληλόχρεου λογαριασμού, με την οποία ασφαρίζονται όλες οι απαιτήσεις του πωλητή από την επιχειρηματική του σχέση με τον αγοραστή και τέλος ως επιφύλαξη υπέρ ομίλου εταιριών, με την οποία εξασφαλίζονται οι απαιτήσεις όλων των προμηθευτών του ίδιου ομίλου από τον αγοραστή.

185. Η συμφωνία παρακράτησης πρέπει να καταλαμβάνει τόσο την ενοχική όσο και την εμπράγματος δικαιοπραξία.

186. Βλέπε *Γεωργιάδης* (2008²), 523 επ.

2.2.4. Εξασφαλιστική μεταβίβαση κυριότητας κινητού

Η εξασφαλιστική μεταβίβαση κυριότητας κινητού¹⁸⁷, δε ρυθμίζεται στο νόμο αλλά αποτελεί μια σύμβαση που δημιουργήσαν οι ανάγκες της συναλλακτικής πρακτικής. Πρόκειται, στην πραγματικότητα, για μεταβίβαση της κυριότητας του κινητού¹⁸⁸, με την ταυτόχρονη διατήρηση της νομής από τον μεταβιβάζοντα βάσει άλλης σύμβασης πχ. μίσθωσης, με σκοπό την εξασφάλιση¹⁸⁹ της απαίτησης του δανειστή από τον οφειλέτη. Επομένως ο δανειστής ως προς του τρίτους έχει τα δικαιώματα από την κυριότητα αλλά ως προς τον οφειλέτη έχει τα δικαιώματα από την μεταξύ τους ενοχική συμφωνία. Στην ουσία επιτελεί το ίδιο έργο με εκείνο της ενεχύρασης πράγματος¹⁹⁰, επιδιώκοντας ωστόσο να εξαλείψει τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει αυτή, δηλαδή την αποστέρηση του πράγματος από τον επαγγελματία και την αδυναμία φύλαξης του πράγματος από τον δανειστή.

Παρόλα αυτά δημιουργούνται ορισμένα ζητήματα σχετικά με τη νομιμότητα της ανωτέρω εξασφαλιστικής σύμβασης. Κατ' αρχάς τίθεται το ερώτημα αν μια τέτοια σύμβαση έρχεται σε αντίθεση με τη διάταξη του ΑΚ 1213, η οποία απαγορεύει τη σύσταση ενέχυρου με αντιφώνηση της νομής, με την κρατούσα θέση να δέχεται την νομιμότητά της, επικαλούμενη το επιχείρημα ότι η εν λόγω διάταξη αφορά μόνο σε ενέχυρο πάνω σε κινητό και όχι σε μεταβίβαση. Ο δεύτερος προβληματισμός εντοπίζεται στο αν η εξασφάλιση απαίτησης αποτελεί νόμιμη αιτία μεταβιβαστική της κυριότητας, με την κρατούσα θέση¹⁹¹ να την απορρίπτει αλλά ταυτόχρονα να θεωρεί έγκυρη την εξασφαλιστική μεταβίβαση κυριότητας καθότι θεωρείται αναίτιωδης δικαιοπραξία.

Η ανωτέρω σύμβαση μπορεί να συμφωνηθεί ως φανερή ή καλυμμένη, δηλαδή με την κάλυψη άλλης σύμβασης κυρίως πώλησης, είτε με αίρεση καταβολής του χρέους, οπότε το πράγμα επανέρχεται αυτοδικαίως είτε χωρίς αίρεση, οπότε ο δανειστής υποχρεούται να αναμεταβιβάσει το κινητό. Στην περίπτωση που το ασφαλιζόμενο χρέος δεν εξοφληθεί εμπρόθεσμα ο δανειστής πρέπει κατ' αρχάς να αποκτήσει την κατοχή ασκώντας είτε τη διεκδικητική αγωγή είτε αυτήν της αποβολής από τη νομή και εν συνεχεία μπορεί να εκποιήσει το πράγμα σε πλειστηριασμό αλλά όχι να το κρατήσει. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2844/2000 η

187. Άλλως καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού, παρότι αυτός ο όρος είναι ευρύτερος περιλαμβάνοντας και την διαχειριστική μεταβίβαση κυριότητας κινητού, δηλαδή μεταβίβαση με ταυτόχρονη δέσμευση να ασκηθεί η κυριότητα σε όφελος του μεταβιβάζοντος ή τρίτου.

188. Η οποία είναι η εκποιητική δικαιοπραξία.

189. Η οποία είναι η υποσχετική δικαιοπραξία και η αιτία της εκποιητικής.

190. Παρότι εν προκειμένω αποκτά περισσότερα δικαιώματα από ότι με το ενέχυρο επειδή αποκτά την κυριότητα, την οποία όμως υποχρεούται ενοχικά προς τον οφειλέτη να την χρησιμοποιεί μόνο για εξασφάλιση και να μη την μεταβιβάσει.

191. Ωστόσο βλέπε και αντίθετα Γεωργιάδης (2008²), 548 επ., ο οποίος τη δέχεται σαν νόμιμη αιτία βασιζόμενος στην αρχή ελευθερίας των συμβάσεων.

εξασφαλιστική μεταβίβαση κυριότητας κινητού μπορεί να εγγραφεί προαιρετικά στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του ίδιου νόμου.

2.2.5. Κυμαινόμενη ασφάλεια

Ο νόμος 2844/2000 εισάγει για πρώτη φορά στα ελληνικά χρονικά την έννοια της κυμαινόμενης ασφάλειας (floating security)¹⁹², της οποίας βασική εννοιολογική διαφορά από το κοινό πλασματικό ενέχυρο αποτελεί η συμφωνία μεταξύ ασφαλειοδότη και ασφαλειολήπτη ότι ο πρώτος παραμένει στην εξουσία όχι μόνο κατοχής αλλά και διάθεσης του αντικειμένου για την ομαλή άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας. Δικαιούται, δηλαδή, να το μεταβιβάζει απαλλαγμένο από το εν λόγω βάρος, χωρίς συναίνεση του τελευταίου¹⁹³ και χωρίς αυτός να μπορεί να το δεσμεύσει μέχρι την επέλευση του πιστωτικού κινδύνου. Επίσης, ο ασφαλειοδότης πρέπει να αντικαθιστά τα αντικείμενα με άλλα ίσης αξίας¹⁹⁴.

Αναφορικά με το αντικείμενο της κυμαινόμενης ασφάλειας, το άρθρο 16 παρ.1 εδ. 1, ορίζει ότι επιτρέπεται να επιβαρύνει ομάδα πραγμάτων ή δικαιωμάτων με μεταβαλλόμενη σύνθεση, δηλαδή όσα αλλάζουν σύνθεση λόγω της εμπορίας του ασφαλειοδότη, αναλωτά πράγματα και δικαιώματα. Κατά τα λοιπά ισχύουν περίπου όσα ισχύουν και για το πλασματικό ενέχυρο και συγκεκριμένα η κυμαινόμενη ασφάλεια είναι έγκυρη εφόσον παρέχεται από έμπορο ή επαγγελματία υπέρ ορισμένης χρηματικής απαίτησης και μέχρι του οποίου ποσού επέρχεται η προνομιακή ικανοποίηση. Η δε συμφωνία περιβάλλεται τον έγγραφο τύπο και εγγράφεται στο ειδικό δημόσιο βιβλίο του ν. 2844/2000.

Η κυμαινόμενη ασφάλεια, ωστόσο, σταθεροποιείται, δηλαδή παύει η εξουσία διάθεσης του ασφαλειοδότη, λόγω της υπερημερίας του ή για άλλον λόγο που έχει προβλεφθεί από τα μέρη¹⁹⁵, με κατάσχεση ή οποιοδήποτε ασφαλιστικό ή άλλο μέτρο που συνεπάγεται αυτή την αποστέρηση εξουσίας. Μετά την σταθεροποίηση επέρχονται οι έννομες συνέπειες των σταθερών ασφαλειών, δηλαδή δεσμεύεται η εξουσία διάθεσης υπέρ του ασφαλειολήπτη και δικαιούται αυτός σε οιονεί νομή του υπέγγυου αντικειμένου.

192. Βέλλας, Η κατά Ν. 2844/2000 κυμαινόμενη εμπράγματη ασφάλεια, ΔΕΕ 2007, 770 επ.

193. Ο νομοθέτης αναγνωρίζει το κύρος της κυμαινόμενης ασφάλειας μόνο αν έχει γίνει αντικείμενο ρητής συμφωνίας ανάμεσα στα μέρη, με εξαίρεση τα εμπορεύματα για τα οποία αρκεί και η σιωπηρή συμφωνία, με την έννοια ότι αν ο ασφαλειολήπτης αρνηθεί ρητά ή εν τοις πράγμασι στην ελεύθερη διάθεση τότε απαιτείται η συναίνεσή του για παράδοση κάθε βεβαρημένου πράγματος (άρθρο 16 παρ.1).

194. Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ.2 εδ. α σε περίπτωση αμφιβολίας υπάρχει υποχρέωση αντικατάστασης.

195. Άρθρο 18.

2.2.6. Ενέχυρο δικαιώματος

Το ενέχυρο μπορεί να συσταθεί και σε δικαίωμα, εφόσον είναι μεταβιβάσιμο, σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1247 εδ. α. Η ενεχύρωση δικαιώματος κατά το ΑΚ 1247 εδ. β γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως η μεταβίβασή του. Αν δεν προβλέπεται ειδικός τρόπος εφαρμόζονται οι διατάξεις για την εκχώρηση (ΑΚ 470), και επιπλέον απαιτείται ως τύπος το συμβολαιογραφικό έγγραφο ή το ιδιωτικό έγγραφο βέβαιης χρονολογίας. Κατά τα λοιπά, σύμφωνα και με τη διάταξη ΑΚ 1256, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για το ενέχυρο πράγματος.

Ενέχυρο απαίτησης: Το ενέχυρο απαίτησης¹⁹⁶ αποτελεί είδος ενεχύρου δικαιώματος, ωστόσο στο νόμο ρυθμίζεται ειδικά, κατά τα ΑΚ 1248 επ διευκολύνοντας την ικανοποίηση του ενεχυρούχου δανειστή αλλά θέτοντας ως πρόσθετη προϋπόθεση τη γνωστοποίηση της ενεχύρωσης στον οφειλέτη της ενεχυραζόμενης απαίτησης¹⁹⁷. Αντικείμενο ενεχύρου μπορεί να αποτελέσει οποιαδήποτε αυτοτελής απαίτηση του ουσιαστικού δικαίου χρηματική, μελλοντική¹⁹⁸, υπό αίρεση ή υπό προθεσμία αλλά όχι αμεταβίβαστη, ανεκχώρητη ή στενά συνδεδεμένη με το πρόσωπο απαίτηση. Η έννοιά του δεν είναι η εκχώρηση της απαίτησης αλλά η επιβάρυνσή της. Ως εκ τούτου ο οφειλέτης διατηρεί κάθε δικαίωμα ελεύθερης διάθεσής της, ο δε δανειστής όταν λήξει το ασφαλιζόμενο χρέος δικαιούται να ικανοποιηθεί προνομιακά. Αν εντωμεταξύ έχει καταστεί λήξιπρόθεσμη η απαίτηση τότε ο δανειστής δικαιούται να την εισπράξει μόνος του ή από κοινού με τον οφειλέτη¹⁹⁹.

Ενέχυρο απαίτησης βάσει του ν.δ. 1923: Το άρθρο 35 του ν.δ. 17.7-13.8/1923²⁰⁰ περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής του και το ενέχυρο απαίτησης και εισάγει ευνοϊκότερες διατάξεις για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα η ενεχυρική σύμβαση μπορεί να καταρτιστεί με απλό ιδιωτικό έγγραφο και αντίγραφο της συμβάσεως πρέπει να επιδοθεί στον οφειλέτη. Η εν λόγω επίδοση μπορεί να γίνει και από τον ενεχυρούχο δανειστή και από αυτήν επέρχεται εκ του νόμου εκχώρηση της ενεχυρασθείσας απαίτησης στο δανειστή. Η τράπεζα δικαιούται να εισπράξει μόνη της την ενεχυρασμένη απαίτηση είτε μετά είτε πριν τη λήξη του ασφαλισμένου χρέους και να αποδώσει στον οφειλέτη το μέρος που απέμεινε, κατά παρέκκλιση των διατάξεων ΑΚ 1252-1254 ΑΚ.

¹⁹⁶. Για την «ασφαλειοποίηση» της απαίτησης γενικά Σταθόπουλος, Η απαίτηση ως μέσο χρηματοδότησης: Σύγχρονοι τρόποι αξιοποίησης και ανάγκη εμπραγμάτωσης, ΕπισκεΔ 1997, 3 επ· Λαδογιάννης (2005), 71 επ.

¹⁹⁷. Η γνωστοποίηση αποτελεί όρο για την έγκυρη σύσταση.

¹⁹⁸. ΑΠ 661/2004, ΧρΙΔ 2004, 797 επ.

¹⁹⁹. Άρθρα ΑΚ 1252-1254. Βλέπε αναλυτικά Γεωργιάδης (2008²), 575 επ.

²⁰⁰. Μεταξύ πολλών ΑΠ 174/2010, ΔΕΕ 2010, 919 επ· ΑΠ 1029/2010, ΔΕ 2010, 1207 επ· ΑΠ 480/2006, ΧρΙΔ 2006, 612 επ· ΑΠ 1267/2004, ΔΕΕ 2005, 305 επ· ΑΠ 988/2004, ΕΕμπΔ 2005, 747 επ· ΑΠ 857/2004, ΕΕμπΔ 2005, 97 επ. Ψυχομάνης (2008⁶), 144 επ.

Ενεχύραση επιχειρηματικών απαιτήσεων: Σύμφωνα με το νόμο 2844/2000, το ενέχυρο επί επιχειρηματικών απαιτήσεων μπορεί να εγγραφεί στο ειδικό δημόσιο βιβλίο του ίδιου νόμου αφενός προς επίτευξη δημοσιότητας αφετέρου δε για τον καθορισμό της ενεχυρικής τάξης.

Ενέχυρο σε αξιόγραφα: Για την ενεχύραση των ανώνυμων αξιογράφων, σύμφωνα με το άρθρο ΑΚ 1244 εδ. α' εφαρμόζονται οι διατάξεις για το ενέχυρο πράγματος. Για την ενεχύραση των ονομαστικών τίτλων εφαρμόζονται οι διατάξεις για το ενέχυρο δικαιωμάτων και πραγμάτων, ειδικά προσαρμοσμένες. Για την ενεχύραση τίτλων εις διαταγήν²⁰¹ εφαρμόζονται τα άρθρα ΑΚ 1251 και 1255 και δευτερευόντως οι διατάξεις για το ενέχυρο δικαιώματος και πράγματος. Η σύσταση ενεχύρου εν προκειμένω γίνεται με σύμβαση, παράδοση του τίτλου και οπισθογράφησή του. Περαιτέρω, ο κομιστής του τίτλου μπορεί να εισπράξει μόνος του την απαίτηση και πριν την λήξη του χρέους. Αν όμως συμβεί τούτο οφείλει να τοποθετήσει ασφαλώς και έντοκα το ποσό.

Ενέχυρο σε βιβλιάριο καταθέσεων: Στην εν λόγω περίπτωση εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. δ. 17.7-13.8/1923 για ενεχύραση απαίτησης, με ορισμένες αποκλίσεις. Αντικείμενό της είναι η αξίωση του καταθέτη από την τράπεζα για απόδοση του κατατεθέντος. Απάντηση στην αμφισβήτηση για το αν είναι επιτρεπτή η ενεχύραση της κατάθεσης δόθηκε με το άρθρο 24 του ν. 2915/2001, το οποίο προέβλεψε ότι το απόρρητο των καταθέσεων δεν ισχύει έναντι του δανειστή και ως εκ τούτου είναι δυνατόν να κατασχεθούν και να ενεχυραστούν²⁰². Ο δανειστής επομένως αποκτά αξίωση είσπραξης του ποσού της κατάθεσης²⁰³.

2.2.7. Εξασφαλιστική εκχώρηση απαίτησης

Κατά την εξασφαλιστική εκχώρηση απαίτησης²⁰⁴, ο εκχωρών οφειλέτης για να εξασφαλίσει το δανειστή, του μεταβιβάζει απαίτηση που έχει κατά τρίτου-οφειλέτη. Ο εν λόγω θεσμός²⁰⁵ προσομοιάζει με αυτόν της ενεχύρασης απαίτησης αλλά απαιτεί λιγότερες και απλούστερες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, δεν απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο ή έγγραφο βέβαιης χρονολογίας αλλά καταρτίζεται άτυπα, δεν απαιτείται γνωστοποίηση στον τρίτο οφειλέτη παρά μόνο όταν είναι να εισπραχθεί

201. Ενδεικτικά ΑΠ 241/2010, ΔΕΕ 2010, 1076 επ· ΑΠ 1453/2007, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1854/2005, ΔΕΕ 2006, 407 επ.

202. Μεταξύ άλλων ΑΠ 1065/2009, ΕπισκεΔ 2010, 118 επ· ΑΠ 857/2004, ΕΕμπΔ 2005, 97 επ.

203. Για ειδικότερα προβλήματα που προκύπτουν βλέπε αναλυτικά *Ψυχομάνης*, Τραπεζικό δίκαιο, 2001⁵, 231 επ.

204. Βλέπε αναλυτικά *Κορνηλάκης*, Η καταπιστευτική εκχώρηση των απαιτήσεων, 1978, 58 επ· *Παπανικολάου*, Η επιφύλαξη στον εκχωρητή της εξουσίας εισπράξεως (ιδίως επί εξασφαλιστικής εκχώρησης), Δ/νη 2011, 309 επ.

205. Βλέπε σχετικά με τις συναφείς συμβάσεις της εκχώρησης προς είσπραξη κα της εξουσιοδότησης προς είσπραξη σε *Γεωργιάδης* (2008²), 348 επ.

η απαίτηση και τέλος ο εκδοχέας δικαιούται να εισπράξει την τελευταία μόνος του. Πρόκειται για καταπιστευτική απαίτηση καθότι νομικά μεταβιβάζεται η απαίτηση, στην πραγματικότητα όμως επιδιώκεται μόνο η εξασφάλιση του εκδοχέα²⁰⁶. Η θέση του εκδοχέα διαμορφώνεται διαφορετικά απέναντι στον εκχωρούντα από τους τρίτους. Ο εκδοχέας υποχρεούται μετά την είσπραξη απαίτησης να την επιστρέψει αν το ασφαλισμένο χρέος εξοφλήθηκε ενώ σε αντίθετη περίπτωση υποχρεούται να επιστρέψει το υπερβάλλον, αφαιρώντας το ασφαλισμένο χρέος του. Εμφανίζεται υπό διάφορες μορφές και ειδικότερα ως απλή εκχώρηση, σύνθετη, συνολική²⁰⁷, εκχώρηση μανδύας-πλαίσιο²⁰⁸, αφανής και εκχώρηση μελλοντικών απαιτήσεων.

Εκχώρηση επιχειρηματικών απαιτήσεων: Σύμφωνα με τα άρθρα 11-15 του νόμου 2844/2000, η εκχώρηση επιχειρηματικών απαιτήσεων μπορεί να εγγραφεί στο ειδικό δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του σχετικού νόμου, προαιρετικά.

2.2.8. Χρηματοοικονομικές ασφάλειες

Χρηματοοικονομικές ασφάλειες²⁰⁹ είναι οι εμπράγματα ασφάλειες με αντικείμενο μετρητά ή χρηματοπιστωτικά μέσα²¹⁰, τι οποίες συστήνουν μεταξύ τους ή με άλλους αντισυμβαλλομένους-νομικά πρόσωπα, πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα, κεντρικές τράπεζες, ασφαλιστικές επιχειρήσεις, συμψηφιστικά γραφεία, διακανονιστές και δημόσιες αρχές. Οι εν λόγω ασφάλειες ρυθμίζονται από το νόμο 3301/2004 (άρθρα 1-10), ο οποίος ενσωμάτωσε την οδηγία 2002/47/ΕΚ και παρέχει ορισμένα προνόμια στον ασφαλειολήπτη εφόσον η συμφωνία αποδεικνύεται εγγράφως ή με νομικά ισοδύναμο τρόπο. Τα προνόμια είναι συνοπτικά τα παρακάτω: Ο ασφαλειολήπτης δικαιούται να κάνει χρήση της ασφάλειας και να την αντικαταστήσει με ισοδύναμη ή να την συμψηφίσει ή να την χρησιμοποιήσει για εκπλήρωση αναληφθεισών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Επιπλέον, δικαιούται σε περίπτωση που επέλθει γεγονός συνεπαγόμενο την αναγκαστική εκτέλεση να πουλήσει το αντικείμενο ή να αποκτήσει την κυριότητά του ή να συμψηφίσει την αξία του. Τέλος, παρέχονται ευνοϊκότερες διατάξεις και κατά την πτώχευση του οφειλέτη-ασφαλειοδότη, οι οποίες θα εξεταστούν παρακάτω.

206. Το πρόβλημα του επιτρεπτού της είναι ακριβώς ίδιο με αυτό της εξασφαλιστικής μεταβίβασης κινητού και χωρούν οι ίδιες απαντήσεις.

207. Δηλαδή όλων των απαιτήσεων που υπάρχουν ή θα γεννηθούν από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, με συγκεκριμένες προϋποθέσεις εγκυρότητας.

208. Κατά την οποία συμφωνείται να εκχωρούνται κάθε φορά νέες απαιτήσεις που γεννιούνται από τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

209. *Ψυχομάνης* (2008⁶), 157 επ.

210. Μετοχές, ομολογίες, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τίτλοι διαπραγματεύσιμοι στην κεφαλαιαγορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

1. Εισαγωγικά

Με το νόμο 3588/2007 εισήχθη στην έννομη τάξη μας ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας, ο οποίος ήρθε να αντικαταστήσει τα άρθρα 527-707 ΕμπΝ και τον α.ν. 635/1937²¹¹ καθώς και την εξυγιαντική διαδικασία των άρθρων 44-46γ του ν. 1892/1990 με τις τροποποιήσεις του²¹². Ο νέος ΠτΚ αποτελεί την κατάληξη μακροχρόνιων προσπάθειών αναμόρφωσης του πτωχευτικού δικαίου, το οποίο έχρηζε ουσιαστικής αναθεώρησης, ευθυγραμμίζοντας το εθνικό μας δίκαιο με τα σύγχρονα πρότυπα των κωδίκων αφερεγγυότητας²¹³ των άλλων έννομων τάξεων²¹⁴ και με τις διατάξεις του Καν 1346/2000 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας²¹⁵.

211. Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή της κωδικοποίησης του ΠτΚ, διαπιστώνουμε ότι έχουν καταρτισθεί άλλα δύο σχέδια πτωχευτικού κώδικα, το 1924 και το 1970, τα οποία δεν τελεσφόρησαν. Μέχρι το 1978 την πτώχευση ρύθμιζαν οι διατάξεις του τρίτου βιβλίου του Γαλλικού Εμπορικού Νόμου του 1807, εν συνεχεία με το νόμο ΨΛΣΤ΄ του 1978 «περί πτωχεύσεως και χρεοκοπίας» αντικαταστάθηκε ολόκληρο το τρίτο κεφάλαιο του ΕμπΝ, ενώ ακολούθησαν και άλλοι νόμοι που επέφεραν ουσιαστικές αλλαγές μεταξύ των οποίων ο ν. ΓΦΟΔ΄/2910, ο α.ν. 635/1937 και ο ν. 2479/1997.

212. Ο πρώτος νόμος που αφορούσε την εξυγίανση των προβληματικών επιχειρήσεων ήταν ο ν. 1386/1983 για τον «οργανισμό ανασυγκρότησης των επιχειρήσεων» και αναφερόταν σε ορισμένης μορφής μεγάλες επιχειρήσεις, χωρίς να μεταβάλει το καθεστώς του ΕμπΝ. Ο εν λόγω νόμος εξαιτίας και των μεγάλων ατελειών του καταργήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 1892/1990. Εν συνεχεία, εισήχθησαν τα άρθρα 44-49 του ν. 1892/1990 «για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», επί των οποίων επήλθαν μεγάλες τροποποιήσεις με μεταγενέστερους νόμους και προέβλεπαν τη συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης (άρθρο 44), τη θέση της επιχείρησης υπό επίτροπο (άρθρο 45), τη διαδικασία της θέσης της επιχείρησης υπό ειδική εκκαθάριση (άρθρο 46α).

213. Για έννοια αφερεγγυότητας *Goode, Principles of Corporate Insolvency Law*, 2005, 85 επ.

214. Πρότυπο του νέου ΠτΚ αποτέλεσε ο γερμανικός νόμος αφερεγγυότητας για τον οποίο βλέπε *Schmidt*, Ο νέος γερμανικός νόμος για την αφερεγγυότητα (Μετάφραση Σωτηρόπουλος Γ.), ΕΕμπΔ 2002, 489 επ.

215. ΕΕ L 160/30.6.2000. I-18. Αφορά στις διασυνοριακές πτωχεύσεις οφειλετών με κέντρο κύριων συμφερόντων εντός της ΕΕ και επικεντρώνεται στα ζητήματα αν η κηρυχθείσα σε μια χώρα πτώχευση μπορεί να περιλάβει και την ευρισκόμενη σε άλλη χώρα περιουσία ή αν είναι αναγκαία και η κήρυξη πτώχευσης σε όλα τα σχετικά κράτη και αν μπορεί να αναγνωριστεί πτώχευση που κηρύχθηκε πέρα από τα σύνορα της χώρας. Μεταξύ άλλων το άρθρο 5 του Κανονισμού ορίζει ότι τα εμπράγματα δικαιώματα επί αντικειμένων του οφειλέτη ρυθμίζονται από το *lex rei situs*, δηλαδή από το δίκαιο του κράτους που βρίσκεται το υπέγλυο πράγμα. Βλέπε ενδεικτικά *Κοτσίρης*, Ο Κανονισμός για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, ΔΕΕ 2003, 1016 επ· *Περάκης*, Μερικές σκέψεις για το διεθνές πτωχευτικό δίκαιο μετά τον Κανονισμό 1346/2000 και τον Πρότυπο Νόμο της UNCITRAL σε Θέματα θεωρίας και πράξης του εμπορικού δικαίου, 2004, 753 επ· *Μιχαλόπουλος*, Ο Κανονισμός 1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας: Η πρώτη νομολογία, ΧρΙΔ 2007, 398 επ· *Μπεχρή-Κεχαγιόγλου*, Η ευρωπαϊκή πτώχευση και τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων σύμφωνα με τον Κανονισμό 1346/2000 της ΕΕ, ΕΕμπΔ 2004, 1 επ· *Moss/Fletcher/Issaacs*, The EC Regulation of Insolvency Proceedings: A Commentary and Annotated Guide, 2002· *Look Chan-Ho*, Cross border insolvency, A commentary on the UNCITRAL Model Law, 2008. Από την άλλη μεριά για τις διεθνείς πτωχεύσεις και εκτός ΕΕ ισχύει πλέον ο ν.3858/2010 «Προσαρμογή του ελληνικού δικαίου στο πρότυπο νόμου του έτους 1997 για τη διασυνοριακή πτώχευση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνές εμπορικό δίκαιο και άλλες διατάξεις». Οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται όταν αλλοδαπό δικαστήριο ή σύνδικος ή πιστωτής ή κράτος ζητεί συνδρομή ή συμμετοχή στην Ελλάδα σε

Οι βασικές καινοτομίες²¹⁶ του ΠτΚ συνοπτικά είναι οι κατωτέρω: Α) Σε αντίθεση με το παλαιό καθεστώς, το οποίο είναι προσανατολισμένο στην ικανοποίηση των πιστωτών και όχι και στην εξυπηρέτηση και ενός άλλου πλαισίου στόχων, ο νέος ΠτΚ θέτει ως σκοπό τη διάσωση της επιχείρησης, παράλληλα με τη σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών. Υπό το παλαιό καθεστώς η διάσωση της επιχείρησης μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με τη σύναψη πτωχευτικού συμβιβασμού, ο οποίος ωστόσο καθότι ήταν ενταγμένος σε ένα σύστημα ξένο προς την ανάγκη διάσωσης της επιχείρησης, ήταν και αναποτελεσματικός. Αρκεί να λάβουμε υπόψη μάλιστα ότι προβλεπόταν και δυνατότητα παράλειψης αυτού του σταδίου. Το γεγονός ότι υφίσταντο και παράλληλοι εξυγιαντικοί θεσμοί δεν αλλοίωνε βέβαια τον παραπάνω στόχο της πτώχευσης. Με το σημερινό ωστόσο δίκαιο από το άρθρο 1 του ΠτΚ γίνεται σαφές ότι η διάσωση της επιχείρησης τίθεται ως ισότιμη λύση, ιδίως δε με τη δυνατότητα σύναψης σχεδίου αναδιοργάνωσης. Β) Επιπλέον, ο νέος ΠτΚ εισάγει ένα ενιαίο σύστημα εκκαθάρισης (πτώχευσης) και αναδιοργάνωσης (διαδικασία εξυγίανσης, σχέδιο αναδιοργάνωσης) σε αντιδιαστολή με το παλαιό καθεστώς της χωριστής ρύθμισης των διατάξεων για την εκκαθάριση από τον ΕμπΝ και των διατάξεων για την αναδιοργάνωση από τα άρθρα 44 επ του ν. 1892/1990. Γ) Εν συνεχεία, ο Κώδικας προάγει την αυτορρύθμιση της πτώχευσης με αναβάθμιση της αυτονομίας των πιστωτών και των άλλων εμπλεκομένων μερών στην πτώχευση, με ταυτόχρονη όμως εποπτεία από τη δικαστική αρχή²¹⁷. Δ) Τέλος, σχετικά με την ορολογία ο ΠτΚ εισάγει τον όρο «οφειλέτης» αντικαθιστώντας τον αρνητικά φορτισμένο όρο «πτωχός». Δεν καινοτομεί όμως αντικαθιστώντας τον όρο «πτώχευση» με τον όρο «αφερεγγυότητα», όπως έχει επικρατήσει διεθνώς.

Επίσης, στον ΠτΚ περιλαμβάνεται σειρά από επιμέρους αλλαγές που διατρέχουν το σύνολο της πτωχευτικής διαδικασίας²¹⁸, η οποία συνοπτικά έχει ως εξής: Συγκεκριμένα, προκειμένου να κηρυχθεί σε πτώχευση²¹⁹ ο οφειλέτης απαιτείται κατ'

σχέση με αλλοδαπή ή ημεδαπή πτωχευτική διαδικασία ή όταν διεξάγονται συντρέχουσες διαδικασίες για τον ίδιο οφειλέτη.

216. *Αυγητίδης*, Ο πτωχευτικός κώδικας του 2007: Η αλλαγή κατεύθυνσης του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητας, ΕΕμπΔ 2007, 552 επ. Σύμφωνα με το *Μιχαλόπουλο*, Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης κατά το ισχύον δίκαιο του Πτωχευτικού Κώδικα, ΕΕμπΔ 2009, 729 επ στόχος κάθε σύγχρονου κώδικα αφερεγγυότητας είναι η αποδραματοποίηση της πτώχευσης και η μετάλλαξή της από μία βεβαρημένη για τον οφειλέτη διαδικασία σε μια αποδοτικότερη διαδικασία η οποία θα δοκιμάζει εναλλακτικά την ικανοποίηση των πιστωτών και μέσω άλλων τρόπων και ιδίως μέσω της διατήρησης της επιχείρησης.

217. *Κοτσίρης*, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2008⁷, 1 επ.

218. Για μια σύντομη περιγραφή των διατάξεων του ΠτΚ *Αγγελάκης*, Οι αλλαγές που επήλθαν στον πτωχευτικό κώδικα με τον ν. 3588/2007, Ε7 2010, 856 επ. *Ψυχομάνης*, Μια πρώτη εταστική προσέγγιση στο προσχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας», ΔΕΕ 2007, 286 επ.

219. Άρθρα 1 έως 9 ΠτΚ. Ενδεικτικά βλέπε ΕφΑθ 4514/2010, ΔΕΕ 2011, 195 επ· ΕφΑθ 726/2008, ΕπισκΕΔ 2008, 1113 επ· ΕφΑθ 261/2006, ΕπισκΕΔ 2006, 1122 επ· ΠΠρΑθ 12/2010, ΔΕΕ 2010, 445 επ· ΠΠρΑθ 747/2009, ΔΕΕ 2009, 1354 επ.

αρχήν δικαστική απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου²²⁰, ήτοι του Πολυμελούς Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του, κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας. Ο νέος ΠτΚ, εκτός των φυσικών ή νομικών προσώπων με εμπορική ιδιότητα, προβλέπει τη δυνατότητα κήρυξης της πτώχευσης και ενώσεων προσώπων με νομική προσωπικότητα που έχουν οικονομικό σκοπό²²¹. Προϋπόθεση της κήρυξης σε πτώχευση του οφειλέτη είναι η αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του κατά τρόπο γενικό και μόνιμο ή διαζευκτικώς η επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του²²², προϋπόθεση η οποία προβλέπεται για πρώτη φορά με το νέο καθεστώς²²³. Σημαντική καινοτομία είναι η δυνατότητα απόρριψης της αίτησης όταν προβλέπεται ότι η περιουσία του οφειλέτη δε θα επαρκέσει για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας²²⁴. Επίσης, ως λόγος απόρριψης της αίτησης προστίθεται η περίπτωση καταχρηστικής²²⁵ υποβολής της από πιστωτή είτε από τον οφειλέτη ενώ υπό το προηγούμενο καθεστώς και την κρατούσα τότε νομολογία το άρθρο 281 ΑΚ δεν μπορούσε να εφαρμοστεί προκειμένου να απορριφθεί η αίτηση κήρυξης σε πτώχευση.

Περαιτέρω, με την ως άνω απόφαση το δικαστήριο ορίζει εισηγητή δικαστή και σύνδικο, διατάσσοντας ταυτοχρόνως τη σφράγιση της περιουσίας του οφειλέτη. Προσδιορίζει επίσης την ημέρα παύσης των πληρωμών, η οποία δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από μία διετία από την ημερομηνία κήρυξης της πτώχευσης²²⁶. Επιπροσθέτως, προσδιορίζει ημερομηνία που οι πιστωτές θα συνέλθουν ενώπιον του εισηγητή για σύνταξη πίνακα εικαζομένων πιστωτών και για εκλογή επιτροπής πιστωτών, όργανο το οποίο για πρώτη φορά εισάγεται με τον ΠτΚ²²⁷, και επιπλέον προσδιορίζει ημερομηνία σύγκλησης των πιστωτών προκειμένου να αποφασίσουν για την πορεία της πτώχευσης βάσει και της έκθεσης του συνδίκου κατά το άρθρο 70. Η

220. Κατόπιν αίτησης είτε του ίδιου του οφειλέτη, είτε πιστωτή είτε αυτεπάγγελα από τον εισαγγελέα, κατά το άρθρο 5 ΠτΚ.

221. Εκτός της εμβέλειας του πτωχευτικού δικαίου παραμένουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα χωρίς εμπορική ιδιότητα, οι καταναλωτές για τους οποίους όμως βλέπε σχετικά το νόμο 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.

222. Τότε μπορεί να ζητηθεί μόνο από τον οφειλέτη.

223. Προς αντικατάσταση όμως της δυνατότητας του οφειλέτη με το προηγούμενο καθεστώς να δηλώσει αναστολή των πληρωμών του είτε για υφιστάμενη είτε για επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμών.

224. ΕφΠειρ 467/2010, ΔΕΕ 2010, 915 επ.

225. ΕφΠειρ 266/2010, ΔΕΕ 2010, 801 επ.

226. Η ημέρα παύσης των πληρωμών στην περίπτωση της επαπειλούμενης αδυναμίας του άρθρου 3 παρ. 2 συμπίπτει με την ημέρα κήρυξης της πτώχευσης. Βλ ΠΠρΑθ 206/2009, ΔΕΕ 2009, 592 επ.

227. Πρόκειται για μια τριμελή επιτροπή εκλεγμένη από τη συνέλευση των πιστωτών, ένα μέλος από τους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους, ένα από τους γενικούς προνομιούχους και ένα από τους ανέγγυους πιστωτές.

ημερομηνία αυτή δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από 4 μήνες από την κήρυξη της πτώχευσης. Η απόφαση δημοσιεύεται, όπως προβλέπει ο νόμος στο άρθρο 8 ΠτΚ²²⁸.

Από το σημείο δε τούτο, ήτοι της κήρυξης της πτώχευσης, εισέρχεται η διαδικασία στο κύριο μέρος της, επέρχονται πολλές και σημαντικές συνέπειες τόσο για τον ίδιο τον οφειλέτη, προσωπικές και περιουσιακές, με σημαντικότερη την πτωχευτική απαλλοτρίωση, δηλαδή την αφαίρεση από αυτόν της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας²²⁹, αλλά και για τους πιστωτές, διαφορετικές για κάθε κατηγορία εξ αυτών αλλά και για τους τρίτους²³⁰. Σημαντική θεωρείται η κατάργηση των προσωπικής φύσεως συνεπειών του οφειλέτη, μεταξύ άλλων και η κατάργηση της προσωποκράτησής του. Σχετικά με τους πιστωτές σημαντική είναι η γενίκευση της αναστολής των ατομικών διώξεων και για τους ενέγγυους πιστωτές, υπό τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις που θα εκτεθούν αναλυτικά παρακάτω. Επιπλέον, αναφορικά με τους τρίτους ορίζεται ρητά ότι οι συμβάσεις εργασίας δεν λύονται καταρχήν, μπορούν όμως να λυθούν με καταγγελία του συνδίκου. Σχετικά με τα νομικά πρόσωπα, με την κήρυξη της πτώχευσης επέρχεται η λύση τους, διατηρούνται όμως τα όργανά τους για τις ανάγκες της πτώχευσης. Επιπλέον, καθιερώνεται νομοθετικά ο κανόνας της συμπτώχευσης των εταίρων ομόρρυθμης και ετερόρρυθμης εταιρίας, το οποίο ήδη είχε γίνει αποδεκτό νομολογιακά. Καινοτομία εισάγεται τέλος με την πρόβλεψη της αστικής ευθύνης των διοικητών κεφαλαιουχικών εταιριών κατά το άρθρο 98 ΠτΚ.

Ακολούθως, από την κήρυξη της πτώχευσης τα όργανά της αναλαμβάνουν το καθένα το έργο του²³¹, με κυριότερο τον σύνδικο²³² ο οποίος είναι υπεύθυνος για τις δημοσιεύσεις, τις προσκλήσεις προς του πιστωτές, για την εξασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας, εγγράφοντας υποθήκες υπέρ της ομάδος των πιστωτών, λαμβάνοντας συντηρητικά μέτρα, αποσφραγίζοντας την περιουσία και απογράφοντας την, εισπράττοντας απαιτήσεις, προχωρώντας σε πτωχευτικές ανακλήσεις, συνεχίζοντας την δραστηριότητα της επιχείρησης κ.ο.κ. Επιπροσθέτως όμως, ο σύνδικος συντάσσει έκθεση σχετικά με την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, τις

228. Ειδικότερα δημοσιεύεται στο ΔΔΔ του ΤΝ, σημειώνεται στο Γ.Ε.ΜΗ, το οποίο είχε εισαχθεί με το άρθρο 6 του ν. 3419/2005 αλλά άρχισε πραγματικά να λειτουργεί από την 4^η Απριλίου 2011 βάσει της ΚΥΑ Κ1/802/2011 (ΦΕΚ Β'470/2011), καταχωρείται στο Μητρώο Πτωχεύσεων του αρμοδίου Πρωτοδικείου και στο Γενικό Μητρώο του Πρωτοδικείου Αθηνών και τέλος καταχωρείται στα κτηματολόγια, Υποθηκοφυλακεία και σε δημόσια βιβλία, μητρώα αεροσκαφών και πλοίων, όπου έχουν καταχωρηθεί εμπράγματα δικαιώματα ή άλλα καταχωρητέα δικαιώματα επί περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

229. Υπόψιν ότι το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να αναθέσει τη διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας και στον ίδιο τον οφειλέτη με τη σύμπραξη του συνδίκου εάν ο πρώτος έχει αιτηθεί την κήρυξη της πτώχευσης και επιπλέον εάν κάτι τέτοιο κρίνεται προς το συμφέρον των πιστωτών και αυτοί συναινούν μέσω της επιτροπής τους.

230. Άρθρα 15 έως 51 ΠτΚ.

231. Άρθρα 52 έως 87 ΠτΚ.

232. Άρθρα 63 έως 81 ΠτΚ.

προοπτικές διατήρησης της επιχείρησης και τις δυνατότητες βιωσιμότητας της ή υπαγωγής σε σχέδιο αναδιοργάνωσης. Επί της ως άνω έκθεσης θα βασιστεί η συνέλευση των πιστωτών²³³, κατά το άρθρο 84, εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της αναγγελίας και εξέλεξης των απαιτήσεων τους²³⁴, προκειμένου να αποφασίσει για την πορεία της πτώχευσης, είτε δηλαδή αν θα συνεχιστεί η λειτουργία της επιχείρησης ή μέρος αυτής από τον σύνδικο για ορισμένο χρονικό διάστημα, είτε αν θα εκμισθωθεί σε τρίτον είτε θα εκκαθαριστεί η πτωχευτική περιουσία σε σύνολο είτε τα κατ' ιδίαν περιουσιακά της στοιχεία.

Ήδη μετά την ολοκλήρωση της εξέλεξης και εφόσον δεν επιτεύχθηκε η αποδοχή σχεδίου αναδιοργάνωσης ή η επικύρωσή του η πτώχευση βρίσκεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών. Κατά το στάδιο αυτό ο σύνδικος προβαίνει στη ρευστοποίηση του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτη είτε με την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου είτε των επί μέρους στοιχείων της και στη διανομή του προϊόντος αυτής στους πιστωτές. Το κλείσιμο της ένωσης αποτελεί έναν από τους τρόπους περάτωσης της πτώχευσης ενώ άλλοι τρόποι²³⁵ περάτωσης είναι η επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης στο οποίο αφιερώνεται ξεχωριστό κεφάλαιο και η παύση των εργασιών της λόγω έλλειψης ενεργητικού ή λόγω παρόδου δεκαετίας από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και σε κάθε περίπτωση μετά την παρέλευση δεκαπενταετίας από την κήρυξη της πτώχευσης. Επιπλέον, περάτωση επέρχεται και με την αποκατάστασή του οφειλέτη λόγω εξόφλησης όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους και μπορεί να επέλθει με την αποκατάσταση λόγω παρόδου δεκαετίας κατόπιν απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου. Και στην περάτωση της πτώχευσης έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές με την εισαγωγή του ΠτΚ που θα εξεταστούν στο οικείο κεφάλαιο.

Να τονίσουμε ότι σημαντική καινοτομία αποτελεί η δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων, μεταξύ των οποίων και εκείνα του διορισμού μεσεγγυούχου, της αναστολής των ατομικών διώξεων και της απαγόρευσης διάθεσης περιουσιακών στοιχείων από τον οφειλέτη με σκοπό τη διατήρηση της ενότητας της επιχείρησης για το διάστημα από την αίτηση κήρυξης σε πτώχευση έως και την απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου για κήρυξη σε πτώχευση.

Στο παρόν κεφάλαιο της μελέτης μας θα ασχοληθούμε με το στάδιο της πτωχευτικής διαδικασίας από την κήρυξη της πτώχευσης με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου έως την ένωση των πιστωτών. Συγκεκριμένα, θα πραγματευτούμε το ζήτημα της τύχης των ασφαλειών μέσα σε αυτό το τμήμα της

233 Άρθρα 82 έως 84 ΠτΚ.

234. Άρθρα 89 έως 95 ΠτΚ.

235. Άρθρα 164 έως 166 ΠτΚ.

πτωχευτικής διαδικασίας, ερευνώντας κυρίως την επίπτωση που έχει η επέλευση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης του οφειλέτη στις εν λόγω ασφάλειες και την ανενέργεια της σύστασής τους μετά το σημείο κήρυξης της πτώχευσης, επιπλέον τις συνέπειες που επιφέρει η κήρυξη της πτώχευσης τόσο για τους εγγυητές και συνοφειλέτες αλλά και για τους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους πιστωτές, όσον αφορά τα ατομικά τους καταδιωκτικά μέτρα, παραθέτοντας επίσης όλες τις εξαιρέσεις επ' αυτών. Εν συνεχεία, θα αναφερθούμε στην αντιμετώπιση ορισμένων ασφαλειών, οι οποίες χρήζουν ιδιαίτερης προσέγγισης, για τις οποίες ο ΠτΚ αφιερώνει ειδικές διατάξεις, όπως η παρακράτηση κυριότητας, η καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού και η εξασφαλιστική εκχώρηση απαιτήσεων. Περαιτέρω, θα εξετάσουμε την ενδεχόμενη ανάκληση των ασφαλειών, οι οποίες συνάφθηκαν κατά την ύποπτη περίοδο, δηλαδή από την ημέρα παύσης των πληρωμών έως της κήρυξης της πτώχευσης. Και τέλος, θα ερευνήσουμε την αντιμετώπιση των ασφαλειών στην περίπτωση λήψης προληπτικών μέτρων από το πτωχευτικό δικαστήριο, κατά τις ειδικότερες διατάξεις 10 ΠτΚ.

2. Οι συνέπειες της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης στις ασφάλειες

2.1. Γενικά

Όπως και παραπάνω αναφέραμε η σπουδαιότερη από τι συνέπειες της κήρυξης της πτώχευσης για τον οφειλέτη είναι η πτωχευτική απαλλοτρίωση²³⁶, ήτοι η αυτοδίκαιη αφαίρεση από αυτόν της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, δηλαδή του δικαιώματος διάθεσης και διαχείρισής της. Κατά το άρθρο 17 παρ. 1 την εν λόγω εξουσία ασκεί πια μόνο ο σύνδικος, χωρίς βέβαια ο οφειλέτης να χάνει την κυριότητα επ' αυτής²³⁷. Οι ειδικότερες συνέπειές της έγκεινται α) Στον διαχωρισμό της περιουσίας του οφειλέτη σε πτωχευτική, σε κοινή²³⁸, σε μεταπτωχευτική και σε εξωπτωχευτική β) Στην ανενέργεια κάθε δικαιοπραξίας του οφειλέτη, που αφορά στην πτωχευτική περιουσία και γ) Στην διεξαγωγή των δικών, που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία, από τον νομιμοποιούμενο ενεργητικά και παθητικά σύνδικο.

236. Κοτσίρης (2008⁷), 212 επ για λεπτομέρειες επί της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης.

237. ΑΠ 1967/2007, ΕΕμπΔ 2008, 967 επ κατά την οποία η ανωτέρω στέρηση δεν επιφέρει τη μετάθεση της κυριότητας των αντικειμένων της περιουσίας αλλά τα τελευταία αποτελούν ξεχωριστή ομάδα υπό τη διοίκηση του συνδίκου. ΑΠ 1781/2001, ΔΕΕ 2002, 606 επ· ΑΠ 1503/1994, ΕΕμπΔ 1995, 304 επ.

238. Επί κοινοκτημοσύνης, η οποία επίσης καταλαμβάνεται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση.

Κρίσιμο σε αυτό το σημείο θα ήταν διευκρινίσουμε τους όρους της πτωχευτικής, της μεταπτωχευτικής και εξωπτωχευτικής περιουσίας και να τις διαχωρίσουμε μεταξύ τους, καθότι μόνο επί της πρώτης επέρχεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση²³⁹.

Πτωχευτική περιουσία, είναι σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 ΠτΚ, το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη κατά την κήρυξη της πτώχευσης, οπουδήποτε κι αν βρίσκεται. Αυτή η πτωχευτική περιουσία, όπως θα δούμε και παρακάτω είναι δυνατόν να διευρύνεται με το θεσμό της πτωχευτικής ανάκλησης είτε να περιορίζεται με την αφαίρεση από αυτήν των εξωπτωχευτικών στοιχείων (άρθρο 16 παρ.2), είτε των αντικειμένων για τα οποία επήλθε πτωχευτικός αποχωρισμός (άρθρο 37 ΠτΚ). Η πτωχευτική περιουσία είναι επομένως το σύνολο των περιουσιακών δικαιωμάτων του οφειλέτη, που έχουν χρηματική αξία²⁴⁰. Σε αυτήν μπορεί να περιλαμβάνονται ότι ανήκει στην έννοια της περιουσίας, δηλαδή ακίνητα ή κινητά πράγματα, εμπράγματα δικαιώματα επί αυτών, η επιχείρηση²⁴¹ σαν οικονομική ολότητα πραγμάτων, δικαιωμάτων και πραγματικών σχέσεων και σύνολο περιουσιακών αξιών, υλικών και άυλων αξιών, νομικής και πραγματικής φύσης²⁴², οι απαιτήσεις και άλλα περιουσιακά δικαιώματα. Επίσης, περιλαμβάνεται ότι έχει αποκτηθεί μέχρι την ημέρα και την ώρα της κήρυξης της πτώχευσης, περιλαμβάνονται τα δικαιώματα με τους τυχόν περιορισμούς τους, τα εμπορικά βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη, που αφορούν την επιχείρηση και ότι ο ΚΠολΔ ή άλλοι νόμοι δεν εξαιρούν ρητώς.

Μεταπτωχευτική περιουσία, κατά το άρθρο 16 παρ.5, είναι η περιουσία που αποκτάται από τον οφειλέτη μετά την κήρυξη της πτώχευσης²⁴³. Τέλος, εξωπτωχευτική είναι η περιουσία, η οποία αποκτήθηκε μεν πριν την πτώχευση, ωστόσο εξαιρείται με βάση ειδικές διατάξεις νόμων²⁴⁴.

2.2. Η «ανενέργεια» των πράξεων του οφειλέτη

Μετά την πτωχευτική απαλλοτρίωση, πράξεις διαχείρισης, διάθεσης στοιχείων από τον οφειλέτη ή προς αυτόν καθίστανται ανενεργείς και απαγορεύεται να εγγραφούν σε δημόσια βιβλία, χωρίς την έγκριση του συνδίκου²⁴⁵.

239. Βλέπε αναλυτικότερα σε *Ψυχομάνης*, Πτωχευτικό δίκαιο, 2007³, 99 επ· *Κοτσίρης* (2008⁷), 218 επ.

240. Δεν περιλαμβάνονται απαιτήσεις που συνδέονται στενά με το πρόσωπο του οφειλέτη. Βλ ΑΠ 1006/2007, ΔΕΕ 2007, 1006 επ.

241. ΑΠ 412/1990, Δ/νη 1991, 114 επ.

242. Ειδικότερα σε αυτήν μπορεί να εμπίπτουν το δικαίωμα στην εμπορική επωνυμία, το δικαίωμα επί του σήματος, επί του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, το λογισμικό, οι πραγματικές σχέσεις της επιχείρησης.

243. Εξαιρούνται όμως ρητά οι τόκοι και άλλες περιοδικές παροχές που πηγάζουν από προϋπάρχουσες της κήρυξης της πτώχευσης ενοχές ή δικαιώματα, αυτές υπάγονται στην πτωχευτική περιουσία.

244. Πχ. οι ακατάσχετες απαιτήσεις κ.α.

245. ΠΠρΑθ 4260/2003, ΕΕμΔ 2004, 157.

Στις πράξεις υπό την ανωτέρω έννοια, μεταξύ άλλων δικαιοπραξιών και πράξεων που έχουν έννομες συνέπειες²⁴⁶ περιλαμβάνεται και η επιβάρυνση με ασφάλειες, οι οποίες εν προκειμένω είναι αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Προς τις πράξεις του οφειλέτη εξομοιώνονται όσες γίνονται από το νόμιμο εκπρόσωπό του ή πληρεξούσιό του²⁴⁷. Η ανενέργεια δεν εννοείται σαν ακυρότητα, αλλά σημαίνει ότι στην δικαιοπραξία λείπει το έννομο αποτέλεσμα στο οποίο αποσκοπεί, με την έννοια ότι μπορεί μεταγενέστερα να θεραπευτεί και να επιφέρει το έννομο αποτέλεσμα είτε λόγω ανάκτησης της διοίκησης από τον οφειλέτη είτε λόγω έγκρισης από τον σύνδικο, με συγκατάθεση, συναίνεση ή έγκριση²⁴⁸. Η δε ανενέργεια ισχύει έναντι παντός και επέρχεται αυτοδικαίως από το νόμο²⁴⁹. Στην περίπτωση που ο σύνδικος δεν εγκρίνει την δικαιοπραξία ο αντισυμβαλλόμενος μπορεί να ενεργήσει όπως στην περίπτωση που η δικαιοπραξία πάσχει από απόλυτη ακυρότητα.

Η ως άνω ανενέργεια διασπάται από ορισμένες εξαιρέσεις, ειδικά ρυθμιζόμενες από το νόμο. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 10 παρ. 19 του νόμου 3156/2003 σχετικά με την τιτλοποίηση απαιτήσεων ορίζει ότι από την καταχώριση στο δημόσιο βιβλίο του ν. 2844/2000, το κύρος της πώλησης και μεταβίβασης των απαιτήσεων, των παρεπομένων δικαιωμάτων αλλά και του νόμιμου ενεχύρου που συνίσταται σε αυτές δεν θίγεται από την επιβολή συλλογικών μέτρων ικανοποίησης που συνεπάγεται την απαγόρευση ή τον περιορισμό της εξουσίας διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων διάθεσης του μεταβιβάζοντος, της εταιρίας ειδικού σκοπού ή τρίτου εγγυοδότη ή δικαιούχου παρεπόμενου δικαιώματος ή του προσώπου που αναλαμβάνει την είσπραξη και διαχείριση των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων, ούτε από την υποβολή σχετικής αίτησης κατ' αυτών. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για μελλοντικές απαιτήσεις, η γένεση των οποίων επέρχεται μετά την επιβολή του συλλογικού μέτρου ή την υποβολή της σχετικής αίτησης. Δηλαδή, το νόμιμο ενέχυρο που ασφαρίζει τις απαιτήσεις αυτές είναι καθόλα έγκυρο παρότι μπορεί να συστήθηκε μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 3 του ν. 3606/2007, στην

246. Μεταξύ άλλων μεταβίβαση, εκχώρηση, συμψηφισμός, πράξεις ή παραλείψεις που αποσβήνουν τα δικαιώματα κ.ο.κ. Ζήτημα δημιουργείται σε ορισμένες περιπτώσεις δικαιωμάτων κατά τις οποίες ναι μεν η σύστασή τους προηγείται της πτώχευσης αλλά οι εκατέρωθεν απαιτήσεις γίνονται ληξιπρόθεσμες μετά την πτώχευση, όπως για παράδειγμα όταν ο οφειλέτης εκχώρησε μελλοντικές απαιτήσεις κατά το σύστημα factoring, ορθότερη θα πρέπει να θεωρείται η άποψη ότι η διάθεση που ενεργοποιείται μετά την κήρυξη της πτώχευσης δεν πλήττεται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση. *Λαδογιάννης* (2009), 266.

247. Άλλο πράγμα όμως είναι ότι η πτωχευτική απαλλοτρίωση δεν καταλαμβάνει και την περιουσία του νόμιμου εκπροσώπου της ΑΕ που πτώχευσε. Βλέπε ΕφΘεσσ 25/2010, ΕΠολΔ 2010, 754 επ.

248. Σε αυτή την περίπτωση η θεραπεία λειτουργεί αναδρομικά. Για την περίπτωση όμως που η ανενέργεια θεραπεύεται λόγω ανάκτησης της διοίκησης από τον οφειλέτη, τότε λειτουργεί αναδρομικά όταν και η ανατροπή της πτώχευσης λειτουργεί αναδρομικά (άρθρο 57 παρ. 2 ΠτΚ).

249. ΕφΘεσσ 929/1997, Αρμ 1997, 645 επ.

περίπτωση αφερεγγυότητας, περιλαμβανομένης και της πτώχευσης, μέλους σε Σύστημα Διακανονισμού, κατά το άρθρο 1 του ν. 2789/2000, οι πράξεις εκκαθάρισης, διακανονισμού, διενέργειας συναλλαγών κάλυψης και εκκαθαριστικού συμψηφισμού, περιλαμβανομένης και παροχής από αυτό ασφαλειών υπέρ του συστήματος είναι έγκυρες και αντιτάξιμες έναντι παντός τρίτου, εφόσον αφορούν σε εκκρεμότητες που καταρτίστηκαν πριν λάβει γνώση ο διαχειριστής του Συστήματος της έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Επομένως και σε αυτή την περίπτωση η σύσταση ασφαλειών για μέλος του Συστήματος, ακόμη και μετά την πτώχευσή του είναι έγκυρη, αρκεί να μην ήταν ενήμερος ο διαχειριστής του Συστήματος για την έναρξη της πτώχευσης. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 σε περίπτωση που αρχίσει να ισχύει συμφωνία χρηματοοικονομικής ασφάλειας ή σχετική χρηματοοικονομική υποχρέωση ή παρασχεθεί τέτοια ασφάλεια κατά την ημέρα αλλά μετά το χρονικό σημείο έναρξης των διαδικασιών εκκαθάρισης ή εξυγίανσης, η συμφωνία ή η απαίτηση ή η ασφάλεια είναι ισχυρή και δεσμευτική για τους τρίτους εάν ο ασφαλειολήπτης μπορεί να αποδείξει ότι δεν ήταν ενήμερος ούτε όφειλε να είναι για την έναρξη αυτών των διαδικασιών ή μέτρων.

2.3. Η διεξαγωγή δικών από τον σύνδικο

Κατά την 17 παρ. 4 ο οφειλέτης δεν νομιμοποιείται ούτε ενεργητικά ούτε παθητικά για διεξαγωγή δικών²⁵⁰, που αφορούν την πτωχευτική περιουσία²⁵¹, έχει μόνο δικαίωμα για πρόσθετη παρέμβαση. Το παραπάνω δικαίωμα αποκτά ο σύνδικος, διεξάγοντάς τες στο όνομά του, ως μη δικαιούχος ή μη υπόχρεος διάδικος²⁵², και κατά τη νομολογία ως εκπρόσωπος του οφειλέτη και της ομάδας των πιστωτών²⁵³. Η εν λόγω διάταξη αφορά σε νέες ή ήδη ανοιγείς δίκες²⁵⁴. Κατ' εξαίρεση ο οφειλέτης

250. ΑΠ 1781/2001, ΔΕΕ 2002, 606 επ· ΑΠ 1677/2001, ΕλλΔνη, 172 επ· ΑΠ 1269/1995, ΕλλΔνη 1997, 839 επ· ΕφΠατρ 720/2008, ΑχαΝομ 2009, 406· ΕφΘεσσ 2571/2006, Αρμ 2007, 880 επ· ΕφΑθ8250/2005, ΔΕΕ 2006, 393 επ· ΕφΑθ 1911/2005, ΕπισκΕμπΔ 2005, 499 επ· ΕφΘεσσ 566/2005, ΔΕΕ 2005·ΕφΑθ 3455/2001, ΔΕΕ 2001, 868 επ· ΕφΑθ 2366/2001, ΔΕΕ 2001, 1250 επ· ΕφΑθ 6944/2000, ΔΕΕ 2001, 286· ΕφΔωδ 145/2001, ΕπισκΕμπΔ 2002, 1037 επ· ΕφΑθ 2703/2000, ΕΕμπΔ 2001, 109 επ· ΕφΑθ 8123/2000, ΔΕΕ 2001, 731 επ· ΕφΘεσσ 286/2000, Αρμ 2002, 245 επ· ΜΠρΡοδ 79/2009, ΝΟΜΟΣ.

251. Διατηρεί τα δικαιώματά του στις δίκες για την εξωπτωχευτική και μεταπτωχευτική περιουσία, στις δίκες με προσωπικό χαρακτήρα, σε ποινικές και διοικητικές δίκες.

252. ΑΠ 374/2011, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 342/1994, ΔΕΕ 1995, 191 επ· ΑΠ 177/1998, ΕλλΔνη 1998, 854 επ· ΣΤΕ 2021/2010, ΔΕΕ 2011, 515 επ· ΕφΑθ 2366/2001, ΔΕΕ 2001, 1250 επ· ΕφΔωδ 275/2005, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΙωαν 125/2008, ΝΟΜΟΣ κ.α.

253. ΕφΘεσσ 285/1995, Αρμ 1995, 632 επ· ΕφΠειρ 907/1995, ΕΕμπΔ 1996, 679 επ.

254. Επ' αυτών επέρχεται βίαιη διακοπή της δίκης η οποία λαμβάνει χώρα μετά τη γνωστοποίηση της πτώχευσης στον αντίδικο και περαιτέρω επανάληψη της δίκης (άρθρο 286 παρ.1 εδ. γ ΚΠολΔ). Βλέπε και ΑΠ 20/2011, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1199/2010, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 2234/2009, ΧρΙΔ 2011, 121 επ· ΑΠ 953/2009, ΝοΒ 2009, 2381 επ· ΑΠ 952/2009, ΝοΒ 2009, 2381 επ· ΕφΘεσσ 2714/2009, ΕΠολΔ 2011, 114 επ.

νομιμοποιείται σε περιπτώσεις κατεπείγουσας φύσεως όταν ο σύνδικος αδρανεί ενώ επείγει η λήψη μέτρων για την προστασία της πτωχευτικής περιουσίας²⁵⁵.

Κατά κύριο λόγο, η διάταξη αυτή αφορά στους ενέγγυους πιστωτές, των οποίων τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα δεν αναστέλλονται παρόλη την πτώχευση, δικαιούμενοι να διώξουν ατομικά τον οφειλέτη είτε να επισπεύσουν αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του²⁵⁶. Οπότε και σε εκείνη την περίπτωση, την παθητική νομιμοποίηση έχει μόνο ο σύνδικος, με ποινή απαραδέκτου αν παραβιαστεί η διάταξη.

3. Η αντιμετώπιση των εγγυητών και συνοφειλετών

Το ζήτημα, το οποίο αποτελεί αντικείμενο εξέτασης της παρούσας, είναι η τύχη της παρασχεθείσας εγγύησης για εξασφάλιση απαίτησης πρωτοφειλέτη από τον εγγυητή, σε περίπτωση που είτε ο πρώτος είτε ο δεύτερος πτωχεύσουν. Κατά την ίδια έννοια μας απασχολεί και η ευθύνη του συνοφειλέτη-οφειλέτη εις ολόκληρο, ιδιαιτέρως αν η εις ολόκληρο ενοχή του προέρχεται από την παροχή ασφάλειας με χαρακτηριστικά αυτόνομης ενοχής σε σχέση με την ασφαλιζόμενη απαίτηση, όπως για παράδειγμα στην εγγυοδοτική σύμβαση, εγγυητική επιστολή, όπως αναλυτικά τα περιγράψαμε στο πρώτο κεφάλαιο.

Κατά τον ΠτΚ γενική είναι η αρχή ότι η πτώχευση του οφειλέτη δεν επηρεάζει τη θέση των συνοφειλετών ή εγγυητών, χάνοντας μάλιστα ο εγγυητής σε εκείνη την περίπτωση την ένσταση διζήσεως. Η παραπάνω αρχή, ωστόσο δεν αναγράφεται ρητά στο νόμο αλλά προκύπτει από επιμέρους διατάξεις²⁵⁷. Ειδικότερα:

Η πτώχευση του πρωτοφειλέτη δεν επηρεάζει τα δικαιώματα του δανειστή έναντι του εγγυητή²⁵⁸, η οποία μάλιστα αποτελεί και έναν λόγο σύναψης της εξασφαλιστικής σύμβασης εγγύησης, ως εκδήλωση της αφερεγγυότητας του πρώτου²⁵⁹. Στην προκειμένη περίπτωση ο εγγυητής, σύμφωνα με το άρθρο 857 παρ. 3, δεν μπορεί να προβάλει την ένσταση διζήσεως, εκτός αν ο τελευταίος έχει ασφαλίσει την απαίτησή του και με ενέχυρο επί πράγματος του πτωχεύσαντος. Δηλαδή, μπορεί να προβάλει την ένσταση, εφόσον δεν έχει παραιτηθεί από αυτήν,

255. ΑΠ 1615/2007, ΔΕΕ 2008, 330 επ· ΑΠ 1781/2001, ΔΕΕ 2002, 606 επ· ΕφΑθ 1911/2005, ΕπισκΕμπΔ 2005, 499 επ· ΕφΑθ 2703/2000, ΕΕμπΔ 2001, 109 επ· ΕφΠειρ 477/1998, ΕΕμπΔ 1998, 830 επ· Ολ ΝΣΚ 302/2009, ΝΟΜΟΣ.

256. Η ανακοπή από τον οφειλέτη για παράδειγμα στην εκτέλεση είναι κατεξοχήν απαράδεκτη. Βλ. ΑΠ 342/1994, ΔΕΕ 1995, 191 επ. Και η επίδοση του προγράμματος πλειστηριασμού προς τον οφειλέτη και όχι προς το σύνδικο οδηγεί σε ακύρωση του πλειστηριασμού. Βλ ΑΠ 1401/2005, ΕΕμπΔ 2005, 807 επ.

257. *Περάκης*, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2010, 189 επ.

258. ΕφΘεσσ 117/2002, ΔΕΕ 2002, 507 επ κατά την οποία ο εγγυητής αλληλόχρεου λογαριασμού συνεχίζει να ευθύνεται έναντι του πιστωτή καθώς και οι τόκοι της απαίτησης συνεχίζουν να παράγονται. Βλ επίσης ΕφΘεσσ 2238/2006, Αρμ 2009, 48 επ κατά την οποία όταν η εγγύηση έχει συσταθεί με διαλυτική αίρεση, με την δε πτώχευση επέρχεται η πλήρωση του όρου τότε και η εγγύηση ανατρέπεται.

259. *Γεωργιάδης* (2008²), 79 επ.

στην περίπτωση μόνο που ο δανειστής έχει ασφαλίσει την απαίτησή του και με ενέχυρο έως ότου επιχειρηθεί αναγκαστική εκτέλεση επ' αυτού.

Επομένως, ο δανειστής μπορεί να στραφεί και κατά των δύο, πλην όμως αν υπερκαλυφθεί η απαίτησή του τότε οφείλει να αποδώσει το υπερβάλλον στον συνοφειλέτη (ή εγγυητή αναλογικά), που θα έχει δικαίωμα αναγωγής²⁶⁰.

Περαιτέρω, εάν κατά την κήρυξη της πτώχευσης η απαίτηση δεν είναι ληξιπρόθεσμη, λήγει ως προς τον πρωτοφειλέτη, όχι όμως και ως προς τον εγγυητή²⁶¹, κατά του οποίου δεν μπορεί να στραφεί ο πιστωτής πριν την λήξη της προθεσμίας (άρθρο 23 παρ. 1 εδ. α) ακόμη και αν παραιτήθηκε από την ένσταση διζήσεως και ευθύνεται ως αυτοφειλέτης. Η παραπάνω ρύθμιση προκύπτει από αναλογική εφαρμογή της διάταξης 27 παρ. 1 ΠτΚ, σύμφωνα με την οποία επί οφειλής εις ολόκληρον, εάν κηρυχθεί σε πτώχευση τουλάχιστον ένας από τους συνοφειλέτες, ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει από κάθε συνοφειλέτη την πλήρη ικανοποίηση της απαίτησής του, κατά την πραγματική λήξη της.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το 26 παρ. 4 του νέου ΠτΚ, τα υπέγγυα αντικείμενα των εγγυητών ή συνοφειλετών εξαιρούνται από τον κανόνα της αναστολής των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης των ενέγγυων πιστωτών επί των περιουσιακών στοιχείων που συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή με την παραγωγική μονάδα ή εκμετάλλευση, του άρθρου 26 παρ. 3. Προς διευκρίνιση των μόλις αναφερθέντων, να εξηγήσουμε τα εξής: Σύμφωνα με το γενικό κανόνα του άρθρου 26 παρ.2, οι ενέγγυοι πιστωτές δεν στερούνται τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης, που έχουν κατά του οφειλέτη, ωστόσο και επ' αυτού του κανόνα πρώτη φορά με το νέο ΠτΚ ετέθη η εξαίρεση να αναστέλλονται τα ως άνω μέτρα και για τους ενέγγυους πιστωτές, υπό ορισμένες ρητά αναφερόμενες προϋποθέσεις²⁶². Ο νόμος λοιπόν με τη διάταξη του 26 παρ. 4, διευκρινίζει ότι η παραπάνω εξαίρεση δεν καταλαμβάνει τα υπέγγυα αντικείμενα των εγγυητών και συνοφειλετών.

Εξάλλου κατά το 24 παρ. 1 εδ β του ΠτΚ η παύση της τοκογονίας των απαιτήσεων των πιστωτών από την κήρυξη της πτώχευσης δεν ισχύει για τους εγγυητές και συνοφειλέτες²⁶³.

Επιπλέον, στην περίπτωση εξόφλησης του χρέους από τον εγγυητή-συνοφειλέτη, πριν από την κήρυξη της πτώχευσης, εφόσον υφίσταται δικαίωμα

260. Άρθρο 27 παρ. 1 εδ. β.

261. Ακόμη δε περισσότερο στην εγγυητική επιστολή για την οποία βλέπε αναλυτικότερα *Παπανικολάου*, Τύχη της εγγυητικής επιστολής σε περίπτωση πτωχεύσεως του οφειλέτη, θέσεως αυτού υπό ειδική εκκαθάριση και συμφωνία του άρθρου 44 του ν. 1892, ΔΕΕ 2005, 1002 επ.

262. Τα περιουσιακά στοιχεία να συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή με την παραγωγική μονάδα ή εκμετάλλευση.

263. ΑΠ 99/2004, ΧρίΔ 2004, 29 επ· ΑΠ 521/2002, ΔΕΕ 2002, 1257 επ.

αναγωγής, ο τελευταίος τρέπεται σε πτωχευτικό πιστωτή²⁶⁴ είτε μέσω της απαίτησής του από την υποκατάσταση είτε από την εσωτερική σχέση, δυνάμενος ωστόσο να πληρωθεί μόνο μία φορά. Αν όμως δεν έχει εξοφλήσει το ασφαλιζόμενο χρέος, κατά το άρθρο 27 παρ. 2 ΠτΚ, ο συνοφειλέτης ή εγγυητής δεν μπορεί να συμμετάσχει στην πτώχευση συνοφειλέτη ή πρωτοφειλέτη, με βάση απαίτηση που θα αποκτήσει στο μέλλον λόγω ικανοποίησης από αυτόν του πιστωτή, εκτός αν ο πιστωτής δεν έχει αναγγείλει την απαίτησή του. Με τη ρύθμιση αυτή ο νομοθέτης προσπαθεί να αποφύγει την διπλή συμμετοχή στην πτώχευση απαιτήσεων του πιστωτή και των δικαιούχων υπό αίρεση (μελλοντικού δικαιώματος αναγωγής) για την ίδια απαίτηση²⁶⁵. Στην περίπτωση της μερικής ικανοποίησης από τον εγγυητή ή συνοφειλέτη, αν η ικανοποίηση έλαβε χώρα πριν την κήρυξη της πτώχευσης, ο τελευταίος θα μετέχει για το ποσό που κατέβαλε και ο δανειστής για το υπόλοιπο. Η διάταξη εφαρμόζεται αναλογικά και για άλλες περιπτώσεις υποκατάστασης, όπως για παράδειγμα καταβολής χρέους από ενεχυράσαντα τρίτο (1234 ΑΚ) ή τρίτο κύριο ενυπόθηκου ακινήτου (1298 ΑΚ).

Στην περίπτωση που πτωχεύσουν περισσότεροι συνοφειλέτες ταυτοχρόνως, ο δανειστής θα μπορεί να αναγγεληθεί σε όλες τις πτωχεύσεις για ολόκληρη την απαίτησή του, δεν είναι σαφές όμως που θα αποδώσει το τυχόν επιπλέον που θα εισπράξει. Προτείνεται η απόδοση σε όλες τις πτωχεύσεις ανάλογα με το εισπραχθέν από καθεμία ποσό²⁶⁶ και κατ' άλλη άποψη στην πτώχευση του έχοντος δικαίωμα αναγωγής²⁶⁷. Αν όμως ικανοποιήθηκε πριν την πτώχευση, με άλλον τρόπο τότε εμφανίζεται στις πτωχεύσεις για το υπόλοιπο²⁶⁸. Τέλος, υποστηρίζεται ότι αν ο δανειστής ικανοποιηθεί για μέρος της απαίτησης από πτώχευση συνοφειλέτη τότε στην επόμενη πτώχευση θα πρέπει να αναγγεληθεί για ολόκληρη την απαίτηση και όχι για το υπόλοιπο κατά παρέκκλιση του ΑΚ 483²⁶⁹.

Τέλος, κλείνοντας την ενότητα αυτή, να αναφέρουμε ότι σε ενδεχόμενη πτώχευση του εγγυητή, τα δικαιώματα του δανειστή κατά του πρωτοφειλέτη δεν

264. ΑΠ 104/1988, ΕΕμπΔ 1989, 287 επ· ΑΠ 1522/1986, ΝοΒ 1987, 1037 επ· ΕφΔωδ 93/2008, ΝΟΜΟΣ· ΔΕφΑθ 2730/1988, ΔΔΙΚΗ 1989, 191 επ.

265. *Κοτσίρης* (2008⁷), 313. Βλέπε όμως και αντίθετα *Περάκης* (2010), 162 και 190 κατά τον οποίο ο εγγυητής ή συνοφειλέτης με δικαίωμα αναγωγής, μπορεί να αναγγεληθεί ως πιστωτής υπό αναβλητική αίρεση και ότι η εν λόγω απαγορευτική διάταξη 27 παρ. 2 αφορά μόνο την μερική ικανοποίηση του πιστωτή μετά την κήρυξη της πτώχευσης από τον εγγυητή ή συνοφειλέτη, με συνακόλουθο δικαίωμα για μερική αναγωγή (ΑΚ 487, 858). Ο ίδιος, επιπλέον, υποστηρίζει ότι ο νομοθέτης μπορεί να θέλησε να καταστήσει τους υπό αναβλητική αίρεση πιστωτές, ως πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης ΕφΑθ 8927/1985, ΕλλΔνη 1987, 1984 επ.

266. *Κοτσίρης* (2008⁷), 310· *Ψυχομάνης*, Πτωχευτικό δίκαιο, 2007³, 153.

267. *Περάκης* (2010), 191, ο οποίος τη βρίσκει πιο συνεπή λύση με το άρθρο 27 παρ. 1.

268. ΑΚ 483.

269. *Κοτσίρης* (2008⁷), 311· *Ψυχομάνης* (2007³), 154 κατά τους οποίους, η διάταξη 27 παρ. 1 επιτάσσει την εμφάνιση στην πτώχευση για όλο το ποσό, καθότι αν επεδίωκε μέρος του ποσού, η σύμμετρη ικανοποίηση σε κάθε πτώχευση επί του υπολοίπου της απαίτησης θα οδηγούσε σε μη ικανοποίηση της όλης απαίτησης.

επηρεάζονται. Ο πιστωτής τότε μπορεί να λάβει μέρος και στην πτώχευση του εγγυητή ως πτωχευτικός πιστωτής υπό αίρεση της μη ικανοποίησης από τον πρωτοφειλέτη (αν έχει την ένσταση δίζησης) ή ως πτωχευτικός πιστωτής χωρίς αίρεση (αν παραιτήθηκε από την ένσταση δίζησης)²⁷⁰.

4. Η αντιμετώπιση των ενέγγυων πιστωτών

4.1. Γενικά

Προχωρώντας, στην υπόψη ενότητα θα πραγματευτούμε την τύχη των ενέγγυων πιστωτών, δηλαδή όσων εξασφαλίζονται με εμπράγματη ασφάλεια ή ειδικό προνόμιο στο υπό εξέταση διάστημα της πτωχευτικής διαδικασίας. Κρίσιμο, προηγουμένως θα ήταν να διευκρινίσουμε την έννοια των πιστωτών και τις υποομάδες αυτών²⁷¹.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του ΠτΚ, πτωχευτικοί πιστωτές²⁷² είναι εκείνοι που κατά την κήρυξη της πτώχευσης έχουν κατά του οφειλέτη γεννημένη και δικαστικώς επιδιώξιμη χρηματική ενοχική απαίτηση. Οι εν λόγω πιστωτές χαρακτηρίζονται ως *in abstracto* πιστωτές, οι οποίοι μετά την διαδικασία της επαλήθευσης τρέπονται σε *in concreto* πιστωτές, ήτοι σε πραγματικούς δικαιούμενους να ασκούν τις σχετικές εξουσίες. Περαιτέρω, οι πτωχευτικοί πιστωτές χωρίζονται στις παρακάτω ομάδες ανάλογα με το νομικό εξοπλισμό της απαίτησής τους. Συγκεκριμένα, ανέγγυοι ή εγγειρόγραφοι είναι όλοι όσων η απαίτηση δεν εξασφαλίζεται με υποθήκη, ενέχυρο ή κάποιο προνόμιο. Εξ' αντιδιαστολής ενέγγυοι είναι όσοι εξασφαλίζονται με υποθήκη, ενέχυρο ή κάποιο ειδικό προνόμιο²⁷³ επί αντικειμένου της πτωχευτικής περιουσίας²⁷⁴. Γενικοί προνομιούχοι είναι όσων η απαίτηση εξασφαλίζεται με γενικό προνόμιο επί κινητής ή ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη, το οποίο συνίσταται στο δικαίωμά τους να ικανοποιηθούν κατά προτίμηση από την αξία ολόκληρης της περιουσίας και τέλος πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης είναι, όσοι εξοφλούνται μετά

270. Γεωργιάδης (2008²), 81.

271. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε Κοτσίρης (2008⁷), 262 επ· Σπυριδάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2008, 169 επ. Επίσης, Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, Η θέση του δανειστή εντός και εκτός πτώχευσης, ΔΕΕ 2011, 261 επ σχετικά με τους διαφορετικούς σκοπούς που επιδιώκουν η ατομική αναγκαστική εκτέλεση και η πτώχευση και την εξ αυτού διαφοροποιημένη αντιμετώπιση των δανειστών εντός αυτών.

272. Σε αντιδιαστολή με του μεταπτωχευτικούς, δηλαδή αυτούς που καθίστανται πιστωτές του οφειλέτη μετά την κήρυξη της πτώχευσης και του ομαδικούς πιστωτές, δηλαδή όσους καθίστανται πιστωτές από την δράση του συνδίκου κατά τη διάρκεια της πτώχευσης ή όσων καθ' υποκατάσταση των αρχικών αξιώσεων τους απέκτησαν αξιώσεις κατά της ομάδας. Ειδικότερα Παμπούκης Κ., Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τους πτωχευτικούς πιστωτές, ΕπισκΕΔ 2008, 24.

273. Προνόμιο προνομιακής ικανοποίησης. Νοούνται τα απαριθμούμενα στο άρθρο 155 ΠτΚ και όχι εκείνα του άρθρου 976 ΚΠολΔ. Τα δε ναυτικά προνόμια εμπίπτουν στην έννοια αυτή.

274. Το γεγονός ότι ο νόμος αναφέρεται σε αντικείμενο της πτωχευτικής περιουσίας δεν σημαίνει ότι στην διάταξη δεν εμπίπτει η έννοια της κυμαινόμενης ασφάλειας του ν. 2844/2000.

την εξόφληση όλων των άλλων κατηγοριών οφειλών βάσει ρήτρας που περιλαμβάνεται στην σύμβαση πίστωσης που έχουν συνάψει. Ως προς την κάθε κατηγορία πιστωτών ο νόμος ορίζει διαφορετικές συνέπειες που επέρχονται επί των δικαιωμάτων τους.

4.2. Η αλλοίωση των ατομικών δικαιωμάτων των ανέγγυων και γενικώς προνομιούχων πιστωτών

Για τους ανέγγυους και γενικώς προνομιούχων πιστωτών ο κανόνας είναι η αλλοίωση των ατομικών δικαιωμάτων τους²⁷⁵ και συγκεκριμένα προβλέπεται η άρση του δικαιώματός τους για ατομική δίωξη του οφειλέτη, η πλασματική λήξη των μη ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων και η παύση τοκογονίας των απαιτήσεών τους.

Κατά το άρθρο 25 παρ. 1 ορίζεται ότι αναστέλλονται αυτοδικαίως όλα τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα των πιστωτών²⁷⁶ κατά του οφειλέτη και ενδεικτικά απαγορεύεται η έναρξη ή συνέχιση της αναγκαστικής εκτέλεσης, η άσκηση αναγνωριστικών ή καταψηφιστικών αγωγών²⁷⁷ ή η συνέχιση δικών επ' αυτών, η άσκηση ή η εκδίκαση ενδίκων μέσων, η έκδοση πράξεως διοικητικής ή φορολογικής φύσεως ή η εκτέλεσή τους σε στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας. Η παράβαση της παραπάνω άρσης καθιστά τις πράξεις απολύτως άκυρες²⁷⁸. Η άνω αναστολή εκτείνεται χρονικά από την κήρυξη της πτώχευσης έως την ανατροπή της ή την περάτωσή της με όλους του δυνατούς τρόπους²⁷⁹. Οι πιστωτές μπορούν σε εκείνο το χρονικό σημείο να αναλάβουν τις ατομικές τους διώξεις εις βάρος ακόμη και της μεταπτωχευτικής περιουσίας, υπό τον όρο ότι το σχέδιο αναδιοργάνωσης δεν ορίζει διαφορετικά²⁸⁰. Ο λόγος που επέβαλε την παραπάνω αναστολή είναι ο ίδιος ο σκοπός της πτώχευσης,

275. Βλέπε ειδικότερα *Ψυχομάνης* (2007³), 128 επ.

276. ΑΠ 225/2010, ΝοΒ 2010, 1744 επ· ΑΠ 2234/2009, ΧρΙΔ 2011, 121 επ· ΕφΑθ 3575/2010, ΔΕΕ 2010, 1307 επ· ΕφΘεσσ 225/2009, ΔΕΕ 2009, 698 επ· ΕφΠατρ 720/2008, ΑχαΝομ 2009, 406. ΕφΘεσσ 407/2008, ΔΕΕ 2008, 596 επ· ΕφΘεσσ 47/2008, ΕπισκΕΔ 2008, 242 επ· ΕφΔυτΜακ 26/2007, Αρμ 2008, 583 επ· ΕφΠατρ 968/2006, ΑχαΝομ 2007, 480 επ· ΕφΛαρ 497/2005, ΔΕΕ 2005, 821 επ· ΕφΠατρ 455/2004, ΔΕΕ 2005, 394 επ· ΕφΑθ 2366/2001, ΔΕΕ 2001, 1250 επ· ΕφΝαυπ 316/2001, Δ/νη 2002, 245 επ· ΕφΑθ 8123/2000, ΔΕΕ 2001, 731 επ· ΠΠρΡοδ 171/2009, ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΡοδ 83/2007, ΔΕΕ 2007, 942 επ· ΠΠρΠερ 3811/2002, ΠερΝομ 2002, 348 επ κ.α.

277. Μεταξύ των οποίων δε νομιμοποιούνται να ασκήσουν ούτε την καταδολιευτική αγωγή του άρθρου 939 ΑΚ κατά τρίτων. Δικαίωμα για επαναφορά της πτωχευτικής περιουσίας έχει μόνο ο σύνδικος. Βλέπε και ΕφΛαρ 123/2005, ΕπισκΕΔ 2005, 400 επ· ΠΠρΒολ 20/2010, Αρμ 2010, 333 επ

278. Μόνη εξαίρεση αποτελεί η ειδικώς αναφερόμενη στο άρθρο 36 ΠτΚ περί δικαιώματος συμψηφισμού. Επιπλέον, το άρθρο 36 παρ.3 ορίζει ότι απαιτήσεις συμψηφισμού, που προκύπτουν στο πλαίσιο συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας επί συστήματος διακανονισμού πληρωμών και διακανονισμού χρηματοπιστωτικών μέσων διέπονται από τις ειδικές περί αυτών ρυθμίσεις.

279. Ανάτρεχε σε επόμενο κεφάλαιο για τους τρόπους περάτωσης.

280. Οι πτωχευτικοί πιστωτές δεν ανακτούν τις ατομικές τους διώξεις κατά της μεταπτωχευτικής περιουσίας μόνο στην περίπτωση αποκαταστάσεως του οφειλέτη λόγω παρόδου δεκαετίας από την κήρυξη, περατώσεως της πτώχευσης με την ίδια απόφαση κήρυξης του οφειλέτη συγγνωστού και επιπλέον εν όλω ή εν μέρει απαλλαγή του από το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών (άρθρο 170 παρ. 5 ΠτΚ). Βλ σε επόμενο κεφάλαιο.

ήτοι η συλλογική και σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών που πρωτίστως προαπαιτεί τη σταθεροποίηση της περιουσίας του οφειλέτη προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία.

Επιπροσθέτως, οι μη ληξιπρόθεσμες οφειλές τους θεωρούνται ότι έληξαν κατά το άρθρο 23 ΠτΚ²⁸¹. Δεν αφορά απαιτήσεις υπό προθεσμία ή αίρεση, οι οποίες αναγγέλλονται και κατατάσσονται τυχαία. Η πλασματική λήξη δεν καταλαμβάνει τους συνοφειλέτες ή εγγυητές, όπως τονίσαμε και νωρίτερα.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ.1 ΠτΚ ορίζεται ότι οι υπόψη απαιτήσεις παύουν από την κήρυξη της πτώχευσης να παράγουν τόκους με σκοπό την αποκρυστάλλωση του παθητικού και τη βεβαιότητα της εκκαθάρισης. Η διάταξη περιλαμβάνει συμβατικούς και νόμιμους τόκους. Η παύση της τοκογονίας δεν καταλαμβάνει, ωστόσο, τους συνοφειλέτες και εγγυητές. Από το σημείο δε που παύουν να ισχύουν οι συνέπειες της πτώχευσης οι πιστωτές ανακτούν και το δικαίωμά τους επί των τόκων, αν δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο σχέδιο αναδιοργάνωσης, δικαιούμενοι έτσι να τους αναζητήσουν από το εναπομείναν μέρος της πτωχευτικής περιουσίας ή από την μεταπτωχευτική περιουσία. Τέλος, επέρχεται έκπτωση προεξοφλητικού τόκου από τις άτοκες απαιτήσεις (άρθρο 23 παρ.1 εδ. β), για εξισορρόπηση των συμφερόντων μεταξύ αυτών και των εχόντων έντοκες απαιτήσεις.

4.3. Η διατήρηση των ατομικών δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών

4.3.1. Ενοχική αξίωση

Όσον αφορά την ενοχική τους αξίωση, οι ενέγγυοι πιστωτές υπάγονται στο ίδιο καθεστώς με τους λοιπούς ανέγγυους πιστωτές, υφιστάμενοι του ίδιους περιορισμούς και έχοντας τις ίδιες υποχρεώσεις. Αναγγελλόμενοι δε αυτοί, μπορούν να ικανοποιηθούν από το σύνολο της περιουσίας σύμμετρα με τους άλλους εγγειρόγραφους πιστωτές για το σύνολο της απαίτησής τους. Το σύνηθες όμως είναι να συμμετέχουν στην πτώχευση ως ανέγγυοι για το μέρος κατά το οποίο δεν ικανοποιήθηκαν από την εμπράγματη αξίωσή τους.

Ζήτημα ωστόσο δημιούργησε η προβληματική διατύπωση της διάταξης 26 παρ.1 εδ. β ΠτΚ²⁸², κατά την οποία για την ικανοποίηση από το σύνολο της περιουσίας ο ενέγγυος δανειστής οφείλει να παραιτηθεί από την ασφάλεια ή το προνόμιο του²⁸³. Η ρύθμιση αυτή ήταν αντιφατική με τα άρθρα 157 και 160 ΠτΚ, που επιτρέπουν την

281. Κατ' εξαίρεση η πτώχευση του πληρωτή ή του εκδότη συναλλαγματικής μη αποδέξιμου και η πτώχευση του εκδότη γραμματίου εις διαταγή συνεπάγεται την πλασματική λήξη αξιογράφου (43 και 77 5325/1932).

282. Ίσως και αντισυνταγματική καθώς ο Σπυριδάκης (2008), 370 διαπιστώνει πρόβλημα και με την ΕΣΔΑ.

283. Περράκης (2010), 169 επ.

ικανοποίηση για το λοιπό μέρος της απαίτησης από το σύνολο της περιουσίας. Πλήθος απόψεων υποστηρίχθηκαν στη θεωρία, με πειστικότερη²⁸⁴ αυτή κατά την οποία ο κανόνας πρέπει να ερμηνεύεται με την έννοια πως η ικανοποίηση από το σύνολο της περιουσίας είναι δυνατή αν δεν επετεύχθη πλήρης ικανοποίηση από την ρευστοποίηση του υπέγγυου πράγματος, προς άρση της αντίφασης.

Ήδη η αντινομία λύθηκε, καθότι με το νόμο 4013/2011 διευκρινίστηκε ότι οι ενέγγυοι πιστωτές μπορούν να ικανοποιηθούν από το σύνολο της περιουσίας εάν η ασφάλειά τους δεν επαρκεί για την πλήρη ικανοποίησή τους, υιοθετώντας την άνω άποψη²⁸⁵. Άλλωστε και ο σύνδικος υποχρεούται να προσκαλέσει τους ενέγγυους πιστωτές να αναγγελθούν επισημαίνοντάς τους τις συνέπειες από την παράλειψη της αναγγελίας τους, κατά το 89 παρ. 2. Σε περίπτωση αμφιβολίας περί του ύψους του υπολοίπου μέχρι την πλήρη ικανοποίηση πρέπει αυτό να υπολογιστεί κατά προσέγγιση για να συμμετάσχει ο πιστωτής στις διανομές, για την τελική όμως διανομή πρέπει το ύψος να αποδειχθεί με ακρίβεια.

4.3.2. Εμπράγματα αξίωση

Α) Διατήρηση αναλλοίωτων των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών

Όπως, στο πρώτο κεφάλαιο εκτέθηκε, οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι εκτός από την ενοχική έχουν και εμπράγματα αξίωση, από την οποία μπορούν να ικανοποιηθούν προνομιακά με την εκποίηση του επιβαρυνμένου πράγματος. Για αυτήν την εμπράγματα αξίωσή τους ο νόμος δεν προβλέπει περιορισμούς. Κατά κανόνα δηλαδή, οι ενέγγυοι πιστωτές, οι ασφαλισμένοι με εμπράγματα ασφάλεια ή ειδικό προνόμιο διατηρούν αναλλοίωτα τα δικαιώματά τους μέσα στην πτώχευση. Στον παραπάνω κανόνα τίθενται και εξαιρέσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 ΠτΚ, ο πιστωτής μπορεί να επιδιώξει την ικανοποίηση της απαίτησής του μόνο μέσω της πτωχευτικής διαδικασίας, εκτός αν στον κώδικα ορίζεται διαφορετικά. Πράγματι, διαφορετική αντιμετώπιση έχουν οι ενέγγυοι πιστωτές, για τους οποίους, κατόπιν ρητής διάταξης του 26 παρ. 2, δεν ισχύει η αναστολή των ατομικών δικωτικών μέτρων²⁸⁶.

284. Παμπούκης, ΕπισκΕΔ 2008, 25· Περάκης (2010), 170 επ. Βλέπε και επιβεβαίωση από τροποποίηση του τραπεζικού νόμου (άρθρο 91 του ν. 3601/2007, όπως τροποποιήθηκε από το 48 του ν. 3693/2008) και αφορά την πτώχευση πτωχευτικού ιδρύματος που έχει εκδώσει καλυμμένα ομόλογα και εν ολίγοις ρυθμίζει το ζήτημα όπως στην ως άνω θεωρία περιγράφεται.

285. Βλέπε και κεφάλαιο Γ.

286. ΕφΘεσσ 1458/2011, ΝΟΜΟΣ· ΕφΘεσσ 2867/2009, ΕπισκΕΔ 2010, 207 επ· ΕφΠατρ 341/2007, ΑχαΝομ 2008, 508 επ· ΕφΑθ 2479/2006, Δ/νη 2009, 221 επ· ΕφΠατρ 1344/2006, ΑχαΝομ 2007, 483 επ· ΕφΠατρ 14/2006, ΔΕΕ 2006, 917 επ· ΕφΑθ 2492/2005, Δ/νη 2005, 1731 επ· ΕφΘεσσ 566/2005, ΔΕΕ 2005· ΕφΠατρ 363/2005, ΔΕΕ 2006, 60 επ· ΕφΘεσσ 542/2005, Αρμ 2006, 1442 επ· ΕφΑθ 4766/2002, ΑρχΝ 2002, 219 επ· ΠΠρΘεσσ 26981/2010,

Υπό αυτή την έννοια οι ενέγγυοι πιστωτές, έξω από την πτωχευτική διαδικασία, έχουν δικαίωμα να στραφούν κατά του συνδίκου και να ασκήσουν ή να συνεχίσουν την εμπράγματη αγωγή τους. Μπορούν, επίσης, να προχωρήσουν σε αναγκαστική εκτέλεση²⁸⁷ είτε με τις γενικές διατάξεις του ΚΠολΔ είτε με τις ειδικές διατάξεις του ν.δ. 17.7/1923²⁸⁸. Η αναγκαστική εκποίηση μπορεί να επισπευσθεί επί υπέγγυων ακινήτων²⁸⁹, ακόμη και μετά την κήρυξη της πτώχευσης αλλά πάντως πριν την ένωση των πιστωτών²⁹⁰, από του σημείου δε τούτου επιλαμβάνεται μόνο ο σύνδικος, κατά το άρθρο 147 παρ.1²⁹¹. Μέχρι την επέλευση του σταδίου της ένωσης πρέπει τουλάχιστον να έχουν επισπεύσει κατάσχεση²⁹². Ομοίως και το ενεχυρασμένο κινητό μπορεί να εκποιηθεί μέχρι την επέλευση της ένωσης²⁹³.

Αν μέχρι τότε δεν έχουν προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση, οι ενέγγυοι πιστωτές θα ικανοποιηθούν από το σύνδικο, ο οποίος εκποιώντας το αντικείμενο θα τους κατατάξει στο τίμημα με βάση την ασφάλειά τους, όπως θα δούμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο. Για την άσκησή της εμπράγματης αξίωσης τους, εντός της διαδικασίας της πτώχευσης, δεν απαιτείται αναγγελία και η ως άνω μη αναγγελία δεν επιφέρει απώλεια της εμπράγματης αγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 90 του ΠτΚ²⁹⁴.

Β) Εξαιρέσεις από τον παραπάνω κανόνα

Κατ' εξαίρεση, αλλοίωση επέρχεται στις ειδικά μόνο προβλεπόμενες από το νόμο περιπτώσεις²⁹⁵. Ειδικότερα:

Α) Με την παραίτηση του πιστωτή από την ασφάλεια ή το προνόμιο, με το οποίο είναι βεβαρημένο το πράγμα, το παραπάνω δικαίωμα χάνεται και ως εκ τούτου ο

Αρμ 2011, 467 επ· ΠΠρΘεσσ 20167/2010, Αρμ2010, 1694· ΜΠρΔρ 26/2008, Αρμ 2008, 945 επ κ.α.

287. Στην εκτέλεση που επισπεύδουν οι ενέγγυοι πιστωτές οι ανέγγυοι και οι γενικώς προνομιοῦχοι αναγγέλλονται μέσω του συνδίκου της πτώχευσης. Βλέπε και ΑΠ 225/2010, ΝοΒ 2010, 1744 επ· ΑΠ 1779/2007, ΝοΒ 2008, 702 επ· ΑΠ 1026/2010, ΔΕΕ 2010, 1187 επ· ΕφΑθ 724/2002, ΕπισκΕΔ 2002, 589 επ· ΜΠρΔρ 26/2008, Αρμ 2008, 945 επ.

288. ΕφΑθ 4904/1995, ΕλλΔνη 1997, 148 επ. Για λεπτομέρειες ανάτρεχε στο κεφάλαιο Α.

289. Πλοίων και αεροσκαφών.

290. ΕφΑθ 724/2002, ΕπισκΕΔ 2002, 589 επ· ΜΠρΘεσσ 14024/2011, ΔΕΕ 2011, 803 επ.

291. Αν πριν το στάδιο της ένωσης η αναγκαστική εκτέλεση έχει μεν αρχίσει ωστόσο δεν έχει ολοκληρωθεί με την επέλευση της ένωσης, ο σύνδικος επιλαμβάνεται την ήδη ανοιγείσα αναγκαστική εκτέλεση μόνο όταν από την καθυστέρηση της ολοκλήρωσής της ζημιώνονται οι πιστωτές κατά το 147 ΠτΚ. Χαρακτηριστικά βλέπε ΠΠρΣερ 8/2010, ΝΟΜΟΣ.

292. ΕφΑθ 13082/1988, ΕΕμπΔ 1991, 325 επ· ΠΠρΠειρ 1750/2008, ΝΟΜΟΣ· ΜΠΘεσσ 15833/2010, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΒολ 886/2003, ΕπισκΕμπΔ 2003, 575 επ· ΜΠρΑθ 463/1991, ΕΕμπΔ 1991, 711 επ.

293. Κατά τους περισσότερους συγγραφείς αλλά αντίθετα *Παμπούκης*, ΕπισκΕΔ 2008, 33 κατά τον οποίο είναι δυνατή για τα κινητά και τις απαιτήσεις η έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης και μετά την ένωση γιατί η διάταξη 147 ΠτΚ αναφέρεται μόνο στα ακίνητα.

294. Βλέπε και αντίθετη άποψη *Μάζης*, Εκκαθάριση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, 2008, 83. Από την άλλη μεριά ούτε και η αναγγελία για το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας δεν επιφέρει την απώλεια της εμπράγματης αξίωσης. Βλέπε και ΑΠ 310/2000, ΕΕμπΔ 2002, 126 επ.

295. *Ψυχομάνης* (2007³), 140 επ.

πιστωτής δικαιούται να ικανοποιηθεί αποκλειστικά από το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη ως εγγειρόγραφος πιστωτής.

Γ) Με το σχέδιο αναδιοργάνωσης που μπορεί να περιέχει όρους περιοριστικούς των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών²⁹⁶.

Β) Περαιτέρω, έχει γίνει σαφές ότι κύριος στόχος του νέου ΠτΚ, είναι κατ' αρχάς η διάσωση και η διατήρηση της ενότητας της επιχείρησης²⁹⁷. Προς αυτό το σκοπό συγκλίνουν πλήθος διατάξεων, με σημαντικότερες αυτές που αναφέρονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης αλλά και στην εκποίηση της επιχείρησης σε σύνολο, που είναι δυνατό να επέλθει είτε κατά τη διαδικασία της εκκαθάρισης είτε και νωρίτερα σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις κατά το άρθρο 19²⁹⁸. Επομένως, προκειμένου να είναι δυνατή η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη αξία από τη ρευστοποίησή της αλλά κυρίως προκειμένου να διασωθεί η επιχείρηση μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ο νέος ΠτΚ εισάγει μία καινοτομία. Ειδικότερα, επεκτείνει την αναστολή των μέτρων ατομικής εκτέλεσης και στους ενέγγυους πιστωτές, κατ' εξαίρεση από τον γενικό κανόνα, υπό προϋποθέσεις.

Κατά το άρθρο 26 παρ.3 ΠτΚ, μέτρα ενέγγυων πιστωτών²⁹⁹ επί περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, τα οποία συνδέονται λειτουργικά και άμεσα³⁰⁰ με την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή με παραγωγική μονάδα ή εκμετάλλευση του οφειλέτη, αναστέλλονται μέχρι την έγκριση του κατά τα άρθρα 107 επ σχεδίου αναδιοργάνωσης, άλλως μέχρι την κατά το άρθρο 84 απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών ως προς τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης. Πράξεις, κατ' απόκλιση της παραπάνω απαγόρευσης είναι άκυρες³⁰¹. Η αναστολή παύει

296. Βλέπε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο.

297. Η επιχείρηση, ως σύνολο οικονομικών αξιών νομικής και πραγματικής φύσης αποτελεί οικονομική ενότητα και περιλαμβάνει πελατεία, ύλη αξία, προϊόντα, εξοπλισμό, σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπράγματος φύσης άδειες και άδειες εκμετάλλευσης, επιχειρηματικά απόρρητα, πηγές προμήθειας και διάθεσης ανεξάρτητα αν κάθε στοιχείο ξεχωριστά υπόκειται σε αναγκαστική εκτέλεση. Βλ *Μιχαλόπουλο*, ΕΕμπΔ 2009, 729 επ για τα μέτρα του ΠτΚ προκειμένου να επιτευχθεί η συνοχή της επιχείρησης.

298. Επίσης τέτοια δυνατότητα προβλέπεται και στην προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης.

299. *Μάζης* (2008), 11 επ· *Βέλλας*, Η κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα αναστολή διώξεων των ενέγγυων επιχειρηματικών πιστωτών, ΕΕμπΔ 2008, 490 επ, ο οποίος μεταξύ άλλων θεωρεί από άποψη θετικού δικαίου ότι στην αναστολή των εμπράγματων εξασφαλίσεων θα έπρεπε να περιλαμβάνεται και η παρακράτηση κυριότητας και η καταπιστευτική μεταβίβαση κινητού, για τα οποία υπάρχουν ειδικές προβλέψεις με το ισχύον καθεστώς.

300. *Κοτσίρης* (2008⁷), 297, κατά τον οποίο η λειτουργική σύνδεση σημαίνει ότι η ύπαρξη των στοιχείων της επιχείρησης είναι ουσιαδώς αναγκαία για την διατήρηση της επιχείρησης ως λειτουργικής ενότητας όπως πχ εργοστασιακές εγκαταστάσεις, εξοπλισμοί, μηχανήματα. Ενώ το στοιχείο της άμεσης σύνδεσης αποδίδει την έννοια της αναγκαίας συνάφειας, κατά την αντίληψη των συναλλαγών, αντικειμένου και επιχείρησης.

301. Η ακυρότητά τους θα πρέπει να κηρυχθεί δικαστικώς, ύστερα από άσκηση εμπρόθεσμης ανακοπής από τον σύνδικο, χωρίς ανάγκη προβολής του στοιχείου της βλάβης. ΑΠ 806/1979, ΝοΒ 1981, 71 επ. Βλέπε και αντίθετα *Κοτσίρης* (2008⁷), 298 κατά τον οποίο οι πράξεις θεωρούνται ως μη γενόμενες και η κύρωση είναι όμοια με εκείνη της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης.

αυτοδικαίως με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή την απόφαση της συνέλευσης ή σε κάθε περίπτωση με την παρέλευση της προθεσμίας των 10 μηνών.

Πλην όμως, αν τελικά αποφασιστεί από τη συνέλευση των πιστωτών του άρθρου 84 η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου αναστέλλονται μέχρι πέρατος της διαδικασίας και δεν ισχύει ο ανωτέρω χρονικός περιορισμός. Η υπόψη αναστολή αφορά μόνο μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης και όχι την άσκηση εμπράγματης αγωγής ή συνέχιση των δικών³⁰². Η εν λόγω αναστολή παύει αυτοδικαίως με την ματαίωση της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου κατά το άρθρο 145 ΠτΚ.

Από τα παραπάνω συνάγουμε ότι είναι προβληματική η ικανοποίηση του ενέγγυου πιστωτή, μέσω της επίστευσης της αναγκαστικής εκτέλεσης έξω από την διαδικασία της πτώχευσης. Οι ενέγγυοι πιστωτές, οι οποίοι μέχρι το προηγούμενο καθεστώς, βρίσκονταν σε ευνοϊκή θέση έναντι των ανεγγύων, καθότι τα ατομικά τους καταδιωκτικά μέτρα δεν αναστέλλονταν, τώρα, παρότι θεωρητικά ο γενικός κανόνας είναι ίδιος, με την εισαγωγή αυτής της εξαίρεσης το ως άνω δικαίωμά τους έχει καταστεί ανίσχυρο. Συγκεκριμένα, το διάστημα των 10 μηνών είναι πολύ μεγάλο, χωρίς να υπολογίσουμε τη δυνατότητα παράτασης. Πέραν τούτων όμως, αν λάβουμε υπόψιν μας ότι η αναστολή ισχύει έως τη συνέλευση του άρθρου 84 και με δεδομένο ότι ήδη από νωρίτερα, δηλαδή από την εξέλεξη των απαιτήσεων, έχει επέλθει η ένωση των πιστωτών, κατά την οποία επιλαμβάνεται ο σύνδικος μόνο και οι πιστωτές δεν δικαιούνται να ασκήσουν τα καταδιωκτικά τους μέτρα τότε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι καθίσταται σχεδόν αδύνατη η επίστευση αναγκαστικής εκτέλεσης από τους ενέγγυους πιστωτές. Επομένως, στις μόνες περιπτώσεις που φαίνεται να διατηρούνται αναλλοίωτα τα δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών είναι όταν το υπέγγυο αντικείμενο δεν αποτελεί στοιχείο της επιχείρησης ή όταν δεν είναι λειτουργικά συνδεδεμένο με αυτήν.

Σημειωτέο δε ότι υπάρχουν και άλλες αναστολές που μπορούν να διαταχθούν δικαστικά και συγκεκριμένα τα προληπτικά μέτρα του άρθρου 10 παρ. 1, που δικάζονται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων μετά την αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση και του άρθρου 114 παρ.4 ΠτΚ σε περίπτωση που το δικαστήριο κρίνει ότι κινδυνεύει η πραγματοποίηση του σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Ενόψει των ανωτέρω, φρονιμότερο θα ήταν για τον ενέγγυο πιστωτή να προβαίνει πάντα σε αναγγελία της απαίτησής του για να ικανοποιηθεί από το προϊόν της εκκαθάρισης³⁰³.

302. Κοτσίρης (2008⁷), 296.

303. Μάζης (2008), 15, ο οποίος πιστεύει ότι αναγγελία πρέπει να γίνει παρά τα οριζόμενα στο άρθρο 94 παρ. 2 που ξεκαθαρίζει ότι η εμπράγματη αξίωση δεν χάνεται με παράλειψη της αναγγελίας γιατί σύμφωνα με άρθρο 153 παρ.1 εδ. β' ο σύνδικος οφείλει να συντάξει πίνακα διανομής με βάση επαληθευθείσες απαιτήσεις. Βλέπε παραπάνω και αντίθετες απόψεις.

Περαιτέρω, μάλλον αυτονόητη είναι η κατά την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου διευκρίνιση ότι η αναστολή δεν επεκτείνεται στα υπέγγυα αντικείμενα που ανήκουν σε εγγυητές, συνοφειλέτες και τρίτους ή ανήκουν σε τρίτο αλλά δεν συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχείρηση.

Τέλος, ο νόμος κατά παρέκκλιση της εξαίρεσης και επαναφορά στον κανόνα ορίζει ότι οι ειδικές ρυθμίσεις για την αναγκαστική εκτέλεση των συμφωνιών χρηματοοικονομικής ασφάλειας υπερισχύουν της εδώ διάταξης, επομένως σε εκείνη την περίπτωση δεν προβλέπεται αλλοίωση δικαιωμάτων³⁰⁴. Συγκεκριμένα, οι χρηματοοικονομικές ασφάλειες παρέχουν στον ασφαλειολήπτη τη δυνατότητα να ικανοποιήσει την ασφαλιζόμενη απαίτησή του αν επέλθει γεγονός συνεπαγόμενο αναγκαστική εκτέλεση με πώληση ή με κτήση κυριότητας στο υπέγγυο πράγμα ή με συμψηφισμό ή με χρησιμοποίησή του για την απαλλαγή από τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Οι εν διατάξεις του ν. 3301/2004 δεν θίγονται από τις περί ενεγγύων πιστωτών διατάξεις του άρθρου 26 ΠτΚ.

Γ) Διατήρηση άλλων δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών

Οι ενέγγυοι πιστωτές δεν υπόκεινται επίσης στην πλασματική λήξη της εμπράγματης αξίωσής τους αλλά απαιτείται η πραγματική λήξη αυτής προκειμένου να προβούν σε εκποίηση υπέγγυων πραγμάτων, είτε αυτά είναι κινητά ή ακίνητα³⁰⁵.

Επιπλέον, δεν υπόκεινται ούτε και σε παύση τοκογονίας³⁰⁶. Επομένως, θα ικανοποιούνται κατά κεφάλαιο και τόκους, υπό τους όρους των άρθρων ΑΚ 1218 και 1289 και του άρθρου 52 του ν.δ. 17.7/1923³⁰⁷. Οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται φυσικά για την περίπτωση που οι ενέγγυοι πιστωτές επισπεύσουν ατομική αναγκαστική εκτέλεση καθότι αν ικανοποιηθούν με τις διατάξεις του ΠτΚ, εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες σε αυτόν ρυθμίσεις, όπως αναλυτικά θα δούμε σε επόμενο κεφάλαιο.

304. Να τονίσουμε εδώ ότι οι διατάξεις αυτές επικρατούν καθότι εισήχθησαν βάση το άρθρο 28 παρ. 1 Σ, καθόσον αποτελούν μεταφορά της οδηγίας 2002/47 μέσω του εναρμονιστικού νόμου 3301/2004.

305. *Ψυχομάνης* (2007³), 142 επ.

306. Το άρθρο 24 παρ. εξαιρεί ρητά μόνο τους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους και τους έχοντες ειδικό προνόμιο, αίροντας κάθε σχετική αμφισβήτηση που είχε δημιουργηθεί με το παλαιό καθεστώς, το οποίο δεν έκανε διάκριση ανάμεσα σε γενικούς και ειδικούς προνομιούχους πιστωτές(536 εδ β ΕμπΝ). Έτσι και ΟΛΑΠ 22/2000, ΝοΒ 2001, 602 επ. Βλέπε σχετικά *Κοσιόρης* (2008⁷), 290 επ και 639.

307. ΑΠ 9/2004, ΝοΒ 2004, 1721 επ· ΑΠ 521/2002, ΔΕΕ 2002, 1257 επ· ΑΠ 61/2003, ΕλλΔνη 2003, 736 επ· ΑΠ 434/2000, ΔΕΕ 2000, 867 επ· ΑΠ 1355/1998, ΕλλΔνη 1999, 287 επ· ΠΠρΑθ 8135/2007, ΝΟΜΟΣ.

Δ) Η αντιμετώπιση των προσημειούχων δανειστών στις παραπάνω ρυθμίσεις

Οι προσημειούχοι πιστωτές³⁰⁸, εξαιρούνται από την αναστολή των ατομικών διώξεων, όπως και οι άλλοι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι πιστωτές³⁰⁹. Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, εφόσον είχαν πετύχει ήδη πριν την κήρυξη της πτώχευσης και πριν την ύποπτη περίοδο την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, μπορούν να επιδιώξουν κατά του οφειλέτη την κτήση τίτλου εκτελεστού³¹⁰, την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη³¹¹ και να επισπεύσουν εκτέλεση στο ακίνητο εφόσον έχουν προσωρινά εκτελεστή απόφαση ή διαταγή πληρωμής και εφόσον δεν προχώρησε η διαδικασία στο στάδιο της ένωσης³¹². Η παραπάνω αντιμετώπιση οφείλεται στη νομική φύση της προσημείωσης, ως υποθήκης υπό αναβλητική αίρεση αλλά και στο γεγονός ότι η τροπή με την τελεσιδικία δεν υπάγεται στις πράξεις τις απαγορευμένες του κανόνα

308. Γιοβαννόπουλος, Ζητήματα σχετικά με τη διαταγή πληρωμής προσημειούχου δανειστή κατά πτωχεύσαντος οφειλέτη, ΕπισκΕΔ 2004, 313 επ· Δραγατσίκη, Εξαίρεση των προσημειούχων δανειστών από την αναστολή των ατομικών διώξεων κατά πτωχεύσαντος οφειλέτη, Αρμ 2004, 1768 επ· Παμπούκης, Η προσημείωση υποθήκης στην πτώχευση του οφειλέτη, ΕπισκΕΔ 1998, 177 επ· Γέσιου-Φαλτσή, Κατάταξη προσημειούχων δανειστών επί πτωχεύσεως, Αρμ 1997, 155 επ.

309. ΑΠ 521/2002, ΔΕΕ 2002, 1257 επ· ΑΠ 1392/1999, ΔΕΕ 2000, 289 επ· ΑΠ 649/1996, ΔΕΕ 1996, 1085 επ· Εφ/Αρ 585/2010, ΕπισκΕΔ 2010, 1165 επ κ.α. Βλέπε και αντίθετη άποψη κατά την οποία οι προσημειούχοι έχουν μόνο δικαίωμα προτίμησης υποθήκης και δεν εξομοιώνονται με τους ενυπόθηκους πιστωτές. ΑΠ 1486/2004, ΕλλΔνη 2004, 823· ΑΠ 987/2004, ΕλλΔνη 2006, 1681 επ· ΑΠ 1677/2001, ΕΕμπΔ 2003, 127 επ· ΕφΘεσσ 176/2009, ΔΕΕ 2009, 697 επ· ΕφΘεσσ 553/2000, ΔΕΕ 2001, 81 επ· ΕφΑθ 3977/1990, ΕΕμπΔ 1992, 291 επ· ΜΠρΑθ 3846/2010, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΘεσσ 1748/2010, ΔΕΕ 2010, 695 επ· ΜΠρΘεσσ 28590/2009, Αρμ 2009, 1729 επ· ΜΠρΘεσσ 3477/2007, Αρμ 2007, 1953 επ· ΜΠρΑθ 3115/2006, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΛευκ 229/2001, ΝοΒ 2002, 547 επ.

310. ΕφΠατρ 355/2004, ΑχαΝομ 2005, 380 επ· ΕφΠειρ 1109/2001, ΔΕΕ 2002, 306 επ.

311. ΑΠ 521/2002, ΔΕΕ 2002, 1257 επ· ΑΠ 1677/2001, Δ/νη 2004, 172 επ· ΑΠ 1392/1999, ΔΕΕ 2000, 289 επ· ΕφΘεσσ 636/2003, ΕπισκΕΔ 2004, 409 επ.

312. Βλέπε μάλιστα Μακρίδου Κ., Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, ΝοΒ 2007, 1045 επ η οποία αναφέρει ότι «με την απόφαση ΟΛΑΠ 14/2006, ΕλλΔνη 2006, 1264 εξομοιώνεται ο προσημειούχος δανειστής με τον ενυπόθηκο με μόνη διαφορά ως προς το οριστικό ή τυχαίο τρόπο κατάταξης και συνεχίζει λέγοντας ότι ο προσημειούχος δανειστής που διαθέτει προσωρινά εκτελεστή απόφαση ή διαταγή πληρωμής για την απαίτησή του επισπεύδει σήμερα προνομιακή αναγκαστική εκτέλεση, όπως κάθε ενυπόθηκος δανειστής πέραν των διαγνωστικών μέτρων που δικαιούται να λάβει και της επιδίωξης της τροπής της προσημείωσής του, για τα οποία δεν υπήρξε διχογνωμία». Έτσι και ΑΠ 31/2009, ΕφΑΔ 2009, 1394 επ· ΕφΘεσσ 1652/2009, ΕπισκΕΔ 2010, 153 επ· ΕφΘεσσ 586/2009, Αρμ 2009, 1080 επ· ΕφΘεσσ 2571/2006, Αρμ 2007, 880 επ· ΠΠρΘεσσ 42385/2005, ΕπισκΕΔ 2006, 268 επ· Βλέπε όμως και αντίθετη άποψη κατά την οποία η προσημείωση υποθήκης παρέχει απλώς το δικαίωμα προτίμησης προς απόκτηση υποθήκης και τυχαίας αλλά προνομιακής κατάταξης και όχι επίσπευσης εκτέλεσης. ΑΠ 1392/1999, ΔΕΕ 2000, 289 επ· ΕφΑθ 4766/2002, ΑρχΝ 2002, 219 επ· ΜΠρΘεσσ 3477/2007, Αρμ 2007, 1953 επ· ΜΠρΘεσσ 24409/2004, Αρμ 2004, 1707 επ· ΜΠρΛευκ 229/2001, ΝοΒ 2002, 547 επ.

της αναστολής των καταδιωκτικών μέτρων³¹³. Άλλωστε η απαίτηση αυτή εξακολουθεί να είναι τοκοφόρα λόγω του αναδρομικού αποτελέσματος της τροπής (1277ΑΚ)³¹⁴.

5. Τύχη της παρακράτησης κυριότητας στην πτώχευση

Η τύχη της ρήτρας παρακράτησης κυριότητας³¹⁵ επί πωλήσεως κινητού, η οποία αποτελεί εμπράγματη ασφάλεια, ρυθμίζεται στον ΠτΚ στο κεφάλαιο της τύχης των συμβάσεων³¹⁶ μετά την πτώχευση.

Συγκεκριμένα, στην περίπτωση που ο αγοραστής πτωχεύσει πριν την αποπληρωμή του τιμήματος, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 2³¹⁷ του νέου ΠτΚ, τα δικαιώματα του πωλητή του πράγματος με παρακράτηση κυριότητας δεν θίγονται. Ο πωλητής μπορεί να τάξει προθεσμία για την άσκηση του κατά το άρθρο 29 δικαιώματος επιλογής. Εκείνος δικαιούται να επιλέξει την εκπλήρωση, οπότε οφείλει να καταβάλει το τίμημα. Αν ο σύνδικος όμως αρνηθεί, ο πωλητής έχει τη δυνατότητα είτε να υπαναχωρήσει και να απαιτήσει αποζημίωση λόγω μη εκπλήρωσης, ικανοποιούμενος ως πτωχευτικός πιστωτής, είτε τέλος να ζητήσει τον αποχωρισμό του πράγματος από την πτωχευτική περιουσία, χωρίς να υπαναχωρήσει προηγουμένως, πάντως όχι πριν την κατά το άρθρο 70 έκθεση του συνδίκου. Η εν λόγω ρητή διάταξη για τη τύχη της παρακράτησης είναι δικαιολογημένη καθότι επί του ζητήματος είχε υπό το προηγούμενο καθεστώς επικρατήσει διχογνωμία τόσο στη θεωρία όσο και στη νομολογία³¹⁸.

313. Βλέπε *Τσαντίνη*, Η άσκηση ατομικών καταδιωκτικών μέτρων κατά του πτωχού από τον προσημειούχο πτωχευτικό πιστωτή, Δ 29, 212 επ και κριτική αυτού επί της προηγούμενης νομολογίας, η οποία δεν εξομοίωνε τον προσημειούχο με τον ενυπόθηκο δανειστή.

314. ΑΠ 649/1996, ΔΕΕ 1996, 1085· ΕφΑθ 4904/1995, ΕλλΔνη 1997, 148 επ.

315. *Γεωργιάδης* (2008²), 529 επ· *Λαδογιάννης* (2009), 270 επ· *Πιτσιρίκος*, Οι έννομες συνέπειες της πτώχευσης του αγοραστή εμπορευμάτων με σύμφωνο επιφύλαξης κυριότητας κατά τις διατάξεις του ΑΚ και του νέου ΠτΚ, ΕφΑΔ 2011, 1016 επ· *Κοτσίρης* (2008⁷), 347 επ κατά τον οποίο η εν λόγω ρήτρα έχει πολλή μεγάλη σημασία για τις εσωτερικές αλλά και για τις διεθνείς συμβάσεις οπότε ο Καν 1346/2000 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας ρυθμίζει ειδικά το ζήτημα.

316. Να σημειώσουμε ότι μεταξύ άλλων η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων ως διαρκής σύμβαση λύεται με την πτώχευση του πράκτορα ή του προμηθευτή. Αλλά και η ενέγγυα πίστωση λύεται αυτοδικαίως εάν η πτώχευση του οφειλέτη εντολέα κηρυχθεί πριν η τράπεζα ανοίξει την πίστωση και μέχρι την αποδοχή της πίστωσης από τον δικαιούχο. *Κοτσίρης* (2008⁷), 335 επ

317. Η διάταξη του άρθρου 35 είναι διάταξη αναγκαστικού δικαίου.

318. Μεταξύ άλλων υποστηριζόταν κατ' αρχάς, ως μάλιστα κρατούσα παλαιότερα άποψη, ότι ο πωλητής edικαιοúτο μόνο να ικανοποιηθεί ως εγχειρόγραφος πτωχευτικός πιστωτής, κατά άλλη άποψη μπορούσε να διεκδικήσει το πράγμα ως κύριος, κατά άλλη άποψη ο πωλητής μπορούσε να διεκδικήσει πράγματα προορισμένα για τον εξοπλισμό της επιχείρησης, όχι όμως και τα εμπορεύματα, περαιτέρω υποστηριζόταν ότι η σύμβαση αδρανοποιείτο προσωρινά αλλά μπορούσε να επαναλειτουργήσει αν ο σύνδικος το επέλεγε, αν όμως αυτός δεν επιθυμούσε τη συνέχιση της σύμβασης δινόταν δυνατότητα στον πωλητή να υπαναχωρήσει και να διεκδικήσει το πράγμα. Επίπλέον, ο ΑΠ δεχόταν ότι αν ήδη πριν την πτώχευση υπαναχωρήσει ο πωλητής καθότι ο αγοραστής είχε καταστεί υπερήμερος, τότε ο πρώτος μπορούσε να διεκδικήσει το πράγμα, αν όμως δεν είχε υπαναχωρήσει δεν είχε το εν λόγω δικαίωμα. Περισσότερο ορθή θεωρείται η άποψη που υποστήριζε ότι ο πωλητής είχε δικαίωμα διεκδίκησης ακόμη και αν δεν

Από την άλλη μεριά, στην περίπτωση που ο πωλητής, ο οποίος είχε πωλήσει πράγμα παρακρατώντας την κυριότητά του, πτωχεύσει, τότε η παραπάνω κήρυξη της πτώχευσης δεν αποτελεί λόγο λύσης της σύμβασης ή υπαναχώρησης βάσει του άρθρου 35 παρ.1 ΠτΚ³¹⁹. Πράγματι, η νομική θέση του αγοραστή απέναντι στον σύνδικο είναι ίδια με αυτήν που είχε έναντι του πωλητή. Μπορεί επομένως να καταβάλει το τίμημα και να αποκτήσει την πλήρη κυριότητα, αν όμως γίνει υπερήμερος ο σύνδικος που έχει όλα τα δικαιώματα του πωλητή, δικαιούται να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση και να διεκδικήσει το πράγμα, λαμβάνοντας υπόψη ότι και ο αγοραστής θα έχει τότε το δικαίωμα επίσχεσης για τις ήδη καταβληθείσες δόσεις.

6. Τύχη της εξασφαλιστικής μεταβίβασης του κινητού στην πτώχευση

Η τύχη της καταπιστευτικής μεταβίβασης του κινητού³²⁰ ρυθμίζεται ως ειδική περίπτωση αποχωρισμού από το νέο ΠτΚ. Σε περίπτωση πτώχευσης του οφειλέτη, ο οποίος διατηρεί και τη νομή του πράγματος, ο πιστωτής ως κύριος δικαιούται σε αποχωρισμό, σύμφωνα με τη διάταξη 37 παρ.4 ΠτΚ³²¹. Κρίσιμο, επομένως, θα ήταν να εξετάσουμε σε αδρές γραμμές την έννοια και τη λειτουργία του αποχωρισμού.

Σκοπός τόσο του θεσμού του αποχωρισμού³²², όπως και της πτωχευτικής διεκδίκησης είναι ο διαχωρισμός από την πτωχευτική περιουσία περιουσιακών στοιχείων, τα οποία δεν αποτελούν περιουσία του οφειλέτη κατά την ημέρα κήρυξης της πτώχευσης. Το δικαίωμα αποχωρισμού καλύπτει τις περιπτώσεις που υπάρχει αξίωση διεκδίκησεως κατά τις γενικές διατάξεις του νόμου, ενώ το δικαίωμα της πτωχευτικής διεκδίκησεως καλύπτει τις περιπτώσεις που υπάρχει αξίωση διεκδίκησης κατά τις ειδικές διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα³²³.

Ειδικότερα, αποχωρισμός είναι η αφαίρεση από την πτωχευτική περιουσία αντικειμένου³²⁴ που περιέχεται σε αυτή αλλά ανήκει σε άλλον και η απόδοσή του σε αυτόν με την ενάσκηση εμπραγμάτου ή ενοχικού δικαιώματος³²⁵. Το αν ανήκει

είχε υπαναχωρήσει αρκεί να είχε περιέλθει ο αγοραστής σε υπερημερία. Αντίθετα αν δεν είχε καν περιέλθει σε υπερημερία ο σύνδικος edικαιοúτο να καταβάλει το τίμημα είτε να αρνηθεί και ο πωλητής να διεκδικήσει το πράγμα. Βλέπε αναλυτικά Γεωργιάδης (2008²), 529 επ.

319. Αποκλείεται η άσκηση δικαιώματος επιλογής από τον σύνδικο.

320. Γεωργιάδης (2008²), 558 επ.

321. Ο νομοθέτης υιοθέτησε τη θέση της νομολογίας ΑΠ 1307/1994, ΝοΒ 44, 419 και μερίδας της θεωρίας ενώ αντίθετα υποστήριζε ο Γεωργιάδης.

322. Αναλυτικότερα για το θεσμό του αποχωρισμού Σωτηρόπουλος, Πτωχευτικός αποχωρισμός, πτωχευτική διεκδίκηση, πτωχευτική ανάκληση, ΕπισκεΔ, 2008, 646 επ.

323. Σπυριδάκης (2008), 225 επ.

324. Είναι δυνατόν τη θέση του εκποιηθέντος αντικειμένου να καταλαμβάνεται από υποκαταστάθην πράγμα.

325. Κατά τον Κοσίρη (2008⁷), 355 επ φαίνεται ότι στο ίδιο δικαίωμα αποχωρισμού υπόκεινται και οι απαιτήσεις, οι οποίες είχαν εκχωρηθεί στα πλαίσια της σύμβασης πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων του νόμου 1905/1990. Στην περίπτωση του γνήσιου factoring σε πτώχευση προμηθευτή-εκχωρητή, ο εκδοχέας έχει δικαίωμα αποχωρισμού εφόσον έγκυρα του εκχωρήθηκαν. Στην περίπτωση μη γνήσιου factoring, όπου προέχει ο εξασφαλιστικός

πράγματι ή όχι στην περιουσία του τρίτου κρίνεται κατά τις γενικές διατάξεις. Στο άρθρο 37 περιέχονται ειδικές διατάξεις που απλώς διευκολύνουν τη διαδικασία αλλά σε καμία περίπτωση δεν θέτουν τις προϋποθέσεις του. Το δικαίωμα ασκείται από τις οικείες αγωγές είτε διεκδικητική, νομής κλπ., η δε δυνατότητα που δίνεται στο σύνδικο να αποχωρίσει αντικείμενο από την περιουσία μετά την άδεια του εισηγητή γίνεται προς διευκόλυνση της διαδικασίας. Αν ο αποχωρισμός δεν είναι δυνατός τότε ο δικαιούχος καθίσταται πτωχευτικός πιστωτής για την αξία του αντικειμένου

Ενόψει όλων των παραπάνω, να επαναλάβουμε ότι το υπαγόμενο στην καταπιστευτική μεταβίβαση κινητό πράγμα³²⁶, με διατήρηση της νομής από οφειλέτη που πτώχευσε, μπορεί να αποχωριστεί³²⁷. Αν μετά τον αποχωρισμό δεν πληρωθεί το χρέος ο κύριος εκποιεί το πράγμα κατά τις διατάξεις του εκούσιου πλειστηριασμού και το τυχόν υπόλοιπο το αποδίδει στην πτωχευτική περιουσία³²⁸. Στην αντίστροφη περίπτωση, ήτοι της πτώχευσης του δανειστή-κυρίου του πράγματος, ο οφειλέτης μπορεί να εξοφλήσει το χρέος στον σύνδικο, όταν αυτό γίνει απαιτητό ή και νωρίτερα. Τότε, διακρίνουμε την περίπτωση, κατά την οποία η συμφωνία είχε καταρτιστεί με διαλυτική αίρεση ή όχι. Στην πρώτη εκδοχή ο οφειλέτης γίνεται αυτομάτως πάλι κύριος ενώ ακυρώνεται όποια μεταβίβαση του κινητού έγινε τυχόν από τον σύνδικο. Κατά τη δεύτερη εκδοχή, ο οφειλέτης έχει ενοχική αξίωση για αναμεταβίβαση. Αν όμως μετά τη λήξη του χρέους, ο οφειλέτης δεν εξοφλεί τότε ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει την απόδοση του πράγματος στην ομάδα των πιστωτών³²⁹ με σκοπό την εκποίηση και την ικανοποίηση της απαίτησης και αν προκύψει πλεόνασμα θα αποδοθεί στον οφειλέτη.

7. Αντιμετώπιση της εξασφαλιστικής εκχώρησης στην πτώχευση

Σε περίπτωση που ο εκχωρητής-οφειλέτης, έχοντας συνάψει εξασφαλιστική εκχώρηση απαίτησης³³⁰, κηρυχθεί σε πτώχευση η απαίτηση του δεν περιλαμβάνεται στην πτωχευτική περιουσία³³¹. Αν μάλιστα δεν έγινε η αναγγελία προς τον τρίτο

χαρακτήρας, σε περίπτωση πτώχευσης του πράκτορα, ο εκχωρητής δικαιούται να αποχωρίσει τις απαιτήσεις του εάν δεν συντρέχει πλέον λόγος εξασφάλισης.

326. *Μιχαλόπουλος*, Η επίδραση της πτώχευσης του οφειλέτη στην καταπιστευματική εξασφάλιση δανειστή του, ΔΕΕ 1997, 676 επ.

327. Στο ίδιο δικαίωμα αποχωρισμού υπόκειται και το αντικείμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Κατά ρητή επιταγή του άρθρου 4 παρ. 3 του ν. 1665/1986 η πτώχευση του μισθωτή επιφέρει την λύση της σύμβασης. Με την άνω λύση ο μισθωτής δεν δικαιούται να κατέχει το πράγμα και υποχρεούται να το αποδώσει. Εφόσον δεν το αποδώσει οικειοθελώς, ο εκμισθωτής βασισμένος στην εμπράγματη αγωγή του κατά το 37 παρ. 1 του ΠτΚ δικαιούται να το αποχωρίσει από την πτωχευτική περιουσία. Η δε πτώχευση του εκμισθωτή δεν επηρεάζει τη σύμβαση. *Γεωργιάδης* (2008²), 106.

328. Αναλογική εφαρμογή των άρθρων ΑΚ 1237, 1241.

329. Και πάντως όχι πριν την λήξη του χρέους.

330. *Γεωργιάδης* (2008²), 603 επ.

331. ΑΠ 1669/1995, ΔΕΕ 1995, 375 επ η οποία εξομοιώνει την κοινή εκχώρηση με την καταπιστευτική. Βλέπε όμως και κριτική *Μιχαλόπουλου* στην εν λόγω απόφαση (ΔΕΕ 1997, 676

οφειλέτη της απαίτησης και ο τελευταίος εξόφλησε στο σύνδικο, απαλλάσσεται μεν, ωστόσο ο εκδοχέας δικαιούται να διεκδικήσει την απαίτηση ως ομαδικός πιστωτής κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο³³².

Όταν το χρέος γίνει ληξιπρόθεσμο ο σύνδικος μπορεί να το εξοφλήσει, υποχρεούμενος τότε ο εκδοχέας να επανεκχωρήσει την απαίτηση στην πτωχευτική περιουσία, μέσω του συνδίκου, εκτός αν η εκχώρηση έχει συμφωνηθεί με διαλυτική αίρεση οπότε επανέρχεται αυτοδικαίως. Από την άλλη μεριά αν δεν εξοφληθεί το χρέος, ο εκδοχέας δικαιούται να ρευστοποιήσει την απαίτηση, δηλαδή να επιδιώξει την είσπραξή της, να ικανοποιηθεί και να επιστρέψει τυχόν πλεόνασμα³³³.

Για την αντίστροφη εκδοχή κατά την οποία κηρύσσεται σε πτώχευση ο εκδοχέας-δανειστής, παρατηρούμε ότι ο εκχωρητής μπορεί να εξοφλήσει το χρέος του στον σύνδικο είτε όταν γίνει απαιτητό είτε προγενέστερα. Αν η εκχώρηση είχε συμφωνηθεί με διαλυτική αίρεση, η απαίτηση επανέρχεται αυτομάτως στην περιουσία του εκχωρητή και τυχόν διάθεση της απαίτησης είναι αυτοδικαίως άκυρη. Αν δεν είχε συμφωνηθεί με διαλυτική αίρεση τότε ο εκχωρητής αποκτά το δικαίωμα να αξιώσει, ως ομαδικός πιστωτής, την επανεκχώρηση της απαίτησης. Αν το χρέος δεν εξοφληθεί εμπρόθεσμα ο σύνδικος δικαιούται να ρευστοποιήσει την απαίτηση, να κρατήσει το ποσό για την ικανοποίηση της απαίτησης του εκχωρητή για την ομάδα των πιστωτών και να επιστρέψει το πλεόνασμα.

8. Ασφάλειες υπαγόμενες σε πτωχευτική ανάκληση

8.1. Γενικά

Ο οφειλέτης πριν την κήρυξη της πτώχευσής του, αντιλαμβανόμενος την επερχόμενη πτώχευση, είναι δυνατόν να προχωρήσει σε πράξεις που απομειώνουν την πτωχευτική περιουσία με αποτέλεσμα να μην εξυπηρετούνται οι σκοποί της πτώχευσης ως συλλογικής αναγκαστικής διαδικασίας και να αδικούνται οι πιστωτές ή ορισμένοι εξ αυτών. Οι πράξεις αυτές είναι δυνατόν να διαρρηχθούν κατά τις γενικές διατάξεις της καταδολίευσης δανειστών (άρθρα 939 επ ΑΚ). Ιδιαίτερως με αυτό τον τρόπο μπορούν να διαρρηχθούν πράξεις που διενεργήθηκαν πριν την ύποπτη περίοδο.

επ) και Φίλιος, (σελ. 197) κατά τον οποίο αν έγινε η αναγγελία η απαίτηση δεν ανήκει στην πτωχευτική περιουσία, σε αντίθετη όμως περίπτωση ανήκει.

332. Κορνηλάκης (1978), 129.

333. Έτσι Γεωργιάδης (2008²), 603. Αλλιώς Κοτσίρης, Πτωχευτικό δίκαιο, 1998⁶, 263.

Περαιτέρω όμως ο ΠτΚ εισάγει ειδικές ρυθμίσεις στα άρθρα 41-51, με τις οποίες μπορούν να ανακληθούν πράξεις του οφειλέτη³³⁴, που έλαβαν χώρα κατά την ύποπτη περίοδο, δηλαδή από την ημέρα παύσης των πληρωμών, όπως η δικαστική απόφαση περί κήρυξης της πτώχευσης την όρισε, έως και την κήρυξη της πτώχευσης. Ο γενικός κανόνας προβλέπει ότι οι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών πράξεις του οφειλέτη, ανακαλούνται υποχρεωτικά ή δυνητικά από το σύνδικο³³⁵. Επιπλέον, ανακαλούνται και δόλιες πράξεις του εντός της τελευταίας πενταετίας πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

Οι πράξεις υποχρεωτικής ανάκλησης απαριθμούνται περιοριστικά στο νόμο, λογίζονται επιζήμιες³³⁶ και ανακαλούνται. Οι πράξεις αυτές είναι οι χαριστικές δικαιοπραξίες, η πληρωμή μη ληξιπρόθεσμων χρεών, η ανώμαλη πληρωμή ληξιπρόθεσμων χρεών και η σύσταση εμπράγματης ή ενοχικής ασφάλειας για προϋπάρχουσες υποχρεώσεις. Από την άλλη μεριά πράξεις δυνητικής ανάκλησης θεωρούνται οι αμφοτεροβαρείς πράξεις που έλαβαν χώρα με γνώση από τον αντισυμβαλλόμενο ότι ο οφειλέτης είχε παύσει τις πληρωμές του και ότι οι εν λόγω πράξεις είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών, εισάγοντας και μαχητό τεκμήριο για την απόδειξη της γνώσης. Τέλος, δόλιες είναι οι πράξεις που έγιναν εντός της τελευταίας πενταετίας πριν την πτώχευση με δόλο του οφειλέτη να βλάψει τους πιστωτές ή να ωφελήσει ορισμένους με γνώση του δόλου από τον τρίτο.

Μέσο ανατροπής των πράξεων αυτών είναι η άσκηση αγωγής ή ένστασης ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με ενεργητικά νομιμοποιούμενο τον σύνδικο³³⁷. Η σχετική δικαστική απόφαση επιφέρει ως συνέπεια την υποχρέωση του εναγομένου τρίτου να αναμεταβιβάσει την παροχή που έλαβε³³⁸ και είναι αμέσως εκτελεστή. Η ίδια η απόφαση μπορεί να διατάξει την αποκατάσταση της ζημίας από τον συμβληθέντα με τον οφειλέτη³³⁹.

8.2. Υποχρεωτική ανάκληση

Όπως προαναφέραμε, σύμφωνα με το άρθρο 42 εδ. δ, υποχρεωτικά ανακαλείται μεταξύ άλλων και η σύσταση εμπράγματης ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της προσημείωσης υποθήκης ή η παροχή άλλων ασφαλειών ενοχικής φύσεως για την εξασφάλιση προγενέστερης οφειλής ή νέας υποχρέωσης για

334. Εκτενέστερα για το θεσμό της πτωχευτικής ανάκλησης βλέπε *Ψυχομάνης* (2008⁶), 195 επ-*Κοτσίρης* (2008⁷), 377 επ- *Σωτηρόπουλος*, Πτωχευτική ανάκληση (2009).

335. ΑΠ 1/2006, ΕΕμπΔ 2006, 436 επ για το προηγούμενο παρόμοιο όμως καθεστώς.

336. Ο νόμος εδώ θεσπίζει μαχητό τεκμήριο για το επιζήμιο της πράξης.

337. Κατ' εξαίρεση και τον πιστωτή υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 48 παρ. 2 ΠτΚ.

338. Αν η αυτούσια μεταβίβαση είναι αδύνατη ο σύνδικος μπορεί να ζητήσει την απόδοση της αξίας του πράγματος. Αν η ανακληθείσα πράξη συνιστά δωρεά ο δωρεοδόχος υποχρεούται να επιστρέψει τον σωζόμενο πλουτισμό.

339. Άρθρο 49 παρ.3. Πρόκειται για αυτοτελή αξίωση, ανεξάρτητη από την ανάκληση.

αντικατάσταση προγενέστερης³⁴⁰. Σκοπός της διάταξης προφανώς είναι να επανέλθει η πτωχευτική περιουσία στην κατάσταση που θα ήταν αν δεν είχαν μεσολαβήσει οι επιβαρύνσεις της με ασφάλειες προκειμένου να μη ζημιωθεί η ομάδα των πιστωτών.

Επομένως, ανακαλούνται όλες οι εμπράγματα³⁴¹ και προσωπικές ασφάλειες, όπως αναλυτικά τις περιγράψαμε στο πρώτο κεφάλαιο. Ειδικότερα, ανακαλείται η ήδη συσταθείσα υποθήκη, ανεξάρτητα από τον τίτλο βάσει του οποίου συστάθηκε, ρητά δε ανακαλείται και η προσημείωση υποθήκης³⁴². Επίσης ανακαλείται το ενέχυρο³⁴³, είτε αυτό είναι συμβατικό, νόμιμο ή πλασματικό.

Ο χρόνος σύστασης θα κριθεί κατά τις γενικές διατάξεις και συγκεκριμένα ο χρόνος αυτός για την υποθήκη, την προσημείωση υποθήκης και το πλασματικό ενέχυρο λογίζεται από την εγγραφή στα δημόσια βιβλία και της παράδοσης της νομής για το κοινό ενέχυρο³⁴⁴. Πάντως πρέπει η εγγραφή τόσο της υποθήκης όσο και της προσημείωσης να έχουν συντελεστεί πριν την κήρυξη της πτώχευσης³⁴⁵. Επιπλέον, το γεγονός ότι η τροπή της προσημείωσης έγινε κατά την ύποπτη περίοδο ή ακόμη και αργότερα δεν αποτελεί λόγο ανάκλησης της επειδή λογίζεται εγγεγραμμένη από την ημέρα εγγραφής της³⁴⁶.

Ως προς την καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας κινητού με αντιφώνηση νομής και καταπιστευτική εκχώρηση³⁴⁷, είναι πλέον σαφές ότι υπάγονται στον κανόνα της ανάκλησης, καθότι το 42 ΠτΚ υπάγει όλες τις εμπράγματα ασφάλειες³⁴⁸. Επιπλέον, ανακαλούνται και όλες οι προσωπικές ασφάλειες που παρασχέθηκαν κατά την ύποπτη περίοδο³⁴⁹.

Περαιτέρω, για να ανακληθούν οι ασφάλειες πρέπει να συστάθηκαν κατά την ύποπτη περίοδο και μάλιστα για την εξασφάλιση προγενέστερης οφειλής, η οποία μπορεί να γεννήθηκε και πριν την ύποπτη περίοδο, είτε ακόμη για την εξασφάλιση νέου

340. *Ψυχομάνης* (2008⁶), 205 επ.

341. Μάλιστα το εμπράγματο δικαίωμα ο νομοθέτης επέλεξε να το περιλάβει στο σύνολό του και όχι μόνο τον τίτλο εγγραφής σε αντίθεση με το προηγούμενο καθεστώς.

342. ΑΠ 1713/1981, ΕΕμπΔ 1983, 138 επ.

343. Επίσης άκυρη είναι και η σύσταση ενεχύρου συναλλαγματικών μέσα στην ύποπτη περίοδο προς εξασφάλιση προγενέστερης απαίτησης.

344. Έτσι *Περάκης* (2010), 233 και *Σπυριδάκης* (2008), 259 και *Ψυχομάνης* (2008⁶), 205 επ.

Αντίθετα ωστόσο *Κοτσίρης* (2008⁷) και *Σωτηρόπουλος* (2009), 224.

345. ΑΠ 1355/1998, ΔΕΕ 1998, 1680 επ.

346. ΑΠ 521/2002, ΔΕΕ 2002, 1257 επ· ΑΠ 1392/1999, ΔΕΕ 2000, 289 επ· ΑΠ 649/1996, ΔΕΕ 1996, 1085 επ.

347. Βλέπε αναλυτικά *Μιχαλόπουλος*, ΔΕΕ 1997, 676 επ.

348. ΑΠ 1669/1995, ΔΕΕ 1996, 375 επ. *Περάκης* (2010), 233· *Ψυχομάνης* (2008⁶), 206· *Ρόκας*, Στοιχεία πτωχευτικού δικαίου, 1997, 41· *Σωτηρόπουλος* (2009), 227. Βλέπε όμως και αντίθετα *Κοτσίρης* (2008⁷), 403 κατά τον οποίο δεν ανακαλούνται οι εν λόγω πράξεις γιατί ο δανειστής καθίσταται κύριος του πράγματος· *Σπυριδάκης* (2008), 260 και επίσης ΑΠ 1307/1994, ΝοΒ 1996, 419 επ.

349. Μάλλον όχι η εγγύηση γιατί εγγύηση υπέρ ίδιας οφειλής δε νοείται, ωστόσο καλύπτονται η ενεχύραση απαίτησης, εγγυοδοσία, αναδοχή χρέους κ.ο.κ. *Σωτηρόπουλος* θεωρεί ότι δεν εμπίπτει ούτε η εγγύηση αλλά ούτε και η αναδοχή χρέους. Ο *Σπυριδάκης* αντιθέτως θεωρεί ότι η διάταξη εννοεί τις εγγυήσεις που δίνει ο οφειλέτης υπέρ άλλου πρωτοφειλέτη.

χρέους σε αντικατάσταση προηγούμενου, όπως επί υποσχέσεως αντί ή χάριν καταβολής. Επομένως, δεν ανακαλείται η ασφάλεια που συστάθηκε εντός μεν της ύποπτης περιόδου πλην όμως για εξασφάλιση σύγχρονης ή μελλοντικής απαίτησης.

Ιδιαίτερη περίπτωση είναι αυτή του αλληλόχρεου λογαριασμού, στην οποία ανακαλείται η ασφάλεια που παρέχεται για μελλοντικό κατάλοιπο κατά το μέρος που αυτή ασφαλίζει και υφιστάμενο ήδη χρεωστικό υπόλοιπο³⁵⁰.

Τα αποτελέσματα της ανάκλησης δεν προκύπτουν σαφώς από το νόμο αλλά με διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 49 ΠτΚ. Επομένως συμπεραίνουμε ότι ο εξασφαλισμένος πιστωτής υποχρεούται να επιστρέψει στο σύνδικο το ενεχυρασμένο κινητό ή να μην το διεκδικήσει αν συμφωνήθηκε ενέχυρο χωρίς παράδοση, να συμπράξει στην σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου για εξάλειψη της υποθήκης ή προσημείωσης και επί αρνήσεώς του μπορεί να την διατάξει το δικαστήριο. Ο δανειστής συμμετέχει πλέον στην πτώχευση ως ανέγγυος πιστωτής. Στη θέση της ανακαλούμενης υποθήκης κατά τελεολογική ερμηνεία του κώδικα θα πρέπει να δεχθούμε ότι υποκαθίσταται η ομάδα των πιστωτών. Τα κυριότερα επιχειρήματα για να δεχθούμε αυτή τη λύση είναι η ενοχική ενέργεια της ανάκλησης έναντι της ομάδας των πιστωτών και δευτερευόντως το αναπαιτιολόγητο όφελος άλλων ενυπόθηκων δανειστών και μάλιστα σε βάρος της ομάδας που προκύπτει από την αποδοχή του αντιθέτου³⁵¹.

8.3. Δυνητική ανάκληση

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 43, δύνανται ακόμη να ανακληθούν πράξεις του οφειλέτη, διενεργηθείσες εντός της ύποπτης περιόδου και ειδικότερα οι αμφοτεροβαρείς δικαιοππραξίες και οι πληρωμές απ' αυτόν ληξιπρόθεσμων χρεών. Επί των άνω πράξεων παρέχεται ευχέρεια στο πτωχευτικό δικαστήριο να τις ανακαλέσει, εφόσον κρίνει ότι πληρούνται και οι προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις³⁵². Ειδικότερα, προκειμένου να επέλθει η ανάκληση πρέπει αφενός ο αντισυμβαλλόμενος του οφειλέτη κατά το χρόνο διενέργειας της πράξης να τελούσε σε γνώση της παύσης των πληρωμών του τελευταίου και αφετέρου οι εν λόγω πράξεις να είναι επιζήμιες για την ομάδα των πιστωτών. Στην δεύτερη παράγραφο τίθεται μαχητό τεκμήριο περί της

350. Κοσίρης (2008⁷), 401, ο οποίος δέχεται την άποψη του Γαλλικού Ακυρωτικού. Επίσης Ψυχομάνης (2008⁶), 206. Βλέπε και αντίθετα Σωτηρόπουλος (2009), 224 ότι η ασφάλεια δεν ανακαλείται. Ρόκας, Πτωχευτικό δίκαιο, 1978, 235 κατά τον οποίο ο αλληλόχρεος λογαριασμός λόγω του αδιαίρετου χαρακτήρα του δεν διασπάται.

351. Σχετική διχογνωμία λύθηκε ήδη στη Γαλλία νομοθετικά από το 1967 υπέρ της ως άνω υποστηριζόμενης άποψης.

352. Βλέπε αντίθετα με την Εισηγητική Έκθεση του νόμου τον Περράκη (2010), 236, κατά τον οποίο ορθότερα παρέχεται ευχέρεια στο σύνδικο για άσκηση της αξίωσης ανάκλησης αλλά το πτωχευτικό δικαστήριο εφόσον κρίνει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται υποχρεούται να προχωρήσει στην ανάκληση.

γνώσης του αντισυμβαλλομένου³⁵³. Μεταξύ των αμφοτεροβαρών πράξεων περιλαμβάνεται και η σύσταση εμπράγματος ασφάλειας προς εξασφάλιση σύγχρονης ή μέλλουσας απαίτησης³⁵⁴. Τέλος, τα αποτελέσματα της εν λόγω ανάκλησης είναι όμοια με αυτά της υποχρεωτικής ανάκλησης.

8.4. Δόλια βλάβη των πιστωτών

Κατά το άρθρο 44 ΠτΚ³⁵⁵, ανακαλούνται οι πράξεις του οφειλέτη, μεταξύ των οποίων μπορούν να συμπεριληφθούν και οι πράξεις σύστασης εμπράγματος ή ενοχικής ασφάλειας, που έγιναν την τελευταία πενταετία πριν την κήρυξη της πτώχευσης, υπό την πρόσθετη προϋπόθεση ότι ο οφειλέτης είχε δόλο³⁵⁶ να ζημιώσει τους πιστωτές ή να ωφελήσει ορισμένους και εφόσον τον δόλο γνώριζε και ο τρίτος.

8.5. Εξαιρούμενες από την ανάκληση πράξεις

Στο νόμο και ειδικότερα στα άρθρα 45 και 46 ΠτΚ, ορίζονται ρητά οι περιπτώσεις, οι οποίες εξαιρούνται από την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων για την ανάκληση³⁵⁷. Μεταξύ άλλων περιπτώσεων που παραθέτει ο νόμος, περιλαμβάνει και όσες ρητά εξαιρούνται από ειδικές διατάξεις.

Συγκεκριμένα, οι περιπτώσεις ειδικών διατάξεων³⁵⁸ που θεσπίζουν απόκλιση από τον γενικό κανόνα και μας αφορούν εν προκειμένω³⁵⁹ είναι οι εξής: Α) Η

353. Κατά το οποίο θεωρείται ότι εγνώριζε ο αντισυμβαλλόμενος αν ήταν σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος μέχρι τρίτου βαθμού ή εξ αγχιστείας μέχρι δευτέρου βαθμού ή πρόσωπο με το οποίο συζούσε ο οφειλέτης το τελευταίο έτος πριν τη διενέργεια της πράξης. Αν πρόκειται για αντισυμβαλλόμενο-νομικό πρόσωπο τεκμαίρεται ότι γνώριζαν τα ως άνω πρόσωπα, τα οποία κατά τη διενέργεια της πράξης είχαν την ιδιότητα του ιδρυτή ή του διοικητή ή διευθυντή ή διαχειριστή. Το ως άνω τεκμήριο δεν ισχύει αν η ανακλητική αγωγή εγερθεί μετά την παρέλευση έτους από την κήρυξη της πτώχευσης.

354. Κοτσίρης (2008⁷), 411.

355. Καινοτομία του νέου ΠτΚ. Κατά τον Περράκη (2010), 237 το άρθρο αυτό θα πρέπει να εφαρμόζεται επικοινωνικά, δηλαδή προτείνει να χρησιμοποιείται στο μέτρο που δεν μπορεί η πράξη να ανακληθεί με τα άρθρα 42, 43. Επίσης πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης δεν μπορεί να ανακληθεί πέρα από τη συμπαιγνία κατά τον ίδιο.

356. Άμεσος δόλος, δεν αρκεί ενδεχόμενος κατά τον Σπυριδάκη (2008), 266· Βλέπε αντίθετα Κοτσίρης (2008⁷), 414· Ψυχομάνης (2007³), 213.

357. Συνηθισμένες πράξεις της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, πράξεις που ρητά ο νόμος τις εξαιρεί με ειδικές διατάξεις, πράξεις του οφειλέτη που διενεργούνται κατά το στάδιο εκπλήρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, πράξη του οφειλέτη, για την οποία ο αντισυμβαλλόμενος κατέβαλε παροχή και πράξεις που έλαβαν χώρα με τη συμφωνία ή σε εκτέλεση συμφωνίας εξυγίανσης κατά τον νέο 4013/2011. Επίσης δεν ανακαλούνται αλλά ρυθμίζονται από τις ειδικές περί αυτών διατάξεις οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές και συγκεκριμένα το κύρος ή το ανακλητό της εκκαθάρισης στην χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων, το κύρος ή το ανακλητό των συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικών ασφαλειών, το κύρος ή το ανακλητό του συμπηφισμού των πληρωμών αυτών που συμμετέχουν σε σύστημα πληρωμών. Βλ. Αναλυτικά διατάξεις 45 και 46 ΠτΚ.

358. Γεωργιάδης (2008²), 473 επ· Ψυχομάνης (2008⁶), 146 επ.

359. Άλλες τέτοιες διατάξεις ειδικών νόμων είναι το άρθρο 52 του ν.δ. 3077/1954 επί οπισθογραφήσεως τίτλου γενικών αποθηκών σε καλόπιστο τρίτο, ως προς την παύση των πληρωμών και τέλος το άρθρο 27 του ν. 3632/1928 επί της γενόμενης υποχρεωτικής

συσταθείσα υποθήκη κατά το ν.δ. 17.7.-13.8/1923, της οποίας το κύρος δε θίγεται από την μεταγενέστερη πτώχευση του οφειλέτη, σύμφωνα με το άρθρο 52 εδ. β. Β) Η υποθήκη, η προσημείωση υποθήκης και ενεχύρου υπέρ τραπεζής κατά το άρθρο 2 του ν.δ. 4001/1959, το οποίο όρισε ότι το κύρος, όχι μόνο των υποθηκών αλλά και των προσημειώσεων και των ενεχύρων, που συνίστανται υπέρ τραπεζής δεν θίγεται από την κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη, η οποία έπεται της εγγραφής της υποθήκης ή προσημείωσης ή της σύστασης του ενεχύρου. Στην ουσία δηλαδή η εν λόγω διάταξη ως ευρύτερη αυτής του ν.δ. διέπει όλες τις εμπράγματα ασφάλειες υπέρ τραπεζών, ενώ το ν.δ. εφαρμόζεται κυρίως επί υποθηκών παρεχομένων από ΑΕ³⁶⁰. Γ) Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 19 του ν. 3156/2003 δεν ανακαλείται από την καταχώριση στο δημόσιο βιβλίο, το νόμιμο ενέχυρο που συνίσταται επί των απαιτήσεων κατά τη διαδικασία της τιτλοποίησης του άρθρου 12 παρ.3 του ως άνω νόμου.

Τέλος, άλλη μία εξαίρεση που αφορά στο αντικείμενο της μελέτης μας είναι το κύρος ή το ανακλητό των εξασφαλίσεων στα πλαίσια συναλλαγών σε χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων και των συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, οι οποίες ρητά ρυθμίζονται από τη σχετική ειδική νομοθεσία. Η διασφάλιση της ισχύος τέτοιων πράξεων έχει αποτελέσει αντικείμενο ρυθμίσεων σε κοινοτικό επίπεδο και το άρθρο 46 απλώς παραπέμπει στις ειδικές ρυθμίσεις που ισχύουν ανάλογα με το είδος της χρηματοοικονομικής συναλλαγής. Ως εκ τούτου η παραπάνω ρύθμιση μάλλον είναι περιττή και ενόψει της γενικής ισχύος του άρθρου 45 στοιχ. β'. Ως ειδικές κατά την έννοια του άρθρου 46 ΠτΚ νοείται το άρθρο 8 του ν. 3301/2004.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 β του ν. 3301/2004 οι συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας καθώς και η παροχή των παραπάνω ασφαλειών δεν δύναται να κηρυχθούν άκυρες ή μη εκτελεστές ή να ανατραπούν με μοναδική αιτιολογία ότι η συμφωνία άρχισε να ισχύει ή ότι η ασφάλεια παρασχέθηκε εντός της ύποπτης περιόδου ή εντός ορισμένης περιόδου που προηγείται και καθορίζεται από τις οικείες διατάξεις σε συνάρτηση με την έναρξη τέτοιων διαδικασιών ή μέτρων ή σε συνάρτηση με την έκδοση της απόφασης ή της πράξης ή την ανάληψη οποιασδήποτε άλλης ενέργειας ή την επέλευση οποιουδήποτε άλλου γεγονότος κατά τη διάρκεια αυτών των διαδικασιών ή μέτρων.

εκκαθάρισης, λόγω αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων από χρηματιστηριακές συναλλαγές χρηματιστή, που κηρύχθηκε σε πτώχευση κ.α.

360. Διχογνωμία υπήρχε ανέκαθεν περί του αν εφαρμόζεται η διάταξη και στην περίπτωση που η τράπεζα τελεί σε γνώση την περίπτωση των πληρωμών αλλά μάλλον ορθότερη είναι η κρατούσα άποψη ότι σε εκείνη την περίπτωση δεν ισχύει η εξαίρεση λόγω και της γενικής αρχής του δικαίου της μη προστασίας των κακόπιστων ενεργούντων. Βλέπε όμως και επιχειρηματολογία Γεωργιάδη (2008²), 474 επ. Υπέρ της διάρρηξης ΕφΑρ 190/2007, Δικογραφία 2007/169 επ· ΕφΘεσσ 514/2007, ΕπισκΕΔ 2007, 573 επ.

9. Η τύχη των ασφαλειών κατά την λήψη προληπτικών μέτρων

Η λήψη προληπτικών μέτρων³⁶¹ συνδέεται με το χρόνο ανάμεσα στην αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη έως την απόφαση κήρυξης πτώχευσης³⁶² και αφορά την λήψη όποιου μέτρου κρίνει αναγκαίο ο πρόεδρος του πτωχευτικού δικαστηρίου³⁶³ για την αποφυγή κάθε επιζήμιας μεταβολής της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της τόσο για την προστασία των πιστωτών αλλά και για την εξασφάλιση της δυνατότητας εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου³⁶⁴. Το δικαστήριο δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, η δε δικαστική απόφαση υπόκειται στη δημοσιότητα του άρθρου 8 ΠτΚ. Το άρθρο 10 παρ. 1 του ΠτΚ ενδεικτικά απαριθμεί ορισμένα προληπτικά μέτρα πλην όμως το δικαστήριο είναι ελεύθερο να επιλέξει όποιο μέτρο θεωρεί απαραίτητο. Ειδικότερα, τα μέτρα που έχουν να κάνουν και με ασφάλειες είναι τα κάτωθι:

Α) Η απαγόρευση διάθεσης περιουσιακού στοιχείου από τον οφειλέτη, η οποία λειτουργεί κατ' αναλογία του κανόνα 17 παρ. 1 για την πτωχευτική απαλλοτρίωση μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Κατ' ακολουθία, θα μπορούσε να απαγορευθεί και η σύσταση εμπράγματης ασφάλειας επί των αντικειμένων της περιουσίας γιατί σίγουρα αποβαίνει επιζήμια για τους πιστωτές. Παράβαση του μέτρου θα οδηγούσε στην ίδια συνέπεια με αυτήν της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης και συγκεκριμένα στην ανενέργεια της πράξης.

Β) Η αναστολή των ατομικών διώξεων, δηλαδή η αναστολή όπως ισχύει για τους ανέγγυους και προνομιούχους πιστωτές εντός της πτώχευσης³⁶⁵ ή και διαφοροποιημένη. Πάντως το εύρος της δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια των άρθρων 25 και 26 ΠτΚ. Δηλαδή εν προκειμένω η αναστολή δεν ισχύει για τους ενέγγυους πιστωτές, μεταξύ των οποίων οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι, οι ενεχυρούχοι και οι προσημειούχοι δανειστές, οι οποίοι έχουν ήδη εγγράψει την προσημείωσή τους³⁶⁶. Ωστόσο βάσει των εξαιρέσεων του άρθρου 26 παρ. 3-6, τα δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών με ασφάλειες επί στοιχείων της επιχείρησης που συνδέονται λειτουργικά ή

361. Η ιδέα είναι κοινοτικής καταγωγής και προέρχεται από την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 38 του Καν1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας. Εκτενέστερα για τα προληπτικά μέτρα βλέπε *Κοτσίρης* (2008⁷), 461 επ. Για το προγενέστερο του ΠτΚ καθεστώς *Μάζης*, Προληπτικά συλλογικά ασφαλιστικά μέτρα, ΔΕΕ 2005, 282 επ.

362. Κατά το άρθρο 10 παρ. 2 ΠτΚ τα διατασσόμενα μέτρα παύουν αυτοδικαίως με την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου επί της αίτησης για κήρυξη της πτώχευσης.

363. Αρμοδιότητα έχει το Μονομελές Πρωτοδικείο, το οποίο εν προκειμένω συγκροτείται από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών. ΠΠρΘεσσ 1399/2011, ΝοΒ 2011, 1289 επ.

364. Σύμφωνα με τον *Ρήγα Κ.*, Τα προληπτικά μέτρα στο νέο Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007), ΕφΑΔ 2010, 282 επ τα προληπτικά μέτρα αποτελούν καινοτομία του ΠτΚ. Το γεγονός ότι δικάζονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αποδίδει τη βούληση του νομοθέτη για πιθανολόγηση της βασιμότητά τους.

365. Μόνο που στην περίπτωση των προληπτικών μέτρων ισχύει για το διάστημα από την αίτηση για κήρυξη μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης.

366. *Ρήγας*, ΕφΑΔ 2010, 282 επ.

άμεσα με αυτήν καταλαμβάνονται από την αναστολή³⁶⁷. Η παραβίαση του παραπάνω κανόνα οδηγεί σε απόλυτη ακυρότητα των πράξεων. Τέλος, ένα ζήτημα επί του οποίου επικρατεί διχογνωμία σχετίζεται με το αν η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης περιλαμβάνεται στις απαγορευμένες πράξεις από την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων. Η πρώτη άποψη απορρίπτει αυτό το ενδεχόμενο υποστηρίζοντας ότι η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης αποτελεί μόνο ασφαλιστικό μέτρο, χωρίς να απαιτείται για την εγγραφή της η συνδρομή των οργάνων εκτέλεσης και επιπλέον δεν εμπίπτει στην έννοια των ατομικών διώξεων³⁶⁸. Η δεύτερη άποψη δέχεται την υπαγωγή της προσημείωσης στην αναστολή εξομοιώνοντας την προσημείωση υποθήκης με την υποθήκη υπό διπλή αναβλητική αίρεση. Αποτέλεσμα της τυχόν εγγραφής της είναι η ακυρότητα με την έννοια ότι δεν παράγει έννομες συνέπειες ακόμη κι αν έλαβε χώρα βάσει διαταγής πληρωμής εκδοθείσας πριν διαταχθεί το υπό εξέταση μέτρο³⁶⁹. Ορθότερη θα πρέπει να θεωρείται η δεύτερη άποψη προς την καλύτερη εξυπηρέτηση της ratio της διάταξης³⁷⁰.

367. Βλέπε όμως *Μάζη* (2008), 16 κατά τον οποίον με το άρθρο 10 ενδέχεται εφόσον η αναστολή είναι γενική να περιλαμβάνει και στοιχεία που δεν συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχείρηση. Πάντως, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να θιγεί το καθεστώς των συμφωνιών παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας.

368. ΜΠρΘεσσ 5015/2009, ΕΕμπΔ 2009, 147 επ. Ανάτρεχε και στο τελευταίο κεφάλαιο για παράθεση σχετικών αποφάσεων στα πλαίσια των προληπτικών μέτρων της διαδικασίας συνδιαλλαγής.

369. *Κοτσίρης* (2008⁷), 285· Αντίθετα *Ορφανίδης*, Ασφαλιστικά μέτρα σε Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, 19^ο Πανελλήνιο συνέδριο εμπορικού δικαίου, 2010, 86.

370. *Ρήγας*, ΕφΑΔ 2010, 282 επ· *Κοτσίρης* (2008⁷), 282.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ
ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ-ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Ήδη μετά την ολοκλήρωση της εξέλεξης των απαιτήσεων και εφόσον δεν επιτεύχθηκε η αποδοχή σχεδίου αναδιοργάνωσης ή η επικύρωσή του η πτώχευση βρίσκεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών³⁷¹. Ως ένωση των πιστωτών χαρακτηρίζεται το στάδιο της πτωχευτικής διαδικασίας, κατά το οποίο οι πιστωτές συγκροτούν την *in concreto* ομάδα των πιστωτών υπέρ της οποίας ο σύνδικος προβαίνει στη ρευστοποίηση του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτη και στη διανομή του προϊόντος αυτής στους πιστωτές. Ως ένωση χαρακτηρίζεται επίσης και η ίδια η διαδικασία ρευστοποίησης και διανομής. Η ρευστοποίηση συντελείται είτε με την εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου είτε των επί μέρους στοιχείων, κατά το άρθρο 132 ΠτΚ³⁷². Εν συνεχεία, ο σύνδικος συντάσσει τον πίνακα διανομής του εκπλειστηριάσματος και κάθε ποσού που εισέπραξε κατ' οιονδήποτε τρόπο κατ' άρθρο 153, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις που αφορούν τα προνόμια. Με τη διανομή της πτωχευτικής περιουσίας επέρχεται η περάτωση της πτώχευσης.

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξετάσουμε την τύχη των ασφαλειών κατά το στάδιο της ένωσης των πιστωτών. Ειδικότερα, θα αναφερθούμε συνοπτικά στη διαδικασία ρευστοποίησης του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας και με τους δύο τρόπους που προβλέπονται, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην αντιμετώπιση των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων κατ' αυτό το στάδιο. Εν συνεχεία, θα δώσουμε μία σύντομη εικόνα των προνομίων του πίνακα διανομής αναλύοντας κατά βάση την κατάταξη που τυγχάνουν οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι. Αυτονόητο είναι ότι το ζήτημα δεν βρίσκει εφαρμογή στις προσωπικές ασφάλειες. Ακολουθώντας, θα εξετάσουμε τα αποτελέσματα του κλεισίματος της ένωσης των πιστωτών ως μορφής περάτωσης της πτώχευσης και κυρίως επί των συσταθισμών ασφαλειών, κάνοντας μία συνοπτική αναφορά και στα αποτελέσματα των άλλων τρόπων περάτωσης της πτώχευσης.

Ήδη στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών ο ΠτΚ έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς του ΕμπΝ. Συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι κατά το ανωτέρω στάδιο ο νόμος εισάγει για πρώτη φορά τη δυνατότητα ρευστοποίησης της επιχείρησης ως συνόλου πέραν της ρευστοποίησης

371. Το άρθρο 132 ΠτΚ ορίζει ότι η ένωση πιστωτών επέρχεται και σε περίπτωση ακύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ωστόσο όπως και παρακάτω θα δούμε ορθότερο είναι να θεωρήσουμε ότι σε εκείνη την περίπτωση δεν συνεχίζεται η πτωχευτική διαδικασία.

372. Για εκτενέστερη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης και διανομής βλέπε *Μάζης* (2008), 1 επ.

των κατ' ιδίαν στοιχείων σε αντίθεση με το προγενέστερο καθεστώς, όπου τέτοια πρόβλεψη δεν υφίστατο. Σκοπός αυτής της διάταξης είναι η μη διαφυγή της αξίας των άυλων στοιχείων που την απαρτίζουν καθώς και της αξίας της ίδιας της επιχείρησης προς επίτευξη μεγαλύτερου πλειστηριάσματος και η διατήρηση της ενότητάς της με τρόπο ώστε να αποκτηθεί από το νέο φορέα ως αυτόνομη και βιώσιμη οικονομική μονάδα. Πρότυπο της παραπάνω διάταξης αποτέλεσε το άρθρο 46 α του ν. 1892/1990 απαλλαγμένη όμως από τις ατέλειές του. Επιπλέον, ο νέος ΠτΚ καθιερώνει ένα αυτόνομο και ανεξάρτητο από την κοινή νομοθεσία σύστημα διανομής του προϊόντος της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας ενώ με το καθεστώς του ΕμπΝ για την εν λόγω διανομή γινόταν παραπομπή στις διατάξεις για την ατομική αναγκαστική εκτέλεση του ΚΠολΔ και σε ειδικούς νόμους. Επιπροσθέτως, τα προβλεπόμενα από το νόμο προνόμια του ΠτΚ εμφανίζονται σαφώς περιορισμένα σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται όσο το δυνατόν καλύτερα η βασική επιδίωξη της πτώχευσης που είναι η σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών. Τέλος, μια άλλη σημαντική καινοτομία που εισάγεται με τον ΠτΚ σχετίζεται με την περάτωση της πτώχευσης και είναι η επέκταση της δυνατότητας κήρυξης του οφειλέτη ως συγγνωστού με αποτέλεσμα τη μη προσωποκράτησή του σε κάθε περίπτωση περάτωσης της πτώχευσης ενώ με τον ΕμπΝ η δυνατότητα αυτή προβλεπόταν μόνο για την περίπτωση της παύσεως των εργασιών της πτώχευσης.

1. Οι ασφάλειες κατά την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας

1.1. Εκποίηση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου

Το άρθρο 135 προβλέπει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η επιχείρηση εκποιείται ως σύνολο³⁷³ και ειδικότερα ορίζει ότι αν από τη συνέλευση των πιστωτών κατά το άρθρο 84³⁷⁴ αποφασιστεί τέτοιου είδους εκποίηση, τότε εφαρμόζονται οι επόμενες διατάξεις. Αν ωστόσο η αξία της επιχείρησης εκτιμηθεί ως μικρότερη του 1.000.000 ευρώ τότε η διαδικασία θα εξατομικευθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Κρίσιμο είναι να τονίσουμε ότι η δυνατότητα εκποίησης ως συνόλου της επιχείρησης³⁷⁵ αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθότι, όπως είναι γνωστό η διατήρηση μίας επιχείρησης έχει σπουδαίες συνέπειες τόσο για την εθνική οικονομία όσο και για την τύχη άλλων επιμέρους ομάδων, όπως των εργαζομένων³⁷⁶. Προς τούτο είναι σαφές

³⁷³. Νοούμενης της επιχείρησης ως προς μόνο το ενεργητικό της.

³⁷⁴. Η συνέλευση συγκαλείται εντός 20 ημερών από την εξέλεξη των απαιτήσεων.

³⁷⁵. Σχετικά με τα εννοιολογικά στοιχεία της επιχείρησης βλέπε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

³⁷⁶. Για τη μεγάλη σημασία της καινοτομίας βλέπε *Κατηφόρης*, Μερικές σκέψεις για τις δικονομικές ρυθμίσεις του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, ΧρΙΔ 2008, 14 επ· *Κιουπτσίδου*, Ειδικά ζητήματα από την προτεινόμενη αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, ΝοΒ 2007, 815 επ· *Χριστοπούλου*, Η εκκαθάριση και η εκποίηση ξενοδοχειακής επιχείρησης υπό το νέο

πως όλη η πτωχευτική διαδικασία του νέου ΠτΚ είναι προσανατολισμένη έτσι ώστε να διαφυλάσσεται το αδιαίρετο και η ενότητα της επιχείρησης, να αποφεύγεται πάση θυσία η διάσπασή της μέσω εκποίησης επιμέρους στοιχείων της από μεμονωμένους πιστωτές. Η αρχική επιδίωξη του Κώδικα είναι η εξασφάλιση της δυνατότητας συνέχισης και διάσωσης της μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης αλλά και εν προκειμένω σε ένα δεύτερο στάδιο, είναι η εξασφάλιση της δυνατότητας εκποίησής της ως συνόλου^{377 378}. Γι' αυτό το λόγο μάλιστα έχουν προβλεφθεί και άλλες καινοτόμες διατάξεις καθ' όλη τη διαδικασία της πτώχευσης με σπουδαιότερη την αναστολή των ατομικών διώξεων εναντίον του οφειλέτη ακόμη και των ενέγγυων πιστωτών για τα αντικείμενα βεβαίως που συνδέονται λειτουργικά και είναι αναγκαία για τη συνέχιση της λειτουργίας της και μάλιστα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα των δέκα μηνών. Να μη λησμονούμε ότι με αυτό το πνεύμα ο νέος ΠτΚ εισήγαγε και τη δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων για το διάστημα από την αίτηση για κήρυξη πτώχευσης έως την απόφαση της κήρυξης της πτώχευσης, προκειμένου πάλι να διασφαλιστεί η ενότητα της επιχείρησης.

Εν ολίγοις η διαδικασία ρευστοποίησης της επιχείρησης ως συνόλου³⁷⁹ έχει ως εξής: Κατ' αρχήν, μετά την επικύρωση της απόφασης της συνέλευσης των πιστωτών από τον εισηγητή, προσλαμβάνεται από το σύνδικο ύστερα από άδεια του εισηγητή, εκτιμητής για την αξία της επιχείρησης ως συνόλου αλλά και των κατ' ιδίαν στοιχείων. Εν συνεχεία εντός 20 ημερών ο σύνδικος συντάσσει λεπτομερή έκθεση προς το δικαστήριο το οποίο εντός 15 ημερών αποφαινεται για την αξία της επιχείρησης, την τιμή της πρώτης προσφοράς κλπ. Κατόπιν, διακηρύσσεται πλειοδοτικός διαγωνισμός και μετά την κατάθεση και αποσφράγιση των προσφορών και την έγκριση της

Πτωχευτικό Κώδικα και τα δικαιώματα των χρονομισθωτών, ΧρΙΔ 2007, 873 επ· *Ψυχομάνης*, Μια πρώτη εταστική προσέγγιση στο προσχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας», ΔΕΕ 2007, 286 επ.

377. Προς τούτο εισάγονται και φορολογικά κίνητρα και περιορίζονται οι αμοιβές συμβολαιογράφων κλπ, κατά το άρθρο 133 ΠτΚ. Επιπλέον πολύ σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με το κοινό δίκαιο προβλέπεται για την εδώ μεταβίβαση της επιχείρησης ως συνόλου που αποτελεί φυσικά και σπουδαίο κίνητρο είναι η εξαίρεση από τον κανόνα του ΑΚ 479, βάσει του άρθρου 178 ΠτΚ. Αυτό σημαίνει ότι ο αποκτών δεν ευθύνεται έναντι των δανειστών του πτωχεύσαντα για τα χρέη της επιχείρησης ούτε καν μέχρι την αξία των μεταβιβαζόμενων στοιχείων. Η ευθύνη παραμένει ολόκληρη στον πτωχεύσαντα και παρά τον αναγκαστικό χαρακτήρα του άρθρου ΑΚ 479. Ωστόσο βλέπε και *Ψυχομάνης* (2007³), 325 κατά τον οποίο η διάταξη ΑΚ 479 ούτως ή άλλως δεν θα εφαρμοζόταν καθότι αφορά μόνο τις μεταβιβάσεις βάσει της ελεύθερης συμβατικής βούλησης και όχι την αναγκαστική εκτέλεση, όπως συμβαίνει στην εν λόγω περίπτωση.

378. Να μην ξεχνάμε πως δυνατότητα εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου υπάρχει και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 19 ΠτΚ και νωρίτερα από το στάδιο της ένωσης, καθώς επίσης και κατά τη διαδικασία εξυγίανσης, σύμφωνα με το άρθρο 106ε παρ. 1 εδ. ζ αλλά και φυσικά κατά τους όρους του σχεδίου αναδιοργάνωσης κατά το 109 παρ. 1 εδ. β.

379. Άρθρα 135 έως 144 ΠτΚ. Βλέπε αναλυτικά άρθρο 152 ΠτΚ για τις ανακοπές κατά της ως άνω εκτελεστικής διαδικασίας.

προσφοράς από το πτωχευτικό δικαστήριο συνάπτεται η σύμβαση μεταβίβασης της επιχείρησης³⁸⁰.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, τα ζητήματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον είναι τα κάτωθι:

Α) Κατ' αρχήν η εκτίμηση ως έργο του προσληφθέντος εκτιμητή. Και αυτό διότι, όπως σαφώς το άρθρο 136 ΠτΚ ορίζει, ο εκτιμητής οφείλει πέραν από τον προσδιορισμό της αξίας της επιχείρησης ως συνόλου να εκτιμήσει και την αξία των κατ' ιδίαν αντικειμένων. Σκοπός της διάταξης είναι να καθίσταται εφικτή η κατάταξη στον πίνακα των ενέγγυων πιστωτών ανάλογα με την αξία των υπέγγυων σε αυτούς αντικειμένων³⁸¹. Αλλά ακόμη και αν δεν επιτευχθεί εκποίηση του συνόλου της επιχείρησης, γιατί ο πλειστηριασμός αποβεί άκαρπος, η ως άνω εκτίμηση θα ισχύσει και για την περίπτωση που η διαδικασία προχωρήσει με την εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων.

Β) Δευτερευόντως, το περιεχόμενο της συμβολαιογραφικής πράξης μεταβίβασης της επιχείρησης και ιδιαιτέρως το τίμημα αυτής. Το άρθρο 141 παρ. 2 ορίζει ότι η πώληση γίνεται αντί συνολικού τιμήματος. Πλην όμως, αν υπάρχουν εμπράγματα ή άλλα προνόμια επί ακινήτων ή κινητών ή επί άλλων ειδικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης πρέπει να προσδιορίζεται ποιο ποσό από το συνολικό τίμημα αντιστοιχεί στο κάθε στοιχείο. Ο εν λόγω προσδιορισμός δεν μπορεί να γίνεται αυθαίρετα³⁸² κατά την κρίση των συμβαλλομένων ή του συντάκτη του συμβολαίου αλλά κατ' αναλογία³⁸³ με την παραπάνω εκτίμηση του άρθρου 136 ή σε κάθε περίπτωση με την ήδη τροποποιημένη από το πτωχευτικό δικαστήριο κατά το άρθρο 137 ΠτΚ.

Γ) Τέλος, η εξάλειψη όλων των βαρών επάνω στα στοιχεία της περιουσίας κατά το άρθρο 151 ΠτΚ, καθόσον η συμβολαιογραφική πράξη ολοσχερούς εξόφλησης επέχει θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης κατά το άρθρο 1005 ΚΠολΔ.

380. ΟΛΑΠ 7/2009, ΔΕΕ 2009, 784 επ η οποία δέχεται την ειδική διαδοχή στην περίπτωση της μεταβίβασης επιχείρησης. Έτσι και *Περάκης* (2010), 372· *Κοτσίρης* (2008⁷), 615 επ. Η ειδική διαδοχή έχει την έννοια ότι παρότι η μεταβίβαση καταλαμβάνει ολόκληρη την επιχείρηση, ωστόσο στην ουσία πρόκειται για περισσότερες μεταβιβάσεις για τις οποίες πρέπει να τηρηθούν οι οικείες διατάξεις για τα κατ' ιδίαν στοιχεία (μεταγραφή ακινήτων, παράδοση κινητών κλπ). Βλ και *Παμπούκης*, Κατάσχεση επιχείρησης, ΕπισκεΔ 2008, 947 επ.

381. *Μάζης*, Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων, (2005²), παρ. 117, 133δ και 146-147 κατά τον οποίο το προηγούμενο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης είχε κενό ως προς αυτό το σημείο.

382. *Μάζης* (2008), 30 επ.

383. Για παράδειγμα αν η αξία ενός ακινήτου της επιχείρησης καταλάμβανε συγκεκριμένο ποσοστό επί της συνολικά εκτιμώμενης αξίας της επιχείρησης για παράδειγμα το 30 %, τότε πρέπει και κατά την μεταβίβαση να καταλαμβάνει το ίδιο ποσοστό επί της τελικώς επιτευχθείσας τιμής πώλησης της επιχείρησης.

1.2. Εκποίηση των επιμέρους στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας

Η εκποίηση του ενεργητικού της περιουσίας του οφειλέτη, σε αντιδιαστολή με όλα τα παραπάνω, είναι δυνατόν να διεξαχθεί και με την εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της. Αυτό συμβαίνει στις εξής περιπτώσεις: α) Όταν εξαρχής αποφασίστηκε έτσι από τη συνέλευση των πιστωτών κατά το άρθρο 84 ΠτΚ³⁸⁴, β) όταν δεν κατέστη δυνατή η λήψη απόφασης μεταβίβασης της επιχείρησης ως συνόλου από τη συνέλευση με την οριζόμενη εκεί διπλή πλειοψηφία ή δεν έγινε δεκτή από το πτωχευτικό δικαστήριο ή αρνήθηκε να την επικυρώσει ο εισηγητής ή ασκήθηκε προσφυγή κατ' αυτής η οποία έγινε δεκτή και γ) όταν ο πλειοδοτικός διαγωνισμός δεν κατέληξε σε κατάρτιση συμφωνίας μεταβίβασης της επιχείρησης.

Εκποίηση κινητών: Η διαδικασία³⁸⁵ εν ολίγοις έχει ως εξής: Κατά το άρθρο 146 ΠτΚ τα κινητά ή τα εμπορεύματα της περιουσίας που έχουν απομείνει από τις τυχόν εκποιήσεις πριν την ένωση³⁸⁶, εκποιούνται κατά τη διαδικασία του άρθρου 77, δηλαδή μετά από αίτηση του συνδίκου προς τον εισηγητή προς εκποίηση των παραπάνω, επί της οποίας ο τελευταίος εκδίδει άδεια που κοινοποιείται στους εμπράγματους πιστωτές και η περίληψη της δημοσιεύεται στο Δελτίο Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών. Για τον πλειστηριασμό τους ακολουθείται το σύστημα κλειστών προσφορών του άρθρου 149. Επίσης προβλέπεται δυνατότητα διενέργειας επανάληψης πλειστηριασμού³⁸⁷.

Ένα από τα ζητήματα που άπτονται της μελέτης μας είναι η προϋπόθεση κοινοποίησης της άδειας του εισηγητή προς εκποίηση των κινητών της περιουσίας προς του εμπραγμάτως εξασφαλισμένους πιστωτές³⁸⁸. Αυτή η κοινοποίηση αφορά τον εξασφαλισμένο με ενέχυρο ή και με υποθήκη επί παραρτημάτων του ακινήτου για τα οποία επιτράπηκε η χωριστή τους εκποίηση. Το δε ενέχυρο μπορεί να είναι συμβατικό κατά τον ΑΚ ή κατά το ν.δ. της 17.7-13.8/1923, νόμιμο ή και πλασματικό ή ακόμη και κυμαινόμενη ασφάλεια³⁸⁹.

Περαιτέρω, σχετικά με τα ενεχυρασμένα κινητά που βρίσκονται στην κατοχή του πιστωτή έχει διατυπωθεί η άποψη³⁹⁰ ότι μπορούν να εκποιηθούν από το σύνδικο όταν παραδοθούν σε αυτόν μετά την ικανοποίηση της ασφαλιζόμενης με αυτά απαίτησής. Η παραπάνω εκποίηση μπορεί να γίνει όμως και μετά την επέλευση του σταδίου της

384. Σημειωτέο πως η συνέλευση μπορεί να αποφασίσει εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων κατά τρόπο διαφορετικό από τον οριζόμενο στα άρθρα 145 επ ΠτΚ.

385. Βλέπε λεπτομερώς σε *Μάζης* (2008), 51 επ.

386. Δηλαδή όσα δεν έχουν εκποιηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις 67, 84, 19 και 77 ΠτΚ.

387. Βλέπε αναλυτικά άρθρο 152 ΠτΚ για τις ανακοπές κατά της ως άνω εκτελεστικής διαδικασίας.

388. Διασταλτικά θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η εν λόγω κοινοποίηση γίνεται και στους έχοντες ειδικό προνόμιο.

389. Η διάταξη δεν ορίζει ημερομηνία κοινοποίησης αλλά μάλλον δε θα πρέπει να είναι μικρότερη από την 10ήμερη προθεσμία του άρθρου 77 παρ.3 ΠτΚ.

390. *Ψυχομάνης* (2007³), 327 επ.

ένωσης. Αυτή η δυνατότητα υποστηρίζεται ότι παρέχεται λόγω αναλογικής εφαρμογής του δικαιώματος επιλογής του άρθρου 29 ΠτΚ και παρά την απουσία διάταξης αντίστοιχης προς το παλαιό 645 ΕμπΝ.

Σε κάθε περίπτωση πάντως είτε το ενέχυρο είναι κοινό είτε συμφωνήθηκε χωρίς παράδοση της κατοχής του (πλασματικό), ο δανειστής δικαιούται να επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση και επιβολή κατασχέσεως κατά τις γενικές διατάξεις προτού επέλθει το στάδιο της ένωσης³⁹¹. Τότε και ο σύνδικος θα έχει αξίωση για απόδοση του πλεονάσματος.

Επίσης, επί καταπιστευματικής μεταβίβασης κυριότητας κινητού πράγματος με διατήρηση της νομής του από τον οφειλέτη, σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 4, ο πιστωτής δικαιούται σε αποχωρισμό του από την πτωχευτική περιουσία. Αν εντωμεταξύ επέλθει το στάδιο της ένωσης χωρίς να έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη η ασφαλισμένη απαίτηση ή χωρίς να έχει ασκηθεί το δικαίωμα αποχωρισμού ή χωρίς να έχει επισπευσθεί αναγκαστική κατάσχεση επί του κινητού στα χέρια του συνδίκου, τότε η εκποίηση του κινητού γίνεται μόνο από τον σύνδικο. Αν και στο νόμο δεν υπάρχει ρητή διάταξη περί αυτού, όπως συμβαίνει για την περίπτωση των ακινήτων (147 ΠτΚ), ωστόσο προκύπτει εμμέσως από την διάταξη του άρθρου 155 ΠτΚ, το οποίο μιλάει για προνομιακή κατάταξη των απαιτήσεων ασφαλισμένων με ενέχυρο επί του εκπλειστηριάσματος που εισπράττει ο σύνδικος. Περαιτέρω, υποστηρίζεται ότι στην περίπτωση που το κινητό πράγμα βρίσκεται στα χέρια του οφειλέτη, ο σύνδικος μπορεί μετά από άδεια του εισηγητή να ασκήσει το δικαίωμα επιλογής του εξοφλώντας το χρέος, οπότε το πράγμα μένει στην πτωχευτική περιουσία³⁹². Δύναται όμως ο σύνδικος ακόμη και πριν να λήξει ή να εξοφληθεί το χρέος να πωλήσει το κινητό μετά από άδεια του δικαστηρίου, είτε αυτό βρίσκεται στα χέρια του είτε στα χέρια του δανειστή είτε τρίτου αν προκύψει ευκαιρία επωφελούς πώλησης, κατά το άρθρο 1230 ΑΚ³⁹³. Τέλος, με την εκποίηση επέρχεται και απόσβεση των ασφαλειών και προνομίων κατά το άρθρο 151 ΠτΚ³⁹⁴.

391. Αναλογικά πρέπει να εφαρμόζεται επί αυτών η διαδικασία του 147 ΠτΚ επί ακινήτων. Βλέπε *Κοτσίρης* (2008³), 624· *Μάζης* (2008), 88· *Σπυριδάκης* (2008), 345· *Περάκης* (2010), 378. Αντίθετα *Παμπούκης*, ΕπισκΕΔ 2008, 33 κατά τον οποίο είναι δυνατή και η αναγκαστική εκτέλεση από τον πιστωτή και μετά την ένωση.

392. Η συγκεκριμένη άποψη υποστηρίζεται πάλι από τον *Ψυχομάνη* (2007³), 328.

393. Έτσι και *Ρόκας* (1978), 355.

394. Ζήτημα δημιουργείται σχετικά με την τύχη της ασφάλειας επί εκποίησης του υπέγγυου από τον σύνδικο, καθότι κατά τα άρθρα 67, 84 η εκποίηση αποτελεί απλή πώληση ενώ κατά τα άρθρα 77, 146, 148 επ θεωρείται πώληση με εκούσιο πλειστηριασμό. Για την απόσβεση όμως της ασφάλειας απαιτείται αναγκαστικός πλειστηριασμός. Η λύση δίδεται μόνο αν δεχθούμε ότι η πτωχευτική διαδικασία είναι δικονομική διαδικασία συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και ως εκ τούτου αχθούμε και στο συμπέρασμα αναλογικά της απόσβεσης των ασφαλειών ή των προνομίων. Τον προβληματισμό αίρει πλέον και η διάταξη 151 ΠτΚ, η οποία με παραπομπή στις αντίστοιχες πράξεις της εκτελέσεως ΚΠολΔ και ειδικότερα στο άρθρο 1005 παρ. 3 ΚΠολΔ

Εκποίηση ακινήτων: Η διαδικασία³⁹⁵ της εκποίησης ακινήτων έχει εν ολίγοις ως κάτωθι: Μετά από αίτηση του συνδίκου και άδεια του πτωχευτικού δικαστηρίου, ο εισηγητής συντάσσει έκθεση με όλα τα απαραίτητα στοιχεία και ο σύνδικος εντός 10 ημερών από την έκδοση της απόφασης εκδίδει διακήρυξη για δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, η οποία δημοσιεύεται στο ΔΔΔ του Ταμείου Νομικών και κοινοποιείται στους ενυπόθηκους πιστωτές. Μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού με ενσφράγιστες προσφορές ο εισηγητής μπορεί να εγκρίνει τη σύμβαση πώλησης αν κρίνει συμφέρουσα την προσφορά, η οποία έγκριση και η συμβολαιογραφική πράξη μεταβίβασης που ακολουθεί επέχουν θέση κατακύρωσης³⁹⁶.

Αναφορικά με το αντικείμενο μελέτης μας κρίσιμο είναι να αναφέρουμε ότι την εκποίηση των ακινήτων που δεν εκποιήθηκαν πριν το στάδιο της ένωσης από τους ενέγγυους πιστωτές, ενεργεί μόνο ο σύνδικος. Αν είχαν μεν εκκινήσει εκτέλεση πριν την ένωση κατ' αρχήν δεν επηρεάζεται από την επέλευση αυτού του σταδίου. Ωστόσο αν καθυστερεί σε βλάβη των πιστωτών το δικαστήριο μπορεί να δώσει άδεια στον σύνδικο ούτως ώστε η εκποίηση να διενεργηθεί βάσει των ειδικών διατάξεων του πτωχευτικού κώδικα και όχι με την κοινή νομοθεσία³⁹⁷. Επιπλέον, να σημειώσουμε ότι η αξία του ακινήτου προσδιορίζεται σύμφωνα με την εκτίμηση του άρθρου 136, αν έχει προηγηθεί απόπειρα μεταβίβασης της επιχείρησης ως συνόλου³⁹⁸, ότι η διακήρυξη κοινοποιείται στους ενυπόθηκους πιστωτές 20 ημέρες πριν τον πλειστηριασμό³⁹⁹ και τέλος ότι οι ασφάλειες αποσβήνονται κατά το άρθρο 151 ΠτΚ.

2. Οι ασφάλειες κατά την διανομή εκπλειστηριάσματος και κάθε εισπραχθέντος ποσού από τον σύνδικο

2.1. Πίνακας διανομής - Προνόμια πιστωτών

Σύμφωνα με το άρθρο 153 ΠτΚ, ο σύνδικος, ακολούθως της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας με οποιονδήποτε τρόπο από αυτούς που αναφέραμε παραπάνω, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση συντάσσει πίνακα διανομής⁴⁰⁰ του πλειστηριάσματος καθώς και κάθε ποσού που εισέπραξε με οποιονδήποτε τρόπο. Ο δε εισηγητής τον κηρύσσει εκτελεστό, τον τοιχοκολλά στο γραφείο του και τον

αποδέχεται εμμέσως πλην σαφώς το αποτέλεσμα της ανωτέρω απόσβεσης. Ομοίως ισχύει και για τα ακίνητα. Βλέπε ειδικότερα *Ψυχομάνης* (2007³), 144.

395. Άρθρα 147 έως 150 ΠτΚ.

396. Ομοίως βλέπε για ανακοπές στην άνω διαδικασία το άρθρο 152 ΠτΚ.

397. Άρθρο 147 ΠτΚ.

398. Άρθρο 148 παρ. 1 ΠτΚ.

399. Άρθρο 148 παρ. 4 ΠτΚ.

400. Ή πίνακα κατάταξης κατά το άρθρο 161 παρ.2 ΠτΚ. Επιπλέον, δυνατή είναι η κατάρτιση περισσότερων πινάκων διανομής, το οποίο προκύπτει από τα άρθρα 157 επ. Υπό το προηγούμενο καθεστώς υποστηριζόταν ότι επρόκειτο για λογαριασμό διανομής και όχι πίνακα κατάταξης. Βλέπε ΑΠ 167/2005, Δ/νη 2006, 515 επ· ΕφΠατρ 162/2007, ΑχαΝομ 2008, 482 επ.

δημοσιεύει στο ΔΔΔ του ΤΝ⁴⁰¹. Σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι ο πίνακας διανομής συντάσσεται με βάση τις επαληθευθείσες απαιτήσεις, οπότε ουσιαστικά κατά μία άποψη και οι ενέγγυοι πιστωτές οφείλουν να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους παρότι στο άρθρο 90 παρ. 2 ορίζεται ότι η μη αναγγελία δεν επιφέρει την απώλεια της εμπράγματης αγωγής, γιατί αλλιώς δεν θα μπορούσαν να καταταγούν στον πίνακα⁴⁰².

Πριν την εισαγωγή του νέου ΠτΚ η εν λόγω κατάταξη γινόταν βάσει των διατάξεων του ΚΠολΔ⁴⁰³. Η εισαγωγή αυτόνομου συστήματος διανομής αποτελεί καινοτομία⁴⁰⁴. Ο πίνακας διανομής του νέου ΠτΚ συντάσσεται βάσει των ειδικών κανόνων του άρθρου 154 ΠτΚ που καθορίζει τα γενικά προνόμια και του 155 ΠτΚ που καθορίζει τα ειδικά προνόμια⁴⁰⁵. Η ρύθμιση έλαβε υπόψη την βασική διάκριση των πιστωτών στις διάφορες κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 21 του ΠτΚ. Οι γενικοί προνομιούχοι, ήτοι αυτοί που ικανοποιούνται προνομιακά από το σύνολο της περιουσίας περιγράφονται στο άρθρο 154 ΠτΚ. Οι ενέγγυοι πιστωτές, δηλαδή όσοι έχουν εμπράγματα ασφάλεια ή ειδικό προνόμιο σε συγκεκριμένο αντικείμενο περιγράφονται στο άρθρο 155 ΠτΚ και τέλος οι ανέγγυοι, οι οποίοι δεν έχουν ούτε προνόμιο ούτε ασφάλεια κατατάσσονται μετά την ικανοποίηση των γενικώς προνομιούχων πιστωτών⁴⁰⁶. Πριν την παράθεση των επιμέρους προνομίων η γενική παρατήρηση που αφορά σε όλα τα προνόμια σε σχέση με το καθεστώς του ΚΠολΔ για την αναγκαστική εκτέλεση και που φυσικά ίσχυαν και για την πτώχευση πριν την εισαγωγή του ΠτΚ είναι κατ' αρχάς ο αποκλεισμός ορισμένων προνομίων και δευτερευόντως ο χρονικός περιορισμός αυτών που ισχύουν ακόμα⁴⁰⁷.

401. Αν πρόκειται για μεταβίβαση επιχείρησης εν συνόλω δημοσιεύεται και σε δύο από τις πέντε μεγαλύτερης κυκλοφορίας εφημερίδες και σε μία οικονομική εφημερίδα. Αν η αξία της έχει προσδιοριστεί ποσό πάνω από 50 εκατομμύρια ευρώ δημοσιεύεται και σε μία διεθνούς κυκλοφορίας εφημερίδα.

402. Μάζης (2008), 83· Μπεχρή-Κεχαγιόγλου, Η σημασία της διαπίστωσης του ενεργητικού και του παθητικού στην πτώχευση, ΕπισκΕΔ 2008, 8 επ. κατά την οποία ο νέος ΠτΚ έλαβε υπόψη του τον κοινοτικό ή διεθνή χαρακτήρα που μπορεί να έχει μια πτώχευση που θα κηρυχθεί στην Ελλάδα και ως εκ τούτου επέλεξε η αναγγελία της απαίτησης να επιβάλλεται ως «βάρος» και στους πιστωτές με εμπράγματα ασφάλεια ή ειδικό προνόμιο κυρίως για την εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων. Βέβαια ούτε στον Κανονισμό «περί αφερεγγυότητας» προβλέπεται με σαφήνεια τέτοιο «βάρος» και μάλιστα σε επίπεδο ΕΕ υποστηρίζονται και οι δύο εκ διαμέτρου απόψεις

403. Ενδεικτικά βλέπε ΕφΘεσσ 4/2010, ΕΠολΔ 2010, 749 επ· ΕφΠατρ 199/2005, ΑχαΝομ 2006, 318 επ· ΕφΑΘ 1666/2000, ΕΕμπΔ 2001, 333 επ.

404. Συμπληρωματικής όμως εφαρμογής επ' αυτού τυγχάνουν οι διατάξεις της ατομικής εκτέλεσης.

405. Για λεπτομερή μελέτη του πίνακα διανομής και των προνομίων του βλέπε Μάζης (2008), 71 επ· Μακρίδου, ΝοΒ 2007, 1045 επ.

406. Κανένας λόγος δε γίνεται στο άρθρο 153 ΠτΚ για τους πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης, όμως κατ' ουσίαν είναι ανέγγυοι. Βέβαια οι πιθανότητες ικανοποίησής τους είναι μηδαμινές αν λάβει κανείς υπόψη ότι ακόμη και οι ανέγγυοι δεν ικανοποιούνται πολλές φορές.

407. Τριανταφυλλίδης Χ., Τα προνόμια στην πτώχευση πριν και μετά τον Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007), ΔΕΕ 2008, 1356 επ· Μάζης, Γενικά προνόμια κατάταξης και Πτώχευση-Δύο θεσμοί σε αντιπαλότητα, ΕπισκΕΔ 2008, 485 επ.

Σύμφωνα με το άρθρο 154 ΠτΚ λοιπόν, από το πλειστηρίασμα ή οποιοδήποτε άλλο ποσό που εισέπραξε ο σύνδικος, κατ' αρχήν προαφαιρούνται τα δικαστικά έξοδα, τα έξοδα διοίκησης και τα ομαδικά πιστώματα⁴⁰⁸, τα οποία σημειωτέον δεν αναγγέλλονται ούτε κατατάσσονται. Ακολούθως κατατάσσονται οι απαιτήσεις των πιστωτών βάσει των προνομίων⁴⁰⁹ που κατέχουν, τα οποία εν συντομία παρατίθενται παρακάτω⁴¹⁰.

Το πρώτο γενικό προνόμιο είναι οι χρηματοδοτήσεις του οφειλέτη οποιασδήποτε φύσεως προκειμένου να εξασφαλισθεί η συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης και των πληρωμών του με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης και το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Το ίδιο προνόμιο έχουν και όσοι συνεισέφεραν αγαθά και υπηρεσίες με βάση τη διαδικασία εξυγίανσης. Το εν λόγω προνόμιο αφορά και στις άνω συνεισφορές που έγιναν από την αίτηση ανοίγματος της διαδικασίας έως την επικύρωσή της⁴¹¹. Ακολουθούν οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τα νοσήλια του οφειλέτη, συζύγου ή τέκνων του μόνο για το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη πτώχευσης⁴¹².

Εν συνεχεία, κατατάσσονται οι απαιτήσεις από εξαρτημένη εργασία⁴¹³ και από πάγια αντιμισθία δικηγόρων⁴¹⁴, οι οποίες προέκυψαν κατά την τελευταία διετία πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Επιπλέον, στην ίδια τάξη κατατάσσονται και απαιτήσεις από αποζημίωση λόγω καταγγελίας της εξαρτημένης εργασίας και από την ίδια αιτία απαιτήσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν. Κατά τρίτον, κατατάσσονται στην εν λόγω τάξη και απαιτήσεις δικηγόρων για έξοδα, αμοιβές και αποζημιώσεις εφόσον αμείβονται κατά υπόθεση και εφόσον προέκυψαν τους τελευταίους έξι μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης⁴¹⁵.

408. Τα ομαδικά πιστώματα δεν προτάσσονται έναντι των απαιτήσεων των εμπραγμάτως ασφαλισμένων ή των κατεχόντων ειδικό προνόμιο στον πλειστηριασμό που επισπεύδει ο ενέγγυος πιστωτής. Βλέπε ΑΠ 776/2009·ΑΠ 450/2006, ΧριΔ 2006, 616 επ· ΕφΑθ 1877/2007, ΔΕΕ 2008, 595 επ.

409. *Ψυχομάνης* (2007³), 333 κατά τον οποίο τα προνόμια δεν αποτελούν ιδιαίτερο δικαίωμα του πιστωτή ή δικαίωμα εξαρτημένο από την απαίτηση αλλά τρόπο ενάσκησης δικαιώματος επί ομάδος περιουσίας, με την έννοια της προτίμησης στην κατάταξη της απαίτησης, οπότε κρίνονται κατά το χρόνο κατάρτισης του πίνακα. Κατ' εξαίρεση όμως στην πτώχευση τα προνόμια μαζί με την απαίτηση αποκρυσταλλώνονται κατά τη στιγμή τη κήρυξης της πτώχευσης. Πάντως είναι επιδεκτικά παραίτησης είτε με την παράλειψη αναγγελίας είτε άτυπα. Κατά την ΕφΑθ 5629/2006, Δ/νη 2007, 276 επ τα προνόμια συµµεταβιβάζονται µε την εκχωρούµενη απαίτηση.

410. Κρίσιμη είναι η παράθεση των προνομίων αν δεχθούμε ότι κατ' ουσίαν τα προνόμια αποτελούν εκ του νόμου ασφάλειες της απαίτησης που της παρέχουν το δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης σε σχέση με άλλες μη προνομιούχες απαιτήσεις.

411. Βλέπε άρθρο 13 του ν. 4013/2011, ο οποίος μεταξύ άλλων τροποποίησε και το άρθρο 154 περ. α.

412. Παρατηρούμε μία χρονική σύντμηση σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς καθότι στον ΚΠολΔ ισχύει για 12 μήνες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού.

413. ΑΠ 1372/2008, ΕΕμπΔ 2008, 880 επ.

414. ΑΠ 225/2010, ΝοΒ 2010, 1744 επ· ΑΠ 1224/2006, ΝΟΜΟΣ.

415. Σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται χρονική περιστολή σε έξι μήνες αντί των 2 ετών αλλά και στην έκτασή της καθότι δεν καταλαμβάνονται οι τόκοι.

Στην ίδια τάξη των γενικών προνομίων εισέρχονται πλέον με το άρθρο 41 παρ. 1-3 του ν. 3863/2010 και οι κύριες απαιτήσεις των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα του πλειστηριασμού. Επομένως καταργήθηκε σιωπηρά η έκτη τάξη του άρθρου 154 ΠτΚ και ο εκεί προβλεπόμενος χρόνος γέννησης των απαιτήσεων^{416 417}.

Περαιτέρω, οι εργατικές απαιτήσεις⁴¹⁸ χαίρουν μίας ιδιαιτέρως ευνοϊκής μεταχείρισης καθότι ικανοποιούνται κατά προτεραιότητα σε σχέση με τις άλλες προνομιακές απαιτήσεις, είναι δηλαδή εξοπλισμένες με υπερπρονόμιο. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 156 ΠτΚ σχετικά με τη συρροή προνομίων, που παραπέμπει στις διατάξεις του άρθρου 977 ΚΠολΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 31 του ν. 1545/1985, ορίζεται ότι οι απαιτήσεις από εξαρτημένη εργασία την τελευταία πριν την κήρυξη της πτώχευσης διετία και οι απαιτήσεις για αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας χωρίς χρονικό περιορισμό ικανοποιούνται κατ' απόλυτη προτεραιότητα πριν διαιρεθεί ακόμη το πλειστηρίασμα σε ποσοστά 1/3 για τους γενικούς προνομιούχους και κατά 2/3 για τους ειδικούς προνομιούχους. Δηλαδή προηγούνται στην κατάταξη επί του προϊόντος εκποίησης έναντι των άλλων προνομιούχων πιστωτών, μεταξύ αυτών και των ενέγγυων που ανήκουν στους ειδικά προνομιούχους. Οι εν λόγω απαιτήσεις δηλαδή μόνο τυπικά ανήκουν στην τρίτη τάξη του πίνακα διανομής. Παρότι θα μπορούσε κανείς να πει ότι η εν λόγω εξαίρεση κατά κάποιο τρόπο νοθεύει τη σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών, είναι προφανές και δικαιολογημένο ότι λόγοι κοινωνικής ανάγκης και στήριξης των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων οδήγησαν τον νομοθέτη στην παραπάνω επιλογή.

Στις ως άνω απαιτήσεις θεωρείται ότι υπάγονται όλες οι απαιτήσεις εξ αφορμής της εξαρτημένης εργασίας, ήτοι οποιαδήποτε παροχή που παρέχεται ως αντάλλαγμα της τελευταίας, περιλαμβανομένης και της απαίτησης αποζημίωσης κατά τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού ή της αξίωσης από ακύρως παρασχεθείσα εργασία ή της αξίωσης μισθών υπερημερίας ή της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος⁴¹⁹ και άλλες περιπτώσεις. Κριτήριο για την υπαγωγή της αξίωσης στις προνομιακές απαιτήσεις είναι κατά τον ΑΠ

416. Χατζηϊωάννου Β., Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, ΝοΒ 2011, 2076 επ. Βλ Κοτσόρης, Πτωχευτικό δίκαιο, 2011⁸, 713, ο οποίος δεν κάνει καμία αναφορά για αυτή την αλλαγή τάξης

417. Βλέπε και άρθρο 56 του ν. 3994/2011, με το οποίο κατά τροποποίηση του άρθρου 975 ΚΠολΔ οι απαιτήσεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης υπήχθησαν στην τρίτη κατηγορία για την ατομική αναγκαστική εκτέλεση..

418. Μακρίδου, Δικονομία εργατικών απαιτήσεων, 2009, 282 επ.

419. Πάντως η αξίωση πρέπει να εμπίπτει μέσα στην διετία βλ και ΟΛΑΠ 3/2011, ΝΟΜΟΣ. Βλ και Ψυχομάνης, Περί διατηρήσεως του γενικού προνομίου των απαιτήσεων από παροχή εξαρτημένης εργασίας επί πτωχεύσεως και εκτός ορίων της ΚΠολΔ 975 παρ. 3, ΔΕΕ 2006, 990 επ.

η ανάγκη άμεσου αιτιώδους συνδέσμου της απαιτήσεως με την παροχή εξαρτημένης εργασίας⁴²⁰.

Με καταληκτικό χρόνο αυτόν της κήρυξης της πτώχευσης^{421 422} υπάγονται στο προνόμιο όσες εργατικές απαιτήσεις γεννήθηκαν κατά την τελευταία διετία και ανεξαρτήτως χρόνου γέννησης όσες απαιτήσεις αφορούν σε αποζημίωση λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Σε αυτό το υπερπρονόμιο εμπίπτουν ακόμη και οι τόκοι⁴²³, λόγω του παρεπομένου χαρακτήρα τους και της ευρείας διατύπωσης του άρθρου 31 του ν. 1545/1985 και μάλιστα για τα ίδια χρονικά διαστήματα των κύριων εργατικών απαιτήσεων⁴²⁴. Φυσικά και οι πέραν της διετίας παραχθέντες τόκοι μπορούν να ικανοποιηθούν αλλά όχι εξοπλισμένοι με το παραπάνω προνόμιο αλλά ως κοινά ανέγγυα πιστώματα.

Εν συνεχεία, τέταρτο γενικό προνόμιο αποτελούν οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων και εφόσον προέκυψαν τους 12 μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Και εδώ παρατηρούμε μια χρονική σύντμηση, από τους 24 στους 12 μήνες. Κατόπιν, κατατάσσεται το Δημόσιο για πάσης φύσεως ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις και όχι μόνο από φόρους, όπως το άρθρο 154 ΠτΚ προβλέπει καθότι με το άρθρο 4 παρ. 6 του νόμου 3808/2009⁴²⁵ επανέρχεται και ισχύει το άρθρο 61 παρ. 5 του ν.δ. 356/1974 περί ΚΕΔΕ (Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων), η οποία είχε καταργηθεί με το άρθρο 181 περ. στ ΠτΚ του ν. 3588/2007. Οι δε μη ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις κατατάσσονται ως ανέγγυες.

420. ΟΛΑΠ 9/2007, Αρμ 2008,100 επ· ΑΠ 158/1996, ΕλλΔνη 1997, 582 επ· ΕφΑθ 8470/2000, ΕλλΔνη 2002, 1471 επ.

421. ΟΛΑΠ 22/2000, ΝοΒ 2001, 602 επ· ΑΠ 1026/2010, ΔΕΕ 2010, 1187 επ· ΑΠ 1023/2009, ΧρΙΔ 2010, 280 επ· ΑΠ 225/2010, ΝοΒ 2010, 1744 επ· ΑΠ 1765/2009, ΕφΑΔ 2010, 723 επ· ΑΠ 1625/2008, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1779/2007, ΝοΒ 2008, 702 επ· ΑΠ 1158/2006, ΧρΙΔ 2006, 992 επ· ΑΠ 1101/2006, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 127/2006, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1585/2005, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1501/2003, ΝοΒ 2004,791· ΑΠ 1484/2003, Δ/νη 2005, 1086 επ. Ούτως ή άλλως επέκταση και σε τόκους μετά την κήρυξη της πτώχευσης δεν είναι δυνατή καθότι ήδη από αυτό το σημείο αναστέλλεται η τοκοφορία των απαιτήσεων των γενικώς προνομιούχων πιστωτών γιατί το άρθρο 24 παρ. εξαιρεί ρητά μόνο τους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους και τους έχοντες ειδικό προνόμιο, αίροντας κάθε σχετική αμφισβήτηση που είχε δημιουργηθεί με το παλαιό καθεστώς, το οποίο δεν έκανε διάκριση ανάμεσα σε γενικούς και ειδικούς προνομιούχους πιστωτές. Βλέπε και *Κοτσίρης* (2008⁷), 639.

422. Αν εντωμεταξύ έχει προηγηθεί ορισμός αρχικού πλειστηριασμού από ενυπόθηκο δανειστή πριν την κήρυξη της πτώχευσης καταληκτικό σημείο θεωρείται αυτό του πλειστηριασμού. Βλέπε ΑΠ 225 2010, ΕΕμπΔ 2010, 703 επ.

423. Αναλυτικότερα βλέπε *Δούβλης Β.*, Η τοκοφορία των εργατικών απαιτήσεων στην πτώχευση, την εξυγίανση και την εκκαθάριση υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, 1996, 25 επ.

424. ΟΛΑΠ 22/2000, ΝοΒ 2001, 602 επ· ΑΠ 1026/2010, ΔΕΕ 2010, 1187 επ· ΑΠ 1023/2009, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1779/2007, ΔΕΕ 2008, 593 επ· ΑΠ 1158/2006, ΕλλΔνη 1006, 1399 επ· 1241/2005, ΝΟΜΟΣ· 1486/2003, ΧρΙΔ 2004, 353 επ· ΑΠ 1485/2003, ΝοΒ 2004,786 επ· 1484/2003, ΕλλΔνη 2005, 1086· ΑΠ 613/2001, ΔΕΕ 2001, 1005 επ· ΕφΑθ 392/2009, Δ/νη 2009, 1483 επ· ΕφΠατρ 840/2007, ΑχαΝομ 2008, 417 επ.

425. «Έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης, έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης των μεγάλων επιχειρήσεων και της μεγάλης ακίνητης περιουσίας».

Από την άλλη μεριά τα ειδικά προνόμια του άρθρου 155 ΠτΚ, δηλαδή τα προνόμια επί απαιτήσεων σε ορισμένο κινητό ή ακίνητο πράγμα ή σε ποσότητα χρημάτων, έχουν ως εξής:

Κατ' αρχήν προηγούνται οι απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος το τελευταίο πριν την κήρυξη της πτώχευσης εξάμηνο, οπότε παρατηρούμε εν προκειμένω έναν χρονικό περιορισμό σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς. Ακολουθούν οι απαιτήσεις για το κεφάλαιο και τους τόκους των δύο τελευταίων ετών πριν την κήρυξη της πτώχευσης, επί των οποίων υπάρχει ενέχυρο ή υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης. Τέλος κατατάσσονται οι απαιτήσεις που προέκυψαν για τη παραγωγή και τη συγκομιδή καρπών κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης, οπότε πάλι βλέπουμε μία χρονική σύντμηση. Φυσικά αυτό το προνόμιο το οποίο παρουσιάζει ενδιαφέρον για την παρούσα μελέτη αλλά και γενικότερα λόγω της συχνής εμφάνισής του είναι αυτό που αφορά στις απαιτήσεις τις εξασφαλισμένες με ενέχυρο, υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης. Ως εκ τούτου θα εξεταστεί αναλυτικότερα στην ενότητα που αμέσως ακολουθεί.

Να σημειώσουμε, επίσης, ότι επί συρροής των παραπάνω προνομίων, προηγούνται στην κατάταξη οι εργατικές απαιτήσεις όπως είδαμε και εν συνεχεία εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 977 ΚΠολΔ στην οποία παραπέμπει το άρθρο 156 ΠτΚ με την εκεί προβλεπόμενη διαίρεση του πλειστηριάσματος σε ποσοστά 1/3 και 2/3 αντίστοιχα. Στα επόμενα άρθρα 157 έως 160 ΠτΚ εισάγονται κανόνες για τη διανομή του πλειστηριάσματος με τη σύνταξη περισσότερων πινάκων διανομής. Τέλος, το άρθρο 161 ΠτΚ προβλέπει την δυνατότητα προσβολής του πίνακα κατάταξης⁴²⁶ από τον έχοντα έννομο συμφέρον με ανακοπή εντός 10 ημερών από την επομένη της τελευταίας χρονολογικά δημοσίευσης του, η οποία απευθύνεται κατά του συνδίκου και κατά συγκεκριμένων πιστωτών και επί της οποίας αποφαίνεται το πτωχευτικό δικαστήριο⁴²⁷. Η απόφαση αυτή υπόκειται μόνο σε έφεση.

2.2. Κατάταξη απαιτήσεων εξασφαλισμένων με ενέχυρο, υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης

Όπως και προηγουμένως τονίσαμε οι απαιτήσεις από κεφάλαιο και τόκους των δύο τελευταίων ετών, οι οποίες είναι εξασφαλισμένες με ενέχυρο, υποθήκη ή

426. Ενδεικτικά βλέπε ΑΠ 557/2010, ΧρΙΔ 2011, 359 επ· ΑΠ 1779/2007, ΔΕΕ 2008, 593 επ· ΕφΔωδ 372/2009, ΝΟΜΟΣ.

427. Κατά τον Μάζη (2008), 92 η διάταξη του άρθρου 6 του ν. 4001/1959, σύμφωνα με την οποία οι τράπεζες μπορούν να αναλάβουν με κατάθεση εγγυητικής επιστολής το ποσό της κατάταξής τους παρά την κατ' αυτής άσκηση ανακοπής εφαρμόζεται και εν προκειμένω γιατί δεν έρχεται σε αντίθεση με τον ΠτΚ.

προσημείωση υποθήκης⁴²⁸ επί συγκεκριμένου αντικειμένου⁴²⁹ κατατάσσονται στη δεύτερη τάξη των ειδικών προνομίων.

Πολύ κρίσιμο αποτελεί το γεγονός ότι υπό το νέο καθεστώς του ΠτΚ οι διατάξεις 1218 ΑΚ για το ενέχυρο και 1289 ΑΚ για την υποθήκη και 52 ν.δ. 17.7/1923 δεν εφαρμόζονται ούτε όταν το κεφάλαιο είναι τοκοφόρο.

Συγκεκριμένα, μέχρι την εισαγωγή του ΠτΚ η κρατούσα άποψη τόσο θεωρίας όσο και νομολογίας υποστήριζε τα ακόλουθα⁴³⁰. Η διάταξη του άρθρου 1289 ΑΚ, η οποία ορίζει ότι η υποθήκη ασφαλίζει τους τόκους ενός έτους πριν την πτώχευση και τους τόκους μετά από αυτήν μέχρι την πληρωμή του χρέους, δηλαδή μέχρι να καταστεί αμετάκλητος ο πίνακας διανομής, ως ενδοτικού χαρακτήρα, δεν εφαρμόζεται αν το ποσό της εγγραφής είναι καθορισμένο στο σύνολό του για κεφάλαιο, τόκους και έξοδα. Εφόσον λοιπόν οι τόκοι υπερέβαιναν το υποθηκικό όριο δεν κατατάσσονταν προνομιακά αλλά τυχαίως⁴³¹ εκτός αν υπήρχε ρητή σημείωση ότι το ποσό εξασφάλιζε πέραν του ορίου και τους τόκους⁴³². Αν όμως η εγγραφή γινόταν με την μνεία ότι είναι τοκοφόρο τότε το άρθρο ΑΚ 1289 ετύγχανε εφαρμογής. Το ίδιο μάλιστα προβλέπεται και στο άρθρο 52 του ν.δ. 17.7.-13.8/1923, κατά το οποίο επίσης ασφαλίζονταν οι τόκοι ενός έτους προ της εγγραφής επιταγής στο βιβλίο κατασχέσεων και απεριόριστα οι τόκοι που καθίσταντο απαιτητοί μετά την κατάσχεση⁴³³. Με την εισαγωγή του άρθρου 155 ΠτΚ η αντιμετώπιση παραμένει ίδια σε σχέση με το προγενέστερο καθεστώς, αναφορικά με εγγραφή υποθήκης για συγκεκριμένο ποσό, δηλαδή πάλι δεν εφαρμόζεται το άρθρο ΑΚ 1289. Επιπλέον όμως, το ανωτέρω άρθρο δεν τυγχάνει εφαρμογής ούτε και στην περίπτωση που η υποθήκη ενεγράφη ως τοκοφόρα. Ειδικότερα, το άρθρο 155 ΠτΚ ορίζει ρητά ότι καταλαμβάνονται πλέον οι τόκοι των δύο τελευταίων ετών πριν την πτώχευση σε αντίθεση με το άρθρο 1289 ΑΚ, με το οποίο καταλαμβάνονταν οι τόκοι μόνο ενός έτους πριν τον πλειστηριασμό.

428. Και κυμαινόμενη ασφάλεια του ν. 2844/2000. *Περάκης* (2010), 388.

429. Για πλοία και αεροσκάφη δεν εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις αλλά οι ειδικές των άρθρων 205, 206 ΚΙΝΔ και 74-76 παρ. 2 ν. 1815/1988.

430. Τα παραπάνω συνεχίζουν ωστόσο να ισχύουν για την ατομική αναγκαστική εκτέλεση του ΚΠολΔ.

431. ΑΠ 738/1989, ΕλλΔνη 1990, 1263 επ· ΑΠ 1023/2009, ΧρΙΔ 2010, 280 επ· ΕφΛαρ 392/2001, Δικογραφία 2002, 38 επ· ΕφΛαρ 86/2000, Δικογραφία 2000, 221 επ· ΕφΑθ 4904/1995, ΕλλΔνη 1997, 148 επ· ΜΠρΘεσσ 12869/2004, Αρμ 2005, 1093 επ.

432. ΑΠ 353/2010, ΕΠολΔ 2010, 605 επ· ΑΠ 1218/2007, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 723/2006, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 2/2005, Δνη 2005, 836 επ· ΑΠ 1155/2004, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 807/2004, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 400/2003, ΝοΒ 2003, 1860 επ· ΑΠ 304/2003, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 52/2003, ΝοΒ 2003, 1623 επ· ΑΠ 118/2001, ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 399/2001, ΑρχΝ 2002, 635 επ· ΕφΛαρ 86/2000, Δικογραφία 2000, 221 επ· ΜΠρΘεσσ 3852/2008, ΕφΑΔ 2010, 186 επ· ΜΠρΘεσσ 12869/2004, Αρμ 2005, 1093 επ.

433. Κατά τη μάλλον κρατούσα γνώμη η εξασφάλιση αυτών των τόκων είναι ανεξάρτητη από το αν το κεφάλαιο της απαίτησης έχει εγγραφεί ως τοκοφόρο ή όχι. Βλ ΑΠ 299/1995, ΔΕΕ 1995, 992 επ.

Ενόψει της παραπάνω περιγραφείσας τροποποίησης, θεωρείται, κατά μία άποψη⁴³⁴, ότι η το προνόμιο της τάξης αυτής διευρύνθηκε συγκρινόμενο με το προηγούμενο καθεστώς και ευνοώντας έτσι τους ενέγγυους πιστωτές. Κατά άλλη δε άποψη⁴³⁵, δεν υφίσταται καμία τέτοια διεύρυνση του προνομίου των εμπραγμάτως εξασφαλισθέντων. Δικαιολογητικός λόγος της μη διεύρυνσης είναι κατ' αρχήν ότι το άρθρο 1289 ΑΚ τέθηκε υπέρ του ενυπόθηκου δανειστή σε ενίσχυση της εμπράγματος ασφάλειάς του ενώ το 155 ΠτΚ τέθηκε για περιορισμό του προνομίου του. Επιπλέον, και η τελολογία θέσπισής του κανόνα στα πλαίσια της πτώχευσης οδηγούν στο ίδιο συμπέρασμα. Η ίδια άποψη υποστηρίζει ότι το άρθρο 155 ΠτΚ αναφέρεται και στο ενέχυρο, του οποίου η απαίτηση είναι ασφαλισμένη σε όλη της την έκταση κατά το άρθρο 1218 ΑΚ και για το οποίο σίγουρα δεν μπορούμε να μιλάμε για διεύρυνση. Ωστόσο μικρή σημασία έχει η διχογνωμία καθότι το κρίσιμο συμπέρασμα είναι ότι εφαρμόζεται πλέον ο κανόνας του 155ΠτΚ, αποκλειόμενης της εφαρμογής των άρθρων 1289ΑΚ, 1218ΑΚ και 52 του ν.δ. 1923 σε περίπτωση.

Εν συνεχεία, ας μη λησμονούμε ότι η επέλευση της πτώχευσης δεν αναστέλλει την τοκογονία των απαιτήσεών τους. Ως εκ τούτου η διετία θα πρέπει να έχει ως καταληκτικό χρονικό σημείο όχι την κήρυξη της πτώχευσης αλλά τη σύνταξη του πίνακα⁴³⁶. Επιπροσθέτως, σχετικά με την υποθήκη και την προσημείωση να σημειώσουμε ότι δεν επιτρέπεται να εισχωρήσουν και άλλοι τόκοι πέραν της διετίας ακόμη και αν το ποσό της εγγραφής υποθήκης δεν καλύφθηκε. Επίσης, αν η ίδια η υποθήκη έχει εγγραφεί για ασφάλεια τόκων, το προνόμιό του μέρους, που αφορά σε τόκους για το χρόνο πριν τη διετία, αδρανεί. Τέλος, αποκλείεται η ασφάλιση τόκων των τόκων.

Άλλο σημαντικό σημείο του νόμου αποτελεί η ρητή πρόβλεψη της προνομιακής κατάταξης και της προσημείωσης υποθήκης, μαζί με το ενέχυρο και την υποθήκη, σύμφωνα με το άρθρο 155 ΠτΚ. Η διάταξη αυτή έρχεται σε απόλυτη συμφωνία με τη ρητή λήψη θέσης της νομολογίας⁴³⁷ υπέρ της άποψης ότι και οι προσημειούχοι δανειστές δύνανται εφόσον κατέχουν τίτλο να επιδιώξουν την ατομική δίωξη του οφειλέτη τους αρκεί η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης να έλαβε χώρα πριν την ύποπτη περίοδο, για τις τράπεζες δε και εντός αυτής⁴³⁸. Επί του παρόντος ζητήματος λοιπόν είναι ξεκάθαρο πλέον ότι ο προσημειούχος πιστωτής κατατάσσεται προνομιακά⁴³⁹, δηλαδή λαμβάνει τη σειρά που θα είχε αν επρόκειτο για υποθήκη.

434. Μακρίδου, ΝοΒ 2007, 1045 επ.

435. Μάζης (2008), 77.

436. ΕφΑθ 2492/2005, Δ/νη 2005, 1731 επ.

437. ΟΛΑΠ 14/2006, ΕλλΔνη 2006, 1601 επ.

438. Βλέπε αναφορά σε προηγούμενο κεφάλαιο.

439. ΑΠ 1486/2004, Δ/νη 2005, 824 επ. Αλλά πάντως κατά τον *Ψυχομάνη* (2007³), 334 επ η κατάταξη του προσημειούχου δανειστή δεν είναι προνομιακή πριν την τελεσιδικία της απόφασης

Ωστόσο κατατάσσεται τυχαίως υπό διπλή αίρεση. Τυχαίως σημαίνει ότι κατατάσσεται στον πίνακα διανομών προσωρινά, υπό την επιφύλαξη της οριστικής του κατάταξης, χωρίς μέχρι τότε να του καταβάλλεται το ποσό αυτό, το οποίο όμως παρακρατείται από το σύνδικο κατά τις διανομές για να του αποδοθεί αργότερα⁴⁴⁰. Παράλληλα δε υπάρχει πρόβλεψη και για την περίπτωση που οι απαιτήσεις του προσημειούχου παύσουν να υπάρχουν, οπότε ορίζεται και εναλλακτικός τρόπος διανομής χωρίς την παραπάνω απαίτηση.

Αν τελικώς το πράγμα εκπλειστηριασθεί και το εκπλειστηρίασμα καταβληθεί, η προσημείωση υποθήκης αποσβήνεται αλλά ο προσημειούχος, που είναι τυχαίως καταταχθείς ικανοποιείται προνομιακά υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον έχει επιδικασθεί τελεσίδικα η απαίτησή του, χωρίς να απαιτείται η τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη αφού προσημείωση δεν υπάρχει⁴⁴¹. Και φυσικά η διάταξη αφορά μόνο στις προσημειώσεις που ενεγράφησαν πριν την κήρυξη της πτώχευσης και μάλιστα πριν την ύποπτη περίοδο, γιατί οι μεν εγγραφείσες μετά την κήρυξη της πτώχευσης θεωρούνται άκυρες⁴⁴² και οι δε εγγραφείσες εντός της υπόπτου περιόδου ανακαλούνται υποχρεωτικά.

Περαιτέρω, άλλο ζήτημα σχετιζόμενο με την εμπράγματη εξασφάλιση είναι η διάταξη του άρθρου 155 ΠτΚ παρ. 2, η οποία ορίζει ότι σε περίπτωση ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη με μεταβίβαση της επιχείρησης ως συνόλου, τότε οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι ή οι έχοντες ειδικό προνόμιο επί του υπεγγύου πράγματος κατατάσσονται ειδικά επί του ποσού του μέρους του τιμήματος που αντιστοιχεί στο μεταβιβασθέν στοιχείο.

Ακολούθως, αν η απαίτηση, η οποία βαρύνεται με εμπράγματη ασφάλεια τελεί υπό αίρεση ισχύει ότι ισχύει γενικά για τις απαιτήσεις με αίρεση κατά το άρθρο 22 ΠτΚ. Ειδικότερα, αν τελεί υπό διαλυτική αίρεση, λαμβάνεται υπόψη ως μη τελούσα υπό αίρεση. Αν, από την άλλη μεριά, τελεί υπό αναβλητική αίρεση κατατάσσεται τυχαία. Άλλο είναι το ζήτημα της απαίτησης της επιβαρυνμένης με ασφάλεια τελούσα υπό αναβλητική αίρεση, όπως πχ η προσημείωση υποθήκης. Και σε εκείνη την περίπτωση όμως πάλι η κατάταξη είναι τυχαία.

και της τροπής της προσημείωσης σε υποθήκη, παρά την αντίθετη εντύπωση που δίνει το άρθρο 155 ΠτΚ.

440. ΑΠ 31/2009, ΕφΑΔ 2009,1394 επ· ΑΠ 1229/2008, Δίκη 2008, 1050 επ· ΑΠ 125/2006, ΝοΒ 2006, 1769· ΑΠ 649/1994, ΝοΒ1995, 821 επ· ΑΠ 691/1990, ΕλλΔνη 1991, 776 επ· ΕφΑθ 4/2010, ΕΠλοΔ 2010, 749 επ· ΕφΑθ 146/2007, ΔΕΕ 2007, 687 επ κ.α.

441. *Ψυχομάνης* (2008³), 335· *Σπυριδάκης* (2008), 360· *Κοτσίρης* (2008⁷), 634.

442. ΑΠ 1507/2006, ΝΟΜΟΣ.

Επίσης, άλλο θέμα που άπτεται των εμπράγματων εξασφαλίσεων είναι η σύνταξη πινάκων διανομής κατά τα άρθρα 157-160 ΠτΚ⁴⁴³. Ο νόμος, κατά πρώτον, διακρίνει την περίπτωση, σύμφωνα με την οποία το τίμημα των ακινήτων διανέμεται πριν ή συγχρόνως με το τίμημα των κινητών, οπότε οι ενυπόθηκοι πιστωτές, εφόσον δεν αποπληρώθηκε η απαίτησή τους, μετέχουν με τους ανέγγυους για το εναπομείναν ποσό υπό την προϋπόθεση της επαλήθευσης των ως άνω απαιτήσεών τους⁴⁴⁴. Κατά δεύτερον, προβλέπεται η περίπτωση κατά την οποία οι διανομές του τιμήματος των κινητών προηγούνται των διανομών των ακινήτων οπότε οι ενυπόθηκοι πιστωτές μετέχουν για ολόκληρη την απαίτησή τους στις διανομές, υπό την προϋπόθεση ότι επαληθεύτηκαν οι απαιτήσεις τους⁴⁴⁵. Μετά όμως τη διανομή του τιμήματος των ακινήτων επέρχεται οριστική ρύθμιση κατά την οποία α) Εάν οι προνομιούχοι ή οι ενυπόθηκοι πιστωτές καταταγούν στο τίμημα του ακινήτου για το σύνολο της απαίτησής τους και το εισπράξουν η ανέγγυα ομάδα υποκαθίσταται αντί αυτών στα ποσά που έλαβαν από τη διανομή του τιμήματος των κινητών⁴⁴⁶, β) Εάν οι γενικοί προνομιούχοι και οι ενυπόθηκοι πιστωτές καταταγούν στο τίμημα των ακινήτων για μέρος μόνο της απαίτησής τους τότε λαμβάνουν τελικά το ίδιο ποσό που θα ελάμβαναν αν είχε προηγηθεί η διανομή από το τίμημα των ακινήτων⁴⁴⁷ και τέλος γ) Εάν οι γενικοί προνομιούχοι και οι ενυπόθηκοι πιστωτές δεν έτυχαν επωφελούς κατάταξης στο τίμημα των ακινήτων τότε θεωρούνται ανέγγυοι πιστωτές και κρατούν ότι εισέπραξαν από τις διανομές του τιμήματος των κινητών⁴⁴⁸. Είναι προφανές ότι τα ανωτέρω αντικείμενα είναι ιδιαίτερος εξειδικευμένα και παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες στην εφαρμογή τους και ως εκ τούτου δε θα προβούμε σε περαιτέρω ανάλυσή τους.

Κλείνοντας την ενότητα, να τονίζουμε ότι οι ενέγγυοι πιστωτές ικανοποιούνται καταρχήν από το υπέγγυο αντικείμενο. Πολύ σημαντική όμως είναι η πρόσφατη τροποποίηση του άρθρου 26 εδ. β με το άρθρο 13 του ν. 4013/2011, με την οποία λύνεται πλέον το ζήτημα της αντίφασης του εν λόγω άρθρου με το άρθρο 160 παρ. 1, που είχε δημιουργηθεί με την εισαγωγή του ΠτΚ. Εν προκειμένω, ο νόμος ρητά ορίζει ότι αν ο ενέγγυος πιστωτής δεν ικανοποιήθηκε πλήρως από το υπέγγυο αντικείμενο

443. Κοτσίρης (2008⁷), 651 επ· Αλεξανδρή, Ο περιορισμός των δικαιωμάτων των προνομιούχων δανειστών με τον νέο Πτωχευτικό Κώδικα, ΕπισκεΔ 2008, 39 επ ο οποίος καταδεικνύει ότι από τη διάταξη του άρθρου 160 ΠτΚ στην πραγματικότητα οι γενικώς προνομιούχοι πιστωτές εξομοιώνονται με τους ανέγγυους πιστωτές.

444. Άρθρο 157 ΠτΚ.

445. Άρθρο 158 ΠτΚ.

446. Άρθρο 159 ΠτΚ.

447. Άρθρο 160 παρ. 2 ΠτΚ.

448. Άρθρο 162 παρ. 3 ΠτΚ.

δικαιούται να ικανοποιηθεί για το υπόλοιπο από το σύνολό της περιουσίας ως ανέγγυος⁴⁴⁹.

3. Το κλείσιμο της ένωσης των πιστωτών ως μορφή περάτωσης της πτώχευσης και άλλοι τρόποι περάτωσης αυτής

3.1. Εισαγωγικά

Σύμφωνα με το άρθρο 164 ΠτΚ, η περάτωση της πτώχευσης επέρχεται με το κλείσιμο της ένωσης των πιστωτών, δηλαδή με τη ρευστοποίηση της πτωχευτικής περιουσίας και τη διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, αλλά επιπλέον και με την επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης καθώς επίσης και με την παύση των εργασιών της πτώχευσης λόγω έλλειψης ενεργητικού ή λόγω παρόδου του μέγιστου προβλεπόμενου χρόνου. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 170 παρ. 4,5 ΠτΚ η περάτωση της πτώχευσης επέρχεται και με την πτωχευτική αποκατάσταση του οφειλέτη λόγω εξόφλησης των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους ενώ δύναται να επέλθει, κατά τη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου, και σε περίπτωση πτωχευτικής αποκατάστασης λόγω παρέλευσης δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Σχετικά με την ένωση των πιστωτών έγινε λόγος παραπάνω, σχετικά με το σχέδιο αναδιοργάνωσης θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο αλλά μάλλον κρίσιμο θα ήταν να εξετάσουμε τη βασική λειτουργία και των άλλων τρόπων περάτωσης πριν αναφερθούμε συνολικά στα αποτελέσματά τους.

Η έννοια και η νομική φύση της παύσης των εργασιών της πτώχευσης⁴⁵⁰, ενώ υπό το προηγούμενο καθεστώς είχε αμφισβητηθεί, υποστηριζόμενων ποικίλων απόψεων⁴⁵¹, δίδεται πλέον ρητά από το νέο πτωχευτικό κώδικα. Ειδικότερα ο ΠτΚ επέλεξε την λιγότερο υποστηριζόμενη αλλά την πλέον αποτελεσματική λύση εξισώνοντας την παύση των εργασιών της πτώχευσης με περάτωση της πτώχευσης και μάλιστα με οριστική μορφή⁴⁵².

Ο πρώτος λόγος⁴⁵³ που μπορεί να επιφέρει την δικαστική παύση των εργασιών της πτώχευσης είναι η έλλειψη ενεργητικού⁴⁵⁴, δηλαδή η έλλειψη των αναγκαίων

449. Βλ. Παμπούκης, ΕπισκΕΔ 2008, 21 επ ο οποίος ουσιαστικά είχε προτείνει αυτή τη λύση και την ερμηνεία του νόμου κατ' αυτό τον τρόπο και υπό το προηγούμενο καθεστώς. Βλέπε αναλυτικά σε προηγούμενο κεφάλαιο.

450. Ενδεικτικά βλέπε ΕφΘεσς 2074/2010, ΕπισκΕΔ 2010, 1199 επ.

451. ΟΛΑΠ 395/1980, ΝοΒ 1981, 1759· ΑΠ 521/2002, 1257· ΑΠ 609/1986, ΕΕμπΔ 1987, 640 επ. Βλέπε γενικά για το θεσμό *Χατζηνικολάου*, Η παύση των εργασιών της πτώχευσης, 1993.

452. Υπό το προηγούμενο καθεστώς γινόταν δεκτή η προσωρινή αδράνεια ή αναστολή της πτώχευσης.

453. Άρθρο 166 παρ. 1 ΠτΚ.

χρημάτων ή ευχερώς ρευστοποιήσιμης περιουσίας προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα⁴⁵⁵ για τη συνέχιση της πτωχευτικής διαδικασίας⁴⁵⁶. Κατά συνέπεια, τα απαιτούμενα χρήματα μπορούν να προέλθουν μόνο από την πτωχευτική περιουσία και όχι από καταβολές του οφειλέτη ή τρίτου που δεν αφορούν σε αυτήν. Επίσης, δεν αρκεί περιουσία, η οποία δεν είναι δυνατό να ρευστοποιηθεί ή είναι δύσκολα ρευστοποιήσιμη. Ωστόσο, έλλειψη ενεργητικού δε συνιστά η απλή διαπίστωση ότι η περιουσία δεν επαρκεί για τη διανομή μερίσματος στους πιστωτές. Δικαιολογητικός λόγος της παραπάνω διάταξης είναι ότι η συνέχιση μίας διαδικασίας η οποία δε θα ήταν δυνατό να φτάσει στο σημείο της ικανοποίησης των πιστωτών, ελλείψει χρημάτων, μάλλον είναι άσκοπη και ζημιογόνος και για τους ίδιους του πιστωτές⁴⁵⁷. Εάν πληρούται λοιπόν η παραπάνω προϋπόθεση, το πτωχευτικό δικαστήριο κατόπιν αίτησης είτε του οφειλέτη, πιστωτή, του συνδίκου είτε αυτεπαγγέλτως, κηρύσσει την παύση των εργασιών μετά από έκθεση του εισηγητή και αφού ακούσει το σύνδικο και την επιτροπή των πιστωτών. Η απόφαση υπόκειται στη δημοσιότητα του άρθρου 8 ΠτΚ. Η παύση μπορεί να κηρυχθεί σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας εκτός αν έχει επικυρωθεί σχέδιο αναδιοργάνωσης ή αν έχει επέλθει αποκατάσταση του οφειλέτη λόγω εξόφλησης και λόγω παρόδου δεκαετίας και το δικαστήριο έχει ήδη κηρύξει την περάτωση της πτώχευσης και τέλος εκτός εάν έχει επέλθει το στάδιο της ένωσης. Κατά της ως άνω απόφασης μπορεί να ασκηθεί έφεση⁴⁵⁸, από τον οφειλέτη ή ειδικό ή καθολικό του διάδοχο και τον εισαγγελέα πρωτοδικών αλλά όχι από πιστωτές⁴⁵⁹. Επίσης, η απόφαση υπόκειται σε ανακοπή ερημοδικίας, αναίρεση⁴⁶⁰, αναψηλάφηση αλλά και ανάκληση κατά το άρθρο 758 ΚΠολΔ. Στην περίπτωση λοιπόν που ευδοκιμήσει κάποιο από τα παραπάνω ένδικα μέσα-βοηθήματα επέρχεται η ανατροπή της απόφασης με αποτέλεσμα την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση. Και για μεν την ανάκληση του 758 ΚΠολΔ η ανατροπή δεν λειτουργεί αναδρομικά, οπότε θα πρέπει να θεωρείται ως αίτηση για νέα κήρυξη της πτώχευσης, για την ανατροπή όμως με τους άλλους τρόπους η πτωχευτική διαδικασία συνεχίζεται

454. Ήδη και σε προγενέστερο στάδιο όταν αποδεικνύεται ότι η περιουσία του οφειλέτη δε θα επαρκέσει για την κάλυψη της διαδικασίας, η αίτηση για κήρυξη πτώχευσης απορρίπτεται από το δικαστήριο, κατά το άρθρο 6 παρ. 2 ΠτΚ. Σε εκείνη την περίπτωση καταχωρίζεται το όνομα ή η επωνυμία του οφειλέτη στο ΓΕΜΗ καθώς και στα Μητρώα Πτωχεύσεων, διαγράφεται όμως με την πάροδο τριετίας.

455. Στην έννοια των εξόδων για την εξακολούθηση της διαδικασίας περιλαμβάνονται τα δικαστικά έξοδα, τα έξοδα δημοσιεύσεων, η προσωρινή αντιμισθία του συνδίκου και έξοδα διαχείρισης της πτωχευτικής περιουσίας.

456. Συνέχιση της πτώχευσης δεν εννοείται μόνο η εξεύρεση των αναγκαίων για το επόμενο μόνο στάδιο της πτώχευσης αλλά η επάρκεια τους μέχρι την περάτωση αυτής.

457. Κοτσίρης (2008⁴), 654.

458. Η οποία στρέφεται και κατά του συνδίκου εάν ασκηθεί εντός της μηνιαίας προθεσμίας. Αν ασκηθεί αργότερα έχουν επέλθει τα αποτελέσματα της περάτωσης και έχει πάψει και το έργο του συνδίκου.

459. Οι οποίοι εκπροσωπούνται από το σύνδικο.

460. Άρθρο 55 ΠτΚ.

από το σημείο που σταμάτησε ανατρέποντας συγχρόνως και τις πράξεις του οφειλέτη και τις διώσεις των πιστωτών που εντωμεταξύ έχουν επιχειρηθεί⁴⁶¹. Από την άλλη μεριά, αυτοδικαίως, χωρίς δηλαδή δικαστική απόφαση, επέρχεται η παύση των εργασιών μετά την πάροδο δέκα ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και δεκαπέντε ετών από την κήρυξη της πτώχευσης⁴⁶².

Εν συνεχεία, περάτωση επέρχεται και με την αποκατάσταση του οφειλέτη λόγω πλήρους εξόφλησης των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης τόκους, σύμφωνα με το άρθρο 170 παρ. 4 ΠτΚ και δύναται να επέλθει με την αποκατάστασή του λόγω παρόδου δεκαετίας κατά το άρθρο 170 παρ. 5 ΠτΚ⁴⁶³. Στην τελευταία περίπτωση, δηλαδή, η πτώχευση δεν περατώνεται και συνεχίζει να υφίσταται καταρχήν μέχρι την περάτωσή της με κάποιον άλλο τρόπο, εκτός αν το δικαστήριο αποφασίσει πως δεν συντρέχει λόγος για τη διατήρησή της. Ο θεσμός της αποκατάστασης αποβλέπει στην άρση των προσωπικών μειωτικών συνεπειών έναντι του οφειλέτη⁴⁶⁴ και στην περάτωση της πτώχευσης και αναφέρεται κυρίως σε φυσικά πρόσωπα⁴⁶⁵. Αρνητική προϋπόθεση της απόφασης αποκατάστασης είναι η μη καταδίκη του οφειλέτη για πράξη χρεοκοπίας⁴⁶⁶. Την ως άνω απόφαση εκδίδει το πτωχευτικό δικαστήριο κατόπιν αίτησης του οφειλέτη ή των κληρονόμων του, περίληψη της οποία δημοσιεύεται στο ΔΔΔ του ΤΝ και επί αυτής επιτρέπεται έφεση και τριτανακοπή⁴⁶⁷.

3.2. Αποτελέσματα της περάτωσης της πτώχευσης

Η περάτωση της πτώχευσης, η οποία επέρχεται με όλους τους ως άνω τρόπους⁴⁶⁸, επιφέρει τις κάτωθι συνέπειες^{469 470}: Α) Κατ' αρχήν διαλύεται η οργάνωση

461. Βλέπε αναλυτικά για την παραπάνω επιχειρηματολογία *Ψυχομάνη* (2007³), 314 επ.

462. Άρθρο 166 παρ. 3 ΠτΚ.

463. Ενδεικτικά για το θεσμό της αποκατάστασης βλέπε ΠΠρΑθ 3/2010, ΔΕΕ 2010, 444 επ.

464. Αυτή είναι άλλωστε και η μόνη συνέπεια της αποκατάστασης λόγω παρόδου του μέγιστου χρόνου. Κατ' εξαίρεση είναι η περάτωση της πτώχευσης. Η αποκατάσταση λόγω εξόφλησης των πιστωτών επιφέρει και τις δύο συνέπειες και επιπλέον αποτελεί λόγο αναβίωσης των νομικών προσώπων που είχαν λυθεί λόγω της πτώχευσης.

465. Γι' αυτό το λόγο τα νομικά πρόσωπα αποκαθίστανται μόνο λόγω πλήρους εξόφλησης, κατά το 168 παρ. 3 ΠτΚ. Η δε αποκατάσταση της ΟΕ ή ΕΕ δεν συνεπάγεται και την ταυτόχρονη αποκατάσταση των εταίρων της.

466. Σε περίπτωση μεταγενέστερης καταδίκης του επέρχεται η ανατροπή της αποκατάστασης αυτοδικαίως με τις εντεύθεν συνέπειες.

467. Άρθρο 169 παρ. 2 ΠτΚ.

468. Να σημειώσουμε όμως ότι οι εν λόγω συνέπειες δεν αφορούν την περίπτωση περάτωσης της πτώχευσης με σχέδιο αναδιοργάνωσης, για το οποίο επέρχονται τα καθοριζόμενα εντός αυτού αποτελέσματα. Για παράδειγμα, επέρχεται και σε εκείνη την περίπτωση άρση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης, όμως εντός των ορίων που καθορίζει το σχέδιο.

469. *Ψυχομάνης* (2007³), 339 επ.

470. Μάλιστα ο νόμος στο άρθρο 166 παρ. 2 ορίζει ρητά τα αποτελέσματα που επέρχονται λόγω παύσεως των εργασιών της πτώχευσης, στα οποία παραπέμπει και για την περίπτωση της πτωχευτικής αποκατάστασης λόγω παρόδου μέγιστου χρόνου (άρθρο 170 παρ. 5). Πέραν

της πτώχευσης. Β) Αποσβήνεται η νόμιμη υποθήκη υπέρ της ομάδας των πιστωτών. Γ) Επιπλέον, παύει το λειτούργημα του συνδίκου⁴⁷¹ και του εισηγητή και φυσικά της επιτροπής των πιστωτών. Δ) Επιπλέον, αίρεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση με συνέπεια ο οφειλέτης να αναλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του, ως προς τη μη εκποιηθείσα πτωχευτική περιουσία. Ως εκ τούτου λοιπόν, ο οφειλέτης αναλαμβάνει όλες τις εξουσίες που του είχαν αφαιρεθεί με την πτωχευτική απαλλοτρίωση, όπως αναλυτικά τις είδαμε παραπάνω. Ειδικότερα, δικαιούται να διαθέτει και να διαχειρίζεται την πτωχευτική του περιουσία, όπως θέλει και ως εκ τούτου μπορεί ακόμη και να την επιβαρύνει με ασφάλειες. Επιπλέον, αναλαμβάνει τη διεξαγωγή των δικών που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία⁴⁷². Πλην όμως οι δίκες που έχουν αντικείμενο την πτωχευτική ανάκληση δεν συνεχίζονται αφού το δικαίωμα αυτό ανήκει αποκλειστικά στο σύνδικο⁴⁷³. Τέλος, επέρχεται σύγχυση της πτωχευτικής με την μεταπτωχευτική περιουσία. Ε) Επιπροσθέτως, οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα ατομικά καταδιωκτικά τους μέτρα, ήτοι μπορούν να ασκήσουν αγωγές, να επισπεύσουν αναγκαστική εκτέλεση και να ζητήσουν την προσωποκράτηση του οφειλέτη εκτός αν το δικαστήριο τον έχει ήδη κηρύξει συγγνωστό. Δικαιούνται επίσης να αιτηθούν την κήρυξη νέας πτώχευσης του οφειλέτη. Αν έχει προηγηθεί διανομή της πτωχευτικής περιουσίας λόγω ένωσης των πιστωτών, οι τελευταίοι αναλαμβάνουν τις διώξεις τους ως προς το μέρος της απαίτησής τους που δεν έχει ικανοποιηθεί. Εν προκειμένω δηλαδή, τόσο οι ανέγγυοι που ούτως ή άλλως είχαν στερηθεί τις ατομικές του διώξεις αλλά και οι ενέγγυοι πιστωτές οι οποίοι κάτω από τις ειδικές προϋποθέσεις του άρθρου 26 παρ. 3 είχαν απωλέσει και αυτοί το παραπάνω δικαίωμά τους, τώρα το ανακτούν. Ωστόσο, υπάρχει το ενδεχόμενο εφόσον έχει προηγηθεί αποκατάσταση του οφειλέτη λόγω παρόδου δεκαετίας, με ταυτόχρονη περάτωση της πτώχευσης και κήρυξή του ως συγγνωστού με την ίδια απόφαση, το δικαστήριο επιπλέον να διατάξει την απαλλαγή του για το υπόλοιπο των απαιτήσεων των πιστωτών⁴⁷⁴. Ζ) Δίδεται, τέλος, η δυνατότητα κήρυξης του οφειλέτη ως συγγνωστού αν αυτός κριθεί καλής πίστεως και η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες ενέργειές του⁴⁷⁵. Αποκλείεται η ανωτέρω περίπτωση εάν

όμως από τα ρητώς αναφερόμενα αποτελέσματα επέρχονται και άλλα που συνάγονται από τη νομική φύση της παύσεως των εργασιών της πτώχευσης.

471. Ο οποίος εντός μηνός από την περάτωση της πτώχευσης υποχρεούται σε λογοδοσία κατά το άρθρο 165 ΠτΚ. Από αυτό το σημείο δηλαδή ο σύνδικος παύει να έχει εξουσία εκπροσώπησης. Βλέπε ΜΠρΘεσσ 6691/2011, ΝΟΜΟΣ.

472. Οι εκκρεμείς δίκες διακόπτονται κατά το άρθρο 286 περ. γ' ΚΠολΔ.

473. ΠΠρΑθ 1042/2009, ΕΕμπΔ 2009, 413 επ.

474. Άρθρο 170 παρ. 5 ΠτΚ κατά το οποίο το πτωχευτικό δικαστήριο για να απαλλάξει τον οφειλέτη εκτιμά την οικονομική του κατάσταση.

475. Το πτωχευτικό δικαστήριο για την έκδοση απόφασης λαμβάνει υπόψιν του την έκθεση τόσο του εισηγητή αν πρόκειται για περάτωση με παύση των εργασιών ενώ αν πρόκειται για οποιονδήποτε άλλον τρόπο απαιτείται επιπλέον και η έκθεση της συνέλευσης των πιστωτών.

καταδικάστηκε για χρεοκοπία και για ορισμένα άλλα κακουργήματα⁴⁷⁶. Σύμφωνα με το άρθρο 167 ΠτΚ, το πτωχευτικό δικαστήριο κηρύσσει τον οφειλέτη συγγνωστό⁴⁷⁷ στην ίδια απόφαση της κήρυξης παύσεως των εργασιών της πτώχευσης⁴⁷⁸ ενώ για τις άλλες περιπτώσεις περάτωσης απαιτείται οπωσδήποτε μεταγενέστερη αίτηση του οφειλέτη προκειμένου να κηρυχθεί ο τελευταίος συγγνωστός. Η εν λόγω διάταξη σημειώνεται στο Μητρώο Πτωχεύσεων και στο ΓΕΜΗ. Συνέπεια της παραπάνω κήρυξης του οφειλέτη ως συγγνωστού είναι ο αποκλεισμός της δυνατότητας προσωποκράτησής του για εμπορικά χρέη, εφόσον ειδικός νόμος δεν ορίζει διαφορετικά⁴⁷⁹. Να σημειώσουμε τέλος, ότι παρατηρείται επέκταση της δυνατότητας κήρυξης του οφειλέτη ως συγγνωστού σε κάθε περίπτωση περάτωσης της πτώχευσης σε αντίθεση με το προηγούμενο καθεστώς του ΕμπΝ, κατά τον οποίο η δυνατότητα αυτή προβλεπόταν μόνο για την παύση των εργασιών της πτώχευσης⁴⁸⁰.

Για την περίπτωση της παύσης των εργασιών της πτώχευσης λόγω έλλειψης ενεργητικού, τα ως άνω αποτελέσματα επέρχονται μετά την πάροδο ενός μήνα από τη δημοσίευση της απόφασης⁴⁸¹ ενώ για την περίπτωση της παύσεως των εργασιών λόγω παρόδου του χρόνου επέρχονται αμέσως με τη χρονολογική πάροδο αυτού. Αναφορικά με την ένωση των πιστωτών τα αποτελέσματα επέρχονται από το ως άνω κλείσιμό της, δηλαδή μετά τη ρευστοποίηση και διανομή της περιουσίας, ενώ όταν η περάτωση επέρχεται με αποκατάσταση του οφειλέτη και λόγω παρόδου του χρόνου με ταυτόχρονη περάτωση της πτώχευσης και λόγω ολοσχερούς εξόφλησης των πιστωτών οι συνέπειες επέρχονται από την τελεσιδικία της απόφασης⁴⁸².

476. Απάτη, κλοπή, υπεξαίρεση ή πλαστογραφία του ΠΚ.

477. Το δικαστήριο μπορεί και αυτεπαγγέλτως να επιληφθεί του ζητήματος. Εάν δεν λαμβάνει θέση επί του θέματος, ο οφειλέτης δεν θεωρείται συγγνωστός.

478. Κατά την κρατούσα άποψη η μεταγενέστερη αίτηση είναι απαράδεκτη. Αντίθετα όμως *Ψυχομάνης* (2007³), 317.

479. Ωστόσο φαίνεται ότι μικρή σημασία έχει η ανωτέρω συνέπεια μετά την κύρωση από τη χώρα μας του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα της Γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών καθώς επίσης και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου και του Δεύτερου Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στο Διεθνές Σύμφωνο. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Διεθνούς Συμφώνου «Κανείς δεν φυλακίζεται αποκλειστικά λόγω της αδυναμίας του να εκπληρώσει συμβατική υποχρέωση».

480. Βλέπε ενδεικτικά για την κήρυξη του οφειλέτη ως συγγνωστού υπό το προηγούμενο καθεστώς την ΕφΑθ 881/2008, ΔΕΕ 2009, 334 επ.

481. Άρθρο 166 παρ. 3 ΠτΚ. Για την επέλευση των αποτελεσμάτων δεν απαιτείται τελεσιδικία της απόφασης.

482. Άρθρο 170 παρ. 1 ΠτΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠτΚ

Η μεγαλύτερη καινοτομία του νέου Πτωχευτικού Κώδικα είναι η εισαγωγή ενός ενιαίου συστήματος εκκαθάρισης και εξυγίανσης επιχειρήσεων εντός αυτού, όπως τονίστηκε επανειλημμένως. Σε αντίθεση με το προηγούμενο καθεστώς κατά το οποίο η εκκαθάριση προβλεπόταν ξέχωρα από τις διαδικασίες εξυγίανσης, το νέο πτωχευτικό δίκαιο προσανατολισμένο στα διεθνή πρότυπα πτωχευτικών κωδίκων αφερεγγυότητας⁴⁸³ εντάσσει στις διατάξεις του και ρυθμίσεις για την εξυγίανση επιχειρήσεων.

Κατά πρώτον, ο ΠτΚ εντάσσει στις ρυθμίσεις του και συγκεκριμένα στα άρθρα 99 επ τη διαδικασία εξυγίανσης, δηλαδή την συλλογική προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, η οποία προσφάτως εισήχθη με το νόμο 4013/2011⁴⁸⁴, τιτλοφορούμενο ως «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων-Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας)-Συμφωνία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», σε αντικατάσταση της διαδικασίας συνδιαλλαγής. Η διαδικασία συνδιαλλαγής⁴⁸⁵ ήταν η πρώτη που εντάχθηκε στο νέο ΠτΚ αντικαθιστώντας τα άρθρα 44 και 45 του νόμου 1892/1990 και καταργώντας έτσι το δυαδικό σύστημα της εκκαθάρισης και εξυγίανσης του πτωχευτικού δικαίου. Κατά δεύτερον ο νέος ΠτΚ εισάγει πλέον στις διατάξεις του, στο άρθρο 106ια, τη διαδικασία της θέσης της επιχείρησης υπό ειδική εκκαθάριση, η οποία εισήχθη με τον πρόσφατο νόμο 4013/2011 και ουσιαστικά επαναφέρει τις ρυθμίσεις του καταργηθέντος ήδη άρθρου 46α του νόμου 1892/1990. Κατά τρίτον, ο ΠτΚ περιλαμβάνει στις διατάξεις του και το σχέδιο αναδιοργάνωσης στα άρθρα 107 επ. του νέου πτωχευτικού κώδικα και αναφέρεται στη διαδικασία εξυγίανσης μετά την κήρυξη της πτώχευσης, αντικαθιστώντας τον πτωχευτικό συμβιβασμό του προϊσχύσαντος δικαίου κατ' άρθρα 600 επ ΕΝ και τις συμφωνίες εξυγίανσης του άρθρ. 44 ν. 1892/1990.

483. Ενδεικτικά για διαδικασίες εξυγίανσης στην Αγγλία *Fletcher*, *The Law of Insolvency*, 2009⁴, στην Γαλλία *Jacquemont*, *Droits des entreprises en difficultés*, 2009⁶, στις ΗΠΑ *McGormack*, *Corporate Rescue Law-An Anglo-American perspective*, 2008 και *Finch*, *Corporate Insolvency Law*, 2009² και στη Γερμανία *Schmidt*, ΕΕμπΔ 2002, 489 επ. Για δικαιοσυγκριτική επισκόπηση των προπτωχευτικών διαδικασιών εξυγίανσης άλλων έννομων τάξεων *Ρόκας*, Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, 2011, 1 επ· *Αυγητίδης*, Εξυγίανση επιχειρήσεων-Μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών, 2011, 161 επ.

484. ΦΕΚ 204/Α/15.9.2011.

485. Η οποία σε βασικές γραμμές και με πολλές αποκλίσεις βασίστηκε στο νεότερο γαλλικό θεσμό της *procedure de conciliation*. *Perochon /Bonhomme*, *Entreprises en difficulté, Instruments de credit et de paiement*, 2006⁷, 41 επ· *Jeantin M.*, *Droit Commercial. Entreprises en difficulté*, 2006⁷.

Η πρόβλεψη των παραπάνω θεσμών έρχεται ως επιστέγασμα της αλλαγής κατεύθυνσης του πτωχευτικού δικαίου και του όλου πνεύματος του νέου ΠτΚ που θέτει ως βασικό σκοπό του τη διάσωση ή έστω τη διατήρηση της επιχείρησης. Στο παρόν κεφάλαιο λοιπόν θα ασχοληθούμε με την τύχη των ασφαλειών κατά τις ανωτέρω διαδικασίες εξυγίανσης του νέου ΠτΚ δίνοντας έμφαση κυρίως στη διαδικασία εξυγίανσης και στο σχέδιο αναδιοργάνωσης και περιγράφοντας μόνο σε αδρές γραμμές την ειδική εκκαθάριση καθώς η τελευταία αναφορικά με τις ασφάλειες περιέχει διατάξεις που έχουν εξεταστεί σε άλλα σημεία της ανά χείρας μελέτης.

1. Προπτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης του νέου ΠτΚ

1.1. Διαδικασία εξυγίανσης του νέου ΠτΚ

Η διαδικασία εξυγίανσης είναι η συλλογική προπτωχευτική διαδικασία ενταγμένη μέσα στο Πτωχευτικό Κώδικα που ορίζεται ως το σύνολο των προβλεπόμενων στο νόμο εξώδικων και δικαστικών ενεργειών, που κάνει ο οφειλέτης σε παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμών κατά τρόπο γενικό, ώστε να καταρτίσει με την κατά το νόμο πλειοψηφία των πιστωτών του ειδική συμφωνία, να επιτύχει δικαστική επικύρωση από το πτωχευτικό δικαστήριο προκειμένου να αποφευχθεί η πτώχευση, αποσκοπώντας έτσι στη διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης μέσω συμφωνίας του οφειλέτη με τους πιστωτές του χωρίς να παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των τελευταίων⁴⁸⁶. Η εν λόγω διαδικασία αντικαθιστά την προηγούμενη διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία με τη σειρά της ήρθε να αντικαταστήσει το άρθρο 44 του νόμου 1892/1990 που προέβλεπε τη συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης και το άρθρο 45 του ίδιου νόμου που ρύθμιζε τη σύναψη της ως άνω συμφωνίας με τη βοήθεια του επιτρόπου. Με τον πρόσφατο νόμο 4013/2011 φαίνεται ότι πολλά από τα σημεία των καταργηθέντων αυτών άρθρων ήδη επανέρχονται μέσω της συμφωνίας εξυγίανσης, η οποία χαρακτηρίζεται από ευελιξία⁴⁸⁷. Πράγματι δριμεία κριτική είχε ασκηθεί σχετικά με την κατάργηση των σε γενικές γραμμές επιτυχημένων⁴⁸⁸ αυτών άρθρων, τα οποία ωστόσο έχρηζαν αναμόρφωσης και την εισαγωγή αντ' αυτών ενός θεσμού που έβριθε ατελειών,

⁴⁸⁶. Άρθρο 99 ΠτΚ. Βλ. *Ψυχομάνης*, Πτωχευτικό δίκαιο, 2011⁴, 59.

⁴⁸⁷. Βλ. *Φαρφαρώτας*, Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, Ε7 2011, 1213 επ σχετικά με τα πιθανά οφέλη που θα προκύψουν από την ανωτέρω αναμόρφωση.

⁴⁸⁸. Αντίθετα *Ψυχομάνης* (2011⁴), 62 κατά τον οποίον η διαδικασία συνδιαλλαγής δεν πρόλαβε να δείξει τα θετικά ή τα αρνητικά της αποτελέσματα ενώ τα άρθρα 44, 45 είχαν δημιουργήσει πληθώρα νομικών και οικονομικών προβλημάτων. Επιπροσθέτως, αμφισβητεί τις επιλογές του νομοθέτη σχετικά με τη νέα διαδικασία εξυγίανσης. *Κοτσίρης*, (2011⁸), 585 επ ο οποίος θεωρεί ότι η νέα διαδικασία διασπά το ενιαίο σύστημα στο οποίο βασίζεται ο ΠτΚ, υπό το υπάρχον οικονομικό κλίμα θα οδηγήσει τους πιο αδύναμους πιστωτές σε οικονομική κρίση και προτιμότερο θα ήταν να είχε δοθεί αυτοτέλεια στην διαδικασία εξυγίανσης χωρίς να θιγεί ο ΠτΚ.

όπως η πράξη έδειξε. Δυστυχώς τελικά η διαδικασία της συνδιαλλαγής κατέληξε ως άσυλο των οφειλετών για την αναστολή των εναντίον τους ατομικών διώξεων⁴⁸⁹ και όχι ως μια ουσιαστική προσπάθεια ανάκαμψης της επιχείρησής τους. Στη συνέχεια, επ' ευκαιρία της ανάλυσης του νεότερου θεσμού, θα αναφερθούμε στα βασικότερα σημεία της διαδικασίας συνδιαλλαγής^{490 491} και των άρθρων 44, 45 του ν. 1892/1990⁴⁹² κάνοντας μια συνοπτική δικαιοσυγκριτική επισκόπηση⁴⁹³ μεταξύ των θεσμών.

1.1.1. Οι βασικές ρυθμίσεις της διαδικασίας εξυγίανσης

Σύμφωνα με το άρθρο 99 ΠτΚ κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα, το οποίο έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του στην Ελλάδα δύναται να υπαχθεί στις διατάξεις για την διαδικασία εξυγίανσης εφόσον βρίσκεται σε παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του κατά τρόπο γενικό αλλά πάντως έχοντας τη δυνατότητα να διασωθεί⁴⁹⁴. Ήδη από το πρώτο άρθρο του θεσμού αντιλαμβανόμαστε ότι οι αλλαγές οι οποίες επήλθαν είναι πολύ σημαντικές, καθότι υπό το προηγούμενο καθεστώς βασική αρχή ήταν ότι ο οφειλέτης δεν μπορούσε να υπαχθεί στην διαδικασία εφόσον είχε παύσει τις πληρωμές του και μάλιστα αν

489. Ρόκας, Μεταρρυθμιστικές τάσεις στο πτωχευτικό δίκαιο ενόψει και της οικονομικής κρίσης, ΕΕμπΔ 2010, 269 επ.

490. Για τη διαδικασία συνδιαλλαγής βλέπε μεταξύ άλλων Κοτσίρης, Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα, 2010· Σπυριδάκης, Η διαδικασία συνδιαλλαγής, 2011· Κοτσίρης, Η διαδικασία συνδιαλλαγής-χρόνος έναρξης του έργου του μεσολαβητή, ΔΕΕ 2008, 11190 επ· Παπαγιάννης, Η διαδικασία συνδιαλλαγής στο σύγχρονο ΠτΚ ιδίως υπό το πρίσμα των επίκαιρων νομολογιακών εξελίξεων, ΧρΙΔ 2010, 12 επ· Χριστοπούλου, Συμφωνία άρθρου 44 ν. 1892/1990 και διαδικασία συνδιαλλαγής, ΔΕΕ 2009, 68 επ· Ψυχομάνης, Ζητήματα προθεσμιών και περιεχομένου της συμφωνίας συνδιαλλαγής στο πτωχευτικό δίκαιο, ΔΕΕ 2009, 398 επ· Αυγητίδης, Διαδικασία συνδιαλλαγής (αρ. 99 επ ΠτΚ): Υπαγωγή επιχείρησης που είχε συνάψει με τους δανειστές της συμφωνία του αρ. 44 ν. 1892/1990, ΧρΙΔ 2011, 301 επ.

491. Βλέπε ενδεικτικά ΠΠρΑρ 36/2011, ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 1851/2010, ΕΕμπΔ 2010, 712 επ· ΠΠρΑθ 216/2010, ΔΕΕ 2011, 60 επ· ΠΠρΠειρ 2984/2010, ΔΕΕ 2010, 198 επ· ΠΠρΑθ 10323/2010, ΕΕμπΔ 2010, 700 επ· ΠΠρΑθ 2/2009, ΧρηΔικ 2009, 165 επ· ΠΠρΚορ 9/2009, ΔΕΕ 2011, 64 επ· ΠΠρΑλεξ 114/2009, ΕφΑΔ 2009, 1239 επ· ΠΠρΑθ 74/2008, ΔΕΕ 2008, 829 επ· ΠΠρΘεσ 28664/2008, ΕπισκΕΔ 2008, 911 επ· ΜΠρΠατρ 3054/2010, ΕΕμπΔ 2011, 454 επ· ΜΠρΑθ 10689/2008, ΝοΒ 2009, 408 επ κ.α.

492. Αναλυτικότερα για τα άρθρα 44-45 του νόμου 1892/1990 Κοτσίρης/Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, 2002²· Λιακόπουλος, Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, 1994· Περάκης, Η συμφωνία των πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990, 1993· Περάκης, Συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης των άρθρων 44 και 45 του Ν. 1892/1990, Συνήγορος 2004, 32 επ με επισκόπηση νομολογίας· Μάζης, Η εμπράγματη ασφάλεια στην εξυγίανση επιχειρήσεων, ΔΕΕ 2006, 38 επ· Μάζης, Σύμβαση εξυγίανσης επιχείρησης κατά το άρθρο 44 ν. 1892/1990, ΔΕΕ 1995, 713 επ· Κεραμέας/Μακρίδου, Τρόπος απόδειξης της πλειοψηφίας του 60% του συνόλου των απαιτήσεων των συμβεβλημένων πιστωτών, στο πλαίσιο των αποδεικτικών περιορισμών του αρ. 44 παρ. 1α Ν. 1892/1990, ΔΕΕ 2009, 1038 επ κ.α. Ενδεικτικά ΕφΛαρ 224/2007, Δικογραφία 2007, 285 επ· ΕφΑθ 2977/2007, Αρμ 2009, 1375 επ κ.α.

493. Για μια πλήρη συγκριτική μελέτη της διαδικασίας εξυγίανσης με αυτήν της διαδικασίας συνδιαλλαγής και καθορισμό των βασικών χαρακτηριστικών τους Αυγητίδης, 2011, 161 επ.

494. Η τελευταία προϋπόθεση δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο, υπολανθάνει ωστόσο ως προϋπόθεση επικύρωσης της συμφωνίας.

διαρκούσης αυτής κηρυσσόταν σε πτώχευση τότε επερχόταν η αυτοδίκαιη λύση της. Εν προκειμένω, με το νέο νόμο ακόμη και ο οφειλέτης ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή του σε πτώχευση εντάσσεται στο θεσμό⁴⁹⁵. Για την τελευταία μάλιστα περίπτωση ο οφειλέτης με την αίτησή του για άνοιγμα της διαδικασίας πρέπει να συνυποβάλλει και αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση⁴⁹⁶, της οποίας αναστέλλεται όμως η εξέταση εφόσον γίνει δεκτή η αίτηση για το άνοιγμα της διαδικασίας εξυγίανσης μέχρι τη λήξη της⁴⁹⁷. Σημειωτέο δε ότι και με το καθεστώς των άρθρων 44,45 ο οφειλέτης μπορούσε υπαχθεί στο καθεστώς τους τόσο πριν όσο και μετά την κήρυξη της πτώχευσης και για μεν την περίπτωση του 44 ανακαλείτο αυτοδίκαια η διαδικασία της πτώχευσης με την επικύρωση της συμφωνίας από το Εφετείο για δε την περίπτωση του άρθρου 45 επερχόταν αυτοδίκαιη αναστολή ήδη από το διορισμό του επιτρόπου.

Κρίσιμο επίσης σημείο είναι ότι οι στόχοι της διαδικασίας εξυγίανσης, δηλαδή η διατήρηση και η ανόρθωση της επιχείρησης πρέπει να επιτευχθούν χωρίς να παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, εισάγοντας εν συνεχεία και ερμηνευτικό κανόνα για την έννοια της βλάβης αυτής⁴⁹⁸. Συγκεκριμένα, παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση όταν οι συμβαλλόμενοι στη συμφωνία θα βρεθούν σε χειρότερη οικονομική θέση και θα ικανοποιηθούν μειωμένα συγκριτικά με την ικανοποίηση που θα επετύγχαναν ακολουθώντας την ατομική ή τη συλλογική εκτέλεση.

Περαιτέρω η συμφωνία εξυγίανσης μπορεί να καταρτιστεί είτε μετά το άνοιγμα της διαδικασίας είτε και πριν την έναρξή της⁴⁹⁹ και κατά την τελευταία περίπτωση υποβάλλεται προς επικύρωση μαζί με την αίτηση για άνοιγμα της διαδικασίας προς το δικαστήριο⁵⁰⁰. Επιδιώκεται με αυτό τον τρόπο η εχεμύθεια και η εμπιστευτικότητα, η οποία γενικά επιζητείται από τις επιχειρήσεις προς αποφυγή δυσμενών εντυπώσεων στην αγορά. Αλλά ακόμη και μετά το άνοιγμα της, οι διαπραγματεύσεις είναι δυνατόν να διεξαχθούν με σύγκληση συνέλευσης είτε όχι και με την αρωγή του μεσολαβητή είτε

495. Αυτή η δυνατότητα αναμένεται να θέσει το σχέδιο αναδιοργάνωσης σε αχρησία καθότι η συμφωνία εξυγίανσης θα είναι σίγουρα προτιμητέα κατά το *Αυγητίδη* (2011), 233· *Κοτσίρη* (2011), 588.

496. Το ίδιο οφείλει να κάνει και αν κηρυχθεί σε πτώχευση μεσοσύνης της διαδικασίας.

497. Άρθρο 99 παρ. 6 ΠτΚ. Αν δεχτεί την αίτηση για άνοιγμα της διαδικασίας τεκμαίρεται ότι απορρίπτει την αίτηση για κήρυξη πτώχευσης.

498. Άρθρο 99 παρ. 2 ΠτΚ. Είναι πολύ δύσκολο να ελεγχθεί αυτό το κριτήριο.

499. Κατά τον *Ψυχομάνη* (2011⁴), 60 γίνεται λόγος για εξώδικη ή δικαστική διαδικασία.

500. Σε εκείνη την περίπτωση μιλάμε για άμεση επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης κατά το άρθρο 106β, για την οποία συμφωνία απαιτείται να έχει υπογραφεί από πιστωτές με 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στις οποίες περιλαμβάνεται και το 40% των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων ή με ειδικό προνόμιο απαιτήσεις με βάση κατάσταση πιστωτών που επισυνάπτεται στη συμφωνία εξυγίανσης. Και σε εκείνη την περίπτωση είναι δυνατόν να ληφθούν προληπτικά μέτρα. Βλ και *Αυγητίδης*, Η νέα άμεση διαδικασία εξυγίανσης, *Συνήγορος* 2011, 36 επ.

χωρίς αυτήν⁵⁰¹. Στην προηγούμενη διαδικασία συνδιαλλαγής δεν προβλεπόταν τέτοια δυνατότητα και πάντοτε οι διαπραγματεύσεις διεξάγονταν μετά το άνοιγμα της και δημόσια με τη βοήθεια του μεσολαβητή, διαδικασία η οποία ήταν δυσκίνητη και προσομοίαζε με τις διατάξεις του άρθρου 45⁵⁰². Σε αντίθεση λοιπόν με τα παραπάνω, με το νέο νόμο ουσιαστικά επιστρέφουμε στο καθεστώς του άρθρου 44 κατά το οποίο ήταν δυνατή η σύναψη συμφωνίας μεταξύ οφειλέτη και μέρους των πιστωτών⁵⁰³ και η «κατευθείαν» επικύρωσή της από το δικαστήριο.

Πολύ σημαντική αλλαγή από το προηγούμενο καθεστώς είναι η απεξάρτηση της συμφωνίας εξυγίανσης από τη διάρκειά της έτσι ώστε τα μέρη να συμφωνούν για την ισχύ των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν χωρίς χρονικούς περιορισμούς, ενώ αντίθετα στη διαδικασία συνδιαλλαγής το ανώτατο χρονικό όριο ισχύος της ήταν κατ' αρχήν δύο χρόνια και για κάποιο μεταβατικό διάστημα 4 χρόνια.

Θεμελιώδους σημασίας αλλαγές είναι αυτές που προβλέπονται στα αποτελέσματα της επικύρωσης της διαδικασίας εξυγίανσης, τα οποία ρυθμίζονται στο άρθρο 106^η και είναι τα ακόλουθα:

Α) Το πρώτο και σπουδαιότερο αποτέλεσμα είναι αυτό της δέσμευσης του συνόλου των πιστωτών, ακόμη και αυτών που δεν συμβλήθηκαν⁵⁰⁴, χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Η συμφωνία δηλαδή έχει ισχύ *erga omnes* σε αντιδιαστολή με το προηγούμενο καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής, η οποία δεν δέσμευε παρά μόνο τους συμβληθέντες πιστωτές. Το γεγονός αυτό είχε επικριθεί έντονα από τη θεωρία⁵⁰⁵, γιατί στην ουσία αναιρούσε το σκοπό της διάταξης, που είναι η προσπάθεια για διατήρηση και ανόρθωση της επιχείρησης. Η μη δέσμευση όλων των πιστωτών επηρέαζε δυσμενώς τη θέση αυτών που πήραν μέρος στη συμφωνία και λίγες ελπίδες άφηνε για την ανάκαμψη της επιχείρησης καθότι η σύναψη της συμφωνίας συνδιαλλαγής αφηνόταν ουσιαστικά στην ιδιωτική βούληση, δημιουργώντας το

501. Άρθρο 99 παρ. 4, 5 ΠτΚ.

502. Κατά το οποίο το εφετείο μετά από σχετική αίτηση διόριζε επίτροπο προκειμένου να επιτευχθεί η συμφωνία περιορισμού των χρεών του οφειλέτη ανάμεσα στον τελευταίο και σε πιστωτές που κατείχαν το 51% του συνόλου των απαιτήσεων, εντός εξαμήνου με δυνατότητα παράτασης.

503. Συγκεκριμένα απαιτούνταν πιστωτές που κατείχαν το 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο περιλαμβάνονταν και το 40% των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων απαιτήσεων. Υπό αυτό το καθεστώς παρουσιάστηκε το πρόβλημα του συνυπολογισμού των εικονικών απαιτήσεων το οποίο ενδέχεται να προκύψει και υπό το νέο νόμο, κατά τον *Αυγητίδη* (2011), 253.

504. Φυσικά κατά το ίδιο άρθρο δε δεσμεύονται οι πιστωτές οι απαιτήσεις των οποίων γεννήθηκαν μετά το άνοιγμα της συμφωνίας εξυγίανσης. Βλ και *Αλεξανδρής*, Χρονικά όρια ισχύος της συμφωνίας συνδιαλλαγής-Η δέσμευση των συμβεβλημένων και μη συμβεβλημένων πιστωτών, ΝοΒ 2010, 2476 επ.

505. Βλέπε χαρακτηριστικά *Μάζης*, Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου Πτωχευτικού Κώδικα (άρθρα 99-106 Ν 3588/2007), ΔΕΕ 2008, 172 επ· *Περάκης* (2010), 56 επ· *Καλαντζάκου*, Η εφαρμογή των διατάξεων περί συμβιβασμού του νέου ΠτΚ, ΝοΒ 2009, 414 επ. Αντίθετα *Ψυχομάνης*, (2011⁴), 64 ο οποίος δεν θεωρεί την επέκταση ουσιώδη ενώ με τη συνδιαλλαγή αποκλειόταν ο μεθοδευμένος σχηματισμός πλειοψηφιών σε βάρος των υπολοίπων.

πρόβλημα της συλλογική δράσης⁵⁰⁶. Η επιλογή αυτή του νομοθέτη δεν θεωρείτο δικαιολογημένη καθόσον ήδη, κατά τη θεωρία και νομολογία, η δέσμευση όλων των πιστωτών ήταν απολύτως συμβατή με τις διατάξεις του Συντάγματος και των διεθνών συνθηκών και δικαιολογείται από τον εξυγιαντικό σκοπό της που τείνει αφενός μεν στην διατήρηση της επιχείρησης και αφετέρου στην διατήρηση των θέσεων εργασίας εντός αυτής. Έτι δε περισσότερο η παραπάνω επιλογή δεν δικαιολογείτο αφού ήδη και κατά το σχέδιο αναδιοργάνωσης καθιερώνεται η αρχή της πλειοψηφίας. Ενόψει όλων των παραπάνω ο νέος νόμος 4013/2011, ουσιαστικά επαναφέρει την διάταξη της έναντι όλων δεσμευτικότητας της συμφωνίας, που ίσχυε και με το άρθρο 44 του 1892/1990⁵⁰⁷, προκειμένου να δώσει μια πιο ουσιαστική ευκαιρία στις επιχειρήσεις.

Β) Κατά δεύτερον, η διάταξη ορίζει ρητά ότι η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης δεν έχει επίπτωση στις ασφάλειες -προσωπικές ή εμπράγματα και προσημειώσεις- τρίτων περιλαμβανομένων και των συνοφειλετών, ήτοι ασφάλειες που έχουν παρασχεθεί από τρίτους για την εξασφάλιση της απαίτησής τους.

Γ) Άλλη συνέπεια από την επικύρωση της συμφωνίας είναι η αυτοδίκαιη άρση της απαγόρευσης έκδοσης επιταγών, που είχε επιβληθεί πριν την έναρξη της διαδικασίας και η εξάλειψη του αξιοποίνου των αδικημάτων έκδοσης ακάλυπτων επιταγών και καθυστέρησης οφειλών προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία που έχουν τελεστεί πριν από τη σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης. Η άρση του κωλύματος έκδοσης επιταγών προβλεπόταν και υπό το προηγούμενο καθεστώς, ωστόσο η εξάλειψη του αξιοποίνου αποτελεί μια πρωτόγνωρη διάταξη για τα ελληνικά δεδομένα, η οποία μάλλον ελέγχεται για την ορθότητά της. Μόνο αν λάβουμε υπόψη ότι μετά την εξάλειψη του αξιοποίνου, αυτό δεν αναβιώνει τότε προκύπτει ότι η εν λόγω διάταξη είναι παρακινδυνευμένη και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δίοδος καταστρατήγησης του νόμου και πάντως όχι με επιδίωξη την πλήρωση του σκοπού για τον οποίο ετέθη από το νομοθέτη. Πάντως η πράξη μένει να δείξει τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί.

Δ) Περαιτέρω, η επικυρωτική της συμφωνίας απόφαση αποτελεί τίτλο εκτελεστό για τις αναλαμβανόμενες με αυτήν υποχρεώσεις, όπως και στο καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής.

Αναφορικά με τα αποτελέσματα του νέου νόμου παρατηρούμε ότι έχει παραληφθεί το αποτέλεσμα της αναστολής των μέτρων ατομικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη και κατά των εγγυητών ή συνοφειλετών του καθώς επίσης και της αναστολής των ασφαλιστικών μέτρων έναντι του οφειλέτη. Οι παραπάνω αναστολές επέρχονταν

506. Κατά το οποίο κάθε πιστωτής ήλπιζε ότι θα επερχόταν το συλλογικό συμφέρον χωρίς ατομική δική του επιβάρυνση.

507. Ενδεικτικά ΟΛΑΠ 1/2000, ΕΕμπΔ 2000, 131 επ· ΕφΘεσσ 23/2007, ΕπισκΕΔ 2007, 192 επ· ΕφΑθ 8628/2003, ΕλλΔνη 2004, 1479 επ.

εις βάρος όλων των πιστωτών συμβληθέντων ή μη κατά τη διαδικασία συνδιαλλαγής. Στο δε καθεστώς των άρθρων 44-45 δεν προβλεπόταν τέτοιου είδους αναστολή πέραν αυτής που παρεχόταν για το περιορισμένο διάστημα των διαπραγματεύσεων προκειμένου να επιτευχθεί η συμφωνία και όχι φυσικά κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των συμφωνηθέντων. Με το νέο νόμο ουσιαστικά ο οφειλέτης μπορεί πλέον να λάβει μόνο προληπτικά μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 103, τα οποία όμως έχουν ανασταλτική ισχύ των διώξεων εναντίον του μόνο για το διάστημα από την αίτηση προς άνοιγμα της διαδικασίας έως την λήξη της διαδικασίας εξυγίανσης και δεν ισχύουν κατά τη διάρκεια που τα μέρη πράττουν τα συμπεφωνημένα. Σημειωτέο δε ότι εφόσον συντρέχει σπουδαίος επιχειρηματικός ή κοινωνικός λόγος η αναστολή μπορεί να επεκταθεί και στους εγγυητές ή λοιπούς συνοφειλέτες του οφειλέτη, διάταξη που δεν προβλεπόταν ρητώς στο προηγούμενο καθεστώς και είχε δημιουργήσει αμφισβητήσεις στην θεωρία και νομολογία. Περαιτέρω, εφόσον δεν αναστέλλονται τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα δεν επέρχεται και η συνακόλουθη αναστολή των αποκλειστικών προθεσμιών και παραγραφής των αξιώσεων των συμβληθέντων πιστωτών και των δικαιωμάτων των εγγυητών και συνοφειλετών, όπως όριζαν οι διατάξεις της διαδικασίας συνδιαλλαγής. Επίσης, δεν προβλέπεται αναστολή λήψης μέτρου συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης για ορισμένο χρονικό διάστημα όπως συνέβαινε με το προγενέστερο καθεστώς.

Ενόψει όλων των ανωτέρω κρίσιμο θα ήταν να περιγραφεί όσο το δυνατό συνοπτικότερα η διαδικασία εξυγίανσης. Συγκεκριμένα, ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει με αίτησή του προς το πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, το άνοιγμα την διαδικασία εξυγίανσης. Μέσα στην αίτηση πρέπει να περιγράφονται όλα τα στοιχεία σχετικά με την επιχείρησή του, ιδιαιτέρως η οικονομική του κατάσταση, τα προτεινόμενα μέτρα, οι προοπτικές βιωσιμότητας και οι διαπραγματεύσεις που έχει κάνει⁵⁰⁸. Απαραιτήτως επιπλέον πρέπει να συνοδεύει την εν λόγω αίτηση μία έκθεση εμπειρογνώμονα⁵⁰⁹ επιλογής του οφειλέτη, στην οποία επισυνάπτεται κατάλογος των περιουσιακών του στοιχείων και των πιστωτών του με ειδική μνεία για τους ενέγγυους πιστωτές και τη γνώμη του για τις προοπτικές βιωσιμότητας της επιχείρησης και κατά πόσο δε θα παραβλαφτούν τα συμφέροντα της συλλογική ικανοποίησης⁵¹⁰. Επί της άνω αίτησης⁵¹¹ εφόσον πιθανολογείται ότι θα επιτευχθεί η συμφωνία και ότι δεν παραβλάπτονται τα δικαιώματα συλλογικής ικανοποίησης εκδίδεται από το πτωχευτικό δικαστήριο απόφαση ανοίγματος

508. Αναλυτικά για τα απαιτούμενα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στην αίτηση βλέπε άρθρο 100 παρ. 2 ΠτΚ.

509. Κατά το άρθρο 100 παρ. 4 ο εμπειρογνώμονας μπορεί να είναι πιστωτικό ίδρυμα, ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο.

510. Άρθρο 100 παρ. 3 ΠτΚ. Επίσης απαιτείται και γραμμάτιο κατάθεσης στο Ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, όπως αναλυτικά περιγράφεται στο άρθρο 100 παρ. 5 ΠτΚ.

511. Η δε συζήτησή της πρέπει να οριστεί εντός 2 μηνών κατά το άρθρο 100 παρ. 6 ΠτΚ.

διαδικασίας εξυγίανσης⁵¹² μέχρι 4 μηνών⁵¹³, με δυνατότητα ορισμού και μεσολαβητή επ' αυτής⁵¹⁴, ο οποίος έχει ως σκοπό την επίτευξη συμφωνίας. Από την κατάθεση της αίτησης μπορούν να λαμβάνονται προληπτικά μέτρα αναστολής των ατομικών μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης για το διάστημα από την αίτηση έως τη λήξη της διαδικασίας⁵¹⁵ και οποιοδήποτε άλλο μέτρο που προβλέπεται στο άρθρο 10 ΠτΚ.

Εν συνεχεία πρέπει να καταρτιστεί η συμφωνία εντός 4 μηνών, είτε προηγηθεί συνέλευση των πιστωτών είτε όχι⁵¹⁶. Για έγκυρη λήψη απόφασης στη συνέλευση πρέπει να παρίστανται πιστωτές με το 50% των απαιτήσεων και για την αποδοχή του σχεδίου απαιτείται πλειοψηφία πιστωτών που εκπροσωπούν το 60% των απαιτήσεων, μέσα στο οποίο περιλαμβάνεται ποσοστό 40% των εμπραγμάτως ή με ειδικό προνόμιο ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλισμένων απαιτήσεων^{517 518}. Για την σύναψη της συμφωνίας αρκεί ιδιωτικό έγγραφο εκτός αν οι επιμέρους όροι απαιτούν δημόσιο έγγραφο⁵¹⁹.

Το περιεχόμενο της συμφωνίας εναπόκειται στην ελευθερία των συμβαλλομένων και μάλιστα χωρίς συγκεκριμένο χρονικό περιορισμό. Ενδεικτικά ο νόμος αναφέρει στο άρθρο 106 ε παρ. 1 ορισμένες ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να περιληφθούν σε αυτή, μεταξύ των οποίων η μεταβολή των όρων των υποχρεώσεων

512. Άρθρο 101 ΠτΚ. Η οποία δημοσιεύεται στο ΓΕΜΗ και το ΔΔΔ του ΤΝ. Η απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, κατά το άρθρο 99 παρ. 10 ΠτΚ.

513. Με δυνατότητα παράτασης είτε 1 μήνα είτε 3 μηνών υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παρ. 1 ΠτΚ.

514. Ο διορισμός είναι υποχρεωτικός μόνο αν τον ζητήσει ο οφειλέτης ή αν ζητήσει τη σύγκληση συνέλευσης των πιστωτών κατά το άρθρο 102 ΠτΚ. Σύμφωνα με το προηγούμενο καθεστώς ο διορισμός μεσολαβητή ήταν υποχρεωτικός. Μεταξύ άλλων καθηκόντων του υποχρεούται να ενημερώσει το δικαστήριο αν η συμφωνία είναι ανέφικτη ή αν ο οφειλέτης εγκατέλειψε την προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας. Επίσης το δικαστήριο μπορεί να διορίσει και ειδικό εντολοδόχο για τη διενέργεια ειδικών πράξεων (102 παρ.6).

515. Η λήξη της διαδικασίας εξυγίανσης επέρχεται με την επικύρωσή της ή την απόρριψη της αίτησης επικύρωσης, με την παρέλευση της 4μηνιας προθεσμίας για τη σύναψη της συμφωνίας του άρθρου 101 παρ.1 ΠτΚ και με ανάκληση της απόφασης περί ανοίγματος της διαδικασίας κατά το άρθρο 99 παρ. 6 ΠτΚ.

516. Μπορεί να προηγηθεί συνέλευση των πιστωτών, στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν όλοι οι πιστωτές ανεξαρτήτως προνομίων και εμπραγμάτων ασφαλειών, ακόμη και αν οι απαιτήσεις τους δεν είναι ληξιπρόθεσμες ή τελούν υπό αίρεση, όμως θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον πίνακα πιστωτών του εμπειρογνώμονα. Επίσης 10 ημέρες πριν οι πιστωτές πρέπει να έχουν στα χέρια τους το σχέδιο της συμφωνίας συνοδευόμενο από τον πίνακα των πιστωτών. Βλέπε αναλυτικά το άρθρο 105 ΠτΚ.

517. Άρθρο 106 ΠτΚ. Μπορούν επίσης να εξουσιοδοτηθούν ένα ή περισσότερα πρόσωπα για να υπογράψουν την συμφωνία από τη συνέλευση. Να τονίσουμε δε ότι με το προηγούμενο καθεστώς απαιτείτο συμφωνία με πιστωτές που κατείχαν το 51% των απαιτήσεων.

518. Σημειωτέο δε ότι και το Δημόσιο, ΝΠΔΔ, δημόσιες επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα, φορείς κοινωνικής ασφάλισης δύνανται να συναινούν όπως θα συναινούσε ένας ιδιώτης πιστωτής ακόμη και αν παραιτούνται από προνόμια και εξασφαλίσεις (άρθρο 106δ). Βλ σχετικά και άρθρο 4 παρ. 6 εδ. α του ν. 3808/2009.

519. Άρθρο 106 ε ΠτΚ.

του οφειλέτη, η μεταβίβαση της επιχείρησης⁵²⁰, η μείωση των απαιτήσεων των πιστωτών κ.ο.κ⁵²¹. Η ως άνω συμφωνία είναι υποχρεωτικό να συνοδεύεται από επιχειρηματικό σχέδιο για το χρονικό διάστημα που θα ισχύει.

Κατόπιν λοιπόν της σύναψής της, η συμφωνία τίθεται προς επικύρωση⁵²² στο δικαστήριο κατά τις ειδικότερες διατάξεις των άρθρων 106 στ έως 106 η. Το δικαστήριο δεν την επικυρώνει⁵²³ εάν πιθανολογήσει ότι η επιχείρηση, παρόλη τη συμφωνία, δε θα καταστεί βιώσιμη⁵²⁴, αν πιθανολογήσει ότι παραβλάπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, αν η συμφωνία είναι αποτέλεσμα δόλου, αθέμιτης ενέργειας ή κακόπιστης συμπεριφοράς και αν δεν αντιμετωπίζει ισότιμα πιστωτές που βρίσκονται στην ίδια θέση. Η εν λόγω απόφαση απορριπτική ή μη δημοσιεύεται σε περίληψη στο ΓΕΜΗ και στο ΔΔΔ του ΤΝ και επ' αυτής επιτρέπεται μόνο τριτανακοπή και έφεση⁵²⁵. Κατόπιν τούτων λοιπόν η διαδικασία λήγει και εφαρμόζονται τα συμπεφωνημένα.

1.1.2. Αποτελέσματα επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης ως προς τους εγγυητές και συνοφειλέτες εις ολόκληρον

Κρίσιμο ερώτημα τόσο για τις ανάγκες της εν λόγω μελέτης αλλά μάλλον και λόγω του γενικότερου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει είναι η αντιμετώπιση των εγγυητών και συνοφειλετών στα πλαίσια της συμφωνίας εξυγίανσης που ο οφειλέτης συνάπτει με τους πιστωτές του. Με το νέο νόμο, ο οποίος αναμόρφωσε το σύνολο του θεσμού και επέφερε ουσιαστικές αλλαγές, είναι σαφές πως και το ζήτημα το οποίο μας απασχολεί έχει τύχει τελείως άλλης ρύθμισης σε σχέση με το προηγούμενο.

520. Ειδικά αν η συμφωνία εξυγίανσης προσλάβει αυτό το περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 106θ, στον αποκτώντα μεταβιβάζεται το ενεργητικό της και ενδεχομένως μέρος του παθητικού της, ενώ οι λοιπές υποχρεώσεις είτε εξοφλούνται από το τίμημα, είτε διαγράφονται ή παραμένουν ως υποχρεώσεις του οφειλέτη είτε κεφαλαιοποιούνται. Να τονίσουμε δε ότι η επιχείρηση ή μέρος αυτής μπορεί να μεταβιβαστεί σε τρίτον ή σε εταιρία ανώνυμη που συστήνεται από τους πιστωτές με εισφορές σε είδος από τις απαιτήσεις κατά του οφειλέτη και η εταιρία αυτή αποκτά το σύνολο ή μέρος της επιχείρησης του οφειλέτη έναντι εξόφλησης των απαιτήσεων που έχουν εισφερθεί σε αυτήν.

521. Ειδικότερα οι συμβαλλόμενοι μπορούν να συμφωνήσουν τη μεταβολή των όρων των υποχρεώσεων του οφειλέτη, δηλαδή του χρόνου εκπλήρωσης των απαιτήσεων, την μεταβολή των επιτοκίων, την εναλλαγή υποθηκικής τάξης των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων. Επιπλέον, μπορούν να συμφωνήσουν την κεφαλαιοποίηση των υποχρεώσεων του οφειλέτη με την έκδοση μετοχών, τη ρύθμιση των σχέσεων των πιστωτών μεταξύ τους, τη μείωση των απαιτήσεων των πιστωτών, την εκποίηση επιμέρους περιουσιακών στοιχείων, την ανάθεση της διαχείρισης του οφειλέτη σε τρίτον, τη μεταβίβαση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης, την αναστολή των ατομικών διώξεων για κάποιο διάστημα μετά την επικύρωση και το διορισμό προσώπου που θα επιβλέπει την εκτέλεση των όρων της συμφωνίας.

522. Η ως άνω συμφωνία εάν κάτι τέτοιο προκύψει από την βούληση των μερών δύναται να ισχύει μεταξύ τους και χωρίς την επικύρωσή της από το δικαστήριο.

523. Άρθρο 106ζ ΠτΚ.

524. Και μάλιστα σε εκείνη την περίπτωση που με την επικύρωση δεν αίρεται η παύση των πληρωμών, κατά το άρθρο 106ζ παρ. 3 τότε το δικαστήριο δεν την επικυρώνει και κηρύσσει την πτώχευση του οφειλέτη.

525. Άρθρο 106ζ παρ. 6,8 ΠτΚ.

Κατ' αρχήν τα αποτελέσματα της συμφωνίας κατόπιν ρητής διάταξης του νόμου δεν επηρεάζουν τους εγγυητές ή τους συνοφειλέτες, εκτός αν υπάρχει ειδική διάταξη στο νόμο ή προβλέφθηκε διαφορετικά στη συμφωνία⁵²⁶. Επομένως, η ευθύνη τους παραμένει αμετάβλητη, εκτός αν η συμφωνία ορίσει διαφορετικά.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, στο καταργηθέν καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής⁵²⁷, ως βασική συνέπεια της επικύρωσής της, επερχόταν για το σύνολο των πιστωτών η αναστολή των μέτρων ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης για τις απαιτήσεις τους που είχαν γεννηθεί πριν τη σύναψη της συμφωνίας. Η ίδια αναστολή ίσχυε και για τους εγγυητές και τους συνοφειλέτες εις ολόκληρον⁵²⁸ σε αντίθεση μάλιστα και με τις ρυθμίσεις για την κήρυξη της πτώχευσης, όπου το δικαίωμα του πιστωτή κατά των εγγυητών και συνοφειλετών παραμένει αμετάβλητο⁵²⁹. Με αυτό τον τρόπο λοιπόν οι τελευταίοι υπόκειντο στην ίδια μεταχείριση με τον οφειλέτη, κάτι που ήταν αντίθετο με την ισχύουσα στο πτωχευτικό δίκαιο αρχή ότι οι εγγυητές δεν ωφελούνται από την πτώχευση του πρωτοφειλέτη^{530 531}.

Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο, τα πράγματα αλλάζουν, καθότι δεν προβλέπεται η ως άνω περιγραφείσα άρση της ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης, ούτε για το οφειλέτη ούτε φυσικά για τους εγγυητές ή συνοφειλέτες, εκτός της λήψης προληπτικών μέτρων υπέρ αυτών κατ' εξαίρεση όμως, όπως θα δούμε παρακάτω. Ωστόσο, είναι δυνατόν η αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης και των ατομικών διώξεων εν γένει να περιληφθεί σαν όρος μέσα στη συμφωνία, υπό την προϋπόθεση της μη δέσμευσης των μη συμβαλλομένων για περισσότερο του ενός εξαμήνου.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την διαδικασία συνδιαλλαγής, αναστέλλονταν ρητά και οι αποκλειστικές προθεσμίες άσκησης και παραγραφής των δικαιωμάτων των εγγυητών και συνοφειλετών. Στο νέο νόμο δεν υπάρχει λόγος τέτοιας πρόβλεψης καθότι δεν υφίσταται αναστολή των ατομικών διώξεων.

526. Άρθρο 106^π παρ. 2.

527. *Κοτσίρης* (2008'), 525 σχετικά με τα αποτελέσματα της επικύρωσης για τους εγγυητές και συνοφειλέτες εις ολόκληρον.

528. ΠΠρΛαρ 36/2011, ΝΟΜΟΣ.

529. *Κοτσίρης* (2010), 112.

530. *Περάκης* (2010), 53.

531. Υπό το προγενέστερο καθεστώς του άρθρου 44 παρ. 2 του ν. 1892/1990, η ευθύνη του εγγυητή περιοριζόταν στο μέτρο της αναμόρφωσης της νέας απαίτησης. Έτσι και για εγγυητική επιστολή σύμφωνα με *Παπανικολάου*, ΔΕΕ 2005, 1022. Βλέπε όμως για τους συνοφειλέτες ΑΠ 907/2008, ΔΕΕ 2008, 1382 επ· ΕφΠειρ 554/2009, ΔΕΕ 2010, 186 επ κατά τις οποίες σε περίπτωση ενοχής εις ολόκληρο η ευθύνη του συνοφειλέτη δεν περιορίζεται αντιστοίχως σύμφωνα με το περιεχόμενο της ως άνω συμφωνίας, δηλαδή ο περιορισμός της ευθύνης ενεργεί μόνο υποκειμενικά. Η καταβολή όμως μέρους του χρέους από τον συνοφειλέτη (τον ενταγμένο στη συμφωνία) ενεργεί αντικειμενικά και απαλλάσσει και τον άλλο συνοφειλέτη από εκείνο το μέρος του χρέους. Βλ ΜΠρΡοδ 30/2009, ΝΟΜΟΣ σχετικά με απόσβεση ευθύνης εγγυητή λόγω απόσβεσης της πρωτοφειλής από συμφωνία εξυγίανσης του άρθρου 44. Αναλυτικά *Κοτσίρης*, Υπαγωγή του πρωτοφειλέτη στη διαδικασία εξυγίανσης και συνέπειες ως προς τους εγγυητές σε Σύγχρονα προβλήματα Εμπορικού δικαίου, 1995, 211 επ.

Ολοκληρώνοντας την αναφορά μας για τις εγγυήσεις, το άρθρο 106 ε παρ. 2 ορίζει ρητά ότι σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης απαιτήσεων, οι εγγυήσεις και οι ασφαλίσεις επί αυτών τρέπονται σε δικαίωμα προαίρεσης του πιστωτή να πωλήσει στον εγγυητή τις μετοχές του.

1.1.3. Αποτελέσματα της συμφωνίας εξυγίανσης ως προς τις εμπράγματα ασφάλειες

Ο νόμος σχετικά με την τύχη των εμπράγματων ασφαλειών δεν κάνει καμία αναφορά. Όπως όμως έγινε σαφές με την ανωτέρω ανάλυση, η συμφωνία εξυγίανσης αποτελεί προϊόν της ιδιωτικής αυτονομίας των μερών, το δε περιεχόμενο αυτής είναι ελεύθερα διαμορφώσιμο με δυνατότητα επέμβασης και επί των ασφαλειών, το οποίο μάλιστα δεσμεύει και τους μη συμβληθέντες. Η εν λόγω δεσμευτικότητα⁵³² εν γένει δημιουργεί ζητήματα συνταγματικότητας και συγκεκριμένα τυχόν παράβασης των αρχών της οικονομικής ελευθερίας, της ισότητας και της ιδιοκτησίας. Νομολογιακά, κατά την ισχύ του άρθρου 44 του ν. 1892, η παραπάνω δέσμευση βρήκε έρεισμα στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος μέσω της διάσωσης και διατήρησης της επιχείρησης και των θέσεων εργασίας. Ωστόσο, σε εκείνη την περίπτωση δύσκολα δικαιολογείτο κάτι τέτοιο λόγω του ότι το δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο κατά το στάδιο της επικύρωσης να συνεκτιμήσει την προοπτική της εξυγίανσης. Με το σημερινό καθεστώς, κατά το οποίο το δικαστήριο οφείλει να πιθανολογήσει τη βιωσιμότητα της επιχείρησης και δεδομένου ότι στο περιεχόμενο της συμφωνίας τίθεται ο περιορισμός της ισότιμης μεταχείρισης των πιστωτών εντός της ίδιας ομάδας, εν προκειμένω όλων των ενέγγυων πιστωτών, αλλά και της μη βλάβης της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών, δηλαδή της μη χειροτέρευσης της θέσης όσων δε συμβλήθηκαν σε σχέση με τη θέση που θα κατείχαν αν επερχόταν εκκαθάριση και διανομή, η εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος μοιάζει περισσότερο δικαιολογημένη. Υπό το προγενέστερο καθεστώς του άρθρου 44 του ν. 1892/1990 επιχειρήθηκε επίσης η δικαιολόγηση της δεσμευτικότητας μέσω της αναγκαστικής εκπροσώπησης της μειοψηφίας από την πλειοψηφία, λόγος όμως ο οποίος δεν είναι καθόλου πειστικός στα πλαίσια μίας συμφωνίας ενοχικού χαρακτήρα εκτός πτώχευσης, όπως η συμφωνία εξυγίανσης. Περισσότερο πειστική τόσο για το άρθρο 44 όσο και για τη συμφωνία εξυγίανσης είναι η δικαιολόγηση που εδράζεται στη φύση της διαδικασίας ως συλλογικής.

Δοθέντων λοιπών των παραπάνω και σε αντιδιαστολή με τη ρύθμιση του σχεδίου αναδιοργάνωσης, κατά την οποία ο νόμος ρητώς προβλέπει το άθικτο των εμπράγματων ασφαλειών εκτός αν υπάρχει ρητή προς τούτο συναίνεση του πιστωτή ενώ στη διαδικασία εξυγίανσης δεν υπάρχει αντίστοιχη πρόβλεψη, θα μπορούσαμε να

532. Αναλυτικά βλ *Αυγητίδη* (2011), 262 επ.

καταλήξουμε ότι τα μέρη μπορούν με πλειοψηφική ρύθμιση⁵³³ να αποφασίσουν την εξάλειψη ή την περιστολή του συνόλου των ασφαλειών αλλά φυσικά και την περιστολή της απαίτησης, η οποία εκ των πραγμάτων οδηγεί και στην αντίστοιχη περιστολή της ασφάλειας, όχι βέβαια με την έννοια ότι αποσβήνεται μερικώς ή ποσοστιαία αλλά ότι πλέον ασφαλίζει την μικρότερη απαίτηση^{534 535}.

Περαιτέρω, με δεδομένο ότι έπαψε πλέον να αποτελεί αποτέλεσμα της επικύρωσης της συμφωνίας η αναστολή της ατομικής εκτέλεσης, καθίσταται σαφές ότι και οι ενέγγυοι πιστωτές κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας μπορούν να ασκήσουν την εμπράγματα υποθηκική αγωγή τους κατά του οφειλέτη και να ικανοποιήσουν την απαίτησή τους όπως έχει διαμορφωθεί⁵³⁶. Βέβαια είναι δυνατόν η αναστολή την διώξεων να ενταχθεί ως όρος της συμφωνίας. Σε εκείνη την περίπτωση οι μεν συμβληθέντες ενέγγυοι πιστωτές δεσμεύονται από αυτήν για όλο το διάστημα ισχύς της, οι δε μη υπογράψαντες δεσμεύονται μόνο για ένα εξάμηνο.

Τέλος, το άρθρο 106 η παρ. 2, προβλέπει ότι η συμφωνία δεν έχει επίπτωση σε εμπράγματα δικαιώματα τρίτων, περιλαμβανομένης και της προσημείωσης. Εδώ η διάταξη αναφέρεται μόνο σε ασφάλειες που έχουν παρασχεθεί από τρίτους για την εξασφάλιση της απαίτησης των πιστωτών και δεν αφορά στις εμπράγματες ασφάλειες που έχει παράσχει ο οφειλέτης⁵³⁷.

1.1.4. Αποτελέσματα λύσης της συμφωνίας εξυγίανσης

Υπό το νέο καθεστώς η μόνη αναφορά που γίνεται σχετικά με την ανατροπή της συμφωνίας εξυγίανσης είναι η δυνατότητα να τεθεί ως διαλυτική αίρεση ή ως λόγος καταγγελίας⁵³⁸ της συμφωνίας η μη τήρησή της από τον οφειλέτη, κατά το άρθρο 106 ε παρ. 3, σε αντίθεση με τη συμφωνία συνδιαλλαγής, όπου προβλέπονταν μια σειρά από

533. Θα μπορούσε βέβαια κανείς να υποστηρίξει και το αντίθετο καθότι η πλήρης απόσβεση των ασφαλειών επεμβαίνει ριζικά σε συνταγματικά δικαιώματα των πιστωτών. Γιατί άλλο είναι το ζήτημα της περιστολής των απαιτήσεων και άλλη η παντελής εξάλειψη της εξασφάλισης του πιστωτή χωρίς τη ρητή αυτού συναίνεση. Πάντως το θέμα αποτελεί ζήτημα ερμηνείας.

534. Ούτε υπό το καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής γινόταν λόγος για την τύχη των εμπράγματων ασφαλειών, οπότε εκεί πιστωτές δεσμεύονταν βάσει των όσων είχαν συμφωνήσει. Στο άρθρο 44 παρ. 2 όμως προβλεπόταν ρητώς ότι διατηρούνταν οι ασφάλειες υπέρ της νέας απαίτησης, εκτός αν ο πιστωτής συμφώνησε διαφορετικά. Η εν λόγω διάταξη εντάχθηκε στις διατάξεις για το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Βλ και *Αυγητίδης*, Παρακράτηση κυριότητας και συμφωνία εξυγίανσης (άρθρο 44), ΔΕΕ 2008, 408 επ κατά τον οποίο και η παρακράτηση κυριότητας ως εμπράγματο δικαίωμα ασφαλίζει την διαμορφωθείσα απαίτηση.

535. Στο ίδιο πλαίσιο της συμβατικής ελευθερίας των μερών ένα άλλο μάλλον ήσσονος σημασίας θέμα είναι αυτό της δυνατότητας ενσωμάτωσης όρου εντός της συμφωνίας περί αναλλαγής της υποθηκικής ή ενεχυρικής τάξης, σύμφωνα με το άρθρο 106^ε παρ.1 α.

536. Αναστολή μόνο μπορεί να επιβληθεί κατά τη διάρκεια ισχύς των προληπτικών μέτρων.

537. Για παράδειγμα αν τρίτος επιβαρύνει με υποθήκη το ακίνητό του προς εξασφάλιση της απαίτησης του πιστωτή του οφειλέτη, τότε η ασφάλεια αυτή παραμένει αμετάβλητη.

538. Κατά τον *Ψυχομάνη* (2011⁴), 109 επειδή η συμφωνία εξυγίανσης είναι διαρκής, ενοχική σύμβαση, δηλαδή μπορεί να λυθεί με καταγγελία, η μη τήρηση των όρων της μπορεί να τεθεί ως αποκλειστικός λόγος καταγγελίας της.

λόγους δικαστικής ή αυτοδίκαιης λύσης της^{539 540}. Στο νέο νόμο όμως, η μη τήρηση από τον οφειλέτη των συμπεφωνημένων αφήνεται στη βούληση των μερών⁵⁴¹. Και άλλες βέβαια αιρέσεις μπορούν να συνοδεύουν τη συμφωνία, οπότε και η επέλευση ή η ανατροπή των αποτελεσμάτων της μπορεί να εξαρτηθεί και από άλλους λόγους⁵⁴². Επίσης με δεδομένο ότι δεν αναστέλλεται κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας η επιδίωξη συλλογικού μέτρου εκτέλεσης, ήτοι η αίτηση πτώχευσης, συμπεραίνουμε ότι η εν λόγω συμφωνία μπορεί να λυθεί και γι' αυτό το λόγο⁵⁴³, οπότε μιλάμε για ματαίωση της συμφωνίας όπως και στο άρθρο 130 παρ. 1 ΠτΚ για το σχέδιο αναδιοργάνωσης⁵⁴⁴. Περαιτέρω, παρότι δεν προβλέπεται κάτι σχετικό, τα μέρη μπορούν να συμφωνούν διάρκεια ισχύος της συμφωνίας, μετά το πέρας της οποίας η τελευταία λύεται.

Ο νόμος μάλιστα δεν ρυθμίζει τις επερχόμενες συνέπειες⁵⁴⁵. Ορθότερο επομένως θα ήταν να θεωρούμε ότι σε περίπτωση ανατροπής της συμφωνίας οι συνέπειες προκύπτουν αφενός από την ανατροπή των αποτελεσμάτων της επικύρωσης και αφετέρου από την ανατροπή της συμφωνίας ως σύμβασης⁵⁴⁶. Επομένως καταρχήν παύουν να δεσμεύονται οι πιστωτές, επιτρέπεται η επιβολή του διοικητικού μέτρου της επαναπαγόρευσης της έκδοσης επιταγών από τον οφειλέτη εφόσον συντρέξουν εκ νέου οι προϋποθέσεις του νόμου, παύει να ισχύει η εξάλειψη του αξιοποίνου και τέλος η απόφαση δεν αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Από την άλλη μεριά οι συνέπειες λύσης της συμφωνίας ως σύμβασης για τους πιστωτές που συμβλήθηκαν καθορίζονται καταρχήν από τις συμβατικές ρήτρες και ελλείψει αυτών από τις διατάξεις του κοινού δικαίου. Ειδικότερα, αναφορικά με την αναβίωση των απαιτήσεών τους και

539. Ειδικότερα, η λύση της συμφωνίας επερχόταν είτε κατόπιν αίτησης οποιουδήποτε συμβληθέντα λόγω μη τήρησης των όρων από τον οφειλέτη είτε κατόπιν αίτησης μη συμβληθέντα πιστωτή λόγω πρόδλης αδυναμίας βιώσιμης συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του οφειλέτη είτε αυτοδίκαια λόγω λήξης της διάρκειας ισχύος της είτε τέλος λόγω υπαγωγής του οφειλέτη σε καθεστώς πτώχευσης ή αναδιοργάνωσης ή εκκαθάρισης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση μάλιστα οι συμβληθέντες πιστωτές αναλάμβαναν πλήρως τις απαιτήσεις τους, όπως αυτές ήταν πριν το άνοιγμα της διαδικασίας συνδιαλλαγής.

540. Υπό το ακόμη παλαιότερο καθεστώς των άρθρων 44-45 η μη τήρηση από τον οφειλέτη των όρων της συμφωνίας οδηγούσε στην υπαγωγή της επιχείρησης στην εκκαθάριση του άρθρου 46 και σε κάθε περίπτωση ο πιστωτής μπορούσε να ικανοποιηθεί για τη συμφωνηθείσα απαίτηση του με ατομικά ή συλλογικά καταδιωκτικά μέτρα κατά του οφειλέτη.

541. Ρόκας (2011), 73. Δεν αποκλείεται βέβαια να προκύψουν αμφισβητήσεις για το πραγματικό της μη τήρησης της συμφωνίας. Πάντως, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι απαιτείται παράβαση ουσιωδών όρων.

542. Ψυχομάνης (2011⁴), 109 κατά τον οποίο ενδεικτικά η ανατροπή των αποτελεσμάτων της συμφωνίας μπορεί να εξαρτηθεί και από την καταγγελία εκκρεμών, αμφοτεροβαρών συμβάσεων, οι όροι των οποίων είναι επαχθείς για την επιχείρηση του οφειλέτη.

543. Ρόκας (2011), 83. Σε αυτό το σημείο υπάρχει κενό του νόμου δεδομένου ότι η επιχείρηση από το άνοιγμα της διαδικασίας πιθανόν να πληροί τις προϋποθέσεις κήρυξης σε πτώχευση και ως εκ τούτου θα έπρεπε να προβλέπεται αναστολή για μικρό διάστημα έστω.

544. Έτσι και Ρόκας (2011), 84 επ.

545. Για την περίπτωση λύσης της με διαλυτική ρήτρα τα αποτελέσματά της επέρχονται μόνο για το μέλλον, σύμφωνα με τα άρθρα 202 επ ΑΚ. Ως εκ τούτου, η συμφωνία δε θεωρείται εξ αρχής άκυρη με αποτέλεσμα καταστάσεις νομικές ή πραγματικές να μη θίγονται, με την επιφύλαξη πάντως αντίθετων συμβατικών προβλέψεων.

546. Έτσι Κοτσιρης (2010), 125 επ για τα αποτελέσματα λύσης της συμφωνίας συνδιαλλαγής.

μάλιστα στο μέτρο, στο είδος και στην εξασφάλιση που είχαν πριν τη διαδικασία εξυγίανσης, υποστηρίζονται δύο απόψεις. Κατά την μεν πρώτη, οι απαιτήσεις αναβιώνουν πλήρως αφού αφαιρεθούν τα ληφθέντα, καθότι κανένας πιστωτής δεν συμβιβάζεται άνευ όρων ακόμη και για την περίπτωση που δεν εκπληρωθεί η συμφωνία. Κατά τη δεύτερη, οι απαιτήσεις δεν αναβιώνουν εάν δεν προβλέπεται ρητά στη συμφωνία⁵⁴⁷.

Ορθότερο, κατά τη δική μου άποψη, είναι οι απαιτήσεις, ελλείψει συμβατικής πρόβλεψης, να αναβιώνουν, αφαιρουμένων των καταβληθέντων, γιατί αν δεχτούμε το αντίθετο ο θεσμός θα χρησιμοποιηθεί από τον οφειλέτη για αποφυγή ή μείωση των υποχρεώσεων του αποκλειστικά και όχι για τον λόγο στο οποίο στόχευσε ο νομοθέτης. Ιδιαίτερως, τούτο πρέπει να γίνει δεκτό αν υποθέσουμε ότι η ανατροπή της σύμβασης είναι πιθανό να οφείλεται σε παράβαση των συμφωνημένων από τον ίδιο οφειλέτη. Αν καταλήξουμε βέβαια σε τούτο και επιπροσθέτως στο ότι οι απαιτήσεις αναβιώνουν με την εξασφάλιση που είχαν προγενέστερα, ίσως προκύπτει πρακτικό ζήτημα στην περίπτωση που η ασφάλεια έχει εξαλειφθεί. Με βάση τον κανόνα του άρθρου 1332 ΑΚ κατά τον οποίο η υποθήκη δεν αναβιώνει χωρίς εγγραφή και μάλιστα ισχύει από το χρόνο της νέας εγγραφής είναι σαφές ότι παρουσιάζεται δυσχέρεια στην αναβίωση της ασφάλειας εάν αυτή είχε εξαλειφθεί. Σε κάθε περίπτωση πάντως είναι φρόνιμο να υπάρχει πρόβλεψη στη σύμβαση.

1.1.5. Συμφωνία εξυγίανσης και προληπτικά μέτρα

Σύμφωνα με το άρθρο 103 του ΠτΚ το πτωχευτικό δικαστήριο με την ίδια την απόφαση για το άνοιγμα της διαδικασίας ή με απόφαση του προέδρου⁵⁴⁸ του κατόπιν αιτήσεως όποιου έχει έννομο συμφέρον μπορεί με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων⁵⁴⁹ να διατάσσει προληπτικά μέτρα⁵⁵⁰, εφαρμοζομένων των διατάξεων για την προσωρινή διαταγή⁵⁵¹. Συγκεκριμένα μπορεί να διατάσσει την αναστολή των ατομικών μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της περιουσίας του οφειλέτη από το άνοιγμα της

547. Βλέπε και *Κοτσίρη* (2010), 127 κατά τον οποίο και υπό το προηγούμενο καθεστώς θεωρούσε ορθότερη την άποψη της μη αναβίωσης των απαιτήσεων καθότι ο νομοθέτης όπου επιθυμούσε την αναβίωση το όρισε ρητά, όπως στην περίπτωση λύσης της με κήρυξη της πτώχευσης. Βλ και *Αυγητίδη* (2011), 220 κατά τον οποίο και μετά τη λύση της συμφωνίας συνδιαλλαγής οι συμβαλλόμενοι δύνανται να προβούν σε εκτέλεση με βάση τη συμφωνία επικύρωσης ενώ οι μη συμβληθέντες δύνανται να διεκδικήσουν τις απαιτήσεις τους στο ακέραιο. ΜΠρΘεσ 9297/2010, ΕΕμπΔ 2011, 461 επ.

548. Αρμόδιο είναι το πτωχευτικό δικαστήριο ή σε περίπτωση αυτοτελούς δικογράφου ο πρόεδρος του πτωχευτικού δικαστηρίου, δηλαδή το Μονομελές Πρωτοδικείο, όπως έχει νομολογηθεί. Βλ 10689/2008, ΔΕΕ 2009, 73 επ.

549. Δεν αποτελούν γνήσια ασφαλιστικά μέτρα.

550. Κατά την παρ. 5 μπορεί να τίθενται και εξαιρέσεις. Κατά την παρ. 6 η απόφαση δύναται να ανακαλείται ή να μεταρρυθμίζεται.

551. Η οποία δεν παύει όμως να ισχύει μετά την πάροδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, όπως προβλεπόταν στο καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής.

διαδικασίας έως τη λήξη αυτής⁵⁵². Συνακόλουθο της ως άνω αναστολής είναι η αναστολή της παραγραφής του άρθρου 255 ΑΚ και η απαγόρευση της διάθεσης των ακινήτων και του εξοπλισμού της επιχείρησης του οφειλέτη⁵⁵³. Να σημειώσουμε ότι κατ' αρχήν η αναστολή δεν μπορεί να διαταχθεί για του εγγυητές ή συνοφειλέτες, εξαιρετικά όμως επεκτείνεται και σε αυτούς εφόσον συντρέχει σπουδαίος επιχειρηματικός ή κοινωνικός λόγος⁵⁵⁴. Πέραν τούτων όμως, μπορούν επίσης να διαταχθούν και τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 προληπτικά μέτρα⁵⁵⁵. Μπορεί δηλαδή το δικαστήριο ή ο Πρόεδρος να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της.

Και υπό το προηγούμενο καθεστώς της διαδικασίας συνδιαλλαγής⁵⁵⁶ προβλεπόταν η δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων, σύμφωνα με το προϊσχύον άρθρο 100 ΠτΚ, χωρίς να δίδεται αντίστοιχη ρητή δυνατότητα και στους εγγυητές ή στους συνοφειλέτες, σε αντίθεση με το διάστημα μετά την επικύρωση κατά την οποία επερχόταν εκ του νόμου η αναστολή και γι' αυτούς. Ενόψει των ανωτέρω διχογνωμία είχε προκύψει σχετικά με την επέκταση των υποκειμενικών ορίων της αναστολής των ατομικών διώξεων του οφειλέτη και ως προς τους εγγυητές ή συνοφειλέτες.

Κατά τη μία άποψη⁵⁵⁷ οι εγγυητές και οι εις ολόκληρο οφειλέτες δεν εδικαιοούνται ούτε να λάβουν προληπτικά μέτρα προκειμένου να επιτύχουν προσωρινή αναστολή της εναντίον τους εκτέλεσης αλλά ούτε και η τυχόν αναστολή του οφειλέτη επεκτεινόταν και σε αυτούς, βασιζόμενη στη γραμματική ερμηνεία του νόμου. Κατά τη δεύτερη άποψη⁵⁵⁸ τα καταδιωκτικά μέτρα εναντίον των εγγυητών ή συνοφειλετών

552. Η αναστολή καταλαμβάνει τις υποχρεώσεις που είχαν ήδη γεννηθεί πριν την υποβολή της αίτησης και εξαιρετικά επεκτείνεται και σε νεότερες.

553. Ρόκας (2011), 59. Η πρόβλεψη έρχεται σε απάντηση των καταχρήσεων που είχαν παρατηρηθεί, με την εκποίηση όλων των περιουσιακών στοιχείων από πλευράς του οφειλέτη και τη μεταγενέστερη αίτηση υπαγωγής σε διαδικασία συνδιαλλαγής.

554. Κοτσίρης (2011⁸), 595 κατά τον οποίο εάν η δυνητική επέκταση είναι αποτέλεσμα αυτοτελούς αίτησης των ενδιαφερομένων ή περιέχεται σε αίτηση του οφειλέτη δεν προκύπτει. Κατά τον Αυγητίδη (2011), 248 και με τη νέα πρόβλεψη του νόμου παρέχεται δυνατότητα καταστρατήγησης του νόμου και προτιμότερη η μη δυνατότητα επέκτασης της προστασίας.

555. Να τονίσουμε όμως ότι τα παραπάνω μέτρα δεν μπορούν να θίξουν τα δικαιώματα από συμφωνία χρηματοοικονομικής ασφάλειας του ν. 3301/2004 ή από ρήτρα εκκαθαριστικού συμφωνισμού. Επίσης δεν μπορούν να θίξουν το δικαίωμα καταγγελίας απόδοσης μισθίου εφόσον ο οφειλέτης είναι υπερήμερος ως προς την καταβολή έξι μισθωμάτων.

556. Κοτσίρης, Προληπτικά μέτρα στο πλαίσιο της διαδικασίας συνδιαλλαγής κατά το νέο ΠτΚ, ΝοΒ 2008, 52 επ· Ρήγας, ΕφΑΔ 2010, 282 επ· Αυγητίδης, Η είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων κατά τη διαδικασία συνδιαλλαγής, ΔΕΕ 2011, 412 επ για παράθεση νομολογίας επί των αμφισβητούμενων ζητημάτων.

557. ΕφΑθ 805/2011, Δ/νη 2011, 543 επ· ΠΠρΘεσσ 3378/2011, Αρμ 2011, 969 επ· ΠΠρΑθ 1022/2010, ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΑθ 29/2009, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΠΠρΘεσσ 28664/2008, Αρμ 2009, 704 επ· ΜΠρΑθ 4953/2011, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΘεσσ 9297/2010, ΕΕμπΔ 2011, 461 επ· ΜΠΘεσσ 12819/2009, ΕΠολΔ 2010, 580 επ· ΜΠρΑθ 10689/2008, ΔΕΕ 2009, 73 επ. Έτσι και Περάκης (2010), 43.

558. ΠΠρΛαρ 36/2011, ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΘεσσ 12591/2011, ΕΠολΔ 2011, 382 επ· ΠΠρΑθ 832/2010, ΔΕΕ 2011, 451 επ· ΠΠρΑθ 40/2010, ΕΕμπΔ 2010, 152 επ· ΠΠρΠειρ 2984/2010, ΔΕΕ 2010, 198 επ· ΜΠρΠειρ 1084/2011, ΔΕΕ 2011, 572 επ· ΜΠρΘεσσ 15240/2011, ΝΟΜΟΣ·

αναστέλλονταν είτε με επέκταση της αναστολής των προληπτικών μέτρων του οφειλέτη λόγω του παρεπομένου χαρακτήρα της εγγύησης και προκειμένου να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείρισή τους σε σχέση με τον οφειλέτη είτε με αναλογική επέκταση της διατάξεως του άρθρου 104 παρ. 1 στοιχ. β εδ. β ΠτΚ αυτοδικαίως υπέρ του εγγυητή⁵⁵⁹ είτε με αυτοτελή αίτηση του εγγυητή-συνοφειλέτη⁵⁶⁰. Ορθότερο, κατά την άποψή μου, είναι να δεχθούμε αφενός ότι οι εγγυητές δεν καταλαμβάνονται αυτοδικαίως από την αναστολή υπέρ του οφειλέτη, αφετέρου δε ότι μπορούν να αιτηθούν οι ίδιοι προληπτικά μέτρα για τον εαυτό τους. Τούτο διότι το επιχείρημα που στηρίζεται στον επικουρικό χαρακτήρα της εγγύησης δεν λαμβάνει υπόψιν του ότι στο σύστημα του πτωχευτικού δικαίου το δικαίωμα του πιστωτή παραμένει αμετάβλητο έναντι του εγγυητή και του συνοφειλέτη και ότι όπου ο νομοθέτης θέλησε να προβλέψει την επέκταση της αναστολής υπέρ του εγγυητή το έπραξε ρητά (αποτέλεσμα μετά την επικύρωση της συμφωνίας συνδιαλλαγής και σχεδίου αναδιοργάνωσης). Επιπλέον, ο επικουρικός χαρακτήρας της εγγύησης δεν μπορεί να υποστηριχθεί και ως προς τον συνοφειλέτη εις ολόκληρο. Επομένως δεν μπορούμε να δεχτούμε την επέκταση της αναστολής και υπέρ του εγγυητή ή συνοφειλέτη. Από την άλλη μεριά, δεν μπορεί να αποκλειστεί η δυνατότητα του εγγυητή ή του συνοφειλέτη να ζητήσει την προστασία του, παρά τη σιωπή του νόμου. Γιατί αν δεχόμασταν κάτι τέτοιο ο εγγυητής ή συνοφειλέτης καταβάλλοντας το χρέος θα καθίστατο μεν πιστωτής αλλά θα ευθυνόταν για απαίτηση μεγαλύτερου ύψους από το συμφωνηθέν κατά την διαδικασία συνδιαλλαγής. Επιπροσθέτως, δε θα εξασφαλιζόταν επαρκώς το δικαίωμα αναγωγής του καθώς διαρκούσης της διαδικασίας συνδιαλλαγής ο πρωτοφειλέτης θα προστατευόταν εκ της λήψεως εναντίον του ασφαλιστικών μέτρων λόγω ακριβώς της αναστολής των ατομικών διώξεων των δανειστών. Επίσης, θα δημιουργείτο θέμα άνισης μεταχείρισης μεταξύ του εγγυητή κατά του οποίου επεσπεύθη αναγκαστική εκτέλεση πριν την επικύρωση της συνδιαλλαγής έναντι αυτού κατά του οποίου δεν συνέβη το ίδιο και ο τελευταίος θα βρισκόταν εκτεθειμένος στον κίνδυνο εκβιασμών και πιθανών συμπαιγνιών μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών εις βάρος του τελευταίου. Ως εκ τούτου ορθότερο θα ήταν να δεχτούμε ότι ο εγγυητής ή συνοφειλέτης edικαιούτο να αιτηθεί την λήψη προληπτικών μέτρων, έχοντας έννομο συμφέρον με αυτοτελή αίτηση⁵⁶¹.

Τέλος, διχογνωμία, όπως και στην περίπτωση των προληπτικών μέτρων του άρθρου 10 ΠτΚ, υφίσταται και σχετικά με το αν η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης

ΜΠρΘεσσ 32412/2010, ΔΕΕ 2011, 321 επ· ΜΠρΑθ 1370/2010, ΔΕΕ 2010, 446 επ· ΜΠρΠατρ 3054/2010, ΕΕμπΔ 2011, 454 επ· ΜΠρΑθ 2804/2010, ΕΕμπΔ 2010, 459 επ· ΜΠρΘεσσ 7785/2009, ΕΠολΔ 2010, 580 επ· ΜΠρΘεσσ 32873/2007, ΝοΒ 2009, 120 επ.

559. Έτσι *Ρήγας*, 282 επ.

560. Έτσι *Σπυριδάκης*, Προληπτικά μέτρα για εγγυητές και εις ολόκληρον συνοφειλέτες στη διαδικασία συνδιαλλαγής, ΕλλΔνη 2011, 1 επ.

561. Έτσι *Κοτσιρης*, Πτωχευτικό δίκαιο, 2011⁸, 569 επ· *Σπυριδάκης* (2011), 70.

εμπίπτει στην ως άνω αναστολή⁵⁶². Κατά την ορθότερη άποψη η προσημείωση υποθήκης καταλαμβάνεται από την αναστολή δεδομένου ότι η τελευταία εξομοιώνεται με την υποθήκη, όπως είδαμε και νωρίτερα⁵⁶³.

Συμπερασματικά, σχετικά με την τύχη των ασφαλειών κατά τη διάρκεια ισχύος των προληπτικών μέτρων κατά τη διαδικασία εξυγίανσης παρατηρούμε τα κατωτέρω: Κατ' αρχήν, το δικαίωμά για άσκηση ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης ή για άσκηση εν γένει ατομικών διώξεων των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων πιστωτών αναστέλλεται προσωρινά και η ενδεχόμενη παραβίασή της αναστολής επιφέρει ακυρότητα της πράξης. Επίσης, η σύσταση νέων εμπράγματων ασφαλειών εντός αυτού του διαστήματος δεν παράγει έννομες συνέπειες, κατ' αναλογία του άρθρου 17 ΠτΚ⁵⁶⁴ και τέλος τα προληπτικά μέτρα μόνο κατ' εξαίρεση καταλαμβάνουν και τους εγγυητές ή συνοφειλέτες.

1.2. Ειδική εκκαθάριση του νέου ΠτΚ

1.2.1. Βασικές ρυθμίσεις της ειδικής εκκαθάρισης

Η ειδική εκκαθάριση⁵⁶⁵ του άρθρου 106ια του νέου ΠτΚ εισήχθη με το νέο νόμο 4013/2011 και αποτελεί μία δικαστική και εξώδικη εξυγιαντική διαδικασία που έχει ως αντικείμενο την εκτός της πτωχευτικής διαδικασίας μεταβίβαση του ενεργητικού της επιχείρησης εν συνόλω ή επιμέρους λειτουργικών στοιχείων της με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό υπό τον εκκαθαριστή με σκοπό τη διατήρησή της και τη διάσωση των θέσεων εργασίας, χωρίς ωστόσο να παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών⁵⁶⁶. Η εν λόγω διαδικασία ομοιάζει στο σκοπό και στη βασική δομή με την καταργηθείσα ειδική εκκαθάριση του αρ. 46^α του ν. 1892/1990⁵⁶⁷, πλην όμως παρουσιάζει πολλές επιμέρους ουσιώδεις διαφοροποιήσεις⁵⁶⁸.

562. Υπέρ του ότι εμπίπτει τάσσεται ενδεικτικά η ΜΠρΑθ 2804/2010, ΕΕμπΔ 2010, 459 επ· ΜΠρΚοζ 1778/2009, ΕΕμπΔ 2010, 465 επ. (Βλέπε και γενικά για την ακυρότητα της προσημείωσης υποθήκης που ενεγράφη μετά την χορήγηση προσωρινής διαταγής την ΑΠ 866/2004, ΕλλΔνη 2004, 1621 επ) και αντίθετα ΜΠρΑθ 5975/2010, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΑθ 2379/2010, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΗρ 3440/2010, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΘεσσ 5015/2009, ΕΕμπΔ 2010, 157 επ· ΜΠρΗρ 4298/2009, ΝΟΜΟΣ.

563. Χαρακτηριστικά ΜΠρΚοζ 1778/2009, ΕΕμπΔ 2010, 465 επ.

564. Βλέπε ανάλυση στο κεφάλαιο Β σχετικά με τα προληπτικά μέτρα του άρθρου 10 ΠτΚ.

565 *Ψυχράνης* (2011⁴), 119 επ.

566. Τις περιπτώσεις ειδικής εκκαθάρισης των δημοσίων επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν εν γένει οικονομικά προβλήματα και έχουν λάβει στο παρελθόν κρατικές ενισχύσεις ρυθμίζει ειδικά, κατά παρέκκλιση από τον ΠτΚ, το άρθρο 14^Α του ν. 3429/2005, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί.

567. Για το θεσμό της ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 46α του νόμου 1892/1990 βλέπε μεταξύ άλλων *Χατζηνικολάου-Αγγελίδου* (2002²), 147 επ· *Στίγκας*, *Εξυγίανση επιχειρήσεων σε Εφαρμογές Εμπορικού δικαίου*, 2007, 943 επ· *Περάκης*, *Η ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α Ν. 1892/1990*, *Συνήγορος* 2004, 132 επ για παράθεση νομολογίας· *Μάζης*, *Θέση σε ειδική εκκαθάριση επιχείρησης με βάση το άρθρο 46α του ν. 1892/1990*, *Δ* 1995, 778 επ κ.α. Ενδεικτικά ΑΠ 1393/2009, ΧρΙΔ 2010, 478 επ· ΑΠ 937/2009, ΝοΒ 2009, 2179 επ· ΕφΠειρ

Καταρχήν, στο καθεστώς της παραπάνω εξυγιαντικής διαδικασίας μπορούν να υπαχθούν οι οφειλέτες που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 3, ήτοι όσοι βρίσκονται ήδη σε παύση πληρωμών ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους και συνάμα κατέχουν ελάχιστου μεγέθους επιχείρηση⁵⁶⁹. Δηλαδή υπάγονται όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις κήρυξης τους σε πτώχευση, μόνο που σε εκείνη την περίπτωση η εξέταση της τυχόν αίτησης πτώχευσης αναστέλλεται⁵⁷⁰. Από την άλλη μεριά όμως και η εξέταση της ειδικής εκκαθάρισης αναστέλλεται αν υποβληθεί αίτηση διαδικασίας εξυγίανσης ή εκκρεμεί ήδη τέτοια⁵⁷¹. Το δικαστήριο δηλαδή θα εξετάσει

802/2006, ΔΕΕ 2007, 199 επ· Εφ/Αρ 498/2005, ΕπισκΕμπΔ 2005, 719 επ· Εφ/Αρ 276/2004, ΕΕμπΔ 2004, 617 επ· Εφ/Πατρ 705/2002, ΔΕΕ 2003, 306 επ κ.α.

568. Οι δύο διαδικασίες διαφέρουν στα εξής: Α) Η ειδική εκκαθάριση του άρθρου 106ια κείται εντός του πλαισίου του ΠτΚ ενώ η ειδική εκκαθάριση ήταν μία ξέχωρη εξυγιαντική διαδικασία. Β) Άλλη βασική διαφορά έγκειται στις προϋποθέσεις υπαγωγής της επιχείρησης στην ως άνω διαδικασία. Ενώ δηλαδή την υπαγωγή στην ειδική εκκαθάριση του ΠτΚ μπορεί να αιτηθεί και ο οφειλέτης στο προηγούμενο καθεστώς δεν υπήρχε τέτοια πρόβλεψη. Την αίτηση μπορούσε να υποβάλει μόνο ο πιστωτής ή οι πιστωτές και μάλιστα αν κατείχαν τουλάχιστον το 51% του συνόλου των απαιτήσεων. Περαιτέρω, ενώ με τον πτωχευτικό κώδικα για την υπαγωγή στην διαδικασία αυτή απαιτείται να έχει επέλθει παύση πληρωμών ή να υφίσταται επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμών στο παλαιό καθεστώς διαζευκτικά μπορούσε να υπαχθεί εκτός της επιχείρησης που είχε παύσει τις πληρωμές της και αυτή που είχε ήδη πτωχεύσει και αυτή που είχε αναστείλει ή διακόψει τη λειτουργία της και αυτή που είχε τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών ή υπό προσωρινή διαχείριση και αυτή που είχε τεθεί υπό εκκαθάριση οποιασδήποτε μορφής εταιρικής ή εξυγιαντικής και αυτή που είχε έκδηλη αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών της. Επιπλέον ο ΠτΚ τάσσει και συγκεκριμένα αριθμητικά κριτήρια για το μέγεθος της επιχείρησης ενώ το άρθρο 46^α δεν είχε τέτοια πρόβλεψη. Γ) Ενώ ως αποτέλεσμα της αίτησης υπαγωγής στην ειδική εκκαθάριση του 46α επερχόταν αυτοδίκαια η αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης, λήψης ασφαλιστικών μέτρων και κήρυξης σε πτώχευση του φορέα της επιχείρησης (Σημειώτέο ότι αμφισβήτηση υφίστατο σχετικά με το αν η ως άνω αναστολή επεκτεινόταν και στους εγγυητές βλ ΕφΑθ 2185/2007, ΔΕΕ 2008, 726 επ, η οποία θεωρεί πως η αναστολή δεν επεκτείνεται και Παπανικολάου, ΔΕΕ 2005, 1022 επ ενώ αντίθετα ΜΠρΑθ 3253/2007, ΔΕΕ 2007, 690 επ κατά την οποία επεκτείνεται. Βλ και Μακρίδου/Διαμαντόπουλος, ΔΕΕ 2006, 701 επ.), στον ΠτΚ δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη παρά μόνο δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων μετά από αίτηση. Δ) Με το προηγούμενο καθεστώς καταρχήν επερχόταν η αυτοδίκαιη λύση των συμβάσεων εργασίας με δυνατότητα προσωρινής παραμονής του προσωπικού ενώ με τον ΠτΚ ορίζεται ρητά ότι η υπαγωγή σε ειδική εκκαθάριση δε συνιστά από μόνη της σπουδαίο λόγο για καταγγελία των εκκρεμών συμβάσεων. Ε) Αν δεν τελεσφορούσε στο άρθρο 46^α ο διαγωνισμός μπορούσε να ακολουθήσει τμηματική πώληση της επιχείρησης κάτι που δεν ισχύει στο παρόντα θεσμό. ΣΤ) Οι δανειστές ικανοποιούνταν κατά τις διατάξεις του ΚΠολΔ ενώ τώρα ικανοποιούνται σύμφωνα με το αυτόνομο σύστημα κατάταξης και διανομής του ΠτΚ. Ζ) Με το καθεστώς του ΠτΚ η διαδικασία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών με δυνατότητα εξάμηνης παράτασης ενώ υπό τον προηγούμενο νόμο δεν υπήρχε σχετική πρόβλεψη.

569. Η επιχείρηση κατά την τελευταία χρήση της πρέπει να πληρούσε δύο από τα τρία αριθμητικά όρια του άρθρου 42α του ν. 2190/1920, δηλαδή α) Σύνολο ισολογισμού 2,5 εκατομμύρια ευρώ όπως αυτό προκύπτει από την άθροιση των στοιχείων Α έως Ε του ενεργητικού στο υπόδειγμα ισολογισμού που παραπέμπει το άρθρο 42γ, β) καθαρός κύκλος εργασιών 5 εκατομμύρια ευρώ και γ) μέσος όρος προσωπικού που απασχολήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσης 50 άτομα.

570. Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 106ια, από την αίτηση έως και την οριστική της απόρριψη ή την πάροδο της προθεσμίας της παραγράφου 8 (12 μηνών) αναστέλλεται κάθε δίκη ορισθείσα για αίτηση πτώχευσης. Σε περίπτωση οριστικής μεταβίβασης του ενεργητικού εκκρεμείς αιτήσεις πτώχευσης απορρίπτονται.

571. Άρθρο 106ια παρ. 3 ΠτΚ.

πρώτα τυχούσα διαδικασία εξυγίανσης, ακολούθως τυχούσα ειδική εκκαθάριση και τελευταία την αίτηση κήρυξης πτώχευσης⁵⁷².

Η διαδικασία συνοπτικά έχει ως ακολούθως: Στο πτωχευτικό δικαστήριο υποβάλλεται αίτηση⁵⁷³ από τον οφειλέτη, τον πιστωτή ή το εισαγγελέα πρωτοδικών με ταυτόχρονη προσκομιδή βεβαίωσης Τράπεζας ή ΕΠΕΥ για την ύπαρξη αξιόχρεου επενδυτή ενδιαφερομένου για την αγορά του ενεργητικού της επιχείρησης⁵⁷⁴, δήλωσης του προτεινόμενου εκκαθαριστή για την αποδοχή του έργου του και έκθεση του ιδίου για το σχεδιασμό της εκκαθάρισης, της λειτουργίας της επιχείρησης και προϋπολογισμό των απαιτούμενων δαπανών και τέλος βεβαίωσή του για τη διαθεσιμότητα των απαιτούμενων κεφαλαίων. Με την ως άνω αίτηση είναι δυνατό να λαμβάνονται προληπτικά μέτρα κατά το άρθρο 103 ΠτΚ⁵⁷⁵. Το πτωχευτικό δικαστήριο εκδίδει απόφαση⁵⁷⁶ κάνοντας δεκτή την αίτηση αν προβλέπει ότι βελτιώνει τις πιθανότητες διατήρησης της επιχείρησης και διάσωσης των θέσεων εργασίας χωρίς να παραβλάπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών διορίζοντας με την ίδια απόφαση τον εκκαθαριστή⁵⁷⁷. Από τη δημοσίευση της περίληψής της άνω απόφασης στο ΓΕΜΗ και στο ΔΔΔ του ΤΝ, η εξουσία των καταστατικών οργάνων διοίκησης και διαχείρισης της επιχείρησης περιέρχεται στον εκκαθαριστή. Ο τελευταίος συντάσσει αμελλητί απογραφή των στοιχείων της επιχείρησης, συντάσσει Υπόμνημα Προσφοράς, στο οποίο περιλαμβάνονται τα απογραφέντα στοιχεία και κάθε χρήσιμη πληροφορία για το ενεργητικό της επιχείρησης και δημοσιεύει την Πρόσκληση Διενέργειας Δημόσιου Πλειοδοτικού Διαγωνισμού για την αγορά του συνόλου του ενεργητικού της επιχείρησης ή και των επιμέρους λειτουργικών συνόλων αυτής⁵⁷⁸. Εν συνεχεία ακολουθεί η αποσφράγιση των προσφορών και η συγκριτική τους εκτίμηση από τον εκκαθαριστή. Το πτωχευτικό δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη και την έκθεση του συνδίκου, επικυρώνει ή όχι τη σχετική διαδικασία θέτοντας τυχόν επιπλέον όρους. Η ως άνω απόφαση δημοσιεύεται σε περίληψη στο ΓΕΜΗ και στο ΔΔΔ του ΤΝ και δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα⁵⁷⁹. Σε περίπτωση θετικής απόφασης ορίζεται και εισηγητής δικαστής για τις ανάγκες διανομής του πλειστηριάσματος, ο εκκαθαριστής συντάσσει

572. Άρθρο 106ια παρ. 3,4 ΠτΚ.

573. Η οποία δημοσιεύεται στο ΓΕΜΗ και στο ΔΔΔ του ΤΝ.

574. Για να αποφευχθεί η προσφυγή στο θεσμό μόνο για παρελκυστικούς λόγους, όπως γινόνταν με το παλιό καθεστώς.

575. Άρθρο 106ια παρ. 2 ΠτΚ.

576. Η άνω απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα αλλά μόνο σε τριτανakoπή κατά το άρθρο 106ια παρ. 6 ΠτΚ.

577. Είτε τον προτεινόμενο είτε τον κατά την κρίση του καταλληλότερο αν υπάρχει και διαφορετική πρόταση. Άρθρο 106ια παρ. 5 ΠτΚ.

578. Άρθρο 106ια παρ. 7 ΠτΚ.

579. Χωρεί επ' αυτής μόνο τριτανakoπή.

σχέδιο Σύμβασης Μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης⁵⁸⁰, το οποίο αφού υπογραφεί από τον αγοραστή επέχει θέση τελεσίδικης κατακύρωσης του άρθρου 1003 ΚΠολΔ. Μετά την καταβολή και του τιμήματος ή του συμφωνηθέντος ως αμέσου καταβλητέου ποσού, ο εκκαθαριστής συντάσσει είτε πράξη εξόφλησης είτε πιστοποίησης εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του αγοραστή, η οποία προσαρτάται στη σύμβαση μεταβίβασης και επέχει θέση περίληψης έκθεσης κατακύρωσης του άρθρου 1005 ΚΠολΔ. Άμεση έννομη συνέπεια αυτής είναι η απόσβεση των υπέρ τρίτων βαρών και μετά την μεταγραφή της ο αγοραστής δικαιούται να ζητήσει την εξάλειψη ή τη διαγραφή τους. Περαιτέρω, η όλη διαδικασία μεταβίβασης μπορεί να διαρκέσει κατ' ανώτατο όριο 12 μήνες από την έναρξη των ενεργειών του εκκαθαριστή με δυνατότητα παράτασης για έξι ακόμα μήνες. Με την πάροδο των παραπάνω χρονικών ορίων η εκκαθάριση λύεται αυτοδικαίως και αν εκκρεμεί αίτηση πτώχευσης προχωρά η εξέτασή της⁵⁸¹. Εν συνεχεία, μετά τις αναγγελίες των απαιτήσεων των πιστωτών κατόπιν δημοσιοποίησης της προς τούτο πρόσκλησης από μέρους του εκκαθαριστή, ο τελευταίος συντάσσει πίνακα κατάταξης κατά τα άρθρα 153-161 ΠτΚ εφαρμοζομένων αναλόγως⁵⁸².

1.2.2. Οι ασφάλειες κατά την ειδική εκκαθάριση

Ειδικότερα, τα ζητήματα που αφορούν στις ασφάλειες κατά την ως άνω εξυγιαντική διαδικασία είναι η δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων, η εγκατάσταση του εκκαθαριστή στη διοίκηση της επιχείρησης και η κατάταξη των απαιτήσεων.

Α) Υπό το σημερινό καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης δεν προβλέπεται αυτοδίκαιη αναστολή των ατομικών διώξεων, όπως συνέβαινε με το άρθρο 46^α του ν. 1892/1990, κατά το οποίο από την αίτηση για υπαγωγή στην ανωτέρω διαδικασία επερχόταν αυτοδίκαιη αναστολή. Ο νομοθέτης θέλοντας να αποφύγει τις πρακτικές παρέλκυσης που ευνόησε αυτή η διάταξη, επέλεξε να μην την επαναλάβει. Ωστόσο δίνει τη δυνατότητα να ληφθούν προληπτικά μέτρα από την αίτηση για υπαγωγή έως τη λήξη της διαδικασίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 103 ΠτΚ. Σχετικά με την έννοια, τη φύση και τα είδη των προληπτικών μέτρων ισχύουν αναλόγως όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα σχετικά με τη διαδικασία εξυγίανσης. Αφορούν όλους τους πιστωτές δηλαδή και τους ενέγγυους. Αντικείμενό τους είναι μόνο η αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της επιχείρησης, γιατί μόνο αυτή παρουσιάζει

580. Η εν λόγω μεταβίβαση έχει ως αιτία της την πώληση, εφαρμοζομένων των σχετικών διατάξεων. Επ' αυτής δεν εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 479 ΑΚ, αφού πρόκειται για μεταβίβαση μόνο του ενεργητικού. Οι υποχρεώσεις της επιχείρησης εξοφλούνται από το τίμημα και δεν βαρύνουν τον αγοραστή. Οι εκκρεμείς συμβατικές σχέσεις όμως μεταβιβάζονται στον αποκτώντα.

581. Άρθρο 106ια παρ. 8 ΠτΚ.

582. Άρθρο 106ια παρ. 9 ΠτΚ.

ενδιαφέρον καθώς επίσης και άλλα μέτρα από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 ΠτΚ. Η διάταξη 103 ΠτΚ ορίζει ότι τα προληπτικά μέτρα είναι δυνατόν να ληφθούν και από τους εγγυητές-οφειλέτες εις ολόκληρον, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Δεδομένου λοιπόν ότι το άρθρο 106ια παρ. 2 παραπέμπει ρητά στο ανωτέρω άρθρο αυτή η δυνατότητα θα δίνεται και στα πλαίσια της διαδικασίας ειδικής εκκαθάρισης⁵⁸³.

Β) Επιπλέον, βάσει της παραγράφου 6 του ως άνω άρθρου από τη δημοσίευση της απόφασης για θέση της επιχείρησης σε εκκαθάριση η εξουσία των καταστατικών οργάνων διοίκησης και διαχείρισης της επιχείρησης περιέρχεται στο σύνολό της στον εκκαθαριστή. Επέρχεται δηλαδή κατά κάποιον τρόπο «πτωχευτική απαλλοτρίωση» με την έννοια ότι τα καταστατικά όργανα δεν μπορούν να επιχειρούν πράξεις διαχείρισης, ούτε να επιβαρύνουν την επιχείρηση με ασφάλειες, πράξη η οποία και αν ακόμη επιχειρηθεί κρίνεται ανενεργής κατ' αναλογία της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης⁵⁸⁴.

Γ) Περαιτέρω, στην παράγραφο 9 του εν λόγω άρθρου προβλέπεται ότι μετά τη μεταβίβαση του ενεργητικού της επιχείρησης, τις αναγγελίες των απαιτήσεων των πιστωτών, την αφαίρεση από το προϊόν της εκκαθάρισης των εξόδων αυτής, περιλαμβανομένων και των δαπανών λειτουργίας της επιχείρησης και μετά τη σύμμετρη απόδοση τους στους δικαιούχους τους, ο εκκαθαριστής συντάσσει για το υπόλοιπο πίνακα κατάταξης. Οι πιστωτές κατατάσσονται και για το μέρος του τιμήματος που τυχόν έχει πιστωθεί. Τέλος, για τον εν λόγω πίνακα εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις 153-161 του ΠτΚ⁵⁸⁵ και ως εκ τούτου ισχύουν όσα ελέχθησαν παραπάνω για τη διανομή του πλειστηριάσματος στα πλαίσια της πτώχευσης.

2. Σχέδιο αναδιοργάνωσης του νέου ΠτΚ

Το σχέδιο αναδιοργάνωσης⁵⁸⁶ ρυθμίζεται στα άρθρα 107 επ. του νέου πτωχευτικού κώδικα αντικαθιστώντας τον πτωχευτικό συμβιβασμό του προϊσχύσαντος δικαίου κατ' άρθρα 600 επ ΕΝ και τις συμφωνίες εξυγίανσης του άρθρ. 44 ν. 1892/1990. Πρότυπα του αποτέλεσαν το εντέκατο κεφάλαιο (Chapter 11) του Πτωχευτικού Κώδικα των ΗΠΑ του 1978 (U.S. Bankruptcy Code) και το σχέδιο αφερεγγυότητας (Insolvenzplan) του γερμανικού νόμου περί αφερεγγυότητας (Insolvenzordnung) του 1994 που ισχύει από 1.1.1999.

583. *Ψυχομάνης* (2011⁴), 123 επ. Ωστόσο υπό το καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 46^α είχε αμφισβητηθεί η δυνατότητα να καταλαμβάνονται και οι εγγυητές από την αναστολή. Βλ ΜΠρΑθ 3253/2007, ΔΕΕ 2007, 690 επ που δέχεται ότι καταλαμβάνονται.

584. *Χατζηνικολάου-Αγγελίδου*, (2002²), 158 επ.

585. Στα πλαίσια του άρθρου 46^α του ν. 1892/1990 βλέπε ΑΠ 409/2010, ΧρΙΔ 2011, 287 επ που αναφέρεται μεταξύ άλλων και στον πίνακα κατάταξης και τα προνόμια των απαιτήσεων και ειδικότερα του ενεχυρούχου δανειστή και του Δημοσίου.

586. *Αυγητίδης Δ.*, ΕΕμπΔ 2007, 552 επ· *Σωτηρόπουλος Γ.*, Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου, ΧρΙΔ 2008, 298 επ· *Μαρίνος Μ-Θ*, Το σχέδιο αναδιοργάνωσης κατά τον ΠτΚ και η οργάνωση της ΑΕ-Μερικής παρατηρήσεις για τη σχέση πτωχευτικού και εταιρικού δικαίου, ΧρΙΔ 2010, 3 επ.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια πρόταση του οφειλέτη ή του συνδίκου για τον τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, διαφορετικό από αυτόν που προβλέπει η πτωχευτική διαδικασία αλλά πάντως εντός αυτής, με σκοπό την αποδοχή αυτού του σχεδίου από την συνέλευση των πιστωτών και την κατάρτιση συμβάσεως αναδιοργάνωσης μετά από δικαστική επικύρωση⁵⁸⁷. Μέσω του σχεδίου⁵⁸⁸ επιδιώκεται κατ' αρχήν η διάσωση της επιχείρησης στα χέρια του οφειλέτη καθώς επίσης και η αξιοποίησή της επιχείρησης με άλλον τρόπο, η διανομή της πτωχευτικής περιουσίας με άλλον τρόπο από τον προβλεπόμενο στον ΠτΚ και τέλος η διαμόρφωση της ευθύνης του οφειλέτη μετά την περάτωση της πτώχευσης, οι οποίες αποτελούν κατά τον ΠτΚ ισότιμες λύσεις⁵⁸⁹.

Το σχέδιο αναδιοργάνωσης διαφέρει βασικά στα ακόλουθα σημεία σε σχέση με τον ήδη καταργηθέντα πτωχευτικό συμβιβασμό⁵⁹⁰. Συγκεκριμένα: α) Σχέδιο αναδιοργάνωσης μπορεί να κατατεθεί και από το σύνδικο, ενώ την πρόταση συμβιβασμού μπορούσε να καταθέσει μόνο ο πτωχός, β) Υποβολή του σχεδίου μπορεί να γίνει ή με την ίδια αίτηση κήρυξης πτώχευσης ή αμέσως μετά. Αντίθετα η διαδικασία του συμβιβασμού ακολουθούσε υποχρεωτικά μετά την επαλήθευση των απαιτήσεων των πιστωτών και γ) Το σχέδιο μπορεί να έχει ποικίλο περιεχόμενο ενώ αντίθετα ο συμβιβασμός είχε συγκεκριμένο περιεχόμενο και συνιστούσε είτε απλό συμβιβασμό, είτε συμβιβασμό με παραχώρηση είτε μικτό συμβιβασμό.

Συγκρινόμενος ο παραπάνω θεσμός με τη συμφωνία εξυγίανσης του άρθρ. 44 ν. 1892/1990⁵⁹¹ παρατηρούνται οι ακόλουθες διαφορές: α) Ενώ το σχέδιο κείται εντός των τειχών της πτώχευσης με την έννοια ότι η ανοιγείσα διαδικασία είτε θα οδηγήσει σε εκκαθάριση είτε σε σύναψη του σχεδίου αναδιοργάνωσης η συμφωνία εξυγίανσης ελάμβανε χώρα εκτός της πτωχευτικής διαδικασίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ήταν δυνατό να συναφθεί και μετά την κήρυξη αυτής όπως είδαμε και παραπάνω, β) Υπό το προηγούμενο καθεστώς του άρθρου 44 δεν υπήρχε η ασφαλιστική δικλείδα της υποχρεωτικής ικανοποίησης του 20%⁵⁹² των απαιτήσεων που αποτελεί υποχρεωτικό περιεχόμενο του σχεδίου αναδιοργάνωσης και γ) Στη διαδικασία του σχεδίου αναδιοργάνωσης το δικαστήριο παρεμβαίνει σε δύο στάδια, κατά την προεξέταση και

587. *Ψυχομάνης* (2007³), 287 επ.

588. Σχετικά με τη νομική φύση του σχεδίου αναδιοργάνωσης έχουν υποστηριχθεί ποικίλες θεωρίες με επικρατέστερη αυτήν που το θεωρεί ως σύμβαση ιδιότυπη, με αναγκαίο όρο ενεργοποίησης τη δικαστική παρέμβαση κατά τον *Κοτσίρη* (2008⁷), 536 επ. Βλέπε και *Ψυχομάνης* (2007³), 289 επ που το θεωρεί ως ενοχική, πολυμερή, αμφοτεροβαρή σύμβαση με έντονα στοιχεία συμβάσεως συμβιβασμού.

589. Άρθρο 107 ΠτΚ.

590. *Ψυχομάνης* (2007³), 287.

591. *Σωτηρόπουλος Γ.*, ΧρΙΔ 2008, 289 επ.

592. Βλέπε παρακάτω για το μεταβατικό στάδιο έως 31-12-2014 οπότε και το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 10%, σύμφωνα με νόμο 3858/2010.

τη δικαστική επικύρωση του σχεδίου, ενώ στην περίπτωση της συμφωνίας του άρθρ. 44 ο ρόλος του δικαστηρίου περιοριζόταν στην επικύρωσή της.

2.1. Διαδικασία σύναψης σχεδίου αναδιοργάνωσης

Πρόταση σχεδίου αναδιοργάνωσης δικαιούται να υποβάλει μόνο ο οφειλέτης και ο σύνδικος, ο μεν οφειλέτης μαζί με την αίτησή του για κήρυξη πτώχευσης ή εντός τεσσάρων μηνών από αυτήν, με δυνατότητα παράτασης ενός τριμήνου, ο δε σύνδικος εντός τριών μηνών από την παρέλευση άπρακτων των παραπάνω προθεσμιών. Επίσης υφίσταται δυνατότητα παράτασης 3 μηνών και γι' αυτόν⁵⁹³.

Στο σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνεται ως ελάχιστο περιεχόμενο⁵⁹⁴: α) η πληροφόρηση σχετικά με την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη και τα αίτιά της και η πληροφόρηση σχετικά με τη σύγκριση της προτεινόμενης ικανοποίησης των πιστωτών με βάση το σχέδιο σε σχέση με αυτήν που θα πετύχαιναν με βάση την εκκαθάριση, β) η περιγραφή των μέτρων⁵⁹⁵ αναδιοργάνωσης της επιχείρησης και γ) η προτεινόμενη διαμόρφωση των δικαιωμάτων και της νομικής θέσης των πιστωτών⁵⁹⁶ και της θέσης του οφειλέτη. Κατά τα λοιπά, το περιεχόμενο μπορεί να διαμορφωθεί ελεύθερα^{597 598} υπό τις εξής δύο προϋποθέσεις: Πρώτον ότι δε θα περιοριστούν οι απαιτήσεις των πιστωτών σε ποσοστό μικρότερο από 20% το οποίο πρέπει να καταβληθεί εντός ενός έτους⁵⁹⁹, ενώ για το άλλο ποσό δεν τίθεται χρονικός περιορισμός. Επιπλέον, ότι θα διασφαλιστεί η ίση μεταχείριση των πιστωτών⁶⁰⁰ που ανήκουν στην ίδια ομάδα, βάσει

593. Άρθρο 108 ΠτΚ.

594. Άρθρο 109 ΠτΚ. *Περάκης* (2010), 330 κατά τον οποίο η ερμηνεία του κανόνα αυτή πρέπει να γίνει προς δύο κατευθύνσεις. Πρώτον ότι στο σχέδιο μπορούν να περιλαμβάνονται και άλλοι όροι και δεύτερον ότι πρέπει να περιλαμβάνει στο περιγραφικό του μέρος τουλάχιστον ένα από τα αναφερόμενα μέτρα ικανό να αποτελέσει περιεχόμενο του σχεδίου.

595. Τα μέτρα που μπορούν να συμφωνηθούν ποικίλλουν και επαφίενται στην ελεύθερη βούληση των μερών. Ενδεικτικά ο νόμος (άρθρο 109 παρ. 1 εδ. β) αναφέρει τις οργανωτικές μεταβολές, επιχειρησιακά προγράμματα, χρηματοδότηση του οφειλέτη, μετοχοποίηση των απαιτήσεων, διαρθρωτικές εταιρικές μεταβολές, συνέχιση της επιχείρησης ή μεταβίβασή της.

596. Στο μέρος αυτό διαμορφώνονται οι σχέσεις των πιστωτών με τον οφειλέτη ή τρίτους εγγυητές ή συνοφειλέτες, όσο και μεταξύ τους και παρέχονται χρεωστικές ελαφρύνσεις. Κατά τον *Περάκη* (2010), 329 είναι το μέρος του σχεδίου που περισσότερο θυμίζει τον πτωχευτικό συμβιβασμό και αφορά ειδικότερα σε μέτρα οικονομικής εξυγίανσης.

597. Οι ασφάλειες επί απαιτήσεων από συστήματα πληρωμών βάσει του κοινοτικού δικαίου δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο του σχεδίου, κατά το άρθρο 111 παρ. 6.

598. Σύμφωνα με τον *Περάκη* (2010), 331, αναφορικά με το δυνατό περιεχόμενο του σχεδίου, ο κανόνας που προκύπτει από διάφορες διατάξεις (109 παρ. 1, 2 και 124 στοιχ. δ) είναι ότι αυτό που επιδιώκεται με την αναδιοργάνωση δεν μπορεί να υπολείπεται του αποτελέσματος της εναλλακτικής λύσης της εκκαθάρισης και ουσιαστικά να καταλήγει σε βλάβη των πιστωτών, εκτός αν οι ίδιοι το δέχονται.

599. Με το άρθρο του νέου νόμου 3858/2010 για τη μεταβατική περίοδο έως 31-12-2014, λόγω και της οικονομικής συγκυρίας, το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 10% και το χρονικό διάστημα καταβολής των απαιτήσεων αυξάνεται σε 3 χρόνια. Με το πέρας αυτού του διαστήματος επανέρχονται αυτοδικαίως σε ισχύ οι προηγούμενες διατάξεις.

600. Άρθρο 113 ΠτΚ.

της κατηγοριοποίησής⁶⁰¹ τους σύμφωνα με την εξασφάλισή που έχει ο καθένας. Τα δε δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών δεν θίγονται εκτός αν το σχέδιο προβλέπει διαφορετικά και σε κάθε περίπτωση διατηρούνται υπέρ της νέας απαίτησης, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά⁶⁰².

Μετά την υποβολή του σχεδίου, ακολουθεί η δικαστική προεξέτασή του⁶⁰³. Το δικαστήριο, αν δεν απορρίψει το σχέδιο βάσει των αποκλειστικά απαριθμούμενων λόγων που προβλέπει ο νόμος, καθορίζει προθεσμία μέχρι τρεις μήνες για την αποδοχή του⁶⁰⁴ από τους πιστωτές ορίζοντας συγχρόνως και την ημερομηνία σύγκλησης της ειδικής συνέλευσης για την συζήτηση και ψηφοφορία επί του σχεδίου⁶⁰⁵. Δίδεται επίσης η δυνατότητα κατόπιν αίτησης του οφειλέτη ή του συνδίκου να διαταχθεί η απαγόρευση εκποίησης ή μεταβολής της κατάστασης της περιουσίας που θα έθετε σε κίνδυνο το σχέδιο μέχρι την επικύρωση ή απόρριψη του σχεδίου.

Αν τελικά το σχέδιο γίνει αποδεκτό, τότε το δικαστήριο το επικυρώνει⁶⁰⁶ εφόσον δεν προκύπτει κάποιος λόγος ρητά αναφερόμενος για άρνηση αυτής της επικύρωσης, οπότε με την τελεσιδικία της απόφασης το σχέδιο αναδιοργάνωσης αποτελεί τίτλο εκτελεστό και αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματα του⁶⁰⁷.

Ειδικότερα το σχέδιο αποκτά δεσμευτική ισχύ έναντι όλων των πιστωτών⁶⁰⁸, περιλαμβανομένων και αυτών που δε συμφώνησαν, η δε ίδια πτωχευτική διαδικασία περατώνεται, τα όργανα της παύουν και ο οφειλέτης αναλαμβάνει την διοίκηση της περιουσίας του, εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά από το σχέδιο. Επιπλέον, τα δικαιώματα των πιστωτών κατά των εγγυητών και συνοφειλετών και επί περιουσιακών αντικειμένων τρίτων κατ' αρχάς περιορίζονται στο ίδιο ποσό με την απαίτηση κατά του οφειλέτη, εκτός αν δε συναινεί ο πιστωτής⁶⁰⁹. Η δε ικανοποίηση των πιστωτών από τον

601. Σύμφωνα με το άρθρο 111 ΠτΚ οι πιστωτές χωρίζονται στις εξής ομάδες: τους ενέγγυους πιστωτές, τους γενικώς προνομιούχους πιστωτές, τους ανέγγυους πιστωτές και τους πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης. Μπορεί επίσης να προβλέπεται ιδιαίτερη ομάδα των ανέγγυων πιστωτών με μικρού ύψους απαιτήσεις.

602. Άρθρο 112 ΠτΚ.

603. Άρθρο 114 ΠτΚ. Βλέπε περισσότερα και στον *Μιχαλόπουλος Γ.*, ΕΕμπΔ 2009, 749 επ.

604. Να τονίσουμε ότι για την αποδοχή του σχεδίου αναδιοργάνωσης απαιτείται να συμφωνούν πιστωτές που κατέχουν το 60% των απαιτήσεων εκ των οποίων το 40% των εμπραγμάτων εξασφαλισμένων ή με προνόμιο απαιτήσεων, όπως συνέβαινε και με το καθεστώς του άρθρου 44.

605. Άρθρα 115 έως 121 ΠτΚ.

606. Άρθρα 122 έως 124 ΠτΚ.

607. Άρθρα 125 και 126 ΠτΚ.

608. Σε αντίθεση με τον πτωχευτικό συμβιβασμό κατά τον οποίο οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι δεν δεσμεύονταν παρά μόνο αν είχαν συμμετάσχει στην ψηφοφορία χάνοντας την εξασφάλισή τους. Βλ ενδεικτικά ΑΠ 434/2000, ΔΕΕ 2000, 867 επ· ΕφΑθ 9098/2001, Δ/νη 2003, 239 επ.

609. Σε αντίθεση με τον πτωχευτικό συμβιβασμό κατά τον οποίο οι πιστωτές διατηρούσαν την αξίωσή τους κατά των εγγυητών και συνοφειλετών για το σύνολο της πιστώσεώς τους, παρότι είχαν αποδεχθεί εκουσίως τον δικαστικό συμβιβασμό, σύμφωνα με το άρθρο 643 ΕμπΝ. Αν ο εγγυητής ικανοποίησε τον πιστωτή έχοντας δικαίωμα αναγωγής κατά του οφειλέτη τότε

εγγυητή-συνοφειλέτη περιορίζει το δικαίωμα αναγωγής στο ίδιο μέτρο με τα συμφωνηθέντα στο σχέδιο, όπως θα δούμε αναλυτικότερα και παρακάτω. Περαιτέρω, ο πιστωτής που πριν την υπογραφή του σχεδίου είχε λάβει ποσό που υπερκάλυπτε την απαίτησή του βάσει του σχεδίου δεν υποχρεούται να το επιστρέψει εκτός αν υπερκάλυπτε και την αρχική του απαίτηση. Τα δικαιώματα των ομαδικών πιστωτών δεν επηρεάζονται από το σχέδιο και τέλος οι πτωχευτικοί πιστωτές αναλαμβάνουν τις ατομικές τους διώξεις.

Ωστόσο, ακόμη και μετά την επικύρωση ο νόμος καθιερώνει ρητά τη δυνατότητα είτε ακύρωσης του σχεδίου⁶¹⁰, είτε ατομικής ανατροπής του⁶¹¹ είτε ματαίωσης του⁶¹² ορίζοντας και τις συνέπειες που επέρχονται από την ως άνω εξέλιξη⁶¹³.

Κατόπιν των ανωτέρω, στην παρούσα ενότητα θα εξετάσουμε το ζήτημα της τύχης των ασφαλειών κατά τη σύναψη και λειτουργία του σχεδίου αναδιοργάνωσης. Ειδικότερα θα δούμε πως διαμορφώνονται οι εμπράγματα εξασφαλίσεις στο σχέδιο αναδιοργάνωσης και κατά πόσο διαφυλάσσεται η ισχύς τους ή αν αντίθετα υπερέχει η ιδιωτική αυτονομία των μερών. Εν συνεχεία θα ερευνήσουμε τα αποτελέσματα της επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης ιδίως ως προς τους προσωπικά ευθυνόμενους εγγυητές και συνοφειλέτες αλλά και ως προς τους ενέγγυους πιστωτές. Και τέλος, θα πραγματευτούμε την τύχη των ασφαλειών σε περίπτωση ανατροπής του σχεδίου αναδιοργάνωσης είτε πρόκειται για ακύρωσή του, είτε ατομική ανατροπή είτε ματαίωσή του λόγω κήρυξης του οφειλέτη σε νέα πτώχευση.

2.2. Το άθικτο των δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών

Το σχέδιο αναδιοργάνωσης δομείται πάνω στην ελευθερία βούλησης των μερών προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο αποτέλεσμα τόσο για την διάσωση της επιχείρησης αλλά και για την καλύτερη ικανοποίηση των πιστωτών. Ωστόσο ο κώδικας θέτει στην ως άνω ιδιωτική αυτονομία ορισμένες δικλείδες ασφαλείας προκειμένου να εξασφαλισθεί ένα *minimum* προστασίας για τους πιστωτές. Ειδικότερα όρισε ένα ελάχιστο όριο κάτω από το οποίο δεν πρέπει να πέσει το ποσοστό των απαιτήσεων και

καθίστατο πτωχευτικός πιστωτής. ΑΠ 1522/1986, ΝοΒ 1987, 1037 επ· ΕφΑθ 9098/2001, Δ/νη 2003, 239 επ.

610. Αυτοδίκαιη ακύρωση επέρχεται όταν ο οφειλέτης καταδικάστηκε αμετακλήτως σε χρεοκοπία ενώ δικαστική ακύρωση επιφέρουν η αποκάλυψη ότι το σχέδιο ήταν προϊόν δόλου και εάν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τους όρους ούτως ώστε να προβλέπεται με βεβαιότητα η αδυναμία αναδιοργάνωσης.

611. Η ατομική ανατροπή του σχεδίου επέρχεται με αίτηση δικαστική του πιστωτή ως προς τον οποίο ο οφειλέτης περιήλθε σε υπερήμερία όσον αφορά τα συμφωνηθέντα στο σχέδιο.

612. Ματαίωση του σχεδίου επέρχεται με την κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση.

613. Άρθρα 127 έως 130 ΠτΚ.

το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο οι τελευταίες πρέπει να εκπληρωθούν⁶¹⁴, έθεσε ως υποχρεωτική την κατηγοριοποίηση των πιστωτών μέσα στο σχέδιο ανάλογα με τις εξασφαλίσεις τους και τα προνόμιά τους προβλέποντας ταυτοχρόνως την αρχή της ίσης μεταχείρισης των πιστωτών εντός της ίδιας ομάδας και τέλος έθεσε ως κατ' αρχήν κανόνα το άθικτο των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών.

Εν προκειμένω, ο νομοθέτης στο άρθρο 112 παρ. 1 ΠτΚ προέβλεψε τον κατ' αρχήν κανόνα ότι οι εμπράγματα εξασφαλίσεις των πιστωτών, δε θίγονται από το σχέδιο. Ο κανόνας αυτός ωστόσο επιτρέπεται να διασπαστεί με διαφορετική πρόβλεψη στο σχέδιο και μάλιστα κατά σαφή τρόπο στο διαμορφωτικό μέρος του. Στην υπόψη διάταξη δεν περιλαμβάνονται οι εμπράγματα ασφάλειες που έχουν παραχωρηθεί από τρίτους και όχι από τον οφειλέτη⁶¹⁵. Περαιτέρω, η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου ορίζει ότι σε κάθε περίπτωση τα δικαιώματα αυτά διατηρούνται υπέρ της νέας απαίτησης όπως αυτή διαμορφώθηκε από το σχέδιο⁶¹⁶, εκτός αν ο πιστωτής συμφώνησε διαφορετικά.

Πρόκειται για μια άτεχνη διάταξη, η οποία δημιουργεί ορισμένα ζητήματα ερμηνείας και συγκεκριμένα σχετικά με το πώς ερμηνεύεται το εδάφιο του άρθρου «εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο σχέδιο». Κατά μία άποψη⁶¹⁷, μάλλον φαίνεται ότι είναι δυνατή η απομείωση ή η άρση της εμπράγματης εξασφάλισης του πιστωτή με πλειοψηφική ρύθμιση του σχεδίου. Άλλη δε άποψη⁶¹⁸ υποστηρίζει αντίθετα ότι το νόημα της διάταξης δεν είναι η δυνατότητα αλλοίωσης ή άρσης των εμπράγματων ασφαλειών με πλειοψηφική ρύθμιση του σχεδίου καθότι μία τέτοια περικοπή της ασφάλειας θα ήταν εξαιρετικά προβληματική, δημιουργώντας άνιση μεταχείριση των ενέγγυων πιστωτών και ενδεχομένως αντισυνταγματικότητα⁶¹⁹ αλλά αντίθετα είναι η απομείωση της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Στην ίδια άποψη υποστηρίζεται ότι και το άρθρο 109 παρ. 1 εδ. γ όταν κάνει λόγο για παραίτηση ή περιορισμό της εμπράγματης ασφάλειας δεν υπονοεί δυνατότητα πλειοψηφικής μείωσης της ασφάλειας, αλλά υπονοεί ότι τέτοιες ρυθμίσεις μπορούν μεν να αποτελούν μέρος του σχεδίου υπόκεινται όμως στην ατομική συναίνεση του θιγόμενου ενέγγυου πιστωτή. Φρονιμότερο, κατά την άποψή μου, θα ήταν να δεχθούμε τη δεύτερη άποψη κατά την οποία για την οποιαδήποτε αλλοίωση της εμπράγματης ασφάλειας απαιτείται ρητή συναίνεση από

614. Όπως είδαμε και παραπάνω το ποσοστό είναι 20% καταβλητέο εντός 1 έτους. Για μια μεταβατική περίοδο όμως έως την 31-12-2014 το ποσοστό μειώνεται σε 10% και ο χρόνος παρατείνεται σε 3 έτη.

615. Αντίθετα Σπυριδάκης (2008), 436.

616. Κατά τον Περράκη (2010), 334 αυτή η διάταξη συμπλέει με αυτήν του άρθρου 125 παρ. 4 που αναφέρεται στα αποτελέσματα της επικύρωσης του σχεδίου και ορίζει ότι οι ασφάλειες που έχουν παράσχει τρίτοι για εξασφάλιση απαίτησης απομειώνονται ανάλογα με την απομείωση της απαίτησης.

617. Κοτσίρης (2008⁷), 551.

618. Περράκης (2010), 334 επ.

619. Σπυριδάκης (2008), 435.

τον θιγόμενο πιστωτή⁶²⁰ και πάντως ότι σε περίπτωση περιορισμού του ασφαλισμένου χρέους χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη για την ασφάλεια αυτή καταλαμβάνει τη νέα μειωμένη απαίτηση⁶²¹.

2.3. Αποτελέσματα επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης επί των ασφαλειών

2.3.1. Αποτελέσματα επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης στην ευθύνη των εγγυητών

Το σχέδιο κατ' αρχήν περιορίζει την ευθύνη των εγγυητών και συνοφειλετών εις ολόκληρον⁶²² έναντι των πτωχευτικών πιστωτών, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 125 παρ. 4 εδ' 1. Τα δικαιώματα των πιστωτών περιορίζονται στο ίδιο ποσό στο οποίο περιορίστηκε και η απαίτηση τους κατά του οφειλέτη. Δεν αίρεται η επικουρικότητα της ευθύνης. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός εξαρτάται από τη συναίνεση του εξασφαλιζόμενου πιστωτή. Αν δεν συναινεί ο τελευταίος η ευθύνη των εγγυητών ή συνοφειλετών δεν μεταβάλλεται. Η άρνησή του πρέπει να έχει εκφρασθεί ρητά στη συνέλευση και να έχει περιληφθεί στο σχέδιο γιατί η σιωπή του σχεδίου θα εκληφθεί ως αποδοχή⁶²³. Σημειωτέον ότι αντί της μη συναίνεσης ο πιστωτής μπορεί να δεχθεί τη μερική μείωση της ασφάλειας⁶²⁴. Επομένως, ο πιστωτής δεν υφίσταται τους περιορισμούς αυτούς του σχεδίου στη σχέση του με τους εγγυητές, συνοφειλέτες αν δε συναινεί⁶²⁵. Η εξήγηση προκύπτει από την ίδια τη φύση της εγγύησης ή συνοφειλής, η οποία αποσκοπεί στην εξασφάλιση και στη συνεπαγόμενη απ' αυτήν ικανοποίηση του πιστωτή, σε περίπτωση που ο πρωτοφειλέτης αδυνατεί να το πράξει⁶²⁶.

Επιπλέον, ο νόμος, κατά το άρθρο 125 παρ. 1 εδ' β, ορίζει ότι το δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή ή του συνοφειλέτη μετά την ικανοποίηση του πιστωτή, εφόσον

620. Λάβε υπόψιν ότι ο κανόνας του αθίκτου των ασφαλειών προτάσσεται σε όλα τα στάδια της πτωχευτικής διαδικασίας και ελέγχεται τόσο κατά την δικαστική προεξέταση όσο και κατά την δικαστική επικύρωση και η τυχόν παραβίασή της μπορεί να οδηγήσει σε απόρριψη του σχεδίου ή σε μη επικύρωσή του.

621. Όχι με την έννοια βέβαια της μερικής ή ποσοστιαίας απόσβεσης της ασφάλειας. Έτσι και *Κοτσίρη/Χατζηνικολάου* (2002²), 79 αναφορικά με το άρθρο 44 του νόμου 1892/1990 που περιείχε παρόμοια διάταξη.

622. *Κοτσίρης* (2008⁷), 576.

623. Έτσι και *Κοτσίρης/Χατζηνικολάου* (2002²), 80 επ σχετικά με το προηγούμενο καθεστώς της συμφωνίας 44 του ν. 1892/1990, το οποίο περιλάμβανε αντίστοιχη ρύθμιση.

624. *Περάκης* (2010) 349 κατά τον οποίο πχ αν το σχέδιο μειώνει τις απαιτήσεις του πιστωτή στο 30% μπορεί ο τελευταίος να συναινέσει σε μείωση της εγγύησης στο 60% της απαίτησης.

625. *Ψυχομάνης* (2007³), 303.

626. Βλέπε επίσης και *Ψυχομάνης* (2007³), 303 κατά τον οποίο δεν είναι σωστή η άποψη ότι οι περιορισμοί του σχεδίου ως προς την απαίτηση έναντι του οφειλέτη πρέπει να επεκτείνονται και στη σχέση του πιστωτή με τους εγγυητές. Ως προς αυτούς ισχύει μεν ο παρεπόμενος χαρακτήρας, όχι όμως σε έκταση που να καταλύεται η ίδια η αιτία της ενοχής, δηλαδή ο εξασφαλιστικός σκοπός της εγγυήσεως εκτός αν συναινεί ο πιστωτής. Έτσι και *Περάκης* (2010), 348.

βέβαια υφίσταται, προσαρμόζεται στο ίδιο μέτρο με αυτό που ο οφειλέτης ευθύνεται έναντι του πιστωτή σύμφωνα με το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Αν επομένως ο συνευθυνόμενος εξόφλησε πλήρως την απαίτηση προς τον πιστωτή τότε ο πρώτος θα έχει αξίωση εξ αναγωγής έναντι του πρωτοφειλέτη, μόνο για το ποσό για το οποίο ο τελευταίος ευθυνόταν προς τον πιστωτή, που ήδη ικανοποιήθηκε⁶²⁷.

Έτσι οι ποσοτικοί περιορισμοί του σχεδίου ως προς τις πτωχευτικές απαιτήσεις καταλαμβάνουν οπωσδήποτε την αναγωγική σχέση μεταξύ οφειλέτη και εγγυητών ή συνοφειλετών, έστω και αν οι τελευταίοι υποχρεώθηκαν να καταβάλουν μεγαλύτερα ποσά στον πτωχευτικό πιστωτή. Επίσης, όπως αναφέραμε η τελεσιδικία της απόφασης καθιστά την τελευταία τίτλο εκτελεστό. Οι απαιτήσεις όμως των πιστωτών είναι εκτελεστές, όπως διαμορφώνονται στο σχέδιο, μειωμένες ή παραλλαγμένες κλπ. Η εκτελεστότητα απόφασης κατά του εγγυητή, λόγω της επικουρικότητάς της προϋποθέτει ότι υφίσταται εκτελεστότητα κατά του οφειλέτη. Η εν λόγω εκτελεστότητα επεκτείνεται και κατά των τρίτων που με δήλωσή τους ανέλαβαν την ευθύνη να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις, τις αναλαμβανόμενες με το σχέδιο, προς τους πιστωτές του οφειλέτη, σύμφωνα με το 109 παρ. 3⁶²⁸.

2.3.2. Επικύρωση του σχεδίου και πτωχευτική απαλλοτρίωση

Με την τελεσιδικία της απόφασης επικύρωσης περατώνεται η πτωχευτική διαδικασία, ως εκ τούτου αίρεται κατ' αρχήν και η πτωχευτική απαλλοτρίωση⁶²⁹ που είχε επιβληθεί στον οφειλέτη με την κήρυξή της. Ο οφειλέτης δηλαδή αναλαμβάνει, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά, την διοίκηση της επιχείρησής του εντός των πλαισίων που επιβάλει το σχέδιο και αναλαμβάνει και την πτωχευτική περιουσία. Η εν λόγω άρση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης δεν λειτουργεί αναδρομικά και ως εκ τούτου όλες οι πράξεις του συνδίκου που έλαβαν χώρα από την κήρυξη της πτώχευσης έως την τελεσιδικία της απόφασης επικύρωσης είναι έγκυρες και ισχυρές.

Πράξεις οι οποίες είναι δυνητικά ή υποχρεωτικά ανακλητές σε αυτό το σημείο δεν μπορούν να ανακληθούν καθότι η πτώχευση έχει περατωθεί και το δικαίωμα της ανάκλησης πράξεων ανήκει αποκλειστικά στον σύνδικο, του οποίου η εξουσία έχει πάψει πέραν από την υποχρέωση λογοδοσίας που έχει. Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι η ανάκληση πράξεων προσβλέπει στην επαύξηση της πτωχευτικής περιουσίας και αφορά σε συναλλαγές με τρίτους οι οποίες δεν μπορούν να προσβληθούν καθότι το σχέδιο αναδιοργάνωσης είναι αποτέλεσμα ελεύθερης βούλησης των μερών στο οποίο όμως οι τρίτοι δεν συμμετέχουν ούτως ώστε να μην μπορούν να θιγούν από αυτό. Εν

627. Αν από την άλλη μεριά εξόφλησε κατά 50% τον πιστωτή και οι απαιτήσεις με βάση το σχέδιο έχουν μειωθεί στο 20% τότε ο εγγυητής έχει δικαίωμα αναγωγής για το 10%(50%X10%).

628. Κοτσίρης (2008⁷), 581.

629. Κοτσίρης (2008⁷), 577 επ.

κατακλείδι, σχετικά με το αντικείμενο που μας αφορά, η σύσταση εμπράγματος βάρους σε αντικείμενο της πτωχευτικής περιουσίας εντός της ύποπτης περιόδου, που όσο διαρκεί η πτωχευτική διαδικασία είναι υποχρεωτικά ανακλητές, δεν μπορούν να προσβληθούν σε αυτό το σημείο.

Σχετικά με τους πιστωτές προβλέπεται η άρση της αναστολής των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων, που τους είχε επιβληθεί, και μπορούν εξ αυτού του λόγου να τα ασκήσουν και να ικανοποιήσουν την απαίτησή τους, όπως αυτή διαμορφώθηκε από το σχέδιο. Σε εκείνη την περίπτωση όμως θα ικανοποιηθούν και από την μεταπτωχευτική περιουσία καθότι επέρχεται σύγχυση με την πτωχευτική, εκτός αν το σχέδιο έχει αντίθεση επ' αυτού ρύθμιση. Επομένως, εφόσον για κάποιο λόγο είχαν ανασταλεί τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων πιστωτών κατά το άρθρο 26 παρ. 3 είτε προσωρινά βάσει του κανόνα του άρθρου 114 παρ. 2 ΠτΚ για το μέχρι την αποδοχή του σχεδίου διάστημα, μπορούν τώρα να τα ασκήσουν, ικανοποιώντας όμως την απαίτησή τους, όπως έχει διαμορφωθεί στο σχέδιο. Ιδιαίτερα όμως ως προς την άσκηση της αναγκαστικής εκτέλεσης από την εμπράγματη αξίωσή τους ισχύουν τα παραπάνω, υπό την προϋπόθεση ότι η ασφάλεια πρωτίστως υφίσταται ακόμη, γιατί όπως είδαμε ο εμπραγμάτως εξασφαλισμένος μπορεί να εξαλείψει τις ασφάλειες από την απαίτησή του και υπό την προϋπόθεση ότι το σχέδιο δεν ορίζει διαφορετικά, οπότε μπορεί να έχει συμφωνηθεί αναστολή των μέτρων για το χρόνο ισχύος του σχεδίου.

2.4. Η τύχη των ασφαλειών σε περίπτωση ανατροπής του σχεδίου αναδιοργάνωσης

2.4.1. Ακύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης

Όπως και παραπάνω αναφέραμε το σχέδιο αναδιοργάνωσης μετά την επικύρωσή του είναι δυνατόν να ακυρωθεί. Ο πρώτος λόγος, ο οποίος επιφέρει αυτοδίκαια ακύρωσή του είναι η αμετάκλητη καταδίκη του οφειλέτη για χρεοκοπία⁶³⁰, σύμφωνα με το άρθρο 127 παρ. 1 ΠτΚ. Επιπροσθέτως, ακύρωση του σχεδίου μπορεί να επέλθει δυνητικά κατόπιν διαπλαστικής δικαστικής απόφασης εάν μετά την επικύρωση του αποκαλυφθεί ότι αποτέλεσε προϊόν δόλου του οφειλέτη ή συμπαιγνίας του με πιστωτή ή τρίτου ιδίως λόγω απόκρυψης του ενεργητικού ή διόγκωσης του παθητικού και περαιτέρω αν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τους όρους που προβλέπονται σε αυτό τόσο ουσιωδώς ώστε να προβλέπεται με βεβαιότητα η αδυναμία αναδιοργάνωσης, κατά το 127 παρ. 2 ΠτΚ.

630. Άρθρο 171 ΠτΚ.

Τα αποτελέσματα της ακύρωσης είναι ενιαία με όποιον τρόπο και αν επήλθε αυτή. Ειδικότερα η ακύρωση επιφέρει λήξη της διαδικασίας αναδιοργάνωσης⁶³¹, αποδέσμευση των πιστωτών από τους όρους του σχεδίου, ανάληψη από τους πιστωτές των ατομικών τους διώξεων και απαλλαγή εκείνων που είχαν εγγυηθεί για τους όρους του σχεδίου. Επιπλέον πράξεις οι οποίες κατά τη διαδικασία της πτώχευσης θα ήταν υποχρεωτικά ανακλητές και διενεργήθηκαν στο στάδιο ισχύος του σχεδίου αναδιοργάνωσης κηρύσσονται άκυρες, σύμφωνα με το άρθρο 128 ΠτΚ.

Τα αποτελέσματα της ακύρωσης τα οποία αφορούν στο αντικείμενο της μελέτης μας είναι:

Α) Η αποδέσμευση των πιστωτών από τις δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει με το σχέδιο και ως εκ τούτου η επαναφορά τους στη νομική θέση που είχαν κατά την κήρυξη της πτώχευσης τόσο ως προς το ύψος, το είδος, την εξασφάλιση και τα προνόμια των απαιτήσεων, με αφαίρεση όσων τυχόν ο οφειλέτης ή τρίτοι κατέβαλαν σε εκτέλεση των όρων του σχεδίου. Επομένως, ο εμπράγματος πιστωτής, εφόσον βάσει του σχεδίου είχε αλλοιώσει ή άρει την ασφάλειά του στην περίπτωση ακύρωσής του την αναλαμβάνει και μπορεί να την ασκήσει όπως ήταν πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Αλλά και οι εγγυήσεις οι οποίες είχαν περιοριστεί βάσει του σχεδίου αναδιοργάνωσης επανέρχονται στην προτέρα κατάστασή τους και ασφαλίζουν την απαίτηση του πιστωτή όπως ήταν πριν την κήρυξη της πτώχευσης, μειωμένη μόνο αν είχε εξοφληθεί μέρος της κατά τη διάρκεια ισχύος του σχεδίου.

Β) Επιπλέον, άλλη συνέπεια ακύρωσής του σχεδίου είναι η ανάληψη από τους πιστωτές των ατομικών τους διώξεων. Ήδη από την επικύρωση του σχεδίου οι πιστωτές είχαν αναλάβει τις ατομικές τους διώξεις αλλά εντός των όρων του σχεδίου. Μπορεί δηλαδή με τους όρους αυτούς οι πιστωτές να είχαν πάλι υποστεί αναστολή των ατομικών τους διώξεων ή ακόμη περιορισμό αυτών κατά χρόνο, ήτοι να αναγκάζονταν να τα ασκήσουν αργότερα ή κατά είδος, ήτοι να αναγκάζονταν να τα ασκήσουν υπό όρους. Εν προκειμένω λοιπόν με την ακύρωση οι πιστωτές αναλαμβάνουν τα μέτρα αυτά όπως ήταν πριν την κήρυξη της πτώχευσης και όχι όπως είχαν αλλοιωθεί μετά την κήρυξή της αλλά και με το σχέδιο.

Γ) Επιπλέον, απαλλάσσονται οι υπέρ του σχεδίου εγγυητές, δηλαδή όσοι με δήλωσή τους εγγυήθηκαν υπέρ του οφειλέτη ότι θα εκπλήρωναν τις υποχρεώσεις του που θα προέκυπταν από το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Σε περίπτωση λοιπόν ακύρωσης

631. Κατά τον *Ψυχομάνη* (2007³), 306 παρά την ασαφή διατύπωση του άρθρου 132 ΠτΚ συνάγεται το συμπέρασμα ότι εφόσον η επικύρωση του σχεδίου ακυρώθηκε η πτώχευση βρίσκεται στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών, δηλαδή προκαλείται αναβίωση της παλιάς πτωχευτικής διαδικασίας. Κατά τον ίδιο όμως, από την διάταξη 128 παρ. 1 γ συνάγεται το ακριβώς αντίθετο συμπέρασμα, ότι δηλαδή η πτώχευση δεν αναβιώνει. Τελικά η πλέον ανταποκρινόμενη στα πράγματα και εξυπηρετούσα λύση είναι να μην αναβιώνει η παλιά πτώχευση.

του σχεδίου αυτοί απαλλάσσονται αυτοδικαίως⁶³². Όμως όσα ήδη έχουν καταβάλει οι εγγυητές έως το χρονικό σημείο της ακύρωσης δεν αναζητούνται, αλλά έχουν εξ αυτών δικαίωμα αναγωγής κατά του οφειλέτη. Όμως και αν οι ίδιοι εγγυητές είχαν παράσχει και εμπράγματα ασφάλεια αυτή αίρεται ή εξαλείφεται ή διαγράφεται καθόσον δεν υπάρχει υποχρέωση.

Δ) Περαιτέρω, άλλη συνέπεια της ακύρωσης του σχεδίου είναι η κήρυξη ως άκυρων ορισμένων πράξεων του οφειλέτη που διενεργήθηκαν από την επικύρωση του σχεδίου έως την ακύρωσή του και συγκεκριμένα των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 42 ΠτΚ, δηλαδή των υποχρεωτικά ανακαλούμενων. Στην περίπτωση αυτή δεν μιλάμε για πτωχευτική ανάκληση, καθότι δε βρισκόμαστε στο στάδιο της πτώχευσης, αλλά για μια διαδικασία που ομοιάζει με αυτήν⁶³³. Εν προκειμένω, οι εμπράγματα ασφάλειες με τις οποίες επιβάρυνε την περιουσία του ο οφειλέτης κατά το διάστημα από την επικύρωση έως την ακύρωση του σχεδίου κηρύσσονται άκυρες.

2.4.2. Ατομική ανατροπή του σχεδίου αναδιοργάνωσης

Κατά το άρθρο 129 ΠτΚ, πιστωτής ως προς τον οποίο ο οφειλέτης περιήλθε σε υπερημερία λόγω μη καταβολής ή μη εμπρόθεσμης καταβολής ή μη παροχής εξασφαλίσεων και εν γένει λόγω μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του προς αυτόν δικαιούται να ζητήσει την ατομική ανατροπή του σχεδίου. Μετά την τελεσιδικία της απόφασης περί ατομικής ανατροπής του σχεδίου ο οφειλέτης απαλλάσσεται από τις δεσμεύσεις που ανέλαβε με το σχέδιο και οι απαιτήσεις του επανέρχονται στην κατάσταση που ήταν πριν την επικύρωση του σχεδίου, δικαιούμενος να ασκήσει τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα κατά του οφειλέτη. Να σημειώσουμε πως η ανατροπή επέρχεται μόνο ως προς αυτόν και δεν επηρεάζει καθόλου το σχέδιο στο σύνολό του.

Ο πιστωτής επομένως παύει να δεσμεύεται από τους όρους του σχεδίου και επιπλέον οι απαιτήσεις του επανέρχονται στην κατάσταση που ήταν πριν την επικύρωση του σχεδίου. Επανέρχονται λοιπόν οι απαιτήσεις του κατά ύψος, είδος αλλά και ως προς τις εξασφαλίσεις. Δηλαδή η ασφάλεια του ενέγγυου πιστωτή αναβιώνει μετά την ατομική ανατροπή του, σε περίπτωση που ο τελευταίος είχε παραιτηθεί απ' αυτήν ή την είχε περιορίσει στα πλαίσια του σχεδίου. Επίσης, επανέρχονται και τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα του πιστωτή έναντι του οφειλέτη.

632. Δύσκολα δικαιολογείται αυτή η απαλλαγή κατά τον *Περάκη* (2010), 358 αφού ο εγγυητής εγγυήθηκε ακριβώς για την περίπτωση μη εκπλήρωσης.

633. Βλέπε και *Σωτηρόπουλος* (2009), 196 κατά τον οποίο η διάταξη δεν έχει σαφές νόημα, είναι διάταξη γρίφος.

2.4.3. Ματαίωση του σχεδίου

Αν μετά την επικύρωσή του το σχέδιο και ενώ βρίσκεται σε ισχύ, πληρωθούν οι προϋποθέσεις για κήρυξη του οφειλέτη σε νέα πτώχευση, εκδιδομένης επ' αυτού τελεσίδικης δικαστικής απόφασης τότε το σχέδιο αναδιοργάνωσης ματαιώνεται, κατά το άρθρο 130 ΠτΚ. Δεν μπορούμε εν προκειμένω να μιλάμε για αναβίωση της παλιάς πτώχευσης αλλά για κήρυξη νέας πτώχευσης. Αυτή η νέα πτώχευση επιφέρει και ορισμένα ειδικά αποτελέσματα πέραν εκείνων που επέρχονται ούτως ή άλλως. Συγκεκριμένα, επανέρχονται οι απαιτήσεις των πιστωτών στην αρχική τους μορφή, οι εμπράγματα ασφάλειες δεν αναβιώνουν, διατηρούνται οι νέες εμπράγματα ασφάλειες και αποκτούν προνομιούχο χαρακτήρα οι απαιτήσεις από τη χρηματοδότηση του ήδη ματαιωθέντος σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Αναλυτικότερα, σχετικά με το αντικείμενο της μελέτης μας παρατηρούμε ότι ένα εκ των αποτελεσμάτων της κήρυξης της νέας πτώχευσης είναι η μη αναβίωση των εμπράγματων εξασφαλίσεων, που έχουν αρθεί με το σχέδιο αναδιοργάνωσης, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο σχέδιο και αυτό έχει σημειωθεί στα δημόσια βιβλία⁶³⁴. Αντίθετα, όσες εμπράγματα εξασφαλίσεις είχαν συσταθεί σύμφωνα με το σχέδιο εξακολουθούν να υφίστανται και να ασφαλίζουν την απαίτηση όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στο σχέδιο, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε αυτό⁶³⁵. Δηλαδή ισχυρές παραμένουν οι ασφάλειες οι οποίες δόθηκαν είτε από τον οφειλέτη είτε τρίτο, βάσει όρων του σχεδίου, εφόσον φυσικά οι απαιτήσεις τις οποίες ασφαλίζουν δεν έχουν εξοφληθεί. Αν έχουν μερικώς εξοφληθεί τότε παραμένουν και ασφαλίζουν το μέρος εκείνο που δεν εξοφλήθηκε ακόμη. Το σχέδιο ωστόσο μπορεί να προβλέπει ρητά το αντίθετο και σε εκείνη την περίπτωση οι ασφάλειες δε διατηρούνται.

⁶³⁴. Άρθρο 130 παρ. 2 εδ' β ΠτΚ.

⁶³⁵. Άρθρο 130 παρ. 2 εδ' γ ΠτΚ.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ενόψει όλων των ανωτέρω και της κατά το δυνατόν πληρέστερης ανάπτυξης των ζητημάτων που επιδιώξαμε να προσεγγίσουμε με την παρούσα μελέτη παρατηρούμε ότι η εν λόγω προσέγγιση δε θα μπορούσε να μην επικεντρωθεί στο γεγονός ότι το πτωχευτικό δίκαιο υπέστη σπουδαίες αλλαγές με την εισαγωγή του νέου ΠτΚ και εμφανίζεται όλως αναμορφωμένο επιδιώκοντας μάλιστα και διαφορετικούς-διευρυμένους σκοπούς από το προγενέστερο καθεστώς. Η εν λόγω αναμόρφωση πέραν των σπουδαίων τομών που επιφέρει ακόμη και με την εισαγωγή νέων θεσμών δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και την τύχη των ασφαλειών εντός αυτής.

Σε μια συνοπτική λοιπόν επισκόπηση παρατηρούμε σε γενικές γραμμές ότι η κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση κατ' αρχήν δεν επηρεάζει την λειτουργία ούτε των προσωπικών ούτε των εμπράγματων ασφαλειών. Στον παραπάνω κανόνα ωστόσο εισχωρούν πολλές εξαιρέσεις, όπως είδαμε και αναλυτικά.

Κατά πρώτον, όσον αφορά στους εγγυητές ή συνοφειλέτες παρατηρούμε ότι δε μεταβάλλεται η ευθύνη τους έναντι του πιστωτή. Εύλογη είναι η παραπάνω επιλογή του νομοθέτη καθότι ο ρόλος της ασφάλειας είναι πράγματι αυτός της εξασφάλισης του πιστωτή σε περίπτωση αδυναμίας του πρωτοφειλέτη να το πράξει, προϋπόθεση που πληρούται κατά κόρον με την κήρυξη της πτώχευσης.

Από την άλλη μεριά για τους ενέγγυους πιστωτές τα πράγματα είναι διαφορετικά. Ειδικότερα, ο κανόνας στον οποίο βασιζόταν και συνεχίζει καταρχήν να βασίζεται το πτωχευτικό δίκαιο είναι ο κανόνας του αναλλοίωτου των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών ακόμη και μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Ο νέος ΠτΚ όμως έχοντας άρδην μεταβάλλει την κατεύθυνση και τους σκοπούς του, εντάσσοντας σε αυτούς και τη διάσωση των επιχειρήσεων αλλά και τη διατήρηση της ενότητάς τους προβλέπει μια σειρά από εξαιρέσεις, οι οποίες αφαιρούν το μέχρι πρότινος πλεονέκτημα των εν λόγω εξασφαλίσεων καθιστώντας τις πολλές φορές «ανενεργείς» μέσα στα πλαίσια της πτωχευτικής διαδικασίας. Πέραν του περιορισμού που αφορά στην αδυναμία άσκησης ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης μετά την ένωση των πιστωτών, η οποία υφίστατο και στο προηγούμενο καθεστώς, η βασική διαφοροποίηση του νέου ΠτΚ είναι η αναστολή των δικαιωμάτων των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων πιστωτών αν οι ασφάλειες τους αφορούν σε αντικείμενο που συνδέεται λειτουργικά και είναι αναγκαίο στην επιχείρηση. Σε εκείνη την περίπτωση τα καταδιωκτικά μέτρα τους έναντι του οφειλέτη δεν μπορούν να ασκηθούν μέχρι την έγκριση του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή την συνέλευση των πιστωτών κατά την οποία αποφασίζεται ο τρόπος εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης. Σε κάθε περίπτωση το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 10 μήνες από την κήρυξη της πτώχευσης. Πλην όμως μπορεί αυτή η αναστολή να παραταθεί και άλλο εφόσον οι

πιστωτές αποφασίσουν ότι θα εκποιήσουν την επιχείρηση ως σύνολο και μάλιστα ως το πέρας αυτής της διαδικασίας. Αν λάβουμε δε υπόψη ότι μετά την εξέλεξη των απαιτήσεων, η οποία προηγείται της συνέλευσης του άρθρου 84, επέρχεται η ένωση των πιστωτών τότε διαπιστώνουμε ότι στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν περιθώρια άσκησης ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης. Παραμένει η παραπάνω δυνατότητα μόνο αν τα υπέγγυα ακίνητά τους δεν συνδέονται λειτουργικά με την επιχείρηση. Την ίδια λογική ακολουθούν και οι διατάξεις για λήψη προληπτικών μέτρων (αρ. 10 ΠτΚ) με συνακόλουθη τη δυνατότητα αναστολής των δικαιωμάτων των ενέγγυων πιστωτών για το διάστημα από την αίτηση έως την κήρυξη της πτώχευσης αλλά και η διάταξη 114 ΠτΚ, η αναφερόμενη στο σχέδιο αναδιοργάνωσης που ορίζει ότι μέχρι την αποδοχή ή την επικύρωση του σχεδίου μπορεί να επιβληθεί απαγόρευση εκποίησης ή μεταβολής της πτωχευτικής περιουσίας αν τούτο θέτει σε διακινδύνευση την πραγματοποίηση του σχεδίου. Κατ' ουσίαν δηλαδή από την αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση έως το πέρας αυτής για ορισμένους ενέγγυους πιστωτές οι ασφάλειές τους δεν αναπτύσσουν ισχύ.

Φαίνεται ωστόσο ότι σε διακριτική μεταχείριση υπόκεινται ορισμένα είδη εμπράγματων ασφαλειών και συγκεκριμένα η παρακράτηση κυριότητας κινητού, η εξασφαλιστική μεταβίβαση κινητού, η εξασφαλιστική εκχώρηση απαίτησης, η χρηματοδοτική μίσθωση και οι χρηματοοικονομικές ασφάλειες, οι οποίες είτε υπόκεινται στο θεσμό του πτωχευτικού αποχωρισμού είτε διέπονται από ειδικές ρυθμίσεις παρότι κατ' ουσίαν επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, δηλαδή την εξασφάλιση της απαίτησής τους.

Περαιτέρω, διαπιστώνουμε ότι η πτώχευση και σε κάποιες άλλες περιπτώσεις μπορεί να επηρεάζει τα δικαιώματα των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων. Συγκεκριμένα, οι επιβαρύνσεις με εμπράγματα ασφαλεία των αντικειμένων της πτωχευτικής περιουσίας από τον οφειλέτη που έλαβαν χώρα εντός της ύποπτης περιόδου, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις κηρύσσονται άκυρες με το θεσμό της πτωχευτικής ανάκλησης. Επιπλέον και πράξεις του οφειλέτη μετά την κήρυξη της πτώχευσης, περιλαμβανομένης και της σύστασης εμπράγματης ασφάλειας επί αντικειμένου της πτωχευτικής περιουσίας παραμένουν ανενεργείς λόγω της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης. Και με τις δύο παραπάνω περιπτώσεις διαπιστώνουμε ότι οι εμπράγματες εξασφαλίσεις κάποιων ενέγγυων πιστωτών αλλοιώνονται είτε ριζικά είτε τουλάχιστον προσωρινά. Η επιλογή ωστόσο του νομοθέτη είναι απολύτως δικαιολογημένη αν λάβουμε υπόψη το σκοπό της ίδιας της πτώχευσης που είναι η σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών και την εξ' αυτής ανάγκη να διαφυλαχθεί η πτωχευτική περιουσία και να μην ευνοηθούν μόνο ορισμένοι εκ των πιστωτών.

Προχωρώντας στο στάδιο της ένωσης των πιστωτών, πέραν της θεμελιώδους σημασίας δυνατότητας μεταβίβασης της επιχείρησης ως συνόλου με το νέο ΠτΚ, η οποία ωστόσο δεν παρουσιάζει συγκεκριμένο ενδιαφέρον για τις ασφάλειες, θα

σταθούμε κυρίως στο στάδιο κατάταξης των απαιτήσεων και συγκεκριμένα στην κατάταξη που τυγχάνουν οι εμπραγμάτως εξασφαλισμένοι. Κατ' αρχήν, το αυτόνομο σύστημα κατάταξης που εισάγει ο νέος ΠτΚ απεξαρτημένο από κοινό δίκαιο του ΚΠολΔ σε γενικές γραμμές περιορίζει το σύνολο των προνομίων επιδιώκοντας έτσι τη σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών, η οποία μέχρι πρότινος ήταν γράμμα κενό λόγω της πρόβλεψης διευρυμένων προνομίων. Άξιο λόγου εν προκειμένω είναι κατά πρώτον το γεγονός ότι η προνομιακή κατάταξη των απαιτήσεων των ενέγγυων πιστωτών περιλαμβάνει πλέον ρητώς και τους ασφαλισμένους με προσημείωση υποθήκης ακολουθώντας τη νομολογιακή τάση εξομοίωσής τους με του ενυπόθηκους πιστωτές, με τη διαφοροποίηση της τυχαίας κατάταξης που τυγχάνουν οι πρώτοι. Δευτερευόντως δε η κατάταξη των εν λόγω απαιτήσεων επεκτείνεται στους τόκους που προέκυψαν τα δύο τελευταία έτη, αποκλεισμένης της εφαρμογής των άρθρων 1218 ΑΚ, 1289 ΑΚ και 52 του ν.δ. 17.7./13.8.1923.

Εν συνεχεία, όσον αφορά στη διαδικασία εξυγίανσης, η οποία προσφάτως εισήχθη αντικαθιστώντας τη διαδικασία συνδιαλλαγής και ουσιαστικά ανατρέποντας τους βασικούς πυλώνες της, παρατηρούμε ότι ως αναγκαία συνέπεια μετέβαλε και την τύχη των ασφαλειών εντός αυτής. Κατ' αρχήν ενόψει του γεγονότος ότι δεν αίρονται τα διωκτικά μέτρα ούτε κατά των πιστωτών ούτε και κατά των συνυπευθύνων προσωπικά σε αντίθεση με ότι συνέβαινε στο προηγούμενο καθεστώς, ο νέος νόμος στην απαρίθμηση των αποτελέσματα της επικύρωσης καθιστά σαφές ότι τα δικαιώματα έναντι των εγγυητών ή συνοφειλετών δεν επηρεάζονται από τη συμφωνία. Η ίδια η συμφωνία ωστόσο μπορεί να ρυθμίζει τη νομική μεταχείριση των ως άνω προσώπων διαφορετικά, μπορεί δηλαδή να προβλέπει την αναστολή των διωκτικών τους μέτρων για το χρονικό διάστημα ισχύος της. Από την άλλη μεριά φαίνεται ότι η διαδικασία εξυγίανσης ξεκαθαρίζει το τοπίο της τύχης των εγγυητών κατά τη διάρκεια ισχύος των προληπτικών μέτρων, το οποίο μέχρι πρότινος ήταν ιδιαίτερος διχασμένο τόσο στη θεωρία όσο και στη νομολογία. Υπό το ισχύον καθεστώς λοιπόν δικαίωμα λήψης προληπτικών μέτρων από μέρους των εγγυητών προβλέπεται μεν αλλά κατ' εξαίρεση.

Από την άλλη μεριά τα δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών ενόψει της έναντι πάντων δεσμευτικότητας της συμφωνίας εξυγίανσης φαίνεται ότι υπόκεινται σε πλειοψηφική ρύθμισή. Ως εκ τούτου εφόσον η ειδικά προβλεπόμενη πλειοψηφία, στην οποία περιλαμβάνονται και ένα υπολογίσιμο ποσοστό των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων απαιτήσεων, καταλήξει, βάσει και της αρχής της ίσης μεταχείρισης των πιστωτών και της αρχής της μη βλάβης της συλλογικής ικανοποίησης, σε μία συμφωνία περί άρσης ή περιστολής των ασφαλειών τότε η εν λόγω συμφωνία θα δεσμεύει και τους μη συμβληθέντες. Το δε δικαίωμά τους για άσκηση ατομικών

διώξεων δεν αίρεται κατ' αρχήν εκτός αν η συμφωνία προβλέπει διαφορετικά και πάντως μόνο για ένα εξάμηνο για τους μη συμβληθέντες.

Εν συνεχεία, στα πλαίσια της διαδικασίας της ειδικής εκκαθάρισης, οι κάτοχοι των ασφαλειών όπως είδαμε, δεν υπόκεινται αυτοδίκαια στην αναστολή των καταδιωκτικών τους μέτρων, όπως συνέβαινε με το προηγούμενο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης του άρθρου 46^α του ν. 1892/1990. Στον ισχύοντα νόμο δυνατότητα τέτοιας αναστολής τους δίδεται μόνο κατόπιν λήψης προληπτικών μέτρων. Να τονίσουμε δε ότι εφόσον ο νόμος κάνει ευθεία παραπομπή στα προληπτικά μέτρα της διαδικασίας εξυγίανσης θα πρέπει να θεωρούμε ότι η ως άνω αναστολή μπορεί να επεκταθεί υπό προϋποθέσεις και στους εγγυητές.

Τέλος, μέσα στα πλαίσια του σχεδίου αναδιοργάνωσης φαίνεται πως οι ασφάλειες διαμορφώνονται μόνο βάσει της ελεύθερης βούλησης και της ρητής συναίνεσης των μερών. Ειδικότερα παρότι η οικεία διάταξη προβλέπει πως πιθανή περιστολή της απαίτησης του πιστωτή περιστελλεί στο ίδιο μέτρο και την απαίτηση έναντι του εγγυητή-συνοφειλέτη, στην πραγματικότητα ο πιστωτής μπορεί να μην αποδεχτεί τέτοια μείωση, οπότε η ευθύνη των ανωτέρω προσώπων παραμένει αμετάβλητη ενώ το δικαίωμα αναγωγής τους περιορίζεται στο μέτρο που προβλέπεται στο σχέδιο. Από την άλλη μεριά οι εμπράγματα εξασφαλίσεις μπορούν να αλλοιωθούν με βάση το σχέδιο αναδιοργάνωσης, προαπαιτούμενης όμως της ρητής συναίνεσης του ενέγγυου πιστωτή. Περαιτέρω δε μετά την επικύρωση του σχεδίου οι ενέγγυοι πιστωτές αναλαμβάνουν πάλι τα δικαιώματά τους για επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης, εκτός αν το σχέδιο έχει ρητή αντίθετη πρόβλεψη. Με την ανατροπή όμως του σχεδίου τα δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών επανέρχονται στην προτέρα νομική κατάστασή τους με εξαίρεση την περίπτωση της κήρυξης νέας πτώχευσης, κατά την οποία δεν αναβιώνουν οι εμπράγματα ασφάλειες.

Εν κατακλείδι, δεδομένου ότι τα περισσότερα ζητήματα έχουν εξεταστεί νομολογιακά αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή είναι ο τρόπος που θα προσεγγίσει η νομολογία την τύχη των ασφαλειών στην νεοεισαχθείσα διαδικασία εξυγίανσης ενόψει και των δυσχερειών που πιθανόν θα προκύψουν. Ιδιαίτερώ αναμένουμε τη θέση της σχετικά με τη δυνατότητα άρσης ή περιστολής των εμπράγματων ασφαλειών των πιστωτών βάσει της πλειοψηφίας των πιστωτών και όχι της ατομικής συναίνεσης τους και δευτερευόντως σχετικά με την έκταση που θα προσδώσουν στη δυνατότητα υπαγωγής των εγγυητών στην αναστολή των προληπτικών μέτρων που αρχικώς έχει τεθεί σε εξαιρετική βάση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αθανασάς, Είσπραξη χρηματικών απαιτήσεων, 2010

Αλεξανδρής Σ., Χρονικά όρια ισχύος της συμφωνίας συνδιαλλαγής-Η δέσμευση των συμβεβλημένων και μη συμβεβλημένων πιστωτών, ΝοΒ 2010, 2476 επ

Απαλαγάκη Χ., Προσημείωση υποθήκης-Η δικονομική της θεώρηση, 2005

Αυγητίδης Δ., Ο Πτωχευτικός Κώδικας του 2007: Αλλαγή κατεύθυνσης του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητας, ΕΕμπΔ 2007, 542 επ

Ο ίδιος, Παρακράτηση κυριότητας και συμφωνία εξυγίανσης (άρθρο 44), ΔΕΕ 2008, 408 επ

Ο ίδιος, Εξυγίανση επιχειρήσεων-Μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών, 2011

Ο ίδιος, Η είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων κατά τη διαδικασία συνδιαλλαγής, ΔΕΕ 2011, 412 επ

Ο ίδιος, Διαδικασία συνδιαλλαγής (αρ. 99 επ ΠτΚ): Υπαγωγή επιχείρησης που είχε συνάψει με τους δανειστές της συμφωνία του αρ. 44 ν. 1892/1990, ΧρΙΔ 2011, 301 επ

Ο ίδιος, Η νέα άμεση διαδικασία εξυγίανσης, Συνήγορος 2011, 36 επ

Βάρκα-Αδάμη Α., Εισαγωγή στο αστικό δίκαιο, 2009

Βελέντζας Γ., Δίκαιο Τραπεζών και Τραπεζικών Συμβάσεων (Εργασιών), 2004³

Βέλλας Π., Η κατά Ν. 2844/2000 κυμαινόμενη εμπράγματα ασφάλεια, ΔΕΕ 2007, 770 επ

Ο ίδιος, Η κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα αναστολή διώξεων των ενέγγυων επιχειρηματικών πιστωτών, ΕΕμπΔ 2008, 490 επ.

Βενιέρης Ι., Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, 2005

Γέσιου-Φαλτσή Π., Κατάταξη προσημειούχων δανειστών επί πτωχεύσεως, Αρμ 1997, 155 επ

Γεωργιάδης Α., Ο ν. 2844/2000 για το ενέχυρο χωρίς παράδοση της κατοχής και άλλες πιστωτικές συμβάσεις, ΧρΙΔ 2001, 7 επ

Ο ίδιος, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 2008⁵

Ο ίδιος, Η εξασφάλιση των πιστώσεων, 2008²

Ο ίδιος, Εμπράγματο δίκαιο II, 2010²

Γιοβαννόπουλος Ρ., Ζητήματα σχετικά με τη διαταγή πληρωμής προσημειούχου δανειστή κατά πτωχεύσαντος οφειλέτη, ΕπισκΕΔ 2004, 313 επ

Δούβλης Β., Η τοκοφορία των εργατικών απαιτήσεων στην πτώχευση, την εξυγίανση και την εκκαθάριση υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, 1996

Ο ίδιος, Οι πρόσφατες νομολογιακές εξελίξεις στο πεδίο εφαρμογής των ΑΚ 862-863 στις τραπεζικές χρηματοδοτήσεις, ΔΕΕ 1998, 238 επ

Ο ίδιος σε Δούβλης/Μπώλος, Δίκαιο προστασίας των καταναλωτών, Καταναλωτικοί ΓΟΣ-Νομολογιακή αντιμετώπιση, 2008

Ο ίδιος, Η εξελικτική πορεία των τραπεζικών ΓΟΣ στο ελληνικό δίκαιο, 2010

Δραγατσίκη Σ., Εξαίρεση των προσημειούχων δανειστών από την αναστολή των ατομικών διώξεων κατά πτωχεύσαντος οφειλέτη, Αρμ 2004, 1768 επ

Καλαντζάκου Ι., Η εφαρμογή των διατάξεων περί συμβιβασμού του νέου ΠτΚ, ΝοΒ 2009, 414 επ

Κατηφόρης Ν., Μερικές σκέψεις για τις δικονομικές ρυθμίσεις του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, ΧρΙΔ 2008, 14 επ

Κεραμέας Κ./Μακρίδου Κ., Τρόπος απόδειξης της πλειοψηφίας του 60% του συνόλου των απαιτήσεων των συμβεβλημένων πιστωτών, στο πλαίσιο των αποδεικτικών περιορισμών του αρ. 44 παρ. 1α Ν. 1892/1990, ΔΕΕ 2009, 1038 επ

Κιουπτσίδου Ε., Ειδικά ζητήματα από την προτεινόμενη αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, ΝοΒ 2007, 815 επ

Κορνηλάκης Π., Η καταπιστευτική εκχώρηση των απαιτήσεων, 1978

Κοτσίρης Λ., Υπαγωγή του πρωτοφειλέτη στη διαδικασία εξυγίανσης και συνέπειες ως προς τους εγγυητές σε Σύγχρονα προβλήματα Εμπορικού δικαίου, 1995, 211 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικό δίκαιο, 1998⁶

Ο ίδιος, Ο Κανονισμός για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, ΔΕΕ 2003, 1016 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2008⁷

Ο ίδιος, Η διαδικασία συνδιαλλαγής-χρόνος έναρξης του έργου του μεσολαβητή, ΔΕΕ 2008, 1190 επ

Ο ίδιος, Προληπτικά μέτρα στο πλαίσιο της διαδικασίας συνδιαλλαγής κατά το νέο ΠτΚ, ΝοΒ 2008, 52 επ

Ο ίδιος, Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ, 2010

Ο ίδιος, Πτωχευτικό δίκαιο, 2011⁸

Κοτσίρης Σ./Χατζηνικολάου-Αγγελίδου Ρ., Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, 2002²

Κουλουριάνος Θ., Ο θεσμός της τιτλοποίησης απαιτήσεων ως μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σύμφωνα με το ν. 3156/2003, ΧρΙΔ 2006, 181 επ

Λαδογιάννης Γ., Οι επιχειρηματικές απαιτήσεις ως αντικείμενο ασφαλείας, 2005

Ο ίδιος, Το δικαίωμα προσδοκίας, 2009

Λέκκας Κ., Εμπράγματη εξασφάλιση του ομολογιακού δανείου και τιτλοποίηση απαιτήσεων, 2005, 11 επ

Ο ίδιος, Τρόποι χρηματοδότησης (ιδίως τιτλοποίηση) και η οικονομική κρίση σε Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, Σύνδεσμος Ελλήνων εμπορικολόγων, 19^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, 2010

Λιακόπουλος Θ., Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, 1994

Μάζης Π., Εμπράγματη εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιριών, 1993²

Ο ίδιος, Θέση σε ειδική εκκαθάριση επιχείρησης με βάση το άρθρο 46α του ν. 1892/1990, Δ 1995, 778 επ

Ο ίδιος, Σύμβαση εξυγίανσης επιχείρησης κατά το άρθρο 44 ν. 1892/1990, ΔΕΕ 1995, 713 επ

Ο *ίδιος*, Ο νέος νόμος για την εμπράγματη ασφάλεια σε κινητά και απαιτήσεις (Ν. 2844/2000) σε Θέματα αστικού, εμπορικού και δικονομικού δικαίου, Τόμος II, 2004

Ο *ίδιος*, Σχετικά με μια αναμόρφωση των διαδικασιών ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης σε Θέματα αστικού, εμπορικού και δικονομικού δικαίου, 2004, 297 επ

Ο *ίδιος*, Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων, 2005²

Ο *ίδιος*, Προληπτικά συλλογικά ασφαλιστικά μέτρα, ΔΕΕ 2005, 282 επ

Ο *ίδιος*, Η εμπράγματη ασφάλεια στην εξυγίανση επιχειρήσεων, ΔΕΕ 2006, 38 επ

Ο *ίδιος*, Η δυσλειτουργία της εμπράγματης πίστης στην πράξη εξαιτίας εξωγενών παραγόντων, οι δυσμενείς από την αιτία αυτή συνέπειες στην οικονομία και ο τρόπος θεραπείας του κακού, Αρμ 2007, 185 επ

Ο *ίδιος*, Εκκαθάριση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας, 2008

Ο *ίδιος*, Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου Πτωχευτικού Κώδικα (άρθρα 99-106 Ν 3588/2007), ΔΕΕ 2008, 172 επ

Ο *ίδιος*, Γενικά προνόμια κατάταξης και Πτώχευση-Δύο θεσμοί σε αντιπαλότητα, ΕπισκεΔ 2008, 485 επ

Μακρίδου Κ., Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του Πτωχευτικού Κώδικα, ΝοΒ 2007, 1045 επ.

Η ίδια, Δικονομία εργατικών απαιτήσεων, 2009.

Μακρίδου Κ./Διαμαντόπουλος Γ., Ανακοπή εκτελέσεως από εγγυητή συμβάσεως, η οποία περιέχει καταχρηστικούς γενικούς όρους συναλλαγών, κατά το χρόνο που εκκρεμεί αίτηση για υπαγωγή της πρωτοφειλέτριας ΑΕ σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, ΔΕΕ 2006, 701 επ

Μαρίνος Μ-Θ, Το σχέδιο αναδιοργάνωσης κατά τον ΠτΚ και η οργάνωση της ΑΕ- Μερικές παρατηρήσεις για τη σχέση πτωχευτικού και εταιρικού δικαίου, ΧρΙΔ 2010, 3 επ

Μιχαλόπουλος Γ., Η επίδραση της πτώχευσης του οφειλέτη στην καταπιστευτική εξασφάλιση του δανειστή του, ΔΕΕ 1997, 676 επ

Ο *ίδιος*, Ο Κανονισμός 1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας: Η πρώτη νομολογία, ΧρΙΔ 2007, 398 επ

Ο *ίδιος*, Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης κατά το ισχύον δίκαιο του Πτωχευτικού Κώδικα, ΕΕμπΔ 2009, 749 επ

Μπεχρή-Κεχαγιόγλου Γ., Η ευρωπαϊκή πτώχευση και τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων σύμφωνα με τον Κανονισμό 1346/2000 της ΕΕ, ΕΕμπΔ 2004, 1 επ

Η ίδια, Η σημασία της διαπίστωσης του ενεργητικού και του παθητικού στην πτώχευση, ΕπισκΕΔ 2008, 8 επ

Ορφανίδης Γ., Ασφαλιστικά μέτρα σε Το εμπορικό δίκαιο και η οικονομική κρίση, 19^ο Πανελλήνιο συνέδριο εμπορικού δικαίου, 2010

Παμπούκης Κ., Η προσημείωση υποθήκης στην πτώχευση του οφειλέτη, ΕπισκΕΔ 1998, 177 επ

Ο *ίδιος*, Συνέπειες της πτώχευσης ως προς τους πτωχευτικούς πιστωτές, ΕπισκΕΔ 2008, 21 επ

Ο *ίδιος*, Κατάσχεση επιχειρήσεως, ΕπισκΕΔ 2008, 947 επ

Παπαγιάννης Ι., Η διαδικασία συνδιαλλαγής στο σύγχρονο ΠτΚ ιδίως υπό το πρίσμα των επίκαιρων νομολογιακών εξελίξεων, ΧρΙΔ 2010, 12 επ.

Ο *ίδιος*, Το εμπορικό δίκαιο μέσα από τη νομολογία του Αρείου Πάγου, 2011.

Παπανικολάου Π., Τύχη της εγγυητικής επιστολής σε περίπτωση πτωχεύσεως του οφειλέτη, θέσεως αυτού υπό ειδική εκκαθάριση και συμφωνία του άρθρου 44 του ν. 1892, ΔΕΕ 2005, 1002 επ

Ο *ίδιος*, Η επιφύλαξη στον εκχωρητή της εξουσίας εισπράξεως (ιδίως επί εξασφαλιστικής εκχωρήσεως), Δ/νη 2011, 309 επ

Περάκης Ε., Η συμφωνία των πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990, 1993

Ο *ίδιος*, Μερικές σκέψεις για το διεθνές πτωχευτικό δίκαιο μετά τον Κανονισμό 1346/2000 και τον Πρότυπο Νόμο της UNCITRAL σε Θέματα θεωρίας και πράξης του εμπορικού δικαίου, 2004, 753 επ

Ο ίδιος, Συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης των άρθρων 44 και 45 του Ν. 1892/1990, Συνήγορος 2004, 32 επ

Ο ίδιος, Η ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α Ν. 1892/1990, Συνήγορος 2004, 132 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2010

Πισιρίκος Ι., Οι έννομες συνέπειες της πτώχευσης του αγοραστή εμπορευμάτων με σύμφωνο επιφύλαξης κυριότητας κατά τις διατάξεις του ΑΚ και του νέου ΠτΚ, ΕφΑΔ 2011, 1016 επ.

Ρήγας Κ., Τα προληπτικά μέτρα στο νέο Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007), ΕφΑΔ 2010, 282 επ

Ρόκας Α., Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, 2011

Ρόκα Κ., Πτωχευτικό δίκαιο, 1978

Ρόκας Ν., Στοιχεία πτωχευτικού δικαίου, 1997

Ο ίδιος, Μεταρρυθμιστικές τάσεις στο πτωχευτικό δίκαιο ενόψει και της οικονομικής κρίσης, ΕΕμπΔ 2010, 269 επ

Ρούσσης Δ., Καταστρατήγηση Δικαίου στις τραπεζικές συμβάσεις, 2010

Σπυριδάκης Ι., Πτωχευτικό Δίκαιο, 2008

Ο ίδιος, Εισηγήσεις αστικού δικαίου, 2004³

Ο ίδιος, Η διαδικασία συνδιαλλαγής, 2011

Ο ίδιος, Προληπτικά μέτρα για εγγυητές και εις ολόκληρον συνοφειλέτες στη διαδικασία συνδιαλλαγής, ΕλλΔνη 2011, 1 επ

Σταθόπουλος Μ., Η απαίτηση ως μέσο χρηματοδότησης: Σύγχρονοι τρόποι αξιοποίησης και ανάγκη «εμπραγμάτωσης», ΕπισκΕΔ 1997, 3 επ

Στίγκας Θ., Εξυγίανση επιχειρήσεων σε Εφαρμογές Εμπορικού δικαίου, 2007, 943 επ

Σωτηρόπουλος Γ., Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου, ΧρΙΔ 2008, 289 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικός αποχωρισμός, πτωχευτική διεκδίκηση, πτωχευτική ανάκληση, ΕπισκΕΔ 2008, 646 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτική ανάκληση, 2009

Τριανταφυλλίδης Χ., Τα προνόμια στην πτώχευση πριν και μετά τον Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007), ΔΕΕ 2008, 1356 επ

Τσαντίνης Σ., Η άσκηση ατομικών καταδιωκτικών μέτρων κατά του πτωχού από τον προσημειούχο πτωχευτικό πιστωτή, Δ 29, 212 επ

Τσούμας Β., Εγγύηση και εγγυοδοσία, 2006

Ο ίδιος, Το δίκαιο των ακινήτων, 2009

Φαρφαρώτας Δ., Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, Ε7 2011, 1213 επ

Φίλιος Π., Ενοχικό δίκαιο- Ειδικό μέρος, Τόμος ΙΙ, 2011⁷

Ο ίδιος, Εμπράγματο δίκαιο, 2011⁴

Χατζηϊωάννου Β., Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, ΝοΒ 2011, 2076 επ

Χατζηνικολάου Αγγελίδου Ρ., Η παύση των εργασιών της πτώχευσης, 1993

Η ίδια, Η θέση του δανειστή εντός και εκτός πτώχευσης, ΔΕΕ 2011, 261 επ

Χριστακάκου-Φωτιάδη Κ., Η εξασφάλιση του δανειστή με προσωπικές ασφάλειες εκ του νόμου, 2002, 1 επ

Χριστοπούλου, Συμφωνία άρθρου 44 ν. 1892/1990 και διαδικασία συνδιαλλαγής, ΔΕΕ 2009, 68 επ

Χριστοπούλου Χ., Η εκκαθάριση και η εκποίηση ξενοδοχειακής επιχείρησης υπό το νέο Πτωχευτικό Κώδικα και τα δικαιώματα των χρονομισθωτών, ΧρΙΔ 2007, 873 επ

Ψυχομάνης Σ., Τραπεζικό δίκαιο, 2001⁵

Ο ίδιος, Περί διατηρήσεως του γενικού προνομίου των απαιτήσεων από παροχή εξαρτημένης εργασίας επί πτωχεύσεως και εκτός ορίων της ΚΠολΔ 975 παρ. 3, ΔΕΕ 2006, 990 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικό δίκαιο, 2007³

Ο ίδιος, Μια πρώτη εταστική προσέγγιση στο προσχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας», ΔΕΕ 2007, 286 επ

Ο ίδιος, Τραπεζικό Δίκαιο: Δίκαιο των τραπεζικών συμβάσεων, Τεύχος Ι, 2008⁶

Ο ίδιος, Τραπεζικό Δίκαιο: Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, τεύχ. ΙΙ, 2010⁶

Ο ίδιος, Δίκαιο του τραπεζικού συστήματος (Οι τράπεζες και η εποπτεία τους), 2009²

Ο ίδιος, Ζητήματα προθεσμιών και περιεχομένου της συμφωνίας συνδιαλλαγής στο πτωχευτικό δίκαιο, ΔΕΕ 2009, 398 επ

Ο ίδιος, Πτωχευτικό δίκαιο, 2011⁴

Ξενόγλωσση

Finch V., Corporate Insolvency Law, 2009²

Fletcher I., The Law of Insolvency, 2009⁴

Goode R., Principles of Corporate Insolvency Law, 2005, 85 επ.

Jacquemont A., Droits des entreprises en difficultés, 2009⁶

Jeantin M., Droit Commercial. Entreprises en difficulté, 2006⁷

Look Chan-Ho, Cross border insolvency, A commentary on the UNCITRAL Model Law, 2008

McGormack G., Corporate Rescue Law-An Anglo-American perspective, 2008

Moss/Fletcher/Issaacs, The EC Regulation of Insolvency Proceedings: A Commentary and Annotated Guide, 2002

Perochon /Bonhomme, Entreprises en difficulté, Instruments de credit et de paiement, 2006⁷

Schmidt K., Ο νέος γερμανικός νόμος για την αφερεγγυότητα (Μετάφραση Σωτηρόπουλος Γ.), ΕΕμπΔ 2002, 489 επ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΟΛΑΠ

- 395/1980: υποσ. 351
- 10/1992: υποσ. 54
- 6/1996: υποσ. 123
- 6/1998: υποσ. 131
- 1/2000: υποσ. 507
- 6/2000: υποσ. 48
- 22/2000: υποσ. 306,421,424
- 14/2006: υποσ. 312,437
- 9/2007: υποσ. 420
- 7/2009: υποσ. 380
- 3/2011: υποσ. 419
- 1424/1997: υποσ. 112
- 1486/1997: υποσ. 29
- 177/1998: υποσ. 252
- 257/1998: υποσ. 146
- 260/1998: υποσ. 27
- 1355/1998: υποσ. 307,345
- 1556/1998: υποσ. 131
- 1692/1998: υποσ. 33
- 1761/1998: υποσ. 154
- 797/1999: υποσ. 52
- 983/1999: υποσ. 82
- 1392/1999: υποσ. 309,311,312, 346

ΑΠ

- 1713/1981: υποσ. 342
- 1522/1986: υποσ. 264,609
- 104/1988: υποσ. 264
- 738/1989: υποσ. 431
- 412/1990: υποσ. 241
- 691/1990: υποσ. 440
- 342/1994 : υποσ. 252,256
- 649/1994: υποσ. 440
- 1106/1994: υποσ. 27
- 1265/1994: υποσ. 35
- 1503/1994: υποσ. 237
- 299/1995: υποσ. 433
- 1269/1995: υποσ. 250
- 1669/1995: υποσ. 331,348
- 158/1996: υποσ. 420
- 262/1996: υποσ. 48
- 676/1996: υποσ. 101
- 649/1996: υποσ. 146,309, 314, 346
- 148/1997: υποσ. 40
- 1914/1999: υποσ. 27
- 310/2000: υποσ. 175,294
- 434/2000: υποσ. 307,608
- 454/2000: υποσ.132
- 1437/2000: υποσ. 27
- 48/2001: υποσ. 27
- 118/2001: υποσ. 432
- 186/2001: υποσ. 35,47,48
- 266/2001: υποσ.27, 47
- 340/2001: υποσ. 120
- 399/2001: υποσ. 432
- 573/2001: υποσ. 40
- 579/2001: υποσ. 48
- 613/2001: υποσ. 424
- 1173/2001: υποσ.27
- 1677/2001: υποσ. 250,309,311
- 1781/2001: υποσ. 237,250,255
- 521/2002: υποσ.263, 307, 309, 311,346, 451
- 811/2002: υποσ. 111
- 52/2003: υποσ. 432

- 61/2003: υποσ. 31,307
- 304/2003: υποσ. 432
- 400/2003: υποσ.120,432
- 661/2003: υποσ. 113
- 677/2003: υποσ.27
- 680/2003: υποσ.28
- 1325/2003: υποσ.56
- 1484/2003: υποσ.421,424
- 1485/2003: υποσ.424
- 1494/2003: υποσ.145
- 1501/2003: υποσ.421
- 1664/2003: υποσ.167
- 9/2004: υποσ. 307
- 99/2004: υποσ.263
- 133/2004: υποσ.138
- 145/2004: υποσ.131
- 358/2004: υποσ. 78
- 661/2004: υποσ. 198
- 757/2004: υποσ. 133
- 807/2004: υποσ. 432
- 857/2004: υποσ. 200,202
- 866/2004: υποσ. 138, 562
- 988/2004: υποσ. 200
- 1261/2004: υποσ. 31, 66
- 1267/2004 : υποσ. 200
- 1486/2004: υποσ. 309,439
- 2/2005: υποσ. 120,432
- 167/2005: υποσ. 400
- 410/2005: υποσ. 141
- 560/2005: υποσ. 117
- 898/2005: υποσ. 120
- 1401/2005: υποσ. 256
- 1444/2005: υποσ. 120
- 1514/2005: υποσ. 120
- 1518/2005: υποσ. 164
- 1580/2005: υποσ. 123
- 1585/2005: υποσ. 421
- 1772/2005: υποσ. 128
- 1843/2005: υποσ. 120
- 1854/2005: υποσ. 201
- 1/2006: υποσ. 335
- 38/2006: υποσ. 88
- 94/2006: υποσ. 144
- 125/2006: υποσ. 148, 440
- 127/2006: υποσ. 421
- 341/2006: υποσ. 148
- 450/2006: υποσ. 408
- 480/2006: υποσ. 200
- 539/2006: υποσ. 148
- 723/2006: υποσ. 120,432
- 909/2006: υποσ. 160
- 1101/2006: υποσ. 421
- 1158/2006: υποσ. 421, 424
- 1224/2006: υποσ. 414
- 1330/2006: υποσ. 143,144
- 1507/2006: υποσ. 142, 442
- 1658/2006: υποσ. 40, 75
- 103/2007: υποσ. 51
- 200/2007: υποσ. 45
- 668/2007: υποσ. 45
- 1006/2007: υποσ. 240
- 1109/2007: υποσ. 160
- 1218/2007: υποσ. 120,432
- 1278/2007: υποσ. 132
- 1229/2007: υποσ. 35
- 1414/2007: υποσ. 45
- 1453/2007: υποσ. 201
- 1481/2007: υποσ. 72
- 1615/2007: υποσ. 255
- 1644/2007: υποσ. 131

- 1779/2007:υποσ.287,421,424, 426
- 1967/2007: υποσ. 237
- 1791/2007: υποσ. 34, 98, 146
- 16/2008: υποσ. 82
- 343/2008: υποσ. 48, 50
- 492/2008: υποσ. 173
- 512/2008: υποσ. 48
- 820/2008: υποσ. 155
- 907/2008: υποσ. 531
- 1229/2008: υποσ. 440
- 1372/2008: υποσ. 413
- 1500/2008: υποσ. 30, 66
- 1565/2008: υποσ. 147
- 1567/2008: υποσ. 26
- 1625/2008: υποσ. 421
- 1635/2008: υποσ. 34
- 1793/2008: υποσ. 76
- 31/2009: υποσ. 312, 440
- 254/2009: υποσ. 149
- 776/2009: υποσ. 408
- 937/2009:υποσ. 567
- 952/2009: υποσ. 254
- 953/2009: υποσ. 254
- 1023/2009: υποσ. 421,424,431
- 1065/2009: υποσ. 202
- 1393/2009: υποσ. 567
- 1763/2009: υποσ. 27
- 1765/2009: υποσ. 421
- 1767/2009: υποσ. 148
- 2234/2009: υποσ. 254,276
- 2235/2009: υποσ. 148
- 174/2010: υποσ. 200
- 225/2010:υποσ. 276, 287, 414, 421

- 241/2010: υποσ. 201
- 353/2010: υποσ. 120,432
- 409/2010: υποσ. 585
- 557/2010: υποσ. 142, 426
- 689/2010: υποσ. 149
- 1026/2010: υποσ. 287,421,424
- 1029/2010: υ,ποσ. 200
- 1047/2010: υποσ. 98
- 1059/2010: υποσ.140,150
- 1199/2010: υποσ. 254
- 20/2011: υποσ. 254
- 374/2011: υποσ. 252
- 377/2011: υποσ. 48, 49
- 644/2011: υποσ. 142

ΣΤΕ

- 2021/2010: υποσ. 252

ΟΛ ΝΣΚ

- 302/2009: υποσ. 255

ΕφΑθ

- 13082/1988: υποσ. 292
- 3977/1990: υποσ. 309
- 4904/1995: υποσ. 288,314,431
- 1666/2000: υποσ. 403
- 2703/2000: υποσ. 250,255
- 8123/2000: υποσ. 250,276
- 6944/2000: υποσ. 250
- 8470/2000: υποσ. 420
- 3455/2001: υποσ. 250
- 2134/2001: υποσ. 88
- 2366/2001: υποσ. 250,252,276
- 724/2002: υποσ. 287,290
- 4766/2002: υποσ. 286,312
- 8628/2003: υποσ. 507

- 1911/2005: υποσ. 250,255
- 2492/2005: υποσ. 286, 436
- 8250/2005: υποσ. 250
- 2479/2006: υποσ. 286
- 7798/2006: υποσ. 76
- 146/2007: υποσ. 440
- 1877/2007: υποσ. 408
- 2185/2007: υποσ. 568
- 2977/2007: υποσ. 492
- 881/2008: υποσ. 480
- 392/2009: υποσ. 424
- 1851/2010: υποσ. 491
- 3575/2010: υποσ. 276
- 4514/2010: υποσ. 219
- 805/2011: υποσ. 557

ΕφΔυτΜακ

- 26/2007: υποσ. 276

ΕφΔωδ

- 145/2001: υποσ. 250
- 275/2005: υποσ. 252
- 93/2008: υποσ. 264
- 372/2009: υποσ. 426

ΕφΘεσ

- 285/1995: υποσ. 253
- 286/2000: υποσ. 250
- 553/2000: υποσ. 309
- 117/2002: υποσ. 258
- 636/2003: υποσ. 311
- 542/2005: υποσ. 286
- 566/2005: υποσ. 250,286
- 2238/2006: υποσ. 258
- 2571/2006: υποσ. 250, 312
- 23/2007: υποσ. 507

- 514/2007: υποσ. 360
- 47/2008: υποσ. 276
- 407/2008: υποσ. 276
- 225/2009: υποσ. 276
- 176/2009: υποσ. 309
- 586/2009: υποσ. 312
- 1652/2009: υποσ. 312
- 2714/2009: υποσ. 254
- 2867/2009: υποσ. 286
- 4/2010: υποσ. 403
- 25/2010: υποσ. 247
- 2074/2010: υποσ. 450
- 1458/2011: υποσ. 286

ΕφΛαρ

- 86/2000: υποσ. 431,432
- 392/2001: υποσ. 431
- 276/2004: υποσ. 567
- 123/2005: υποσ. 277
- 497/2005: υποσ. 276
- 498/2005: υποσ. 567
- 261/2006: υποσ. 219
- 224/2007: υποσ. 492
- 726/2008: υποσ. 219
- 585/2010: υποσ. 309

ΕφΝαυπ

- 316/2001: υποσ. 276

ΕφΠατρ

- 705/2002: υποσ. 567
- 355/2004: υποσ.310
- 455/2004: υποσ. 276
- 199/2005: υποσ. 403
- 363/2005: υποσ. 286
- 653/2005: υποσ. 153

- 14/2006: υποσ. 286
- 968/2006: υποσ. 276
- 1344/2006: υποσ. 286
- 162/2007: υποσ. 400
- 341/2007: υποσ. 286
- 840/2007: υποσ. 424
- 720/2008: υποσ. 250,276

ΕφΠειρ

- 907/1995: υποσ. 253
- 1109/2001: υποσ. 310
- 802/2006: υποσ. 567
- 554/2009: υποσ. 531
- 266/2010: υποσ. 25
- 467/2010: υποσ. 224

ΔΕφΑθ

- 2730/1988: υποσ. 265

ΠΠρΑθ

- 4260/2003: υποσ. 245
- 3865/2005: υποσ. 76
- 8135/2007: υποσ. 307
- 74/2008: υποσ. 491
- 2/2009: υποσ. 491
- 29/2009: υποσ. 557
- 206/2009: υποσ. 226
- 747/2009: υποσ. 219
- 1042/2009: υποσ. 473
- 3/2010: υποσ. 463
- 12/2010: υποσ. 219
- 40/2010: υποσ. 558
- 216/2010: υποσ. 491
- 832/2010: υποσ. 558
- 1022/2010: υποσ. 557
- 10323/2010: υποσ. 491

ΠΠρΑλεξ

- 114/2009: υποσ. 491

ΠΠρΒολ

- 20/2010: υποσ. 277

ΠΠρΘεσ

- 42385/2005: υποσ. 312
- 28664/2008: υποσ. 491,557
- 20167/2010: υποσ. 286
- 26981/2010: υποσ. 286
- 1399/2011: υποσ. 363
- 3378/2011: υποσ. 557
- 12591/2011: υποσ. 558

ΠΠρΚορ

- 9/2009: υποσ. 491

ΠΠρΛαρ

- 36/2011: υποσ. 491,528,558

ΠΠρΠειρ

- 3811/2002: υποσ. 276
- 1750/2008: υποσ. 292
- 2984/2010: υποσ. 491,558

ΠΠρΡοδ

- 83/2007: υποσ. 276
- 171/2009: υποσ. 276

ΠΠρΣερ

- 8/2010: υποσ. 291

ΜΠρΑθ

- 463/1991: υποσ. 292
- 3115/2006: υποσ. 309

- 10689/2008: υποσ.491,548,557
- 1370/2010: υποσ. 558
- 2379/2010: υποσ. 562
- 2804/2010: υποσ. 558,562
- 3846/2010: υποσ. 309
- 5975/2010: υποσ. 562
- 4953/2011: υποσ. 587

ΜΠρΒολ

- 886/2003: υποσ. 292

ΜΠρΔρ

- 26/2008: υποσ. 286,287

ΜΠρΗρ

- 4298/2009: υποσ. 562
- 3440/2010: υποσ. 562

ΜΠρΙωαν

- 125/2008: υποσ. 252

ΜΠρΘεσ

- 12869/2004: υποσ. 431,432
- 24409/2004: υποσ.312
- 3477/2007: υποσ. 309,312
- 32873/2007: υποσ. 558
- 3852/2008: υποσ. 432
- 5015/2009: υποσ. 368,562
- 7785/2009: υποσ. 558
- 12819/2009: υποσ. 557
- 28590/2009: υποσ. 309
- 1748/2010: υποσ. 309
- 9297/2010: υποσ. 547,557
- 15833/2010: υποσ. 292
- 32412/2010: υποσ. 558
- 6691/2011: υποσ.471

- 14024/2011: υποσ.290
- 15240/2011: υποσ.558

ΜΠρΚοζ

- 1778/2009: υποσ. 562,563

ΜΠρΛευκ

- 229/2001: υποσ. 309,312

ΜΠρΠατρ

- 3054/2010: υποσ. 491,558

ΜΠρΠειρ

- 1084/2011: υποσ. 558

ΜΠρΡοδ

- 30/2009: υποσ. 531

79/2009: Υποσ. 250